

ISSN 2822 – 0781 (Online)

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Mae Fah Luang University

皇太后大学

Journal of Sinology

วารสารจีนวิทยา 汉学研究

Vol.19 No.1 (January-June 2025)

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

第19期 第1册 (2025年1-6月)

ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร

Sirindhorn Chinese Language and Culture Center

诗琳通中国语言文化中心

Journal of Sinology

Vol.19 No.1 (January-June 2025)

Sirindhorn Chinese Language and Culture Center
Mae Fah Luang University

Journal of Sinology ISSN 2822-0781 (Online)

Vol.19 No.1 (January-June 2025)

Copyright 2025

Sirindhorn Chinese Language and Culture Center,
Mae Fah Luang University

Published by

Sirindhorn Chinese Language and Culture Center
Mae Fah Luang University

333 Moo 1 Thasud, Muang, Chiang Rai 57100 Thailand

Tel: (66) 5391 7097 Email: jsino.sclc@mfu.ac.th

About the Journal

Journal of Sinology was established in 2007 by Sirindhorn Chinese Language and Culture Centre, Mae Fah Luang University. Jsino publishes articles in Thai, Chinese and English intending to provide a platform for researchers in the Chinese studies to share their innovative research.

Aim and Scope

Journal of Sinology is a journal for the dissemination of research and academic works related in Chinese studies such as language, literature, translation, history, and teaching Chinese language, as well as other related fields of Chinese studies. To allow the academic work to be widely published and accepted by an academic's field. The published articles are moderated by a specialist in Chinese studies, and Triple-blind peer review with an unidentified author.

Journal of Sinology is accepting academic articles in 3 languages: Thai, Chinese and English. In the form of research articles and academic articles. Journal of Sinology is **two volumes per year**, consisting of the 1st edition (January-June) and the 2nd edition (July-December).

Content Scope

Main subject category: Social Sciences	
Arts and Humanities	Social Sciences
Language and Linguistics: Chinese Language, Chinese Grammar, Chinese Translation, Teaching Chinese Language, etc. Literature and Literary Theory: Chinese Literature, Traditional Chinese Characters	General Social Sciences: Social Sciences, Chinese Philosophy, Economics and Trade, etc. Cultural Studies: Chinese Arts, Chinese Culture, Chinese History, Chinese Folklore, etc. Political Sciences and International Relations: International Relations, Political, Chinese Strategy and Policy, etc.

Editorial Team

Editor in Chief

Prof. Ronglin Cen

Assistant Editors

Teeraparp Predeepoch, Ph.D.

Dean of School of Sinology

Asst. Prof. Suppakorn Khonkhlong

Assistant Editor

Editorial Board

Prof. Sitthiphon Kruarattikan, Ph.D.

Thammasat University

Prof. Metcha Metjiranont, Ph.D.

Ubon Ratchathani University

Prof. Gu Ming

Guizhou University of Finance and Economics

Prof. Qiu Rong

Guizhou University of Finance and Economics

Assoc. Prof. Mei Fan

Guizhou University of Finance and Economics

Assoc. Prof. Zhou Rui

Southwest University

Assoc. Prof. Pittaya Suvakunta, Ph.D.

Thammasat University

Assoc. Prof. Kanokporn Numtong, Ph.D.

Kasetsart University

Assoc. Prof. Surasit Amornwanitsak, Ph.D.

Thammasat University

Asst. Prof. Naris Wasinanont, Ph.D.

Huachiew Chalermprakiet University

Asst. Prof. Theerawat Theerapojjanee, Ph.D.

Chulalongkorn University

Asst. Prof. Nutdhavuth Meechaiyo, Ph.D.

Mae Fah Luang University

Asst. Prof. Caijun Lin

Mae Fah Luang University

Nisareen Wangtakwadeen, Ph.D.

Mae Fah Luang University

Pratuangporn Wiratpokee, Ph.D.

Mae Fah Luang University

Secretary of Journal

Chayanat Srijarunerueng

Nuttida Wongputtarungsee

Panupong Jannarongsorn

Contact

The Sirindhorn Chinese Language and Culture Center
333 Moo1, Thasud, Muang, Chiang Rai 57100, Thailand
<https://journal.mfu.ac.th>

Principal Contact

Asst. Prof. Suppakorn Khonkhlong
Assistant Editor
Tel: 0-5391-6693, 0-5391-7096
Email: suppakorn.kho@mfu.ac.th

Support Contact

Email: jsino.sclc@mfu.ac.th
Chayanat Srijarunruang Tel: 0-2679-0038 (5105)
Nuttida Wongputtarungsee; Panupong Channarongsorn Tel: 0-5391-7097

PUBLICATION ETHICS

Duties of Authors:

1. The author must certify that his/her paper is new and has never been published anywhere before.
2. The author must quote other authors' work if part/parts of their work are included in the author's paper. Furthermore, it must be stated in the reference section.
3. The author must correctly write an academic article or research paper based on the "Author Guidelines" format.
4. Co-author (s) name (s) appearing in the article must be a person (s) who has truly been involved in the writing of (s) the article.
5. The author must put forward evidence stemming from research that has been conducted without distortion or bias.
6. The author must indicate the source of any supporting funds.
7. The author must indicate any data that could signal a conflict of interest.

Duties of Editors:

1. One of the editor's tasks is to consider the quality of articles submitted to the editorial board.
2. The editor is obliged to check for plagiarism by using a reliable program. This aims to ensure that all articles published in the journal do not copy other articles.
3. If plagiarism is found, the editor must quit the assessment process and contact the author immediately seeking an explanation. This will then serve as the basis for the article's acceptance or rejection.
4. In the case of uncertainty or suspicion, the editor must find evidence to verify it. However, the editor must not reject the publication solely based on his/her suspicion.
5. The editor must not disclose any personal data of the author or the person assessing the article to other people who are not involved while the article is being assessed.
6. The editor must decide on selecting published articles after they have passed the article assessment process. This should be based on the article's contribution, innovation, clarification, and the consistency of its content with the journal's policies.
7. The editor/s must not have conflicts of interest with the author of the article's assessor.

Duties of Reviewers:

1. The reviewer must strictly observe confidentiality. He/she must not disclose any data found in the submitted article to other people who are not involved.
2. After receiving the article from the editorial board, the reviewer may inform the editor or reject the assessment if he/she believes that there is a conflict of interest such as having participated in the project, personal acquaintance with the author or any other reason/s which might hinder him/her from doing their work.
3. The reviewer should indicate any article which the author has not quoted but which is important and consistent with the article being assessed. Also, if it is found that the article resembles another one, the article assessor must notify the editor.

4. The reviewer should choose to assess the article because it relates to the field in which he/she specializes and base their assessment on the importance of its content, the quality of its analysis, and concentration of the article. Personal opinions having no supporting data as a criterion for assessing the article must be avoided.

5. The reviewer should not judge the article based on his/her persona; opinions having no supporting evidence.

AUTHOR GUIDELINES

Submission Preparation Checklist

1) The manuscript must be in Thai, Chinese or English.

2) Length of Academic article is not over 15 page and length of Research article is not over 20 pages of A4 type only 1 side (Including of photo, table, referent document and appendix).

3) Font requirement

1. Font of Thai and Chinese letter is required only to use **TH Sarabun New** respectively.

2. Font of the English letter is required only to use **Times New Roman** respectively.

3. Font of the Chinese letter is required only to use **FangSong** respectively.

4) Title of Article, font size is 18 pt. (Bold), center of page both of Thai (Chinese) and English.

5) Name of authors are required to identify their original affiliation/address / and email address (only for the main author), font size 16 pt., the center of page both of Thai (Chinese) and English. Spaces 1 line from the title of the article. (English article only requires one language)

6) Abstract, keywords, both of Thai (Chinese) and English; font size is 16 pt. (bold) left edge. Spaces 1 line from Email Address.

7) Length of abstract in the article, Thai is no longer than 200 words, English is 250-350 words, and Chinese 200-250 words. Content of abstract both of Thai (Chinese) and English have required a paragraph of 1.25 cm., typing at left and right margins (Thai abstract requires Thai distributed).

8) Keyword of Article is typed after the Keyword topics. Font size 16 pt. and no line spacing.

9) Heading Name, font size 16 pt. (bold), left edge, not numbered—Spaces 1 line from the previous content.

10) Subheading Name, font size 16 pt. (bold), a paragraph of 1.25 cm. and no line spacing.

11) Article content, paragraph 1.25 cm, typing at left and right margins (For Thai article requires Thai distributed) font size 16 pt. Suppose some clauses do not include the number. Use the hyphen (-) of the same article as the headline without any line spacing.

12) Name and number indicate the table, font size 16 pt. (Bold). Specify on the left edge table, such as Table 1. Cost comparison. Spaces 1 line from the content before the table. And under the table showing content sources, left edge and no spacing lines.

13) Typing the table according to the APA format (no vertical lines, horizontal lines, there are only 2 table lines: above 1 table details, 1 line under table details and 1 table line ending). The next page doesn't have to be a grid line. And on the next page, insert the table head (continued)

14) Name and number of images chart, font size 16 pt. (Bold). Specify under the image or chart in the center of the page, such as picture 1, the research framework under the chart image, indicate the source of data, left edge and no spacing lines.

15) Margins, top 2.54 cm., under 2.54 cm., left 2.54 cm., right 2.54 cm.

16) Page number is required at under right, from the beginning of the article until the end.

17) Reference list is required font 16 pt. (bold), left edge.

18) The content of reference is required font 16 pt. (follow APA format). For Chinese reference needs Romanization.

Manuscript

The manuscript must be in Thai, Chinese or English. All pages should be numbered consecutively. The first page of the manuscript should contain: (1) the main title; (2) all authors' names, affiliations, and email addresses; (3) an abstract of not more than 300 words; (4) up to five keywords. The second page should contain the same data, except (2). All text must be in a one-column format and justified.

Abstract

The abstract of a research article should contain the theme sentence(s), research objectives, research methods, and research results. Research arguments and recommendations should be given if applicable. An abstract should not contain a reference or a footnote.

Body text

The main title of a research article should contain the following: (1) an introduction giving the background and rationale of the research; (2) objectives; (3) methods; (4) results and discussion; (5) conclusion; (6) acknowledgments; and (7) references. A recommendation is optional depending on the type and discipline of the research.

References

Following the APA (Modified) style, references should be cited in the text by giving the last name of the author(s) followed by the year of publication in parentheses. For Example, **John (2022)**; (**John, 2022**), and citations of particular pages should be in the following form (**Mary, 2022:5**).

The full references must be in alphabetical order at the end of the manuscript. They should include all authors' names and initials, year of publication, the title of the article or book, the full title of the journal, volume, issue (if any) and page numbers, and for books and other print sources, the publisher's name and place of publication. In case of references source from a non-English language, translate the title to English and retain "in Thai" or "in (Original Language)" in the parentheses. Please note that if references are not cited in order, the manuscript may be returned for amendment before it is passed on to the Editor for review.

Textbook

Brinton, D. M. (2017). Innovations in pronunciation teaching. In *The Routledge Handbook of Contemporary English Pronunciation*. Routledge.

Lu, B.F., & Jin, L.X. (2015). *Yuyan Leixingxue Jiaocheng* [Language Typology Course]. Beijing: Peking University Press. (in Chinese)

Petchedchoo, P. (2010). *An analysis of common errors in Chinese prepositions usage by Thai high school students in Bangkok and nearby areas* (Report No. n.d.). Dhurakijpundit University. (in Thai)

Prime Minister's Office. (1997). *Criteria for transcribing Chinese characters instead of Mandarin with Thai characters*. Bangkok: Thammasat Printing House. (in Thai)

Article

Butler, D. L., & Winne, P. H. (1995). Feedback and regulated learning: A theoretical synthesis. *Review of Educational Research*, 65(3), 245–281.

Chang, J. (2007). An initial comment on the teacher's leading role and the student's learning of his own: Taking the audio-visual speaking instruction as a case. *Journal of Shanghai University*, 14(3), 134–137. (in Chinese)

Waelateh, B., Boonsuk, Y., Ambele, E. A., & Jeharsae, F. (2019). An analysis of the written errors of Thai EFL students' essay writing in English. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 25 (3), 55-82.

Thesis

Wang, Y. R. (2020). *Investigation and research on Chinese autonomous learning ability of Korean students in China: A case study of Dalian University of Foreign Languages*. [Unpublished master's thesis]. Dalian University of Foreign Languages. (in Chinese)

Wang, Z. H. (2018). *Investigation and analysis of Chinese learning autonomy of overseas students from Central Asian countries*. [Unpublished master's thesis]. Shanghai International Studies University. (in Chinese)

Website

Allen, I. E., & Seaman, J. (2007). *Growing by degrees: Online education in the United States*, The Sloan Consortium. http://www.sloanc.org/publications/survey/pdf/growing_by_degrees.pdf.

Peters, M. (2009). *Executing blended learning*. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S187704281303351X>

CONTENTS

Message from Editor	I
SPECIAL ARTICLE	
China and Thailand Partnership in Center for Geo-informatics Taw-wong Youyod; Shouping Li	II - XVII
RESEARCH ARTICLES	
Symbolic Meanings of Ritual Objects in Thai and Chinese Horror Films Ruiyin Yuan; Chanyaporn Chawla	1 - 21
A Study on the English Translation Strategies of Chinese Culinary Vocabulary in the Context of Cultural Vacancy 文化空缺下中国饮食文化词汇英译策略研究 Min Yang; Kanokporn Numtong	22 - 38
Research on English Translation Strategies for Yi Ethnic Proverbs in <i>Yi Ethnic Proverbs Translation in Liangshan</i> 彝族谚语英译策略研究：基于《凉山彝族谚语翻译》的试译 Neng Yang; Kanokporn Numtong	39 - 56
A Study of Naming Chinese Shop Signs in Sing Buri Province การศึกษาชื่อร้านค้าภาษาจีนในจังหวัดสิงห์บุรี Jirarat Ketphoom; Puthep Prapagorn	57 - 77
Study of the Sequencing of Verb Modifiers and Verbs in both Chinese and Thai Languages Using the Principle of Temporal Sequence (PTS) การศึกษาการลำดับคำของส่วนขยายกริยาและคำกริยาภาษาจีนโดยใช้หลักการ ลำดับของเวลา (PTS) Apirak Nusitchaiyakarn	78 - 100
An Exploration of Wedding Issues in Taiwan-America Cross-Cultural Teaching: Through Movies “The Wonderful Wedding” & “Bride Wars” 台美婚庆对比与跨文化教学应用：以电影《大囍临门》与《新娘大作战》为例 Ying-Ying Chien ; Shao-Ching Wong	101 - 116

ACADEMIC ARTICLE

- The Lessons that can be Learned and Application from Thailand's Medical Tourism on China's Integrated Medical Care and Nursing Pension-Model
泰国的医疗旅游对中国医养结合养老模式的启示与应用
Kirattaya Laotrakunchai; Yupharat Laotrakunchai; Kitiya Chuwicharoenkit 117 - 135
- A Review of the Validity and Reliability of Chinese Oral Test in the Past Two Decades
近二十年汉语口语测试的效度与信度研究现状
Mongkhon Chairram; Zhiguo Wang 136 - 149
- A Comparative Analysis of the Corresponding Characteristics between Chinese “地” Structure and Thai Serial Verb Construction
汉语“地”字结构与泰语连动结构对应特点的比较分析
Supidchaya Amkid; Wannisa Bunumpol 150 - 163
- Imagining the “Urban Woman”: A Study of Emotional Narratives in Chi Li's Novel *Her City*
如何想象“都市女性”——论池莉《她的城》中的都市女性情感书写
Anusit Jaisitrakul 164 - 176

Message from Editor

We are pleased to present Vol.19 No.1 (January – June 2025) of the Journal of Sinology, which continues to serve as a platform for advancing interdisciplinary scholarship in Chinese studies. This volume brings together a compelling collection of articles that reflect both the thematic richness and expanding methodological scope of the field. Contributions in this issue traverse a broad spectrum—from translation theory and cross-cultural communication to symbolic anthropology, syntax, and cultural representation in media and literature.

This issue highlights the **Special Article**, “*China and Thailand Partnership in Center for Geo-informatics*,” which explores the evolving collaboration between the two countries in developing geospatial technologies. This piece critically examines how this strategic partnership has enhanced regional knowledge production and capacity building in geo-informatics, with implications for sustainable development and digital infrastructure integration in Southeast Asia. The article underscores the value of institutional cooperation in knowledge diplomacy and regional innovation.

The **Research Articles** section offers in-depth studies on Symbolic meanings of ritual objects in horror films, translation strategies of culturally nuanced terms such as Chinese culinary vocabulary and Yi ethnic proverbs, and the linguistic characteristics of Chinese shop signage in Thai provinces. Also featured is a study applying the Principle of Temporal Sequence (PTS) to verb-modifier structures in both Chinese and Thai, offering fresh insights into comparative linguistics. In the **Academic Articles**, contributors present timely analyses, including the application of Thailand’s medical tourism model to China’s integrated elder care, a comprehensive review of the validity and reliability of Chinese oral proficiency testing over two decades, and a cross-linguistic comparison of the “地” (de) structure in Chinese and Thai serial verb constructions. Furthermore, a literary article provides a gendered reading of emotional narratives in contemporary Chinese fiction, enriching our understanding of urban female identities in post-reform China.

This issue reflects our continued commitment to supporting rigorous research and fostering dialogue across languages, cultures, and disciplines. We extend our gratitude to all contributors and reviewers for their scholarly engagement and our readers’ sustained interest.

SPECIAL ARTICLE

China and Thailand Partnership in Center for Geo-informatics

Taw-wong Youyod¹; Shouping Li²

School of Law, Beijing Institute of Technology, Beijing 100081 P.R. China

Email: 3820232052@bit.edu.cn

Abstract

China and Thailand have a long outstanding high-level diplomacy relationship in science and technology. In 2007, Her Royal Highness Thai Princess Maha Chakri Sirindhorn presided over the opening ceremony for the joint “Sirindhorn International Center for Geo-informatics” at Wuhan University. Additionally, Wuhan University and Ministry of Science and Technology of Thailand signed a Memorandum of Understanding, launching cooperation on the establishment of the joint “Sirindhorn International Center for Geo-informatics” in Thailand. The State Key Lab of Information Engineering in Surveying, Mapping and Remote Sensing of Wuhan University of China and Geo-Informatics and Space Technology Development Agency of Thailand were responsible for implementing the Memorandum of Understanding. In March 2015, a significant event took place in the presence of Her Royal Highness Thai Princess Maha Chakri Sirindhorn and two countries high-level officials in the opening ceremony for the joint “Sirindhorn International Center for Geo-informatics” in Thailand. The cooperation between the two countries further expanded in 2017 when Wuhan University, Burapha University of Thailand, and Geo-Informatics and Space Technology Development Agency signed a Memorandum of Understanding on “Sirindhorn International Center for Geo-informatics” Master Program. The highlight of the program is the scholarship program for Thais and international students from Southeast Asia, who wish to pursue doctoral research in the field of surveying and mapping in China. Moreover, China and Thailand agreed to organize Sirindhorn Conferences on Geo-Informatics jointly. Wuhan University and Geo-Informatics and Space Technology Development Agency have

¹ First Author, Ph.D. Student, School of Law, Beijing Institute of Technology

² Corresponding Author, Professor of International Law; Dean of School of Law, Beijing Institute of Technology

successfully held three Sirindhorn Conferences on Geo-Informatics. The latest conference was attended by more than 70 participants from 20 organizations in 10 countries. Nowadays, the joint “Sirindhorn International Center for Geo-informatics” has continuously succeeded in forming the fundamental collaboration between researchers in both countries. Numerous exchange research projects led to the positive satisfactory development of bilateral trade and investment between China and ASEAN countries.

Keyword: The Joint Sirindhorn International Center for Geo-informatics; Wuhan University; Thailand

I. Introduction

Science and technology cooperation between the governments of China and Thailand began in 1978. Both countries signed an intergovernmental agreement and established a joint committee on scientific and technological cooperation. In addition, high-level officials are bonded between China and Thailand. Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, the Princess of Thailand, was the first Thai royal family to visit China. Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn is the third child of the former King Bhumibol and Queen Sirikit. Her title at birth was Her Royal Highness Princess Sirindhorn. Princess Sirindhorn has been awarded the Chinese Friendship Medal and visited China more than 50 times, facilitating deeper mutual understanding between the two countries. The princess first visited Wuhan University in 2007 and presided over the opening ceremony for the joint “Sirindhorn International Center for Geo-informatics” (hereinafter “SCGI”). She substantiated a Memorandum of Understanding signing between Wuhan University and Ministry of Science and Technology of Thailand, launching cooperation on the establishment of SCGI in Thailand. In 2012, SCGI was developed and integrated into the broader-based Collaborative Innovation Center on Geomatics of Wuhan University. In 2013, the princess paid her second visit and presided over the inauguration of the new site for SCGI at Wuhan University. On 9 April 2013, Her Royal Highness Thai Princess Maha Chakri Sirindhorn paid her second visit to Wuhan University and attended the inauguration of the new site for the joint Sirindhorn International Center for Geo-Informatics. Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn stated her opinion about SCGI during the inauguration ceremony. She praised China and Thailand for jointly carrying out outstanding advancement projects in the field of space and remote sensing-related sciences. Moreover, the princess shared a feeling of expectation and desire for SCGI. She hoped SCGI would make great efforts to become a world-class remote sensing research facility. In addition, SCGI would make scientific progress that led to the better use of satellite remote-sensing as an early warning system for climate change and natural disasters. Since 2013 China and Thailand have not only formulated purely academic cooperation but also started to business collaborate on space-related activities such as Global

Navigation Satellite System (hereinafter “GNSS”). Thailand is the first BeiDou Navigation Satellite System (hereinafter “BDS”) overseas client. In 2013, Geo-Informatics and Space Technology Development Agency (hereinafter “GISTDA”) of Thailand, The State Key Lab of Information Engineering in Surveying, Mapping and Remote Sensing of Wuhan University (hereinafter “LIESMARS”), and Wuhan Optics Valley BeiDou Holding Group Co., Ltd. signed an agreement to promote BDS services. That same year, two countries were joined to construct the facility for BDS in Thailand. The first tranche of three Continuously Operating Reference Stations (hereinafter “CORS”) was installed at GISTDA’s Space Krenovation Park (hereinafter “SKP”) and the surrounding area. Additionally, GISTDA also signed a Memorandum of Understanding with Wuhan Information Technology Outsourcing Service and Research Center. This Memorandum of Understanding has led to a collaboration between Thai space enterprises, initiated by GISTDA, and Geo-Spatial Information Technology Co., Ltd. In 2014, GISTDA and Geo-Spatial Information Technology Co., Ltd. signed a Memorandum of Understanding, launching a project on the feasibility study and business model for application of BDS in Thailand. The project drew the attention of various space firms in Thailand and trod the way for the development and production of BDS receivers in Southeast Asia. Based on China and Thailand's fundamental efforts to promote BDS, China has reached an agreement with Lao People's Democratic Republic, Brunei Darussalam and Cambodia to provide BDS-equipped infrastructure for government and military users in these countries.

II. SCGI

Since SCGI was established at Wuhan University in 2007, LIESMARS and GISTDA have formed solid top-brass governing bodies. SCGI sets four levels of administration units: Steering Committees (hereinafter “SC”), Board of Directors (hereinafter “BOD”), Scientific Advisory Committee (hereinafter “SAC”), and Working Executive Team. Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn is the honorary chairperson of SC. The co-chairpersons of SC comprise of Permanent Secretariat of the Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation of Thailand and President of Wuhan University. SC Members consist

of Chairman of GISTDA Executive Board, President of National Science and Technology Development Agency (hereinafter “NSTDA”) of Thailand, Chairman of Academic Committee of Wuhan University, and Vice President of Wuhan University. SC secretariat includes Director of GISTDA and Director of LIESMARS. The SC Meeting is held once every two years. BOD is chaired by Director of LIESMARS and co-chaired by Director of GISTDA. BOD members include four members from each party. The Secretariat of BOD is to be appointed by Chairman. The BOD Meeting is held once every year alternatively in China and Thailand. Over the last 18 years, SCGI has carried out numerous activities under the guidance of SC and BOD. The highlight of the latest BOD meeting was a successful multilateral discussion on SCGI Master Double Program, BeiDou Natural Disaster Monitoring and Early Warning Technology Development and Application Demonstration, and Research and Development on GNSS. Achievements of the latest BOD meeting are derived from past collaboration relationships. LIESMARS and GISTDA have laid down countless work plans for SCGI. Both countries never stop exchanging resources and equipment. The 12th BOD was scheduled in 2024, to review the prospect activities of the joint centers among discussion of the committee from Thai side and Wuhan University. For example, GISTDA offered Thailand Earth Observation System (hereinafter “THEOS”) Terminal for Wuhan University. On the other hand, China proposed a joint research project on spatial information shared service platforms, etc. There are academic exchanges, for instance, China provided Ph.D. scholarships for Thais to study at Wuhan University as well as arranged approximately 30 training programs such as the training course on spatial statistics, the training course on Synthetic Aperture Radar/ Interferometric Synthetic Aperture Radar, and training course on Power Network and PANDA Software for the management and processing of CORS. Wuhan University installed 2 CORSs at SKP of GISTDA in Thailand in 2015. During 2015 -2016, Wuhan University provided training workshops on Power Network Software, and hands-on training on Position And Navigation Data Analyst (PANDA) Software for GISTDA and Thai government officials. The key success of these exchanges between the two sides has shed light on further collaborative projects on implementing BDS in Thailand. But most importantly, the most significant relationship took place in the presence of Her

Royal Highness Thai Princess Maha Chakri Sirindhorn and two countries' high-level officials in the opening ceremony for SCGI at GISTDA's Space Krenovation Park in Thailand in March 2015, and the signed Memorandum of Understanding on SCGI Master Program in April 2017.

III. SCGI Master Program

In 2015, Her Royal Highness Thai Princess Maha Chakri Sirindhorn presided over the opening ceremony for SCGI in Thailand. In 2017, two years after SCGI was settled in Thailand, Wuhan University, Burapa University (hereinafter “BUU”) of Thailand, and GISTDA signed a Memorandum of Understanding on SCGI Master Program. Under the Memorandum of Understanding, Wuhan University, BUU, and GISTDA agreed to cooperate on offering a Double Master Degree on Geo-Informatics and Space Technology under the supervision of SCGI to be held in Thailand. This Master Program offers two years of study in Master of Science Program in Geo-informatics. It provides an opportunity to study Remote Sensing, GNSS, Photogrammetry, Geographic Information System (hereinafter “GIS”) as well as New Technology and Innovation such as Unmanned Aerial Vehicle (hereinafter “UAV”), Environmental Model and Geospatial Big Data, etc. Students, who apply to this international program, will study in Thailand in their first year and study in China in their second year. The highlight of the program is the scholarships for Thais and international students from Southeast Asia, who wish to pursue doctoral research in the field of surveying and mapping in China. Graduate students who wish to pursue a career in academia can explore an opportunity to continue the world-class Ph.D. program in LIESMARS at Wuhan University. Additionally, SAC was set up in the same year. SAC has duties to provide technical and academic consultants to BOD and SC of SCGI. The first batch of SCGI Master Program students began in 2018. Since its start, the program has served a lot of Thais and international students in Southeast Asia. There are more than a hundred students applied to the program so far. It also secured Ph.D. scholarships for students from Cambodia. Achievements of the SCGI Master Program are derived from GISTDA's outreach programs such as ASEAN Research and Training Center

for Space Technology and Applications (hereinafter “ARTSA”). The concept of ARTSA is built upon GISTDA and SCGI’s objectives; (1) provide services in education and training, as well as awareness raising in Space and Geo-informatics, and (2) carry out research and innovations, as well as develop relationships in areas related to Space and Geo-Informatics for regional and worldwide. In 2016, GISTDA succeeded in establishing ARTSA under support from Sub-Committee on Space Technology and Applications (hereinafter “SCOSA”) and Committee on Science Technology and Innovation (hereinafter “COSTI”) of the Association of Southeast Asian Nations (hereinafter “ASEAN”). Since its establishment, ARTSA has successfully held more than a hundred capacity-building activities, under cooperation with international organizations such as United Nations Satellite Centre (hereinafter “UNOSAT”), United Nations Institute for Training and Research (hereinafter “UNITAR”), Asia-Pacific Space Cooperation Organization (hereinafter APSCO), etc., to improve personnel capacity on space technology and geo-informatics for ASEAN Member States. ARTSA was established by GISTDA to increase personnel capacity and strengthen a network of research collaboration on space technology and geo-informatics in Southeast Asia. Besides ARTSA has partnered up with global institutes and agencies such as United Nations' Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (hereinafter “UNESCAP”) National Aeronautics and Space Administration (hereinafter “NASA”) of the United States, Japan Aerospace Exploration Agency (hereinafter “JAXA”), International Institute for Geo-Information Science and Earth Observation (hereinafter “ITC”) of Netherlands ‘University of Twente, etc. Key achievements from collaboration between GISTDA and those institutes and agencies came in the form of sponsorship for ASEAN research and innovation development. In addition, ARTSA strengthens the network of space and non-space actors across Southeast Asia. Besides providing knowledge-sharing services, ARTSA has co-organized international conferences and has offered joint research projects in space technology and geo-informatics. In the past few years, GISTDA and international partnerships have launched several funds to support science and innovation collaboration in ASEAN to tackle development challenges such as Climate Change on Agriculture, Food Security, and Regional Landuse/Landcover Management. But most importantly, ARTSA became a large learning hub in

ASEAN space community. Its clients expanded from regional government agencies to universities and private companies such as Department of Technology and Innovation of Lao People's Democratic Republic, Department of Planning and Statistics of Cambodia, Thailand Rice Research Institute, Chulalongkorn University of Thailand, Mandalay Technological University of Myanmar, etc. In 2018, SCGI Master Program was greatly introduced throughout the mentioned ASEAN space community that is being established by ARTSA. In the future, China will bear fruit that was built by SCGI Master Program based on the type of social network each graduate student cultivated. Furthermore, Wuhan University, BUU, and GISTDA were in discussion to initiate SCGI Ph.D. Program after the promising success of several batches of SCGI Master Program students and highly increased numbers of ASEAN participants in the latest Sirindhorn Conferences on Geo-Informatics in 2020.

IV. Sirindhorn Conferences on Geo-Informatics

LIESMARS and GISTDA not only co-developed the SCGI Master Program but two sides co-organized Sirindhorn Conference on Geo-Informatics under the supervision of SCGI. Sirindhorn Conference on Geo-Informatics is an international conference that aims to provide a forum to exchange ideas and experiences on space technology and geo-informatics through applications as well as exchange study cases and practical experiences. The first Sirindhorn Conference on Geo-Informatics was successfully held in 2015 at SKP, in Chonburi Province, Thailand. The second Sirindhorn Conference on Geo-Informatics was successfully held in 2018 at Centara Government Complex Convention Centre in Bangkok, Thailand and the latest Sirindhorn Conference on Geo-Informatics was successfully held in 2020, in the format of online and onsite webinar, at SKP, Chonburi Province, Thailand. Even though the latest conference was held in the format of an online webinar due to the COVID-19 pandemic, the conference was attended by more than 70 participants from 10 countries and 20 organizations. The highlight of the latest conference was the keynote speaker, Professor Chen Ruizhi, currently the Director of LIESMARS who presented on the very interesting topic of “Precise Indoor Positioning for COVID-19 Contact-

Tracing”. His session also provided the key lecture on the trend and new technology in geo-informatics along with indications of future directions. Achievements of the Sirindhorn Conference on Geo-Informatics are shown by the increased interest of audiences each time it was held. Additionally, there is an increased amount of further conducted collaborative research projects between China and Thailand. In recent years BDS gained attention from many Thai researchers, and many research projects in the area of GNSS by using BDS in combination with other systems, to test increases in area precision have been carried out in Thailand. There was an attempt by GISTDA’s researcher to propose a project on Research and Application Demonstration of Key Technologies for High Precision Seamless Positioning with Smartphones Based on BDS in 2020. In addition, there was cooperation between Thai and Chinese, led by GISTDA and a group of professors at Wuhan University, on using BDS to increase the precision of Precipitable Water Vapor in near real-time in 2017. The outcome of this project could lead to endless collaboration between China and Thailand for precision agriculture businesses such as Weather Monitoring Systems and Forecasting for Agriculture. Weather monitoring and forecasting in agriculture need a combination of accurate data collection, therefore it requires a robust network of weather monitoring stations, including ground-based and satellite-based sensors. There is an opportunity for high-resolution satellite images from the series of Chinese earth observation systems such as Gaofen and Jilin-1 to be used, combined with BDS, to produce survey maps and software for water management or rain prediction development in Thailand (Besides cooperation with Wuhan University, GISTDA has cooperated with various Chinese space technology agencies such as China National Space Administration, China Satellite Navigation Office, Chinese Academy of Science - Institute of Remote Sensing and Digital Earth, China Centre for Resources Satellite Data and Application, Satellite Surveying and Mapping Application Center of National Administration of Surveying Mapping and Geo-information, etc.) Achievements of the cooperation led to the exchange of remote sensing satellite data ground systems and laid a solid foundation for the next step in the commercial space cooperation between the two countries and Southeast Asia. In addition, Kasetsart University of Thailand and China Centre for Resources Satellite Data and Application

successfully established the receiving station and processing system for Huanjing-1A satellite in 2011. Approved by the Thai royal family and government, on July 9, 2011, the ground receiving and processing system was officially named "Princess Chulabhorn Remote Sensing Satellite Ground Station". GISTDA and China Centre for Resources Satellite Data and Application successfully established Thailand node of the China-ASEAN satellite data sharing service platform in 2018. The platform was established for China-Brazil Earth Resources Satellite-04 satellite data sharing so that ASEAN countries can use China's low and medium-resolution remote sensing satellite data. Moreover, GISTDA has a plan to establish Sirindhorn International Academy of Innovation to expand SCGI's innovation partnership in China. Last but not least, BDS commercial business opportunities will arise in Thailand in the next few years. The fact that a huge number of Chinese electric cars have been consumed in Thailand and Southeast Asia, will lead to the development of a surrounding industry such as autopilot intelligent driving systems for high-end electric vehicles (hereinafter "EVs"). China's electric cars have made serious inroads in Southeast Asia in recent years. Around 75 percent of the region's electric vehicle market is made up of Chinese vehicles. The sales of China's Wuling Air electric vehicles increased by 65.2 percent in 2023, becoming the second most purchased electric vehicle brand in Indonesia. Last year, China's BYD remained the best-selling electric vehicle brand in Singapore. So far, however, China's EV companies have had their greatest successes in Thailand, which accounts for the majority of electric vehicle sales in Southeast Asia. At this moment in time, Chinese reshaped Thailand's auto industry, as EVs makers from China brought in their suppliers. China surpassed Japan as Thailand's top foreign investor in 2023, led by BYD's investment, set up a new facility in Thailand that will start producing 150,000 passenger cars per year from 2024, some of which will be exported to Southeast Asia and Europe. If commercial space activity is the bottom line between China and Thailand in the near future, SCGI is the perfect center to start a business proposal to support China's car navigation system. For example, both sides can establish a feasibility study and research project to exchange information on driving test applications as well as carry out BDS driver examination and training system., etc. Presently, GISTDA has successfully established GNSS innovation center at SKP.

Additionally, LIESMARS and GISTDA have cooperated to set up the GNSS Working Group, to act as a permanently organized body of people to push forward joint implementation research projects, and the development of a BDS-based application service ecosystem in Thailand.

V. Conclusion

SCGI are the joint research centers for Geo-informatics that settled in China and Thailand. The first SCGI was established at Wuhan University in 2007, and the second SCGI was established at SKP in 2015. SCGI was established under the intention of Thai Princess Maha Chakri Sirindhorn who presided over the opening ceremony of these joint research centers. Thai Princess intends to enclose relationships and exchange of personal knowledge between China and Thailand, especially in areas where Thailand lacks expertise such as Remote Sensing and Space Technology. Besides Remote Sensing and space technology, as well as infrastructure and services in the space domain such as GNSS and Indoor location-based service. Thailand has sent scientists to join explorations by the Chinese National Antarctic Research Expedition since 2016. This cooperation was one of the initiatives of SCGI. Presently, GISTDA is cooperating with Chinese Antarctic Center of Survey and Mapping of Wuhan University to elaborate further on potential projects that Thai scientists could participate in with China. LIESMARS and GISTDA have been working together to develop a SCGI annual action plan and implemented it from the beginning. On 10 April 2017, Wuhan University, BUU and GISDA signed a Memorandum of Understanding on SCGI Master Program. The program offers study master's degree in Space Technology and Remote Sensing with researchers and experts in Thailand and China. Besides Master Program, the most crucial event was Sirindhorn Conference on Geo-Informatics under the supervision of SCGI. Since it started, the co-organized events between China and Thailand have drawn attention from audiences that are not only students and researchers but also governmental officials from ASEAN countries. Many successes from the joint centers have continuously helped further exchanges between the two countries. For example, Wuhan University installed 2 CORSs at SKP of GISTDA in

Thailand and provided necessary training workshops for GISTDA and Thai government officials. At present, several achievements from the academic collaboration under SCGI between China and Thailand come out in the form of joint implementation research projects, and the development of a BDS-based application service ecosystem in Thailand. It may be said that a lot of BDS constructed and research projects in Thailand would not have been implemented if SCGI had not been established. Moreover, many success stories between China and Thailand in the arena of space and remote sensing-related sciences are derived from Thai Princess Maha Chakri Sirindhorn 's intention for SCGI establishment. Thailand is one of the world's luckiest countries because the royal family has strongly supported science diplomacy. Thai Princess Maha Chakri Sirindhorn always puts herself as the special ambassador for her country. She saw through the future that personal relationships are the key to building bridges and enhancing the multilateralism benefits. Nowadays, SCGI does not merely serve educational services, it also resulted in a strengthened personal network between the two countries. And most importantly, the network has been further expanding in Southeast Asia through ARTSA's programs. The programs include hands-on training, research and development of innovation, and information sharing. SCGI has continuously fostered a group of top-talent students in Geo-informatics for the region. There are so far 35 students from Thailand and other countries graduated from SCGI Master Program (and 16 students are ongoing studying at SCGI). Most importantly, the group of top-talent students will enhance an opportunity for international cooperation between China and ASEAN countries. In the future, LIESMARS and GISTDA are going to shift the paradigm of many collaborative projects to supply commercial purposes. Transformation of SCGI's strategy would lead to serving Belt and Road Initiative (hereinafter "BRI") of China. Since 2013 China has been expanding its network of partnerships through BRI. BRI-related outreach has also involved delivering infrastructure and services in the space domain, including in GNSS sector. The so-called Space Silk Road (also known as the BRI Space Information Corridor) plans to connect various parts of the globe with Earth observation, communications and positioning, navigation, and timing (hereinafter "PNT") services. By promoting BDS, China's global GNSS system, China is seeking to

embed its space ecosystem in BRI countries, and beyond. To support China's strategy such as BRI, SCGI has not only been collaborating with China but also has leveraged its educational services to project power and influence internationally, especially for the Southeast Asia region. If every China governmental entity is committed to carrying out the wishes of BRI, it can cooperate with LIESMARS and GISTDA (under SCGI) based on its strategic international partnership programs. Through cooperating with SCGI, Chinese stakeholders from different backgrounds and levels will benefit from GISTDA's business matching services across the ASEAN community.

References

- ARTSA Facebook. (n.d.). *Home* [Facebook page]. Facebook. Retrieved February 15, 2024, from <https://www.facebook.com/artsacenter/>
- Chik, H. (2022, December 31). China offers Thai scientists a research base in Antarctica. *South China Morning Post*. https://www.scmp.com/news/china/science/article/3202625/china-offers-thai-scientists-research-base-antarctica?campaign=3202625&module=perpetual_scroll_0&pgtype=article
- China's Alternative to GPS and its Implications for the United States | U.S.- CHINA | ECONOMIC and SECURITY REVIEW COMMISSION*. (2017, January 5). <https://www.uscc.gov/research/chinas-alternative-gps-and-its-implications-united-states>
- China-ASEAN Remote Sensing Satellite Data Sharing and Service Platform*. (2022, July 27). China Center for Resources Satellite Data and Application-Global Cooperation. <https://www.cresda.com/zgzywxxyzxeng/cooperation/oda/article/20220727161853506479835.html>
- China-ASEAN Satellite Remote Sensing Application Center established*. (2022, November 2). <https://www.ecns.cn/news/cns-wire/2022-11-02/detail-ihcfnqqi1672906.shtml>
- Chinese Antarctic Center of Surveying and Mapping*. (n.d.). https://pole.whu.edu.cn/en/gb_article.php?modid=01001
- Geo-Informatics and Space Technology Development Agency, Collaborative-Strategic Action Plan on Geo-spatial Disaster-Monitoring, Assessing and Predicting System, GISTDA Archives. (n.d.).

- Geo-Informatics and Space Technology Development Agency, Memorandum of Understanding between Geo-Informatics and Space Technology Development Agency and Wuhan Information Technology Outsourcing Service and Research Center on Creating Feasibility Study and Business Model, GISTDA Archives. (n.d.).
- Geo-Informatics and Space Technology Development Agency, Memorandum of Understanding between Geo-Informatics and Space Technology Development Agency and Geo-Spatial Information Technology Co., Ltd. on Creating Feasibility Study and Business Model, GISTDA Archives. (n.d.).
- Geo-Informatics and Space Technology Development Agency. (n.d.). *Role of the joint Sirindhorn International Center for Geo-informatics in developing human Geoinformatics' capacity* [Pamphlet]. <https://scgi.gistda.or.th/ebook/pdf/SCGIBook2021.pdf>
- Geo-Informatics and Space Technology Development Agency. (n.d.). *Sirindhorn International Center for Geo-informatics (SCGI) Master Program: Double Degree in Master of Science in Geo-informatics* [Pamphlet]. <https://scgi.gistda.or.th/wp-content/uploads/2018/book-e4.pdf>
- Geo-Informatics and Space Technology Development Agency. (n.d.). *Sirindhorn International Center for Geo-informatics (SCGI) Master Program* [Brochure]. <https://scgi.gistda.or.th/wp-content/uploads/2018/10/Brochure.pdf>
- Ghoshal, D., & Freed, J. (2023, July 10). *Chinese electric vehicle investment plans in Thailand*. <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/chinese-electric-vehicle-investment-plans-thailand-2023-07-09/>
- Ghoshal, D., & Kongkunakornkul, P. (2023, July 9). China-led EV boom in Thailand threatens Japan's grip on key market. *The Japan Times*. <https://www.japantimes.co.jp/news/2023/07/10/business/china-ev-boom-japan-grip-thailand-threat/>
- GISTDA. (2008). 'Annex 3: 'Report of Discussion of Working Group of THEOS Wuhan Station'. *Minutes of the 1st Meeting of the Board of Directors 12 March 2008*, Wuhan, China.
- GISTDA. (2017). *Precipitable Water Vapor in near real-time*. Unpublished manuscript.
- GISTDA. (2018). 'Annex 6: '2018 - 2019 Workplan for SCGI'. *Minutes of the 10th Meeting of the Board of Directors 31 January 2018*, Bangkok, Thailand.

- GISTDA. (2020). *Research and Application Demonstration of Key Technologies for High Precision Seamless Positioning with Smartphones Based on BeiDou Navigation Satellite System (BDS)*. Unpublished manuscript.
- GISTDA. (2023). *SCGI students database*. Unpublished manuscript.
- Hu, S.J. (2013, April 15). *Thai Princess Sirindhorn Pays her Second Visit to LuoJia-Wuhan University*. Wuhan University News & Events. <https://en.whu.edu.cn/info/1050/1390.htm>
- Huaxia. (2021, October 28). Highlights of China's propositions on China-ASEAN cooperation. *Xinhua*. http://www.xinhuanet.com/english/2021-10/28/c_1310275056.htm
- LIESMARS. (2010). 'Item 4: 'Ground Station/Applications Working Group Session'. *Minutes of the 3rd Meeting of the Board of Directors 14 July 2010, Wuhan, China*.
- Ministry of Science and Technology gets ready to launch Sirindhorn Center for Geo-Informatics, aiming at strengthening researchers in Geo-Informatics with international. (n.d.). http://oldweb.most.go.th/eng/index.php?option=com_content&view=article&id=173:ministry-of-science-and-technology-gets-ready-to-launch-sirindhorn-center-for-geo-informatics-aiming-at-strengthening-researchers-in-geo-informatics-with-international-capacities&catid=88:the-news&Itemid=491
- Ministry of Science and Technology, Memorandum of Understanding between Ministry of Science and Technology of the Kingdom of Thailand and Wuhan University of the People's Republic of China on the establishment of "Sirindhorn International Center for Geo-informatics", GISTDA Archives.
- Overview of Thailand's Science and Technology and Overview of Science and Technology Cooperation between China and Thailand Governments. (n.d.). http://th.china-embassy.gov.cn/eng/ywzn/18h/202312/t20231218_11206088.htm
- Princess Chulabhorn Remote Sensing Satellite Ground Station, Thailand. (2022, July 27). China Center for Resources Satellite Data and Application-Global Cooperation. <https://www.cresda.com/zgzywxxyzxeng/cooperation/oda/article/20220727155816007240713.html>
- Princess Maha Chakri Sirindhorn of Thailand Meets with Wang Yi. (n.d.). https://www.mfa.gov.cn/eng/zxxx_662805/202401/t20240129_11235183.html
- Robinson, J., Martínek, P., Pražák, J., & Sikoraiová, K. (2021, March 8). *PSSI Perspective #8 - China deploys BeiDou to project power and influence | Prague Security Studies*

- Institute*. Prague Security Studies Institute. <https://www.pssi.cz/publications/44-pssi-perspective-8-china-deploys-beidou-to-project-power-and-influence>
- Shi, L.T., & Da, H.Q. (2015, April 2). *President Li led a delegation to Thailand Sirindhorn Research Center opening Ceremony-Wuhan University*. Wuhan University News & Events. <https://en.whu.edu.cn/info/3981/37481.htm>
- Space Krenovation Park | GISTDA*. (n.d.). <http://skp.gistda.or.th/txp/>
- The 3rd Sirindhorn Conference on Geo-Informatics 2020. (2020, July 31). SCGI News. <https://scgi.gistda.or.th/news/the-3rd-sirindhorn-conference-on-geo-informatics-2020/>
- The Diplomat. (2024, February 7). How China's EVs are Taking Thailand by Storm. <https://thediplomat.com/2024/02/how-chinas-evs-are-taking-thailand-by-storm/>
- Times, G. (n.d.). *A Thai Princess who Travels Throughout China*. Copyright 2021 by the Global Times. <https://www.globaltimes.cn/page/202107/1228416.shtml>
- Xuan, G. (2015). *CASC Delegation promotes Sino-Thai space strategic cooperation*. https://caod.oriprobe.com/articles/46105538/CASC_Delegation_Promotes_Sino_Thai_Space_Strategic.htm

Symbolic Meanings of Ritual Objects in Thai and Chinese Horror Films¹

Ruiyin Yuan²; Chanyaporn Chawla³

Faculty of Arts, Chulalongkorn University, Bangkok 10330 Thailand

Email: Chanyaporn.pa@chula.ac.th

(received 10 August 2024) (revised 16 September 2024)(accepted 30 October 2024)

Abstract

The article examines the symbolic meanings of ritual objects in Thai and Chinese horror films, focusing on their representation of each nation's cultural and religious contexts, as well as the role of material culture in spiritual practices, using Cultural Relativism and Comparative Studies Theory as frameworks. The study explores six films—three from Thailand and three from China—and reveals that Thai films emphasize Buddhist practices, while Chinese films reflect influences from Confucianism, Taoism, Mahayana Buddhism, and folk beliefs. The study highlights similarities and differences in these representations, offering a foundation for further study on ritual objects in film.

Keywords: Symbolic; Meanings; Ritual objects; Horror film

¹ This article is part of the Master's thesis titled "Magical Syncretism in the Thai Horror Film *The Medium* and the Chinese Horror Film *Get in the Dark*," conducted under the Thai Studies (International Program), Faculty of Arts, Chulalongkorn University.

² The author is a Master's student in Thai Studies (International Program), Faculty of Arts, Chulalongkorn University. E-mail: Danryyry@gmail.com

³ Asst. Prof. Chanyaporn Chawla, Ph.D., Corresponding Author, Lecturer in the Chinese Language Program, Department of Eastern Languages, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.

1. Background of Study

1.1 Introduction⁴

Religious practices in Thailand and China are deeply rooted in long-standing cultural histories, shaped by centuries of interaction and exchange. Both regions incorporate diverse belief systems, resulting in unique yet overlapping expressions of spirituality. During my time in Thailand, I observed significant differences in religious and sacrificial items compared to those in China, although some shared influences were evident. This sparked my interest in the origins, cultural significance, and ritual roles of these objects. The concept of material expression—including both “symbolism” and “ritual objects”—will be explored in relation to previous scholarly interpretations, particularly those of Ostashchuk (2017, 88-96). Cultures assign symbolic meanings to objects, images, and words, connecting them to human consciousness through guided, experience-based associations. Unlike signs, symbols represent deeper concepts within cognition, essential for understanding spiritual and historical contexts. They evolve to convey non-literal meanings central to cultural identity.

Additionally, Alam (n.d., 1-52) classifies symbols into socio-cultural, scientific, and economic categories—for instance, “Indian occasion” as socio-cultural, “ π ” as scientific, and money as economic symbolism. He also highlights religious symbols like the Wheel of Dharma, Yin and Yang, and the Cross, demonstrating how symbols transcend cultural expression to reflect broader aspects of human experience. Patera (2012, 1-46) further explains that ritual objects carry symbolic meanings, each representing specific concepts. For instance, a 'bowl' used in a ritual might symbolize “libation,” but this meaning applies only within the ritual's context, especially in a sacred space. Hodder (1987, 1-22) mentions that objects carry meaning in rituals, representing the key features of the ceremony throughout the process. Similarly, Nugteren (2019, 1-13) explains that while cow dung is typically used as fertilizer in India, in rural Rajasthan it is repurposed to create divine images, illustrating how the same object can take on different symbolic roles depending on the cultural context.

⁴ This article was edited for grammar and clarity using ChatGPT.

Building on these insights, the role of material expressions in religious practices is also explored through cinema, which serves as a powerful medium for cultural exchange. Previous scholars have explored religious material expressions, focusing on themes like life and death (Supantee, 2005:1-54), or examined these objects within a single cultural context (Xu, 2022:1-55). Cinema, however, offers a unique opportunity to study how ritual objects and religious symbolism transcend cultural boundaries (Yu, 2023:232-237). Yu notes that films reflect the unique cultures, beliefs, and values of their regions, vividly depicting these elements through cinema. This connects with the article's focus on material expressions and beliefs in Thai and Chinese horror films, where ritual objects play an important role in the story. Horror films, often linked to faith, use ritual objects to explore religious themes. While some scholars focus on symbols in film, they often miss the deeper cultural and religious meanings behind them (Fransson, 2015:1-18). Additionally, certain studies examine only one religious culture (Pasichnik & Piletsky, 2022:35-41). This study analyzes how ritual objects are presented in both Thai and Chinese horror films, focusing on six films released between 2020 and 2023. While Thai horror films are more numerous, the number of Chinese horror films is fewer due to stricter censorship policies in mainland China, which limit horror film production (Li, Y., 2021:1-49). However, since 2020, Chinese horror films have seen an increase in number. The study examines religious material expressions in these films, outlining its framework, objectives, methodology, and findings, with particular attention to the similarities and differences in the representation of ritual objects.

1.2 Research Objectives

1. To analyze and interpret the meanings and beliefs associated with material expressions in Thai and Chinese faith-related practices in horror films.
2. To investigate the similarities and differences in the material expression and cultural implications between Thai and Chinese faith-related practices and beliefs cultures in horror films.

1.3 Research Methodology

Data were collected by analyzing material objects in Thai and Chinese horror films using a descriptive-analytical method. The literature review

compares the similarities and differences in religious material expressions between the two countries. Six films, three from Thailand and three from China, were selected for the analysis. Thai Films include *Wake up The Puppet* (ปลุกพญานัตต์) (Chotikritsadasophon, 2023:1-2), *The Undertaker* (สัปเหร่อ) (Srinual, 2023:1-13), *The Medium* (ร่างทรง) (Pisanthanakun et al., 2021:1-13); Chinese Films include *The Story of Night Watcher* (打更人怪谈) (Ji & Sheng, 2023:1-4), *Get in The Dark* (纸人回魂) (Cheng, 2023:1-15), *Folk Stories: The Tricksters* (民俗怪闻录之诡戏班) (Zhang, J., 2023:1-3).

This study uses four modes of comparative analysis to highlight similarities and differences, addressing a gap by explaining the causes of differences. The micro-scale approach will focus on specific objects or customs. According to Freidenreich (2004, 80-101), a comparative approach should highlight both differences and commonalities while minimizing subjective analysis. This balanced method promotes constructive dialogue, fostering deeper understanding and appreciation across faith traditions. In line with Harrison and Parker's (2010, 233-240) this research will classify comparative study items and consider modes, scale, and scope based on the study's objectives. Using cultural relativism (Wm. H. Dall & Boas, 1887: 587–589) the goal is not to judge the superiority of one country's beliefs but to understand the symbolic meanings of ritual objects in different cultural contexts, promoting cross-cultural understanding without placing subjective judgments.

2. Theoretical Frameworks

2.1 Comparative Studies Theory

This section explains how to conduct comparative studies, along with the purpose and anticipated results of this study.

According to Freiburger (2018, 2-14), when conducting a comparative study, the crucial initial step is to clarify the study's objectives. Freiburger identifies four modes of comparison:

- a) Concentrate on comparing similarity
- b) Examine the differences

c) Find the connection between a group and type by examining myths or folklore from various cultural contexts to identify distinctions.

d) Refocus by analyzing phenomenon “A” through comparison with phenomenon “B.”

Freiberger suggests that the taxonomic and illuminative modes are two key factors used for studying religion. The taxonomic mode classifies elements, while the illuminative mode compares cultural aspects. In his work on asceticism, he uses taxonomy to classify components and illumination to highlight related ideas in both Brahmanism and Christianity. He outlines three scales of comparison: macro (comparing religions based on one phenomenon), meso (intermediate scale), and micro (focusing on specific studies like customs or objects). He emphasizes using analogy to identify similarities and differences. This method will be used in this article to examine similarities and differences.

As for Harrison and Parker (2010, 233-240), they point out that Qualitative research in comparative studies determines the sampling range and focuses on identifying differences and similarities between groups. They highlight the importance of systematic and analogous comparisons, noting that the design of a comparative study is shaped by its objectives.

Additionally, Freidenreich (2004, 80-101) asserts that in order to foster interreligious communication, he focuses on contrasting similarities and differences. He also claims that understanding requires finding common ground, even while similarities are significant. He suggests comparison can highlight gaps in one story by contrasting it with others, raising questions, and applying principles across narratives.

To summarize, Freiberger recommends using both illuminative and taxonomic modes in religious studies, with the approach tailored to the study’s objectives. Harrison and Parker emphasize the importance of qualitative research, analogy, and systematic comparison, while Freidenreich notes that comparative studies should focus not only on similarities or differences, but also on the underlying reasons for variation.

2.2 Cultural Relativism

“Cultures cannot be ranked hierarchically and must be understood in their context.” This point is strongly supported by Wm. H. Dall & Boas (1887, 587–589). Later various scholars expressed similar views on this issue.

Cultural relativism, as described by Karanmiana (2022, 1) holds that human ideas and behaviors are shaped by cultural contexts and that one culture's values should not be used to evaluate another. It places a strong emphasis on acknowledging differences without assuming superiority and understanding a culture through its values, beliefs, art, and customs. Expanding on this notion, Runzo (1988, 343-364) argues that religious orientation is influenced by birthplace, with more inclined to adhere to the prevalent religion in their region. It emphasizes that no religion is fundamentally right or wrong since worldviews are shaped by beliefs and doctrines.

Mungthanee (2017, 47-53) links religious practices to material culture, where materials hold deep cultural significance. This aligns with relativism, suggesting that rituals have unique meanings shaped by context. For example, the Issan people believe planting the Mayom plant near their house fosters love, a belief specific to their region. Such variations highlight that cultural and religious practices are context-dependent, without implying any practice is incorrect.

To summarize, Karanmiana's cultural relativism argues against judging another culture's values as right or wrong. Runzo emphasizes that religious relativism asserts no religion is uniquely correct, focusing instead on how religion shapes ideology and worldview. Mungthanee highlights that material objects may carry different meanings in different religions, aligning with the concept of relativism.

In conclusion, cultural relativism—which stresses understanding and respecting the practices of other cultures—is essential in cross-national contexts with diverse religious traditions. This approach highlights the importance of recognizing and valuing cultural differences, a perspective reflected in my study on religious expression in films.

3. Results and Discussion

3.1 Similarities of Material Expressions in Thai and Chinese Horror Films

Material Expression		Thai	Chinese
Ceremonial items	Incense incense stick	✓	✓
	Three incense stick	✓	✓
	Funeral banner	✓	✓
	Amulet	✓	✓
	Buddha Image	✓	✓
Food and drink	Cooked rice	✓	✓
	Egg	✓	✓
	Dessert	✓	✓
	Sacred water	✓	✓
Sacred flower	Lotus	✓	✓
Others	Blood	✓	✓

Table 1: Similarities of Material Expressions in Thai and Chinese Horror Films

In both Thailand and China, religious material expressions include common practices such as burning incense, lighting candles, offering flowers, and, in certain contexts, performing blood sacrifices. However, the significance and forms of these practices vary widely between different religious traditions and regional cultures within each country.

Incense and candles are essential in ceremonies, with incense symbolizing purification and spiritual connection both in Thai (Yadav et al., 2020: 1420-1439) and Chinese (Li, T., 2015:66-87). Furthermore, the amount of incense sticks used during worship has a specific connotation, as explained in the article “*How Many Incense Sticks Are Required for Paying Respect to a Spirit House*” (2022, 1-8) states that in Thai customs, one incense stick is used for funerals or worshipping spirits, symbolizing individuals or specific groups. Similarly, in Chinese practice, one incense stick, often called “peace incense,” is used daily to pray for safety and well-being when honoring ancestors or deities at home (“*How Many Incense Sticks Are Usually Used to Pay Tribute to Relatives,*” 2021:1-15). In China, three incense sticks are commonly used in worship, symbolizing Heaven, Earth, and

Ancestors in Taoism, or the Buddha, Dharma, and Sangha in Buddhism. This conventional practice is followed unless specific instructions are given (Taoist Incense Burning Etiquette, 2015:1-5). Likewise, in Thailand, using three incense sticks follows the same principle of respect for the Buddha, Dharma, and Sangha. According to the article *“How Many Incense Sticks Are Needed for Paying Respect to a Spirit House”* (2022,1-8), this three-stick offering is also a common practice in Thai culture. Candles, symbolizing light in the Buddhist (Naipinit et al., 2013: 282-288), represent guidance towards gods and Buddhas. Funeral banners, influenced by Buddhism (Titrassamee et al., 2014:134-138), are common in both countries. In China, these banners also reflect Confucian traditions (Liu & Li, 2022:1-5), including flags and the banner system. In Thailand, Buddha statues and amulets are used for peace and protection (Swearer, 1995:263-280; Runra & Sujachaya, 2019:53-59), and similar purposes are attributed to Buddha images and amulets in China (Ghosh, 2013:110-114). However, these amulets differ in style, reflecting local beliefs, folk culture, and religious influences beyond Buddhism.

Offering rice to deities to ensure bountiful harvests is a practice rooted in agricultural traditions in both Thailand (Thai Ginger, 2023:1-2) and China (Lei, 2024:1-10). Eggs and poultry play a significant role in farming societies, where they are sacrificed to show respect to spirits and deities in both Thai (Thiét, 2018:98-113) and Chinese (Newman, 1996:13-14) traditions. Sacred water, a symbol of life and purity, is also used in offerings in Thailand (Dhammakij, 2019:310-322). Similarly, in Chinese practices, water, known as “sacred water”(Cao, 2023:176-185), is valued for its purity and is used to repel bad spirits. In Thai culture, desserts are considered auspicious offerings, believed to bring protection and tranquility (Kamonsinmahat, 2022:1-11). Likewise, in China, desserts are thought to bring happiness, and offering them to deities is intended to secure their favor and blessings (Guo, 2023:1-5).

The influence of Buddhism is evident in the use of lotus flowers for worshipping Buddha statues in both Thailand (Phonpho, S., 2014: 1353-1367) and China. In China, flowers are also offered to Buddha, with the lotus being one of the most common choices. A well-known Chinese saying, “offering flowers to

Buddha” (佛前供花), reflects this practice and is considered one of the ways to make merit in Buddhism (Shi, 2016:3-26).

In the selected Thai and Chinese horror films, we can see that blood is offered to spirits or evils, believed to sustain them as their basic food (Owens, 1993:258-269), which is considered a combination of Animism, folk religion, and black magic or witchcraft, whereas, in China, blood sacrifice is rooted in Confucian traditions (Li, T., 2015:66-87).

To sum up, shared material expressions in Thailand and China, such as incense stick, candles, Buddha statues, and offerings, reflect Buddhist influence and cultivational practices. Blood sacrifices highlight connections with spirits. These parallels show a cultural convergence, symbolizing a shared desire for harmony, good fortune, and stability.

3.2 Differences of Material Expressions in Thai and Chinese Horror Films

Material Expression		Thai	Chinese
Ceremonial items	Yellow candle	✓	✗
	Black candle	✗	✓
	Red candle	✓	✗
	Nine sticks for divine, god, and worship San Phra Phum	✓	✗
	Spiritual house “San Phra Phum”	✓	✗
	White string	✓	✗
	Phan Bai Si	✓	✗
	Crow feather	✓	✗
	Memorable tablet	✗	✓
	Rooster blood	✗	✓
	Image of Yamantaka	✗	✓
	Yant	✓	✗
	Willow branch	✗	✓
	Amulet paper	✗	✓
	Joss paper	✗	✓

Material Expression		Thai	Chinese
	Hell money	✕	✓
	Paperman	✕	✓
Food and drink	Apple	✕	✓
	Orange	✕	✓
	Betel leaves and nuts	✓	✕
	Red beverage	✓	✕
	Black beans	✓	✕
Sacred flower	Marigold	✓	✕
	Jasmine garland	✓	✕
	Phuang malai	✓	✕
	Agave amica (Tuberose)	✓	✕
	White Chrysanthemum	✕	✓
Festival	Ceremony of Zhongyuan Festival (Chinese Ghost Festival)	✕	✓

Table 2: Differences of Material Expressions in Thai and Chinese Horror Films

Thailand and China share practices like lighting lamps, offering flowers, and burning incense but differ in details. In Thailand, yellow candles symbolize Buddhism, and black candles honor the Hindu deity Rahu. In China, red candles symbolize happiness and are used daily. In Chinese horror films, red candles symbolize harmony between the living and the spiritual realms (Ang, 2021:1-11). Incense sticks play a key role in both Thai and Chinese ceremonies, linking the human and spiritual worlds. In Thailand, the number of incense sticks varies, one for funerals and nine for divine beings, as indicated in *“How Many Incense Sticks Are Needed for Paying Respect to A Spirit House”* (2022, 1-8).

Thai beliefs are significantly influenced by Brahmanism. The “San Phra Phum,” (Singh, 2019:1-11) or spiritual houses, honor land deities and ancestral spirits, blending Brahmanism and Buddhism. Tying a white cotton rope on the wrist symbolizes protection and good luck (Neui, 2016:52-83) also comes from Brahmanism. The “Phan Bai Si,” a tree-like emblem made of banana leaves that

is commonly seen in Thai rituals (Titrassamee et al., 2014:134-138), is the consequence of combining Brahmanism and Thai animism. Crow feathers are also employed in certain sacrifice procedures, according to Hindu tradition (Arasu, n.d.:1-7).

Thai beliefs combine Buddhism, Brahmanism, Hinduism, and animism, while Chinese beliefs include Confucianism, Taoism, Buddhism, and folk traditions, with Confucianism focusing on ancestral tablets (Li, T., 2015:66-87) Taoism influences Chinese sacrificial practices through the use of talismans, symbols, and rooster blood offerings, reflecting Yin-Yang and Confucian blood sacrifice traditions. Sak Yant in Thailand originated in Indian Yantra (Martin, 2015:1-84) Sak Yant, known for its spiritual protection and incantations, incorporates magical elements tied to the spiritual realm. In Chinese Guanyin imagery, the deity holds a willow branch, symbolizing purification, healing, and protection from evil. This tradition, rooted in Taoism, may trace back to ancient India, where branches were used for cleaning teeth and lips, signifying purification in Indian culture (Xiao, 2014:81-102). In China, paper amulet is primarily associated with Taoism (Hartati, 2021:13-22). Some amulet papers are kept, while others are burned, depending on their purpose. Historically, China transitioned from burying real people and objects to using paper substitutes after the invention of papermaking (Zhang, X., 2018:1-6). Yamantaka, a deity from Tibetan Buddhism (Ghosh, 2013:110-114) known as the destroyer of death, appears in films, which reveal beliefs in China were influenced by Tibetan Buddhism as well.

Offerings of apples and oranges represent “safety” and “fortune” in Chinese culture (Newman, 1996:16). In Thailand the use of betel leaf rolls and betel nuts in worship is another tradition borrowed from Brahmanism (SCAhuja & Ahuja, 2011:13-35). Red beverages in Thai practices are often offered to spirits and gods, symbolizing blood (Winn, 2017:1-12). Hinduism also influences Thai beliefs, as seen in black offerings such as incense, candles, and food used to worship Rahu, the Hindu moon god (Runra & Sujachaya, 2019:222-253).

Flower offerings differ between Thailand and China. In Thailand, marigolds are common, reflecting Hindu and Brahmanistic influences on Thai deities (Thai PBS World, 2023:1-4). Jasmine, often known as the “mother’s

flower” (Buddhist Flowers: Symbolism and Significance in Thailand, 2024:1-8), is often given to mothers to express love and respect. The traditional craft of “Phuang malai” (Angi, 2023:1-15), or Handmade garlands in Thailand is culturally significant and used in festivals, gifts, and social interactions, each with unique meanings. Flowers like tuberose in Thailand symbolize sadness and remembrance (Siriphat, 2002:1-3), while chrysanthemums, especially white or yellow, express grief in Chinese funerals and are part of the “Four Gentlemen” (Zong, 2020:1-10). In Chinese culture, chrysanthemums, wintersweet, orchids, and bamboo symbolize noble qualities and are used in offerings for blessings.

The Zhongyuan Festival blends Confucian ancestor worship, Taoist beliefs in the “San Yuan Da Di”, and the Buddhist Ullambana tale of Mulian saving his mother (Liu, D., 2015:53-70). Shangyuan, Zhongyuan, and Xiayuan are Taoist festivals in Chinese tradition, each marking a different time of year with distinct religious significance (Lim, 2021:1-8). Lim explains that the Sanyuan festivals originate from Taoism: Shangyuan (15th of the first lunar month), Zhongyuan (15th of the seventh), and Xiayuan (15th of the tenth) honor the Three Officials, “San Guan Da Di.” During the Zhongyuan Ghost Festival, people pray to the Earth Official to absolve the sins of spirits, helping them in their process of reincarnation. The deities of Heaven, Earth, and Water grant blessings, forgive sins, and avert disasters.

Confucianism emphasizes ancestor worship on the 15th of the seventh lunar month, during the Autumnal sacrifice, when people offer crops to honor their ancestors. Li and Chen (2016, 1-6) explain that the Autumnal sacrifice, part of the Zhongyuan festival, is a time for families to honor ancestors, emphasizing the importance of ancestor veneration and cultural continuity.

In Buddhism, the festival is called “Ullambana” or the Ghost Festival, based on the story of Maudgalyayana, a Buddha disciple who sought to free his mother from suffering (Zhao, 2022:2-10). Ullambana, or the “Hungry Ghost Festival,” is a day to make offerings for all sentient beings, honoring ancestors and offering alms to lost souls for peace.

Additionally, numerous customs have evolved in folklore surrounding the seventh month. Shirin (2021, 1-12) explains that during the Zhongyuan Festival, people offer food, incense, and symbolic items such as gold ingots and paper

effigies to honor their ancestors. Lotus lanterns are released to guide wandering spirits, while Mulian opera, which tells the story of Mulian's efforts to save his mother, imparts important moral lessons. These rituals honor the deceased, offering comfort and blessings for their journey in the afterlife.

To summarize, diverse material expressions have emerged from religious practices and beliefs across various cultures. Ou (2012, 1-6) states that before Buddhism spread to China, Confucianism was the dominant religion, focusing on ethics, social harmony, and political order, which became central to state ideology after the Han Dynasty. Buddhism, with its emphasis on spiritual liberation and compassion, gained popularity through the Silk Road, aligning with Chinese values of compassionate rulership. Further discussed by Ding and Luo (2024, 1-6) about Taoism emphasizes the principle of “Daofa ziran” (道法自然) Taoism, meaning “the Way follows nature,” focuses on spiritual cultivation and longevity, appealing to rulers seeking immortality to extend their power. Qinshi huang (秦始皇), the first emperor of China, sought elixirs for eternal life, and Taoism's focus on longevity aligned with rulers' desires for long reigns, ensuring its influence throughout Chinese history. Thus, Ruhai et al. (2024, 93-104) conclude that Confucianism, Buddhism, and Taoism addressed social, personal, and spiritual needs, giving rise to the concept of the “Three Teachings as One” (三教合一), This synthesis shaped Chinese culture, influencing art, literature, customs, and festivals, and becoming integral to Chinese identity.

Meanwhile, belief systems in Thailand also have their own uniqueness, Kirsch, (1977, 241-266) argues that Thai beliefs are shaped by Brahmanism, Hinduism, and animism. While Brahmanism and Hinduism became central to the religious and political life of ancient Thai kingdoms, animism—which links nature with spirituality—fulfilled more practical, everyday needs. Over time, these traditions merged into a unique spiritual synthesis. Mooney (2010, 149-156) argues that Brahmanism and Hinduism have had a profound influence on Thai Buddhism, especially in royal rituals such as the Royal Ploughing Ceremony. Thai Buddhism also blends animistic beliefs, including practices like astrology and the use of protective amulets. In this context, Brahmanism and Buddhism coexist harmoniously, with Brahmins viewing the Buddha as an incarnation of Vishnu.

In summary, Thailand's religious landscape blends Brahmanism, Hinduism, animism, and Buddhism. Mooney and Kirsch highlight Brahmanism's influence on royal rituals and social structures, adapting within a Buddhist framework. This integration enriches Thai Buddhism, fostering peaceful coexistence and addressing diverse spiritual needs.

This study emphasizes films as cultural tools that visualize ritual objects, gestures, and processes. Thai and Chinese horror films convey beliefs, cultural attitudes, and interpretations of fear and death, offering a powerful means for fostering cross-cultural understanding through a two-way communication channel. In this context, the diverse ritual items, offerings, flowers, and festivals in both Thailand and China reflect vibrant cultural traditions and a mutual acceptance of differing practices. Each object carries its own unique significance, highlighting the importance of cultural relativism and the need to understand beliefs within their specific contexts.

4. Conclusion and Recommendation

This article examined the symbolic meanings of ritual objects in Thailand and China, pointing out both similarities and differences. By examining how these ritual objects are represented in horror films, this study has demonstrated how cultural significance is reflected in each culture's unique rituals. It has emphasized the importance of cultural relativism, avoiding superiority judgments, and promoting a better comprehension of the belief systems in each culture's belief systems. As Wm. H. Dall and F. Boas (1887, 587–589) assert, “cultures cannot be ranked hierarchically and must be understood in their context,” a principle that has guided the study. The comparative analysis of Thai and Chinese rituals reveals shared symbols, such as incense, candles, offerings, and Buddha statues, which reflect common Buddhist influences and the desire for spiritual connection, safety, and harmony. These objects, used in both cultures, symbolize purification, guidance, and respect for deities and spirits. However, despite these similarities, significant distinctions in symbolic usage emerge due to the varying cultural and religious influences of Confucianism, Taoism, Brahmanism, and animism.

In conclusion, the films offer an insightful means for cross-cultural understanding, providing a unique perspective on how ritual objects and concepts of mortality are interpreted in both Thailand and China. By recognizing and respecting the different ways in which these cultures integrate their religious beliefs, this study highlights the importance of considering multiple perspectives in our globalized society.

References

- Alam, Md. Z. (2016). *Symbolism: Theory, function, characteristic, and dimension*. Academia. https://www.academia.edu/22080988/Symbolism_Theory_Function_Characteristics_and_Dimension
- Angi, N. (2023). *The significance of phuang malai: A comprehensive guide to understanding Thailand's traditional floral garlands*. Macrami by Nicha. <https://www.macramebynicha.com/en/blogs/infos>
- Cao, Y. (2023). A study on expression of Taoism water thoughts in installation art. *Advances in Social Development and Education Research*, 1(1), 176–185. <https://doi.org/10.61935/asder.1.1.2023.p176>
- Cheng, S. (2023). *Get in the dark*. IMDb. https://www.imdb.com/title/tt25830866/?ref_=fn_all_ttl_16
- Chotikritsadasophon, P. (2023). *Wake-up The Puppet*. SF Cinema City. <https://sfcinemacity.com/movie/Pook-Pa-Yon.HO00001643> (in Thai)
- Dall, Wm. H., & Boas, F. (1887). Museums of ethnology and their classification. *Science*, 9(228), 587–589. <http://www.jstor.org/stable/1762958>
- Dhammakij, P. T. I. (2019). The beliefs and practices of making holy water in Theravāda Buddhism. *The Journal of International Association of Buddhist Universities*, 12(1), 310–322. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/Jiabu/article/view/217153>
- Ding, J., & Luo, X. (2024). Exploring the reasons for the rise and fall of Taoism from the perspective of historical development: Taking several key periods as examples. *SHS Web of Conferences*, 185, <https://doi.org/10.1051/shsconf/202418502008>
- Fransson, R. (2015). *Bloody horror! The symbolic meaning of blood in Stephen King's Carrie*. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:918009/FULLTEXT01.pdf>

- Freiberger, O. (2018). Elements of A Comparative Methodology in The Study of Religion. *Religions*, 9(2), 38. <https://doi.org/10.3390/rel9020038>
- Freidenreich, D. (2004). Comparisons compared: A methodological survey of comparisons of religion from ‘a magic dwells’ to a magic still dwells. *Method & Theory in the Study of Religion*, 16(1), 80–101. <https://doi.org/10.1163/157006804323055236>.
- Ghosh, S. (2013). Buddhist deities and ‘mantras’ in the Hindu tantras (Tantrasarasamgraha and Isanasiva Gurudeva Paddhati). *Proceedings of the Indian History Congress*, 74, 110–114. <http://www.jstor.org/stable/44158805>
- Guo, S. (2023). *Small year | Same heart but different customs, north and south celebrate small year together*. East University of Heilongjiang. <https://www.hljeu.edu.cn/xzdf/2023/0114/c1218a21198/page.htm> (in Chinese)
- Harrison, T., & Parker, R. A. (2010). Issues in cross cultural comparative research. *Research and Theory for Nursing Practice*, 24(4), 233–240. <https://doi.org/10.1891/1541-6577.24.4.233>
- Hartati, C. D. (2021). Hu paper (Chinese Talisman) as a medium healing. *International Journal: Tradition and Modernity of Humanity*, 1(1), 13–22. <https://doi.org/10.32734/tmh.v1i1.7183>
- Heart Memorial. (2021). *How many incense sticks are usually used to pay tribute to relatives*. <https://m.xinjidian.com/news/5873.html> (in Chinese)
- Hodder, I. (1987). The contextual analysis of symbolic meanings. In I.Hodder (Eds.), *The Archaeology of Contextual Meanings*. (pp.1-10). Cambridge University Press.
- Kamonsinmahat, P. (2022). *Nine auspicious Thai desserts*. Thailand National. https://www.thailandfoundation.or.th/th/culture_heritage/nine-auspicious-thai-desserts/
- Karanmiana, S. (2022). *Cultural relativism: Types and implications*. Longdom. <https://doi.org/10.35248/2332-0915.22.11.278>
- Kirsch, A. T. (1977). Complexity in the Thai religious system: An interpretation. *The Journal of Asian Studies*, 36(2), 241–266. <https://doi.org/10.2307/2053722>
- Lei, M. (2024). Rice in Chinese: Origins, symbolism, cultural significance. Wukong. <https://www.wukongsch.com/blog/rice-in-chinese-post-26792/>
- Li, J., & Chen, Y. (2016). The variation and fusion of Ullambana festival in China. China University Social Science Information Network. <http://www.sinoss.net> (in Chinese)

- Li, T. (2015). Some questions on Chinese religion, bloody sacrifice, incense offering and image using. *The 2nd International Symposium on Chinese Culture and the Unity of Heaven and Humanity 2015*. Department of Religion, Fudan University.
- Li, Y. (2021). Contemporary Chinese horror films: Genre, censorship, market [Master's thesis, University of California]. <https://escholarship.org/uc/item/1tk37839#author>
- Lim, S. (2021). The origin, formation and development of Zhongyuan Festival. *Journal International Lingua Mandarin*, 1, 1–8. <http://dx.doi.org/10.26418/jilin.v1i1.46580>
- Liu, D. (2015). The animistic aspects in the Chinese Zhongyuan Festival. *Asian Journal of Pentecostal Studies and Apts Press*, 18(2), 53–70.
https://www.researchgate.net/publication/364307677_Daniel_Liu_-_Aspects_in_the_Chinese_Zhong_Yuan_Festival
- Liu, Z., & Li, M. (2022). *A study on funeral customs under the social changes of the five Dynasties*. History Research of China.
http://hrczh.cass.cn/sxqy/zl/202303/t20230317_5636674.shtml (in Chinese)
- Martin, A. E. (2015). Human in sak yant: The significance and influence of human image in northern Thai culture [Master's Thesis, Chulalongkorn University]. Chulalongkorn University.
<https://cuir.car.chula.ac.th/dspace/bitstream/123456789/50139/1/5787591020.pdf>
- Mooney, E. R. (2010). *The influence of Hinduism on Thai Buddhism*. 明星大学学術機関リポジトリ [日本文化学部・言語文化学科]. <https://meisei.repo.nii.ac.jp/record/1690/files/gengo-18-a08.pdf>
- Munthanee, T. (2017). Rituals in Thai society: The reflection of diversity of beliefs. *Annual Conference of Communication, Media, and Culture*, 1, 47–53.
<https://proceeding.unisba.ac.id/index.php/accomac/article/view/10>
- Naipinit, A., Maneenetr, T., Sakolnakorn, T. P. N., & Churngchow, C. (2013). Local community participation in the conserve candle festival, a case study of Ubon Ratchathani province, Thailand. *Asian Social Science*, 9(13), 282–288.
<https://doi:10.5539/ass.v9n13p282>
- Neui, P. H. D. (2016). Issan string—Tying Ritual as Missio—Logoi. *First Fruits*, 1, 52–83.
<http://place.asburyseminary.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1059&context=firstfruitspapers>
- Newman, J. M. (1996a). Chinese food symbolism: Fruits (part I). *Flavor and Fortune*, 3(1), 16.
<http://www.flavorandfortune.com/ffdataaccess/article.php?ID=2>

- Newman, J. M. (1996b). Chinese food symbolism: Meat (part II). *Flavor and Fortune*, 3(2), 13-14. <http://www.flavorandfortune.com/ffdataaccess/article.php?ID=3>
- Ngamsakoo, R. (2017). Wreath: Flourish Western culture in Thai tradition. *Journal of Cultural Approach*, 18(33), 79–95. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/cultural_approach/article/view/88527
- Nugteren, A. (2019). Introduction to the special issue ‘religion, ritual, and ritualistic objects’. *Religions*, 10(3), 163. <https://doi.org/10.3390/rel10030163>
- Open AI. (2023). *ChatGPT*. (Mar 14 version) [Large Language model]. <https://chat.openai.com>
- Ostashchuk, I. (2017). Signs and symbols: Religions and national dimensions. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 4(2), 88–96. <https://doi.org/10.15330/jpnu.4.2.88-96>
- Ou, X. (2012). The successful integration of Buddhism with Chinese culture: A summary. *Grand Valley Journal of History*, 1(2), 3. <https://scholarworks.gvsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1023&context=gvjh>
- Owens, B. M. (1993). *Blood and Bodhisattvas: Sacrifice among the newar Buddhists of Nepal*. College of the Holy Cross. https://college.holycross.edu/projects/himalayan_cultures/2011_plans/jclossic/documents/blood.pdf
- Pasichnik, O., & Piletsky, E. (2022). Religious symbolism in the cinema: “One hour photo”. *Future Human Image*, 18, 35–41. <https://doi.org/10.29202/fhi/18/4>
- Patera, I. (2012). Ritual practice and material support: Objects in ritual theories. *CHS Research Bulletin*, 1, 1–46. <https://researchbulletin.chs.harvard.edu/2012/11/30/ritual-practice-and-material-support-objects-in-ritual-theories/>
- Perfecthomes. (2022). *How many of incense sticks are needed for paying respect to a spirit house?*. <https://perfecthomes.co.th/how-many-of-incense-sticks-are-needed-for-paying-respect-to-a-spirit-house/>
- Phonpho, S. (2014). The relationship of lotus to Thai lifestyle in terms of religion, arts, and tradition. *Journal of Agricultural Technology*, 10(6), 1353–1367. <https://www.thaiscience.info/Journals/Article/IJAT/10934719.pdf>
- Pisanthanakun, B., Choi, C., Dhanasevi, C., & Hong-jin, N. (2021). *The Medium*. IMDb. https://www.imdb.com/title/tt13446168/?ref_=fn_al_tt_2

- Ruhal, M., Qu, L., Khan, A. B., Ahmad, T., & Lin, F. (2024). The role of Chinese philosophy in the education system of China. *Canadian Journal of Educational and Social Studiesvc*, 4(4), 93–104. <https://doi.org/10.53103/cjess.v4i4.252>
- Runra, P., & Sujachaya, S. (2019). Tradition and creativity of the Rahu symbol in Buddhist temples: Case study of paintings, sculptures, and amulets in central and east of Thailand. *Manusya Journal of Humanities*, 22, 222–253. <https://doi:10.1163/26659077-02202006>
- Runzo, J. (1988). God, commitment, and other faiths: Pluralism vs. relativism. *Faith and Philosophy: Journal of the Society of Christian Philosophers*, 5(4), 1. <https://doi:10.5840/faithphil19885446>
- Scahuja, S. C., & Ahuja, U. (2011). Betel leaf and betel nut in India: History and uses. *Asian Agri-History*, 15(1), 13–35.
https://openurl.ebsco.com/EPDB%3Aagcd%3A6%3A16250598/detailv2?sid=ebsco%3Aplink%3Ascholar&id=ebsco%3Aagcd%3A79330218&crl=f&link_origin=www.google.com.hk
- Shi, X. (2016). The relationship between Buddhism and flowers. *Huiju*, 601, 3-26. <https://buddhism.lib.ntu.edu.tw/FULLTEXT/JR-MAG/mag568648.pdf> (in Chinese)
- Shirin, S. (2021). *Past and present rituals of hungry ghost festival*. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/356460242_Past_and_Present_Rituals_of_Hungry_Ghost_Festival
- Siamese Remedies Phuket. (n.d.). *The meaning of different flowers in Thai Culture Siamese Remedies Phuket*. <https://www.siamese-remedies.com/blog/the-meaning-of-different-flowers-in-thai-culture>
- Siriphat, D. (2002). *Hidden Scent: A Fragrance for Both Happiness and Sadness*. Health Information from The Rural Doctor Foundation.
<https://www.doctor.or.th/article/detail/3622> (in Thai)
- Srinual, T. (2023). *The Undertaker*. IMDb. https://www.imdb.com/title/tt29633446/?ref_=tt_sims_tt_i_1
- Supantee, P. (2005). *Ritual objects: A connection between life and life after death* [Master 's thesis, Silpakorn University]. <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/180>
- Swearer, D. K. (1995). Hypostasizing the Buddha: Buddha image consecration in Northern Thailand. *History of Religion*, 34(3), 263–280. <https://doi.org/10.1086/463396>

- Taishan Bixia Temple. (2015). *Taoist incense burning etiquette*.
<http://www.bixiaci.org/sj/NewsInfo.asp?ArticleID=118> (in Chinese)
- Thai Ginger. (2023). *The fragrant history of Thai rice*. <https://thainginger.com/the-fragrant-history-of-thai-rice/>
- Thai PBS World. (2023). *The Political Significance of The Marigold Bloom*.
<https://www.thaipbsworld.com/the-political-significance-of-the-marigold-bloom/>
- Thiét, L. V. (2018). Eggs in The Rituals of Thai People in Con Cuong District, Nghe An Province, Vietnam. *Religious Studies*, 12(3&4), 98-113.
<https://vjol.info.vn/index.php/nctg/article/view/55345/45889>
- Titrassamee, S., Lamduan, S., & Phaengsoi, K. (2014). Bai Sri Su Khwan: Spirit Blessing in North-Eastern Thailand. *Asian Culture and History*, 6(2), 134–138. <https://dx.doi.org/10.5539/ach.v6n2p134>
- Winn, P. (2017). *In Thailand, blood sacrifice is out. Strawberry Fanta is in*. The World.
<https://theworld.org/stories/2017/04/05/thailand-blood-sacrifice-out-strawberry-fanta>
- Xiao, D. (2014). *The formation of the female deity of Guanyin, and its relationship with the Taoist Taiyi Jiuku Tianzun*. Jiu Yang Dao Shan Tang. <https://www.sctayi.com/front/bin/ptdetail.phtml?Part=corner-04-01-01&Category=15598> (in Chinese)
- Xu, T. (2022). *Chinese cultural symbols in Thailand: A study of Mazu belief in the Chinese community in Bangkok Chinatown* [Master's thesis, Chulalongkorn University].
<https://doi10.58837/CHULA.IS.2022.42>
- Yadav, V.K., Choudhary, N., Heena Khan, S., Khayal, A., Kumar Ravi, R., Kumar, P., Modi, S., & Gnanamoorthy, G. (2020). Incense and incense Sticks: Types, components, origin and their religious beliefs and importance among different religions. *Journal of Bio-Science*, 9(6), 1420–1439. <https://doi.org/10.46344/jbino.2020.v09i06.28>
- Yu, B. (2023). Research on film cultural communication in the new media environment. *Communities in Humanities Research*, 10(1), 232-237. <https://doi.org/10.54254/2753-7064/10/20231332>
- Zhang, J. (2023). *Folk stories: The tricksters*. Douban. <https://movie.douban.com/subject/36324853/> (in Chinese)
- Zhang, X. (2018). *An analysis of the evolution of paper-cutting in Chinese religious culture*. Chinese Folklore Network. <https://www.chinesefolklore.org.cn/web/index.php?NewsID=17490> (in Chinese)

- Zhao, Y. (2022). The Chinese cultural elements of the Ullambana festival. *Asia Social Issues*, 16(1), e258111. <https://doi.org/10.48048/asi.2023.258111>
- Zong, F. (2020). *Four noble plants in Chinese culture part 4: Chrysanthemum*. Stories from The Museum Floor. <http://storiesfromthemuseumfloor.wordpress.com/2020/10/23/four-noble-plants-in-chinese-culture-part-4-chrysanthemum/> (in Chinese)

A Study on the English Translation Strategies of Chinese Culinary Vocabulary in the Context of Cultural Vacancy

Min Yang

School of Language and Culture, Chuxiong Normal University,
Yunnan 675099 P.R. China Email: 1160009845@qq.com

Kanokporn Numtong¹

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok 10900 Thailand
Email: kanokporn.n@ku.th

(received 24 March 2024)(revised 19 November 2024)(accepted 2 January 2025)

Abstract

Due to the differences between Chinese and Western cultures in terms of regional environment, social customs, religious beliefs, and other aspects, the phenomenon of "Cultural vacancy" will arise in the process of cultural communication and exchange. Culinary culture is an indispensable part of Chinese and Western cultures. In the process of spreading and translating Chinese culinary culture, the phenomenon of cultural omission and vocabulary vacancy often occurs, and this "Cultural vacancy" will cause obstacles in translation. This study analyzes the English translation strategies of Chinese culinary culture vocabulary in five aspects, namely, cooking methods, names of condiments, the eight cuisines and their representative dishes, tea culture, and wine culture in Chapter 8 of *A Glimpse of Chinese Culture*, edited by Liao Huaying. It is found that under the cultural vacancy, the literal translation, transliteration, and free translation will lead to cultural misunderstandings and a lack of cultural connotations. It is necessary to carry out assimilation or foreignization strategies according to the characteristics of culinary culture vocabulary, and add explanations or pictures to assist on this basis, aiming to restore the cultural connotation of the source language to the maximum extent by using compensatory strategies.

Keywords: Cultural Vacancy; Chinese Culinary Culture; Culinary Culture vocabulary; English-Chinese Translation Strategies

¹ Corresponding Author

文化空缺下中国饮食文化词汇英译策略研究

杨 敏²

中国 云南 楚雄师范学院 语言文化学院 675099 邮箱:1160009845@qq.com

吴 琼³

泰国 曼谷 农业大学 人文学院 10900 邮箱:kanokporn.n@ku.th

收稿日期 2024. 3. 24 修回日期 2024. 11. 19 接收日期 2025. 1. 2

摘要

中西方由于地域环境、社会习俗、宗教信仰等方面的差异,在文化传播与交流过程中,会产生“文化空缺”现象。饮食文化是中西文化中不可缺少的组成部分。在中国饮食文化传播和翻译过程中,经常出现文化缺省和词汇空缺现象,这种“文化空缺”会造成翻译的障碍。通过对廖华英主编的《中国文化概论(修订版)》第八章 Culinary Culture 中烹饪方式、调味品名称、八大菜系及代表菜式、茶文化、酒文化五个方面的中国饮食文化词汇的英译策略进行分析,发现文化空缺下,简单的直译、音译和意译会导致文化误解和文化内涵的缺失,需要根据饮食文化词汇的特点进行归化或异化翻译,并在此基础上加注解或配以图片进行辅助,旨在利用补偿策略最大限度的还原源语文化内涵。

关键词: 文化空缺、中国饮食文化、饮食文化词汇、汉英翻译策略

1. 引言

一直以来,中国都有“民以食为天”的说法,饮食文化在中国传统文化中占据重要地位,随着经济的发展和文化交流的深入,中国饮食文化赢得了越来越多外国人的青睐。但是,饮食文化不仅涉及自然科学,还涉及社会科学和哲学,具有丰富的内在含义,在翻译过程中,如果不能有效还原其文化内涵,会造成对外交流的障碍,甚至影响中国文化的传播。有的译者在翻译饮食文化中的菜式名称时,将“童子鸡”译为“Chicken without sex”,将“红烧狮子头”译为“Red Burned lion head”等,外国人不仅无法根据菜名选出心仪的菜式,而且可能造成文化上的误解。因此,饮食文化如何进行汉英翻译就越加重要。

2007 年,在奥运会的背景下,北京市人民政府外事办公室和北京市商务局公布了《中文菜单英文译法》,解析了 8 种翻译的原则,并列举了 1266 种菜式的英文翻译,规范

² 杨敏,女,中国人,楚雄师范学院语言文化学院教师。

³ 吴琼,女,泰国人,泰国农业大学人文学院教授,东语系博士课程与硕士课程负责人,博士、硕士生导师。

了中文菜单的英文译法。2011年5月，北京市人民政府外事办公室和北京市民讲外语活动组委会办公室联合编著了《美食译苑：中文菜单英文译法》一书，进一步为中文菜单的英文译法提供了参考依据。

随着文化翻译理论的发展和成熟，更多的学者利用特定的翻译方法或研究视域进行饮食文化的翻译实践，很多词汇出现多样的翻译方法。那么，如何在文化空缺下最大限度地还原中国饮食文化的文化内涵，本文通过对《中国文化概论（修订版）》第八章 Culinary Culture 中的饮食文化专有名词的翻译方法和策略进行研究，试图找出相应的补偿优化策略，旨在理论上对跨文化交际中的饮食文化翻译提供借鉴，在实践中能够更好地促进饮食文化翻译。

1.1 研究范围

本文以廖华英主编的《中国文化概论（修订版）》第八章 Culinary Culture 中的饮食文化专有名词为研究对象，该教材是外语教学与研究出版社出版的高等学校英语拓展系列教材，同时是普通高等教育“十一五”规划教材。首先检索其中饮食文化专有名词，包括：烹饪方式、调味品名称、八大菜系及代表菜式、茶文化、酒文化五个方面，接着对其翻译方法和策略进行探究。

1.2 研究目的

基于上述研究范围，立足于文化空缺理论和相关翻译理论，本文的研究目的如下：

（1）分析《中国文化概论（修订版）》中烹饪方式、调味品名称、八大菜系及代表菜式、茶文化、酒文化五个方面的中国饮食文化词汇特征和翻译策略。

（2）在文化空缺理论指导下，探究中国饮食文化词汇英译过程中存在的问题。

（3）从文化与翻译的视角提出中国饮食文化词汇英译补偿优化策略，力求最大限度的还原源语文化内涵。

1.3 研究方法

本将定性研究与定量研究相结合，针对上述研究范围，对照归化翻译策略和异化翻译策略相关理论进行分析，在分析基础上得出相应的翻译方法以及文化空缺词汇的翻译策略，具体方法如下：

首先，文献研究法，本研究将前人关于文化空缺研究、饮食文化研究、饮食文化英译研究相关成果进行梳理，为研究确立理论框架，并总结前人研究的不足和存在的问题，在此基础上确立研究的创新点。

其次，文本分析法，立足于廖华英《中国文化概论（修订版）》文本，检索饮食文化一章中的文化词汇，在文化空缺理论和翻译理论的指导下，分析其翻译方法及补偿策略。

2. 相关文献回顾

翻译与文化交际密切相关，中国饮食文化的翻译自然也是文化交流中的重要组成部分。本文立足于“文化空缺”理论，基于汉英文化上的空缺，利用归化和异化翻译策略相关理论分析其翻译方法，探寻饮食文化在这种空缺下如何有效进行翻译，最大限度还原饮食文化的内涵。

2.1 文化空缺理论

“文化空缺”一词最早源于上世纪五十年代，美国语言学家霍凯特 (C. F. Hockett) 在对两种语言语法对比时提出“random holes in patterns”，即“形式上的随机缺失”，并用“空缺”概念描述语言中出现的不对等现象。到了八十年代，俄国学者索罗金和马尔科维娜在研究民族文化的差异性时，提出“文化空缺”理论，并将空缺进一步分为：语言类空缺、文化类空缺和文本类空缺，将“文化空缺”理论推向了新发展。

随着文化传播与交流的深入，越来越多中国学者关注到了“文化空缺”现象，其中，Zhu 和 Gu (2017) 对“文化空缺”的概念进行了界定，认为“文化空缺”和“文化内涵差异”是造成“文化误读”的两大原因，其中“文化空缺”表现在“对英汉语言进行翻译时，会发现源语与目标语在翻译过程中会出现不对等的情况，也就是在目标语中没有适当的词语与源语的文化相对应。” Bao (2004) 指出语言的翻译不仅是语符表层指称意义的转换，更是两种不同文化的相互沟通和移植，翻译既涉及两种语言，又涉及两种文化。但由于词汇空缺、词义冲突、语义联想、语用涵义四个方面的文化差异性，在翻译时总会带来很多困难。

Guan (1995) 根据词语的指示意义和内涵意义把跨文化交际中使用的词汇分为重合词汇、平行词汇、全空缺词汇、半空缺词汇和冲突词汇五种情况，他认为，重合词汇、平行词汇、全空缺词汇都不会引起跨文化交际中的误解，而半空缺词汇和冲突词汇中那些指示意义相同而内涵意义不完全相同甚至截然相反的词语，最容易成为跨文化交际的障碍。五类词汇之间的关系如下表所示：

表 1：两种语言中词汇的词义异同对照

词汇关系类型	词 义		对跨文化交流的 影响	词汇 举例	理解 水平	比例
	字面意思	引申意思				
重合词汇	相同	相同	完全理解	头	 高 + 0 — 低	不同的 语言中 各类词 汇所占 比例不 同
平行词汇	不同	相同	在理解时增减信息	牛		
全空缺词汇	空缺	空缺	不理解而加以询问	坦克		
半空缺词汇	相同	空缺	迷惑或误解	13		
冲突词汇	相同	不同且相反	误解	鹤		

摘自：Guan（1995,P. 233）

同时,Zhou(2020)提出文化空缺是跨文化交际中口译和翻译的根源性问题。Ji(2022)也明确了“文化空缺”已成为译者面临的一个重大问题。

可以看出,学者们都认为翻译的根本任务是文化的传播和交流,在文化传播和交流过程中存在“文化空缺”现象,而“文化空缺”是翻译过程中不得不面对的重大阻碍。

2.2 归化翻译策略和异化翻译策略

翻译与文化密切相关,一般而言,可以分成两种对立的看法,即归化法(Domesticating Method)和异化法(Foreignizing Method)这两种原则和方法(Wang,2023,p. 106)。事实上,“归化”和“异化”两种翻译原则是美国翻译家 Venuti (1995)在 The Translator’ s Invisibility: A History of Translation 一书中提出来的。Venuti (1995)认为归化策略指在翻译过程中,译者将译文本土化,以减少读者对外语文本的生疏感。与之相对,异化策略则要求译者在翻译过程中最大限度保留原文的语言和文化特点,以展现原文的异域性,这彰显了对原文文化和语言特色的尊重。

Liu 和 Qi (2024)同样认为,与“直译”“意译”不同,“归化”与“异化”跳出了语言和技巧的框架,从关心文化的角度谈论翻译。那么在处理源语文化和目的语文化时,我们应该如何选择归化翻译策略和异化翻译策略呢? Xu (2024)指出,需要根据翻译目的、文本类型、受众反应来选择合适的翻译策略。

总的来说,在文化的翻译过程中,为了最大限度地还原源语的文化内涵,我们需要在了解文化差异的基础上,结合翻译的文本特征和受众反应,恰当地选取翻译策略。

2.3 饮食文化的界定与研究

饮食与文化密不可分,中国人俗称的“开门七件事”——柴米油盐酱醋茶,是人民生活中的必需品,都与悠久的历史 and 饮食文化相关。Wu (2013)在《中国饮食文化(第二版)》为“饮食文化”下了定义,认为它是一个涉及自然科学、社会科学及哲学的普遍的概念,是指食物开发利用、食品制作和饮食消费过程中技术、科学、艺术,以及饮

食为基础的习俗、传统、思想和哲学，即由人们食生产和食生活的方式、过程、功能等结构结合而成的全部食事的总和。这个定义全面的概括了饮食文化的内涵，阐释了影响饮食文化的因素，为饮食文化的研究确定了范围。

中国饮食文化作为中华民族传统文化体系中的重要组成部分，深受国内外民众的喜爱和追捧（Zhang, 2023）。在中国文化外译过程中，饮食文化是重要部分，Li（2023）也认为饮食文化是不同历史时期中国民众生产生活方式的具体体现，更是祖先饮食智慧的结晶，蕴含着非常重要的时代价值和传承意义。

西方饮食在其特有的文化背景下，表现出了与中国饮食文化不同的风格，Bai（2010）、Zhang、Gao（2022），Zhu、Gu（2017）都就中西饮食文化的观念、对象、方式进行了对比，剖析造成这种差异的原因，总的来说，中国饮食文化与西方饮食文化相比内涵更为丰富，主要表现在菜式原料品种繁多，调味品种类复杂，烹饪方式多元，且有独特的酒文化和茶文化，而这也正是饮食文化外译过程中最大的难点，要想在跨文化交际中还还原源文化，就需要采用恰当的翻译策略。

2.4 文化空缺下饮食文化的英译研究

中西饮食文化在烹调的方式、制作材料的使用、菜名的选取等很多方面都存在差异，饮食文化在外译的过程中经常出现“文化空缺”，那么如何在文化空缺下进行饮食文化的汉英翻译，Yang（2022）提出了三点策略：首先要培养跨文化意识，正视空缺现象，其次要借助填空法与补偿法消除空缺，最后需要建立认知卡以提升空缺认知。同时，Ji（2022）、Zhu（2022）、Zhang（2018）等学者都就文化空缺的翻译策略进行分析，基本包括异化与归化、音译、意译和直译，这对饮食文化的外译有很大的借鉴意义。

由于文化空缺，饮食文化的英译一直存在难点，主要表现在饮食文化词汇的形式多元性和内涵的丰富性上，很多学者很早就关注到了这个问题，并在中西饮食文化对比的基础上进行外译研究，2007年在奥运会的背景下，北京市人民政府外事办公室公布了《中文菜单英文译法》，解析了八种翻译原则，并列举了1266种菜式的英文翻译，规范了中文菜单的英文译法。此后，Xu（2022）从跨文化交际的视角研究了中国菜名的翻译及饮食文化的教学，Wang（2023）就徽州饮食文化外宣翻译中的问题进行了探究，并提出相应的改进策略，除此之外，Qiu（2022）、Li（2023）、Hu（2023）、Zhang（2023）等都将中国饮食文化英语翻译现状进行了探讨，分析翻译中存在的问题，并提出在饮食文化翻译过程中，需要根据饮食文化词汇的特点进行同化或异化翻译，并在此基础上加注解释或配以图片进行辅助，旨在利用补偿策略最大限度的还原源语文化内涵。

综上所述，学者们对于饮食文化在中国传统文化中的重要地位达成了共识，大多数学者在跨文化视域下从交际的角度研究饮食文化外译中存在的困难，提出优化翻译的策略，一些学者则是从文化评论的角度评析饮食文化翻译过程的问题，可以看出，中国饮

食文化类的翻译在学界已经有了一定准则，但译者们在具体的翻译实践中还是呈现出不同的翻译形式，本研究在前人研究的基础上，立足于文化空缺理论，在特定的研究范围内，选取最具代表性的饮食文化专有名词进行分析，探究译者的翻译方法，从翻译困境中寻求文化空缺下饮食文化翻译的补偿策略。

3. 研究结果

《中国文化概论（修订版）》第八章 Culinary Culture 总共由 Features of Chinese Food, Eight Regional Cuisines, Chinese Delicacy-A Bite of China, Table Manners, Chinese Tea, Chinese Wine 六个部分组成，通过检索并进行分类，把饮食文化词汇归纳为烹饪方式、调味品名称、八大菜系及代表菜式、茶文化、酒文化五个方面，以下就五个方面的文化词汇的翻译方法和策略进行分析。

3.1 文化空缺下汉英烹饪方式类词汇英译策略探究

中国饮食文化中，讲究色、香、味俱全，烹饪方式非常多元，同一食材，不一样的烹饪方式会有不一样的味道，《现代汉语词典》中常见的烹饪方式类的词超过 40 个，常见的烹调方式如：煎、炸、腌、卤、爆、熏、蒸、氽、溜、炒、烩、拌、冻、焖、烧、炖、煮、焗、烫、烤、醉、烘、滚、涮、泡、煨、风、煲、酥、糟、拼、扣、羹、酱、熘、浇、滑、烩、煊、熬等。西方饮食文化中烹饪方式相对单一，主要包括炸、烤、煎等。经过检索，本书中一共列举了 15 种中国饮食的烹饪方式，与之对应的是 13 个英文翻译，如下表所示：

表 2：烹饪方式类词汇统计表

中国饮食文化烹饪方式	西方饮食文化烹饪方式
煮	boiling
中国饮食文化烹饪方式	西方饮食文化烹饪方式
炖，煨，焖	stewing
煎	frying
炒	stir-frying
爆	quick-frying
炸	deep-frying
扒	frying and simmering
快煎	sauteing
熏	smoking
烤	roasting and barbecuing

中国饮食文化烹饪方式	西方饮食文化烹饪方式
烘	baking
蒸	steaming
白灼	scalding

值得注意的是，在翻译过程中，中国饮食文化的烹饪方式未能完全找到对等的英语词汇，这便出现了文化空缺，在翻译过程中，使用的策略如下：

(1) 直译

使用这种策略的词汇一般属于重合词汇，在翻译过程中使用英语中相对应的词汇，如“煮”翻译成“boiling”，“蒸”翻译成“steaming”，这种翻译简单直接，一般不会产生跨文化交际障碍。

(2) 直译加注解

使用这种策略的词汇一般属于空缺词汇，在翻译过程中很难找到完全对应的词汇，故在相同的概念上加上一定注释，进行区分。如将“煎”翻译为“frying”，“炒”翻译为“stir-frying”，“爆”翻译为“quick-frying”，“炸”翻译为“deep-frying”，这种翻译在直译的基础之上加上区别性的成分，使概念更加清楚，在一定程度上减少了跨文化交际的误解。

(3) 相近概念使用同一单词翻译

使用这种策略的词汇一般属于全空缺词汇，根据关世杰（1995）的观点，一种语言的词汇，在其他语言中不论是字面意思还是引申意义，都可能找不到与之对应的词汇，如“炖、煨、焖”三个烹调方式比较相似，均翻译为“stewing”，但经过对比，三个烹饪方式有所差别，如果都译为“stewing”，在具体菜式翻译和跨文化交际中可能因为理解偏差造成一定的误解。

3.2 文化空缺下汉英调味品名称英译策略探究

中国饮食文化中的“味”主要依靠调味品，一道菜中往往使用多种调味品，创造出层次多样、味道丰富的菜肴。书中一共例举了7种“味”、15种调味品。具体如下：

表 3：调味品名称统计表

味	调味品
咸：salty	盐 salt, 酱油 soy sauce
甜：sweet	糖 sugar, 蜂蜜 honey
酸：sour	醋 vinegar
香：fragrant	芝麻油 Sesame oil, 香菜 coriander, 酒 wine

味	调味品
辛辣: spicy	辣椒 chilli, 大蒜 garlic, 生姜 ginger
刺鼻: tangy	味精 monosodium glutamate or MSG
苦: bitter	陈皮 dried tangerine, 苦杏仁 bitter apricot kernel

由上表可见，中国饮食文化中的味道及调味品名称基本都属于重合词汇，在英语中可以找到对应词汇进行翻译，一般不会造成跨文化交际障碍。但是值得注意的是，中国饮食文化中“味”的层次和内涵比较丰富，书中对于味及调味品的类举未能全面，“味”方面比如说麻辣、酸甜、酸辣等，“调味品”方面比如说辣椒、花椒、柠檬等，在翻译具体菜名时，这一些也可能造成跨文化交流的障碍。

3.3 文化空缺下八大菜系及代表菜式英译策略探究

中国地域辽阔，春秋战国时期南北两大风味开始出现，在发展过程中，各地风味菜高达数万种，到清末，一些地方菜因其独具特色而逐步形成派系，一般公认的菜系为“鲁、苏、粤、川、浙、闽、湘、徽”八大菜系，本书就这八大菜系的 32 种代表菜式进行翻译，具体如下：

表 4：八大菜系及代表菜式统计表

菜系	代表菜式
鲁菜： Shandong Cuisine: Known as Lucai	1. 糖醋黄河鲤鱼 the Yellow River carp in sweet and sour sauce
	2. 燕窝汤 bird' s nest soup
	3. 蟹烧海参 braised sea slug with crab meat in brown sauce
	4. 德州扒鸡 Dezhou stewed chicken
川菜： Sichuan Cuisine: Known as Chuancai	1. 火锅 hot pot
	2. 回锅肉 twice-cooked pork
	3. 宫保鸡丁 spicy diced chicken with peanuts
	4. 鱼香肉丝 fish-flavoured pork shreds
	5. 麻婆豆腐 mar-boh tofu
粤菜： Guangdong Cuisine: Known as Yuecai	1. 老火汤 double-stewed soup
	2. 蒸海鲈鱼 steamed sea bass
	3. 烤乳猪 roast piglet
	4. 美味蒸甲鱼 steamed turtle with chive sauce
闽菜： Fujian Cuisine:	1. 荔枝鲳鱼 crisp pomfret with litchi
	2. 荷叶米粉肉 pork roll rice flour steamed in lotus leaf

菜系	代表菜式
Known as Mincai	3. 太极明虾 fried prawn shaped as a pair of fish
苏菜: Jiangsu Cuisine: Known as Sucai	1. 金陵咸水鸭 Jinling salted dried duck 2. 清炖蟹肉狮子头 clear crab and pork meatball 3. 银菜鸡丝 yincai cooked with chicken slices 4. 三套鸭 triple combo duck
浙菜: Zhejiang Cuisine: Known as Zhecai	1. 叫花鸡 beggars chicken 2. 东坡肉 Dongpo pork 3. 西湖醋鱼 West Lake fish in vinegar sauce 4. 龙井虾仁 shelled shrimps cooked with longjing tea leaves
徽菜: Anhui Cuisine: Known as Huicai	1. 火腿炖甲鱼 stewed soft-shell turtle with ham 2. 黄山炖鸽 Huangshan braised pigeon 3. 松子米酥肉 crisp pork with pine nuts 4. 李鸿章大杂烩 LiHongzhang hotchpotch
湘菜: Hunan Cuisine: Known as Xiangcai	1. 东安子鸡 Dong' an chicken 2. 麻辣子鸡 peppery and hot chicken 3. 走油豆豉扣肉 steamed fried pork in black bean sauce 4. 腊肉焖鳝片 braised dried pork with eel slices

通过对上表 32 种菜式的英译进行研究，可以看出中文菜式的命名方式相对复杂，在翻译过程中需要根据不同的侧重点进行翻译，通过分析，可将其主要使用的翻译方法归纳为以下六种：

(1) 以主料为主，配料为辅的翻译方法，在翻译时，突出菜式制作的主要原料，主要采用的形式是：主料（名称/形状）+with/in+辅料/汤汁，例如：

糖醋黄河鲤鱼 the Yellow River carp in sweet and sour sauce

荷叶米粉肉 pork roll rice flour steamed in lotus leaf

银菜鸡丝 yincai cooked with chicken slices

西湖醋鱼 West Lake fish in vinegar sauce

龙井虾仁 shelled shrimps cooked with longjing tea leaves

(2) 以烹饪方式为主，原料为辅的翻译方法，在翻译时，突出菜式的烹饪方式，主要采用的形式是：烹饪方式+主料（名称/形状）（+with/in+配料/汤汁），例如：

蟹烧海参 braised sea slug with crab meat in brown sauce

回锅肉 twice-cooked pork

老火汤 double-stewed soup

蒸海鲈鱼 steamed sea bass

烤乳猪 roast piglet

美味蒸甲鱼 steamed turtle with chive sauce

火腿炖甲鱼 stewed soft-shell turtle with ham

走油豆豉扣肉 steamed fried pork in black bean sauce

腊肉焖鳝片 braised dried pork with eel slices

(3) 以味道、口感为主，原料为辅的翻译方法，在翻译时，主要采用的形式是：
味道/口感+主料 (+with+辅料)，例如：

宫保鸡丁 spicy diced chicken with peanuts

鱼香肉丝 fish-flavoured pork shreds

荔枝鲳鱼 crisp pomfret with litchi

松子米酥肉 crisp pork with pine nuts

(4) 以人名、地名为主，原料为辅的翻译方法，在翻译时，主要采用的形式是：
人名/地名+原料，例如：

东坡肉 Dongpo pork

黄山炖鸽 Huangshan braised pigeon

李鸿章大杂烩 Li Hongzhang hotchpotch

东安子鸡 Dong' an chicken

(5) 根据菜式字面意思进行直译的翻译方法，例如：

燕窝汤 bird' s nest soup

火锅 hot pot

三套鸭 triple combo duck

叫花鸡 beggars chicken

麻辣子鸡 peppery and hot chicken

6. 文化意蕴丰富，采取意译原则，例如太极明虾和清炖蟹肉狮子头。其中，太极明虾制作时需要将大个对虾剥壳去头后捣烂成泥，并配以碧绿的蔬菜汁液，淋成太极形状，它的名字来源于《易传》中的“易有太极，是生两仪”。狮子头的名字起源于隋朝，隋炀帝游幸时，厨师以扬州四大名景为主题制作葵花斩肉，因形状像狮子的头被改名为狮子头，翻译如下：

太极明虾 fried prawn shaped as a pair of fish

清炖蟹肉狮子头 clear crab and pork meatball

3.4 文化空缺下茶文化英译翻译策略探究

中国是世界上最早种茶、产茶、饮茶的国家，茶对于中国人来说不仅是日常生活的

重要方式，也是精神享受的一种追求。在本书中，一共有 7 类 12 种茶，7 类包括绿茶、红茶、乌龙茶、砖茶、花茶、白茶、黄茶，其中砖茶、花茶和黄茶在书中没有列举具体的代表茶名。

表 5：茶文化词汇统计表

种类	茶名
绿茶 green tea	西湖龙井 longjing of West Lake
	黄山毛峰 maofeng of Mount Huangshan
	碧螺春 biluochun
	庐山云雾 yunwu from Mount Lushan
红茶 black tea	祁红茶 qihong tea of Anhui
	滇红茶 dianhong tea of Yunnan
	苏红茶 suhong tea of Jiangsu
	川红茶 chuanhong tea of Sichuan
	湖红茶 huhong tea of Hunan
乌龙茶 oolong tea	铁观音 tieguanyin
砖茶 compressed tea	书中未列举具体茶名
花茶 scented tea	书中未列举具体茶名
白茶 white tea	白毫银针 baihao yinzhen
	白牡丹 baimudan
黄茶 yellow tea	书中未列举具体茶名

由上表可知，茶文化中专有名词的翻译主要有以下几种：

(1) 意译，7 个茶的种类的名称均采用意译的翻译方法。

(2) 音译，一些茶的名称无法找到对等的词汇，在文化中属于全空缺词汇，故采用拼音的方式直接音译，比如将“碧螺春”译为“biluochun”，将“铁观音”译为“tieguanyin”，将“白毫银针”译为“baihao yinzhen”，将“白牡丹”译为“baimudan”。

(3) 音译+原产地，这些茶的名称和茶叶产地都属于全空缺词汇，故采用音译的方式，强调了茶的原产地。如：

祁红茶 qihong tea of Anhui

滇红茶 dianhong tea of Yunnan

苏红茶 suhong tea of Jiangsu

川红茶 chuanhong tea of Sichuan

湖红茶 huhong tea of Hunan

3.5 文化空缺下酒文化英译策略探究

世界上很多文化中都有酒，酒在一定程度上体现了一个民族的文化精神，酒文化是文化中不可缺少的部分。《中国文化概论（修订版）》主要介绍了 Wine Feasts, Drinker's Wager Game, Alcohol and Social Activities 三个方面的酒文化，经过检索，文化类的专有名词主要集中在 Wine Feasts 部分，一共 12 个，主要的翻译方法是直译，具体如下：

- (1) 交杯酒 arm-crossed wine
- (2) 满月酒 one-month-old wine feast
- (3) 百日酒 hundredth-day wine feast
- (4) 长寿酒 longevity wine feast
- (5) 封顶酒 the wine feast for setting a roof beam in place
- (6) 搬家酒 the wine feast for moving into a new house
- (7) 开业宴 a feast for opening business
- (8) 分红宴 a feast for division of dividends
- (9) 告别宴 a feast for farewell
- (10) 新年酒 New Year's wine
- (11) 菖蒲酒 changpu wine
- (12) 桂花酒 osmanthus wine

酒文化中的文化词汇都可以找到对应词汇进行翻译，一般都不会造成跨文化交际障碍。

4. 文化空缺下中国饮食文化词汇英译问题探究及优化策略

通过对《中国文化概论（修订版）》饮食文化中的烹饪方式、调味品、八大菜系及代表菜式、茶文化、酒文化五个方面的翻译方法进行分析之后，发现调味品名称、茶文化、酒文化大都属于重合词汇或是全空缺词汇，采用直译的方式，且不容易造成跨文化交际的障碍。但是烹饪方式和菜式名称翻译时却存在一定问题，具体如下：

4.1 文化空缺下中国饮食文化词汇英译问题探究

1. 烹饪方式类词汇翻译存在的问题及原因分析

中国饮食文化中烹调方式类的词语远远多于英语，语言中存在文化空缺，所以在翻译时，某些烹饪方式无法表达或难以找到确切的方式表达，所以会出现多个词汇对应一个英文单词的情况，如在《中国文化概论（修订版）》一书中将“炖、煨、焖”三个烹调方式均翻译为“stewing”，在具体菜式翻译时却又将其与“烧”等同，主要表现为：

表 6：“炖、焖、烧”在具体菜式中的翻译对比

中式菜名	英文翻译	烹饪方式	英译
火腿炖甲鱼	stewed soft-shell turtle with ham	炖	stewed
腊肉焖鳝片	braised dried pork with eel slices	焖	braised
黄山炖鸽	Huangshan braised pigeon	炖	braised
蟹烧海参	braised sea slug with crab meat in brown sauce	烧	braised

在具体菜式翻译时，“火腿炖甲鱼”的“炖”译为了“stewed”，但是“黄山炖鸽”中的“炖”却译为了“braised”，与此同时，“腊肉焖鳝片”的“焖”和“蟹烧海参”的“烧”都被译为了“braised”，但几个烹饪方式是有具体差别的，差别如下：

表 7：“炖、煨、焖、烧”汉英词义对比

	《现代汉语词典》（第七版）	《牛津高阶英汉双解》（第 9 版）
炖	加水烧开后用文火久煮使烂熟	stew
煨	（1）用小火慢慢地煮； （2）把生的食物放在带火的灰里使烧熟	simmer, stew, poach（尤指鱼）
焖	紧盖锅盖，用微火把食物煮熟或炖熟	braise, sweat
烧	（1）先用油炸，再加汤汁来炒或炖，或先煮熟再用油炸； （2）烤	grill

可以看到，在翻译实践中，如果不根据具体菜式加以区分，当外国人看到时便无法准确理解其中的差别，会造成跨文化交际的障碍。

2. 菜式名称翻译存在的问题及原因分析

（1）直译导致菜名产生文化误解。在对菜名进行汉英翻译时，一类菜名虽然在英语中可以找到对应词汇，但是逐字翻译用在菜名翻译中会使外国人产生文化误解，如将“三套鸭”翻译成“triple combo duck”，外国人可以理解字面意思，可是无法通过名称看到三套鸭是什么。还有，将“叫花鸡”翻译成“beggars chicken”，外国人看到这个名称时很难理解其制作方式，可能会误解这个鸡肉是由乞丐制作的。

（2）音译和意译导致菜名文化内涵缺失。中国菜式的命名方式有写实和写意两种，写实的命名通常采用原料、烹饪方式等，让人见其名而知其意；写意的命名通常采用人名、地名、历史典故、哲学词汇命名，见其名而不知其意，强调菜式的文化意蕴。这一类菜名在英语中无法找到对应词汇进行翻译，属于全空缺词汇。

在翻译过程中，写意的菜名有两种翻译方式，一种是人名、地名为主，直接使用人名、地名的拼音加上原料命名，如“李鸿章大杂烩”翻译为“LiHongzhang hotchpotch”，虽然字面意思理解没有任何问题，但很难将其与这道菜的历史来源相联系，造成了文化内涵的缺失。

另一种是历史典故、哲学等文化命名，如“太极明虾”翻译为“fried prawn shaped as a pair of fish”，“清炖蟹肉狮子头”翻译为“clear crab and pork meatball”，这样翻译体现了菜式的烹饪方式与原料，但是很难看到菜名背后的文化意味，在文化内涵方面产生了缺失。

4.2 文化空缺下中国饮食文化词汇英译优化策略

1. 归化翻译，直接表达。在中国的饮食文化中，很多菜式的名称是以主料、烹饪方式及味道命名的，方式简单，含义浅显，这与西方饮食文化的命名方式类似，在翻译时可采取归化的翻译策略，既符合英文表达的习惯，又能够体现中文菜式的内涵，如将菜式“美味蒸甲鱼”翻译成“Steamed turtle with chive sauce”，外国食客看到名称就可以知道菜的主料、烹饪方式和味道，能够选择符合口味的菜式。

2. 异化翻译，加注解。中国传统文学注重写意，在饮食文化中也是如此，很多菜式命名时使用了人名、历史典故、哲学词汇，简单的名称下包含着丰富的文化意蕴，如果采用归化策略直接翻译，外国食客可能知其然而不知其所以然。为了既能让体现中国饮食文化的特色，又能够让外国食客理解，就可以采用异化的翻译策略，并加以注解和释义，如“炖、煨、焖”三个烹调方式在翻译时可以根据具体菜式的制作方式进行一定注解。又如书中将“麻婆豆腐”直接翻译成“mar-boh tofu”，外国食客在选择时可能疑惑于菜式的味道，但参照《中国菜单英文译法》中翻译成“Mapo Tofu (Saut é ed Tofu in Hot and Spicy Sauce)”，可以既保持菜式的文化内涵，有助于食客了解菜式。

3. 具体菜式具体分析，辅以图片加以说明。准确形象是中国饮食文化文化翻译最重要的原则，但是因为文化空缺，如烹饪方式的翻译，在翻译过程中无法找到完全对应的词汇，这时可依据具体菜式的实际烹饪方式进行具体分析，同时借助图片等手段加以呈现，最大限度的还原文化内涵，让外国食客在看到菜单的翻译及图片时能够快速挑选出心仪的菜式。

5. 结语与讨论

中国饮食文化的翻译涉及的面较广，尤其是与西方饮食文化相比内涵更为丰富，主要表现在菜式的味道多元且层次丰富，原料品种繁多，调味品种类复杂，烹饪方式多样，八大菜系各成体系、各有特色，且有独特的酒文化和茶文化，涉及词汇数量繁多。

本文通过对《中国文化概论（修订版）》一书中烹饪方式、调味品名称、八大菜系及代表菜式、茶文化、酒文化五个方面的专有名词翻译进行研究，发现在英译的过程中，尽管官方已经发布了翻译标准进行参照，但译者们采用翻译形式与策略依旧多样化，并不能完全解决文化空缺下跨文化中的障碍。因此，在翻译的过程中，需要尊重饮食文化的多样性，了解其深层含义，利用归化翻译、异化翻译的策略，并辅以图片等形式，在文化空缺理论指导下准确形象地进行传达。

但是本文在研究过程中也存在一定局限性，比如未能对中国饮食文化词汇的英译进行全面的翻译实践，建议后人可以在本文研究的基础之上，结合具体的跨文化交际情境，丰富中国饮食文化词汇的英译实践成果。同时，可以加强中国饮食文化的泰语等其他语言的翻译研究，旨在中外文化交流过程中消减文化差异，增强理解，消除跨文化交际误解，使文化得以顺利的沟通和交流。

参考文献

- Bai, J.Y. (2010). *Culture and Translation (revised version)*. China Social Sciences Press. (in Chinese)
- Guan, S.J. (1995). *Cross-cultural communication: The knowledge of improving the ability of foreign exchange*. Peking University Press. (in Chinese)
- Hu, J.Y. (2022). Research on food culture translation in the perspective of intercultural communication. *Journal of Hubei Open Vocational College*, (11), 181-182. (in Chinese)
- Ji, L. (2022). Cultural vacant words and translation countermeasures in Chinese and English translation. *Chinese Character Culture*, (24), 159-161. (in Chinese)
- Lai, Y. (2019). Exploration on the translation compensation strategy of Hantai under the cultural vacancy. *Comparative Research on Cultural Innovation*, (04), 100-101. (in Chinese)
- Li, M.J. (2018). A study on English Translation of Miao people's dietary culture in Guizhou from the perspective of cultural translation [Master's thesis]. Guizhou Minzu University. (in Chinese)
- Li, X.Y., & Gao, H.W. (2023). Adhere to the cultural confidence in the inheritance of Chinese food culture--Comment on "Chinese Food Culture (second edition)". *Journal of Food*

- Safety and Quality Testing*, (07), 326. (in Chinese)
- Liang, W.Y. (2022). A report on C-E translation of Guangxi food & culture (excerpt) under the guidance of Susan Bassnett's cultural translation theory [Master's thesis]. Guangxi Normal University. (in Chinese)
- Liu, H.Y. (2015). *An introduction to Chinese culture (revised edition)*. Foreign Language Education and Research Press. (in Chinese)
- Liu, S., & Qi, W.H. (2024). The English translation of Chinese idioms under the guidance of domestication and foreignization. *English Square*, (22), 23-26. (in Chinese)
- Venuti, L. (1995). *The translator's invisibility: A history of translation*. Routledge.
- Wu, P. (2013). *Chinese food culture (second edition)*. The Chemical Industry Press. (in Chinese)
- Wang, Q. (2023). Foreignization and domestication in cross-cultural translation. *Public Relations*, (08), 106-108. (in Chinese)
- Wang, W.Y. (2023). Research on the external publicity and translation of Huizhou food culture. *Overseas English*, (11), 35-37. (in Chinese)
- Xu, G.X. (2022). Translation of Chinese dishes and teaching of food culture from the perspective of cross-cultural communication [Master's thesis]. Hangzhou Normal University. (in Chinese)
- Xu, Z.W. (2024). A comparative study of domestication and foreignization strategies in English-Chinese translation. *Journal of Qiqihar University (Phi & Soc Sci)*, (06), 138-142. (in Chinese)
- Yang, Y. (2022). Reasons and Solving Strategies of Cross-cultural Communication Barriers under the Perspective of Vacancy Theory. Proceedings of the 12th East Asian Chinese Teaching Graduate Forum and the 15th Graduate Academic Forum on Teaching Chinese as a Foreign Language. 309-315. (in Chinese)
- Zang, Y. (2015). On the application of Communicative Approach in the Translation of Chinese Cuisine--A Case Study of Suzhou Cuisine [Master's thesis]. Soochow University. (in Chinese)
- Zhang, L. (2023). Chinese traditional food culture and English translation. *Shanghai Light Industry*, (02), 88-90. (in Chinese)
- Zhou, L. (2020). On the bridging method of vacancy theory and cross-cultural communication. *Modern Communication*, (08), 66-67. (in Chinese)
- Zhu, F.Y., & Gu, L. (2017). *English-Chinese culture and translation exploration*. Beijing Institute of Technology Press. (in Chinese)
- Zhu, L.L. (2022). Translation strategy and translation method of cultural vacant words in external publicity translation. *Cultural Journal*, (01), 48-51. (in Chinese)

Research on English Translation Strategies for Yi Ethnic Proverbs in *Yi Ethnic Proverbs Translation in Liangshan*

Neng Yang

Chuxiong Normal University, Chu Xiong, Yunnan 675000 P.R. China

Email: edwardny@cxtc.edu.cn

Kanokporn Numtong¹

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok 10900 Thailand

Email: kanokporn.n@ku.th

(received 22 October 2024)(revised 2 December 2024)(accepted 15 January 2025)

Abstract

Yi ethnic culture is an integral part of Chinese culture, and Yi ethnic proverbs are one of its symbols. The "going out" of national culture is not only a national strategy, but also a necessity for integrating national culture into global culture. Translation has built a "bridge" for national culture to reach the world. Rooted in daily life and practices of the Yi ethnic people, the Yi proverbs are rich in content and offer both unique national insights and universal philosophical wisdom. Giving the lack of research on the English translation of Yi ethnic proverbs by Chinese scholars, this paper selects examples from *Yi Ethnic Proverbs Translation in Liangshan* (Chinese version) as its subject of study. Based on relevant translation theories, it explores English translation practices to discuss the translation methods of culture-loaded words in Yi ethnic proverbs and how to best reproduce the national cultural characteristics embedded in them. The results show that foreignization is the primary strategy for translating Yi ethnic proverbs. Methods such as literal translation, transliteration and annotation can be used to fully highlight the linguistic and cultural features of the source language, while maintaining the meaning equivalence. Additionally, the domestication strategy, complemented by free translation and set translation, can bring the translation closer to the readers and enhance the text's readability.

Keywords: Yi ethnic proverbs; Chinese-English translation; Translation Strategies

¹ Corresponding Author

彝族谚语英译策略研究：基于《凉山彝族谚语翻译》的试译

杨能²

中国 云南省 楚雄师范学院 675000 邮箱: edwardny@cxtc.edu.cn

吴琼³

泰国 曼谷 农业大学 人文学院 10900 邮箱: kanokporn.n@ku.th

收稿日期 2024. 10. 22 修回日期 2024. 12. 2 接收日期 2025. 1. 15

摘要

彝族文化是中华民族文化的有机组成部分，彝族谚语是彝族文化的表征之一。民族文化“走出去”既是国家战略需要，也是民族文化主动融入世界文化的需要。翻译是搭建了民族文化走出去的“桥梁”。彝族谚语源自彝族人民生活，内容包罗万象，具有独特的民族性和普适的哲理性。针对中国学者对彝族谚语英译研究不足的现状，本文选取《凉山彝族谚语翻译》（汉语版）中的部分例子作为翻译实践对象，依托相关翻译理论，通过英译实践研究，讨论彝族谚语中文化负载词的翻译方法，以及如何较好地再现彝族谚语所蕴含的民族文化特色。结果发现异化是翻译彝族谚语的主要策略，可采用直译、音译加注释的方法，在保持意义对等的基础上充分凸显原语的语言和文化特色，而归化策略可作为补充，采用意译、套译的方法，译文贴近读者，提高文本的可读性。

关键词：彝族谚语、汉英翻译、翻译策略

1. 引言

彝族是中国 55 个少数民族之一，人口约 983 万，彝语属汉藏语系藏缅语族彝语支，是中国第六大少数民族，主要分布在四川、云南、贵州和广西四省。Shama (2004:1) 谈到四川省凉山彝族自治州是中国最大的彝族聚居区，云南省楚雄彝族自治州和红河哈尼族彝族自治州也是彝族分布比较集中的地区，其他地方的彝族分布则是大杂居小聚集。彝族是古羌人南下在长期发展过程中与西南土著部落不断融合而形成的民族。由于不同地区社会历史发展不同，在语言上形成了不同的方言区。Fang (1984:5) 指出根据语文工作队调查结果，彝语分为六个方言区：一是金沙江以北，二是黔（贵州）西北和滇（云南）东北，三是滇南部，四是滇东南部，五是滇西部，六是滇中部。中国彝族大多居住

² 杨能，男，中国人，楚雄师范学院副教授，泰国农业大学东语系在读博士。

³ 吴琼，女，泰国人，泰国农业大学人文学院副教授，东语系博士课程与硕士课程负责人，博士、硕士生导师。

在大凉山、乌蒙山、哀牢山等地，主要以农业和畜牧业为主，造就了彝族民间谚语大多反映彝族农耕文化和养殖文化，具有独特的山地农耕文化特点和民族地域特色，大量与农业生产、季节气候、畜牧养殖相关的谚语广泛流传。

彝族谚语来自民间、产生于生产劳动和社会生活。它和彝族人民的历史背景、经济生活、地理环境、风俗习惯、文化传统以及心理素质等等有着密切的联系，它好象一面镜子，明显地反映出彝族生活和彝族文化的特色。（Shama, 1985:118）彝族谚语称为“尔比尔吉”，或简称为“尔比”，彝族民间有传统的说法“先辈不讲尔比，后辈穷于言词。”（Luo, 1989:56）彝族谚语音译为“尔比”是彝族人民非常喜爱的一种口头文学，它形象生动、想象丰富、词句精炼、短小精悍、音韵铿锵、旋律和谐、句式整齐、吟咏上口，易于理解，又易于记诵。（Shama, 1987:68）对于彝族谚语的结构特点方面，句子有长有短，目的在于表达完整的意义，有时则是喻物说理，启迪思想。Shama (2022:3) 指出每条（组）谚语有一句的，有两句的，也有三句四句五句六句七句八句的，八句可能是最多的。但总体来讲两句构成的占绝大多数，大概占到百分之七八十。Jize (2012:92) 也指出彝族“尔比尔吉”的结构，有一句、两句和四句的，有的则发展到多段体，渊源于历史传说、人物典故，意义生动而深刻，读后给人以深刻的教育。可见，彝族谚语是彝族人民在社会生产劳动中总结出来的地方性知识，是彝族人民历史文化的见证，是彝族人民智慧的结晶、内涵丰富，承载着启迪心智、传递知识、教育后代的社会功能。

少数民族文化也是中华文化的一部分，中华文化“走出去”政策为少数民族文化的发掘、整理、翻译和对外传播提供了契机。彝族是中国多民族大家庭中历史悠久的一员，是具有优秀文化传统的民族。彝族文化丰富多彩，谚语就是其中之一。彝族谚语反映了彝族人民的自然生态、社会变迁、伦理道德和价值取向等独特的文化特征。开展彝族谚语英译研究，一方面有利于重新认知和解读彝族历史文化，同时有利于发现彝族谚语翻译中存在困难，寻找相关翻译理论指导，探索翻译策略和方法，拓宽彝族民间文学翻译研究的向度和维度，总结彝族谚语的翻译经验，辐射其他民族谚语的翻译研究。中国知网（CNKI）中有关“谚语英译”共 51 篇学术期刊论文，10 篇学位论文和 1 篇会议论文。有关“民族谚语英译”仅有 10 篇期刊论文，经人工筛选仅有 8 篇民族谚语英译，涉及壮族 2 篇、傣族 1 篇、蒙古族 3 篇、纳西族 1 篇、综合类 1 篇。而有关“彝族谚语英译”的文章为 0 篇。在 Google Scholar 中“彝族谚语英译”仅有 2 篇期刊论文。数据库中文献研究内容主要涉及民族节日翻译、动物类谚语翻译、农业生产类谚语翻译、民族文化词翻译等，并从生态学视角、模因论、认知框架理论、文化视域、功能翻译、言语行为理论、跨文化交际等视角讨论英译策略，没有专门讨论彝族谚语翻译的文章或专著。

少数民族文化是中国文化的有机组成部分，中国文化的对外翻译和传播不能忽视少数民族文化的参与。但少数民族文化具有本民族的特殊性，给英译研究带来一定的困难。一是彝族谚语的收集、整理还不够完善，还没形成系统化。部分彝族谚语是用民族语编写，尚未被翻译成汉语，英译研究无法开展。二是目前的翻译研究主要集中在民族语到汉语的翻译，而从汉语到英语翻译研究较少，直接从民族语到英语翻译更是凤毛麟角。三是彝族谚语英译研究论文较少，势单力薄，而彝族谚语英译本则没有。这些因素不利于彝族文化对外译介。因此，有必要开展彝族谚语的翻译研究，向世界展示彝族谚语所包含的哲学智慧。

2. 研究目标

经文献梳理，发现对彝族谚语英译的研究较少，翻译实践更少，不利于少数民族文化的对外传播。通过翻译实践，发现彝族谚语翻译中存在的难点。在翻译理论的指导下运用直译、意译、音译加注、套译等具体方法，探讨彝族谚语的英译实践，总结如何在英译过程中更好地再现谚语本身所蕴含的彝族文化内涵。

3. 研究设计

3.1 研究范围

本文主要以 Shama (2022) 编写的《凉山彝族谚语翻译》(彝汉版) 为母本，从中挑选了有关“生活类”、“农事类”、“说理类”、“彝汉关系类”谚语 15 条为翻译实践研究对象，在奈达、纽马克翻译理论指导下，探讨如何运用直译、意译、音译等方法来解决彝族谚语英译的困难。

3.2 研究方法

本文主要采用定性分析的方法开展相关研究。

1) 文献法。在论文撰写前，查阅中国知网 (CNKI)、谷歌学术数据库，图书馆等搜集有关谚语、少数民族谚语、少数民族典籍英译、少数民族谚语英译方面的论文和专著，并进行整理和分析，借助文献法来为课题研究提供前期基础。

2) 案例分析法。认真阅读《凉山彝族谚语翻译》(彝汉版)，对书中的谚语进行初步分类，从中选取“生活类”、“农事类”、“说理类”、“彝汉关系类”15 条谚语作为翻译研究的对象，在翻译理论的指导下进行试译，通过翻译实践，发现彝族谚语翻译中存在的困难，并提出相应的解决办法。

4. 文献综述

彝族谚语是彝族历史文化中不可或缺的地方性知识，是彝族文化的有机组成部分。但目前有关彝族谚语英译研究较少，而民族典籍英译的理论和实践研究相对较多，因此彝族谚语的英译研究可以借鉴典籍英译的经验。翻译理论可以指导翻译实践的开展，但理论的选择要根据具体的翻译实践任务而定。彝族谚语的翻译既涉及到语言层面的转换问题，又涉及到文化异质性处理的问题。作为语言学派代表的奈达和纽马克所提出的翻译理论包括了语言转换机制和文化信息处理的内容，可以用来指导彝族谚语的翻译实践研究。

4.1 理论基础

美国著名翻译家 Nida(1964) 在《翻译的科学探索》一书中提出了“动态对等(dynamic equivalence)”概念，在《翻译实践与理论》中奈达给出了明确定义“Dynamic equivalence is therefore to be defined in terms of the degree to which the receptors of the message in the receptor language respond to it in substantially the same manner as the receptors in the source language. (Nida,1982:24)”，包括三个核心概念：对等(equivalent)，自然(natural)，最贴切(closest)。后因考虑到“动态”这一术语容易被误解为仅指一种“影响力”，于是将动态对等改为功能对等。功能对等更加突出了翻译即交际的思想。Nida(2001:87)将“功能对等(Functional Equivalence)”定义为：“The readers of a translated text should be able to comprehend it to the point that they can conceive of how the original readers of the text must have understood and appreciated it.” 定义强调了目标语读者要能获得原文读者同样的感受。这一理论跳出了传统关注语言层面的翻译转换，将文化、社会等因素纳入翻译实践之中。译者在翻译时不能只关注语言表层的对等，更应该考虑相关文化因素。正如奈达自己所言“words only have meanings in terms of the culture which they function.” (Nida,2001:82) 将翻译实践置于文化语境中考虑更进一步丰富了翻译的内涵和外延。

英国著名的语言学家、实践型翻译理论家和翻译教育家 Newmark(2001) 在《翻译教程》一书中认为翻译是在语言的基础上进行的，语言的使用具有一定的功能。在此基础上，他将语言功能分成了五类：表情功能(expressive function)、信息功能(informative function)、呼唤功能(vocative function)、美学功能(aesthetic function)、寒暄功能(phatic function)和元语言功能(metalingual function)。根据语言的不同功能，翻译中采用不同的方法。在谈到具体的翻译方法时，Newmark(2001:45)指出了传统翻译二元对立(to translate literally or freely)的不足，基于 SL emphasis& TL emphasis 提出一个 V 模型，该模型包括八种翻译方法：左边从上到下依次为

word-for-word translation, literal translation, faithful translation, semantic translation; 右边从上到下依次为 adaptation translation, free translation, idiomatic translation, communicative translation。进而对八种翻译方法的使用情况做一一解释,但最后纽马克认为语义翻译和语际翻译能达到翻译的两个主要目标:准确(accuracy)和经济(economy)。(Newmark, 2001:47)在《翻译问题探索》(Approaches to Translation)一书中 Newmark(2001:39)提出 Communicative translation attempts to produce on its readers an effect as close as possible to that obtained on the readers of the original. Semantic translation attempts to render, as closely as the semantic and syntactic structures of the second language allow, the exact contextual meaning of the original. 即交际翻译力图使译文对目的语读者产生的效果尽可能地与原文对源语读者所产生的效果接近,而语义翻译尽可能在目的语的语义和句法结构允许的范围内,准确地再现原文的上下文意义。

彝族谚语具有较强的民族性,且文化内涵丰富,部分谚语还承载了彝族人民的宗教信仰、对自然或自然物的崇拜,翻译彝族谚语需要处理文化差异问题,让不了解彝族文化的读者,通过阅读译文,理解谚语背后文化内涵,达到较好的交际效果。因此,翻译过程中需要根据原文的特点,选取不同的翻译策略和方法,再现彝族人民独特的民族文化。

4.2 相关研究回顾

彝族谚语是彝族人民在长期的生产劳动中总结出来的生活智慧,其内容丰富,历史悠久。由于部分谚语产生于生产劳动过程中,且缺乏相应的文字记载,仅靠人们口耳相传,因此,对彝族民间谚语的收集、翻译(彝语-汉语)和科学研究带来一定的难度。尽管如此,学者对彝族谚语的研究却一直在进行着。Yang et al. (1982)通过搜集整理出版《凉山彝族谚语》一书, Yang et al. (1991)编写了《彝族谚语读本》,禄劝彝族苗族自治县民委民族古籍办公室(1992)编写了《彝族民间谚语》, He et al. (1994)编写了楚雄彝族自治州《农业气象民间谚语辑》, Shama(2022)编写了《凉山彝族谚语翻译》。以上学者的专著为汉语版或彝汉对照版,主要对彝族谚语进行了收集,部分专著对所收集谚语进行了简单的分类,对谚语来源、语言特点、文化内涵、社会功能等未做详述。

有关彝族谚语的专著主要集中在谚语的收集和整理方面,而对彝族谚语特点的深入研究主要是研究论文居多。Shama(1985:118-121)在其论文“彝族谚语浅析”中初步探讨了彝族谚语的产生、民族特点、思想性和修辞特点,文中运用了大量的彝族谚语例子作为佐证。之后 Shama(1987:69-79)又发表了一篇名为“论彝族谚语”的文章,较为全面地讨论了彝族谚语的产生和发展变化,并指出彝族谚语具有内容和形式的丰富性和民

族特点,思想性和科学性,同时还具有诗化特点,并大量运用修辞格。多年后,Shama(2003)把之前两篇文章进行了综合,发表了论文“彝族尔比论”,论文的内容和形式和前两篇差不多,主要还是从谚语产生、谚语的民族性、科学性、修辞方面加以论述并辅以相关的例子。Jize(2012)总结了彝族谚语的内涵和特征,指出彝族谚语具有地域风格特征,具有多功能的属性,具有以农为本、崇尚农耕的文化特征,具有重文尚礼、张扬民性的特征,具有平实犀利、通俗藏雅的语言特性,具有句式结构的独特性和修辞的多样性。

农业生产离不开自然环境,在生产力比较落后的情况下,彝族人民通过观察自然现象,如太阳、云、风、雨、雷等来决定什么时候该播种,什么时候该防洪或防涝,什么时候该施肥,什么时候该收割,天象影响着人们的农业生产活动,形成了“靠天吃饭”的文化;观察动物的生活习性是否反常来预测地震、天气、和自热灾害的发生,如家畜中的鸡、狗、牛、马、羊,野生动物中的鱼、蚂蚁、蜜蜂、麻雀、燕子等,并把这些知识用语言的形式记录下来,就形成了有关农业生产的谚语。正如 Ye(2013:33)所说:“彝族在历史上就是一个迁徙的民族,如何适应气候的变化以及从高原、山地到坝区的不同生境,如何降低自然灾害带来的影响是彝族先民不得不面临的问题。在长期与大自然的对抗和适应中,彝族人民掌握了很多减防灾经验,在天气预测、灾害与农业生产等方面,彝族人民均有较高的认知程度,充分体现在谚语中。”Asu(2014)收集了大量的语料,佐证了彝族谚语主要源自于生产实践,并把农耕知识,如播种、积肥、气象识别、收获、病虫害防治等通过谚语的方式传授给子女。彝族人民长期与恶劣的自然环境斗争,这一过程中形成了生产实践性和知识传承性较强的农谚,丰富了生产劳动知识,体现了彝族农耕生产发展的历史足迹和农耕生产的历史和现实状况。

以上几位学者对彝族谚语的研究主要是从谚语的产生、语言特点、社会功能、修辞运用等方面进行了探讨。谚语源自于生产劳动,又反过来指导人们的生产劳动,既具有信息的传递功能,又具有维持族群和谐、教育子女、传播文化的社会功能。

对于少数民族文化的研究一直方兴未艾,但英译研究主要集中在民族典籍翻译方面,河北师范大学 Li & Wang(2019)回顾了中国少数民族典籍英译的 70 年历程,指出了 70 年来取得的成绩以及存在的不足。文中列举了有关民族典籍英译的大量例子。(见下表)

时间	作者	书名	民族
1905	弗兰克 (A. H. Francke)	《格萨尔》(英译)	藏族
1963	阿瑟·韦利(Arthur Waley)	《蒙古秘史》(英译)	蒙古族
2005	贾木查	《史诗〈江格尔〉校勘新译》(英译)	蒙古族
2006	马克·本德尔(Mark Bender)	《苗族史诗》(英译)	苗族
2010	吴扬才	《江格尔》(英译)	蒙古族
2011	潘忠明	《江格尔》(英译)	蒙古族
2011	张天心	《玛纳斯》(英译)	柯尔克孜族

时间	作者	书名	民族
2012	吴一文、今旦和马克·本德尔	《苗族史诗》（苗、汉、英）	苗族
2012	韩家权等	《布洛陀史诗》（壮、汉、英）	壮族
2012	刘兰、林阳	《江格尔》（英译）	蒙古族
2013	李正栓	《藏族格言诗英译》	藏族
2013	李红燕	《玛纳斯》（英译）	柯尔克孜族
2018	张立玉等	《摆手歌》（英译）	土家族
2018	张立玉等	《梯玛歌》（英译）	土家族

2019 年云南人民出版社推出国家出版基金项目“云南少数民族经典作品英译文库”系列，项目由云南师范大学外国语学院承担，组织相关教师翻译了 17 本云南少数民族典籍；2020 年，中南民族大学张立玉教授主持的“中国南方民族民间文学典籍英译丛书”项目共翻译民族典籍 13 本，由武汉大学出版社出版。

从时间轴上可以看出，中国少数民族典籍的英译进入 21 世纪后是高峰期，集中在北方少数民族，这和国家重视民族工作分不开，同时也和国家的中华民族优秀传统文化“走出去”政策息息相关。

与之相比，少数民族谚语的英译研究就显得势单力薄了。Wang (2016) 提出蒙古族谚语审美特色再现和文化特色的传译，进而指出蒙古族谚语英译难点，如对同一事物不同文化态度的差异，大量民族特色的文化词空缺，与民族典故相关的谚语文化再现，进而主张用异化策略为主，加以注释来一定程度上弥补文化上的差异。Li (2017: 107-108) 分析了丽江纳西族谚语与纳西文化的渊源，指出纳西族谚语凝练、警策、对仗、和谐、形象、寓意精辟、富有民族性及所蕴含的本土特色的文化等特点，将其翻译成英文是一项复杂而又艰巨的任务。进而提出运用变译、直译加注的策略翻译纳西族谚语，一方面保证翻译的准确性，另一方面则要保持纳西族谚语独特的文化内涵。Zhou (2017) 指出壮族谚语英译存在翻译过于表面化，缺乏意境美和译品文化保留不足。Zhou (2018) 从形式、韵律、内容方面分析了壮族谚语的特点，提出运用翻译家汪榕培老先生的“传神达意”翻译思想指导壮族谚语的英译，以实现字词达意、修辞达意和文化达意的翻译效果。Bai & Yang (2018) 从文化视域角度探讨了蒙古族谚语的英译研究，针对蒙古族谚语的特点提出文化翻译策略，达到弘扬蒙古族的优秀文化，促进蒙古族文化的对外传播，助推不同文化间的交流。Lan (2020) 以《中国壮族谚语》（英译本）为研究蓝本，采用深度翻译的视角探讨壮族谚语的英译策略。西昌外国语学院 Gao (2022) 发表了两篇关于彝族谚语英译的论文“凉山彝族谚语的英译现状”和“凉山彝族谚语厚译探讨”。专门讨论了少数民族谚语英译研究较少的原因，也提出了如何采用厚译方法来解决少数民族文化翻译过程中的文化空缺问题。

从文献梳理来,对少数民族谚语英译研究还比较少,且比较分散。由于对北方少数民族典籍英译起步相对较早、关注较多,相关论文也比其他民族翻译研究的多。而其他地区的少数民族文化翻译研究就相对较少,存在以下几个方面的不足:一是翻译研究总量不足,难以彰显中国众多少数民族文化的全貌。中国有 55 个少数民族,每个民族都有自己独特的民族特点,必定产生独具特色的民族谚语,但从现实来看,民族谚语的外译研究数量偏少。二是多民族对比研究的体系尚未形成,中华优秀传统文化是一个有机整体,既有差异性,也具有共性的元素,整体研究有利于进一步整合不同民族元素,形成独特的翻译研究方法,推动优秀民族文化“走出去”。目前的民族谚语外译存在某几个民族研究相对较多,而某几个民族却无人问津,如彝族谚语英译研究关注较少,不利于民族文化整体的繁荣发展和对外译介。

5. 谚语英译翻译方法与策略

本文从书中挑选了 15 个有关生活、农事、说理、彝汉关系的典型例子进行实践翻译。研究发现,彝族谚语中存在独具特色的文化负载词,如“头人”、“主子”、“土司”、“娃子”、“德古”、“白彝”、“黑彝”、“山神”等,在目的语文化中无法找到与之对应对等词,如果简单的译为: master of Yi community, children, teacher of Yi community, white Yi people, black Yi people, Mountain God 等,目标语读者可能简单地理解为彝族中某一个,无法通过翻译构建相关文化知识,理解这个人在彝族文化历史演进过程中的特殊地位和涵义,这会造成交际中的文化缺失,同时也缺少了鲁迅所说的“异国情调”。翻译不仅涉及语言问题,也涉及文化问题。译者不仅要了解目的语文化,还要熟悉自己民族的文化。在翻译过程中不断地把两种文化加以比较,真正的对等翻译应该是在各自文化中含义、作用、范围、感情色彩、影响等都是相当的。(Wang, 1989) 在异化和归化策略的指导下,用直译、音译加注的翻译方法可以较处理好带有文化负载词的彝族谚语,意译的方法能尽量从意义上保留谚语的民族文化特征,而套译则用来翻译表达意义和类似英语谚语一致的彝族谚语。针对不同的谚语,采用最优翻译方法,最大程度再现民族文化,让读者切身感受民族文化的独特性。

5.1 直译法

直译是翻译中运用较多的方法之一。Baker(2001)指出直译也称为逐词翻译(word-for-word)翻译,理想情况下是将源语言文本分割成单个单词,并将这些词段一次一个地翻译成目标语言。但 Xu(2007)指出,从表面上,直译是指不改变源词或源句,实际上它是努力保持源词或源句的情感和风格。直译(literal translation)的特点主要有两点:在词汇意义及修辞的处理上,不采用转义的手法;在语言形式的处理上,允许适当的变化或转换,以使译文符合目的语词汇-句法规范。(Xiong, 2014: 85)

例 1. 人类母为尊，庄稼荞为贵。(Shama, 2022: 285)

例 2. 家庭以父为大，人间以母为尊。(Shama, 2022: 295)

以上两个例子均属于生活类谚语。例 1 中的前半句体现了在生产力比较低下的情况下，女性在社会经济中起着重要作用，是民族地区早期母系社会的体现；而后半句则表明在广大彝族人民居住在山区或半山区，由于气候和地形原因，无法种植水稻作物，荞麦喜凉耐寒，对贫瘠土地适应性强，所以生活在高寒山区的彝族人民农作物主要以荞为主，这里说的“贵”不仅仅指价格上的贵(expensive)，更是说它在彝族人民生活中的中重要性。Asu(2014:123)指出彝人的很多场合都需要荞子，结婚需要荞，祭祀做法需要荞，过年过节需要荞。由此可见，荞是彝族人民生活中的必不可少的粮食，它的“贵”具有多层含义，而不仅仅是价格。翻译中只要注意直接对照翻译过来即可，只是“贵”的处理需考虑到民族特定的文化因素。例 2 中说“家庭以父为大”。随着社会发展，彝族部落中出现了阶级分化，以父亲氏族血缘维系的社会形态出现，彝族家庭以父权为核心，在彝族家庭中，实行父子联名制和财产父系继承的原则。如，云南大理的南诏国六诏（蒙嵩诏、越析诏、浪穹诏、邆賧诏、施浪诏、蒙舍诏，即六个部落）之首名叫皮逻阁，其后代分别叫阁罗凤、凤迦异、异牟寻、寻阁劝、劝龙晟等。英语中表示家庭主人可用 host 一词对应。而后半句“人间以母为尊”则体现了从原始社会开始女性在家庭（后代繁衍）、社会经济（采集、养殖、种植、纺织、贸易等）扮演着重要角色，一定程度上女性影响了族群的发展规模和影响力。在生产力落后的时代，人口数量一定程度上影响着族群的生产力、攻击力和防御实力。所以英语可用 master 与之对应。综合起来，两句英译只要按照源句的格式和顺序翻译，在“贵”和“尊”两个词的翻译上稍加注意即可，试译为：

Example1: For human being, mother is most respected; and for crops, buckwheat is most precious.

Example2: Father is the host of family, and mother is the master of world.

例 3. 彝族重诺言，汉族重字据。(Shama, 2022: 139)

例 4. 汉人富就修路，彝人富则祭祖。(Shama, 2022: 189)

这两则谚语主要反映了彝族和汉族的民族习惯差异，翻译上不难，可直接采用直译。不管是信守承诺，还是字据为证，其实都是人们的习惯问题，没有孰优孰劣的区分，汉语中也有“一诺千金”、“一言九鼎”、“一言为定”、“言而有信”的说法。这里的“重”，即重视，若用 attach great importance to 显得过于正式，而 believe in 既有相信，还有信任的意思，更加符合语义。“诺言”和“字据”其实就是一个口头承诺，一个书面证据，promise 和 written evidence 就能对应。但对于修路和祭祖则有文化上的差异。汉族有“要想富，先修路”的说法，而彝族则更注重祖先祭拜活动，认为只

有“祖先”庇护，家族方能繁荣昌盛，而后代富裕了也不能忘记感谢“祖先”。Li et al. (2007:11)在《“梅葛”的文化学解读》一书提到，彝族普遍存在自然崇拜、图腾崇拜、鬼魂崇拜和祖先崇拜。在‘梅葛’流传地区的彝族中最为发达，几乎每户都有一个专为供奉祖先而设的家堂，有的则在正房楼上墙壁挖一个洞，称为祖先洞。所以彝族认为，自己富裕是由于祖先的庇护，是祖上“积德”，所以富裕后首先要感谢的是祖先。其实，汉族也有类似的行为。在农村地区，每一个村庄都有一个祠堂，里面也会供奉各种灵牌，即这个村的祖先，在家里的中堂也会供奉祖先牌位，逢年过节也会举办祭司祖先活动，以祈求庇护子孙。尽管彝族祭司祖先的仪式更为隆重，但从这方面看，彝族和汉族同样具有尊重和缅怀祖先的共同习惯。例4翻译不难，只是其中包含了彝族人民的特有生活习性文化。

Example 3. Yi people believes in promise, while Han people enjoys written evidence.

Example 4. If Han people become rich, they would like to build roads; If Yi people become rich, they would like to offer sacrifice to ancestors.

5.2 音译+注释

音译(transliteration)指把一种语言的文字符号用另一种语言中与它发音相同或相近的文字符号表示出来的方法。(Xiong,2014:85)针对少数民族特色词汇，且在目的语中无法找到对等词汇时，建议采用音译加注的方法，这样既可以保留源语民族特色词汇，对民族传统文化进行直接传播，又可以通过注释为读者提供对应的文化背景知识，加深读者印象，让读者获得认知语境效果，从而准确理解原语的交际意图。

例5. 话多的少年成不了**德古**，心细的小伙成不了勇士。(Shama,2022:20)

例6. 父母不和殃及子女，**土司**不和殃及百姓。(Shama,2022:42)

例7. 资深**德古**懂案件，老猎犬善辨踪迹。(Shama,2022:132)

例8. 大鱼吃小鱼，**土司**吃奴隶。(Shama,2022:188)

这几条谚语中，例5和例6属于说理性谚语，例5强调年轻人若要成为德高望重的“德古”就要谨言慎行，要成为勇士则不能过分注重细节，这里的细节指过分吹毛求疵，这和勇士的性格就格格不入。例6前半指若家庭中父母不和、家庭关系紧张，那会影响子女的健康成长；后半句则说明如果“土司”之间不和则会引发冲突和纷争，受苦的依然是普通百姓，所以该条谚语是倡导各团体之间的和平相处。例7和例8属于生活类谚语。但四组谚语都带有生活知识的特点，具有教育功能。四则谚语翻译都不难，但句子中涉及到彝族特有的文化词，“德古”和“土司”。“德古”是少数民族地区的人民认为比较有学识的长者，“口才好，善于演说，知识丰富，智力过人，懂彝族的习惯法，按习惯法及其案例处理问题，办事公道，能为家支（或地区）解决问题，维护家支

的利益，为家支（或地区）排忧解难，而且作风民主的头面人物。”（Guo et al., 2005:20）而“土司”实际上就是一个部族或者一个地区的奴隶主或农奴主。土司在其领地有绝对权威，土民对土司有有史以来的依附性。（Yang & Yang, 2019:5）。在英译过程中，目的语中没有与之在意义上完全对等的词汇，简单的英译难以表达词汇所包含的文化内涵，如果将“德古”“土司”归化为“The most knowledgeable and respected person”，“The tribe master”虽然表达出来其实质，但缺少了异域文化的味道。所以建议用拼音+注释的方式来翻译，既能保留原文的“异域文化”，又能通过注释帮助读者加深对“德古”和“土司”认知和理解。

Example 5. Talkative young man can not become a wise De-gu, and meticulous one can not become a brave warrior.

Example 6. Quarrels between parents make children unbearable, while fights among Tu-si make farmers miserable.

Example 7. Senior De-gu know how to solve problems, and experienced hunting dog know how to identify the trace.

Example 8. Fierce fish prey on small ones, while greedy Tu-si exploit weak slavers.

Note 1: De-gu is a senior person with special social status in Yi community, who has been considered knowledgeable, experienced, righteous, and highly respected. He can solve problems and mediate conflicts among neighbors in community.

Note 2: Tu-si is the local ruler of certain community among Yi people. It is a feudal ruling system. They have military forces and servants who are in charge of those without land and their power can be inherited by the later generations.

5.3 意译法

在翻译实践中，不是所有的文本都适合用直译的方式，有时为了能更好的表达原文的意义，译者有必要对原文的结构做适当的调整，不拘泥于原文的语言形式，仅保留原文的意义，即去形而留义，得意而忘形。Shuttle & Cowie(1997)认为意译是对原文意义或“精神”的传递，而不是对原文措辞的准确再现。意对意翻译（sense-for-sense translation）的目的是为了适应译入语读者的需要，翻译出符合译入语语言和文化规范的文本。对于意义的重要性，Nida(2001:13)指出：“Meaning must be given priority, for it is the content of the message. Certain rather radical departures from the formal structures are not only legitimate but may be highly desirable.”

意译(liberal translation)的主要特点,是在词汇意义及修辞的处理上,采用转义的手法,以便较为流畅、地道地再现原文的意义。(Xiong,2014:85)这也体现了翻译服务读者的本质,过于拘泥于原文的形式,对意义的表达有阻碍作用,那翻译出来译文可读性就会大打折扣。

例 9. 婆婆凶则媳妇逃,扫帚硬则米粒跳。(Shama,2022:11)

这是一条有关人际关系的生活类谚语。它是彝族人民从日常生活中总结提炼出来的、具有经验性的句子,反映着彝族人民生活中人与人、人与自然的相互关系。婆媳关系是中国家庭中一种特殊的人际关系,和谐的家庭成员关系是和谐社会的基础。谚语运用“婆婆”和“媳妇”,“扫帚”和“米粒”形象对比,两者互为条件,凸显了两者间和谐的重要性。翻译时可采用意译方法转换“凶”和“硬”,“逃”和“跳”,只保留谚语所揭示的内涵。

Example 9. If Popo (mother-in-law) is too powerful, the daughter-in-law will be easy to disobey; If the broom is too crude, the rice grains will be hard to obey.

例 10. 向绵羊要衣穿,跟黄牛要粮吃。(Shama,2022:300)

彝族人民生活在山地,有些甚至在高寒山区,主要养牛、羊、马等牲畜,既可用于耕地、驮重物、制作农家肥,又可食其肉,用其皮,可谓全身是宝。这里要衣穿就是指羊皮褂(见下图),是彝族人民比较喜欢的一种服饰。平时穿时毛向里,可保暖御寒,抗拒风霜,雨天毛朝外,可以防雨,睡觉时铺在床面和盖于被上,均有保暖防止湿功效。在楚雄彝族自治州、巍山县、南涧县等彝族聚集区,穿羊皮褂尤为盛行,而且一直都是嫁姑娘的必备嫁妆。(Wang,2005:69)而向牛要粮则指牛要耕地,耕地完才能播种,播种了才有收获。在翻译时,笔者采用逆向翻译,把绵羊和黄牛作为主语,体现他们是动作的发出者,服务于人类,造福于人类,而人类作为隐藏的受益者。适当调整了句子的结构,但意义没有发生变化。

Example 10. Sheep offer woolen for clothes, and cows plow the fields for food.

黑山羊羊皮褂

白山羊羊皮褂

例 11. 阳春三月肩扛锄，深秋三月粮满仓。(Shama, 2022: 287)

这是和农业相关的谚语。农业是人们生存的根本，要想“五谷丰登”就得讲究时机，什么时候耕地、选种、播种、施肥、除草、培土、收割都有严格的要求，由此中国古代人总结了独具特色的“二十四节气（立春、雨水、惊蛰、春分、清明、谷雨、立夏、小满、芒种、夏至、小暑、立秋、处暑、白露、秋分、寒露、霜降、立冬、小雪、大雪、冬至、小寒、大寒）”就是专门用来指导农业生产生活的。阳春三月正是大地回暖，准备播种的时机，错过了节气庄稼就会长势不足，直接影响后期的收成。在英译的过程中，阳春三月和深秋三月中“三月”其实是指春天（3, 4, 5 月）播种的三个月和秋天（9, 10, 11 月）收获的三个月，翻译中没有必要译出，用 Spring 和 Autumn 就可以指代。“扛锄”其实指该去播种了，是催促人们该出工了，所以用祈使句语气更为强烈。

Example 11. In Spring, carry the hoes to sow; and in Autumn, fill the bar with harvest.

例 12. 山地修坎就撒荞，坝田糊坎就种稻。(Shama, 2022: 186)

这条农业谚语主要说农业种植要因地制宜。谚语主要表明山地适合种植荞，平坦的坝田则适合种植水稻。“坎”其实就是田埂，目的是把田围起来。“修”和“糊”意思相对，都是指修葺田埂，只是山地土质粗糙，主要靠堆砌，坝区土质相对较好，可以用和泥后再堆砌更容易加固，这里没有必要译出，只需保留意义即可。

Example 12. Mountainous areas are suitable for buckwheat growth, while paddy fields are for rice tilth.

5.4 套译法

彝族民间谚语虽然具有自己的民族特色，但由于人类生产生活具有相似性，由此产生的部分谚语语义也具有相似性。Nida(2001:78)指出：“At least ninety percent of the fundamental structures of all languages are quite similar, and language universals far outweigh the divergencies.”在这种情况下，可以运用英语中类似的表达方式翻译此类谚语，虽然会造成一定程度上“民族特色”消失，但此类翻译更容易被目标语读者接受。

例 13. 独牛独羊易被狼袭击。(Shama, 2022: 287)

这则谚语带有一定的说理性。彝族人民由于居住在丛山峻岭中，常有野兽出没，早期人们出行，尤其是夜间，都要结伴而行，有时还要拿上火把，一方面是充当照明，另一方面就是为了驱赶野兽。牛羊如果单独出行就容易受到狼群的围攻，所以，外出放牧时，不管是牛还是羊，都会结伴而行，遇到狼群时候才不至于孤独无援。从说理角度来解释就是，一个人不能我行我素、独来独往。在生产相对落后的情况下，一个人的力量总是有限的，但一群人的力量就是无限的，因此可以套用团结就是力量。

Example 13. Union is strength.

例 14. 猫儿不在家，老鼠想出兵。(Shama, 2022: 13)

这是一则生活类谚语。猫和老鼠是天敌，猫在的时候，老鼠是不敢出来的，但猫不在的时候，老鼠就跃跃欲试。这和汉语中的谚语“老虎不在家，猴子称霸王”有异曲同工之处。因此，可以套用英语读者惯用的谚语来翻译。

Example 14. When the cat's away, the mice will play.

例 15. 嫁接核桃结核桃，嫁接李子结李子。(Shama, 2022: 240)

这是一条说理性谚语。核桃树上只能结出核桃，而李子树上也只能结出李子，这和汉族谚“种瓜得瓜，种豆得豆”有异曲同工之处。这里可以直接套用英文谚语。

Example 15. As a man sows, so he shall reap.

套译是翻译中比较经济的方法。在汉英或者英汉翻译实践中，如果又现成的译文，不妨“借”来一用，既省力，又便于读者理解，这也正是翻译想要达到的目的。

6. 讨论与小结

彝族谚语是彝族人民在日常生活和生产劳动中总结出来的，充满智慧的语言形式，反映了彝族人民历史文化演变和民族心理的转变，是一笔宝贵的历史文化财富。目前，中国学界对彝族谚语的英译研究不足，缺少相关的实践经验，不利于彝族文化的深入挖掘和对外宣传。文章通过梳理相关文献研究，发现对于少数民族文化的翻译研究主要集中在民族典籍方面，且主要以中国北方民族居多，对于西南民族的文化翻译研究相对较少，而有关彝族文化的翻译研究则是凤毛麟角。

翻译实践活动需要有理论作为指导，Newmark(2001:19)曾指出翻译理论的重要性“Translation theory's main concern is to determine appropriate translation methods for the widest possible range of texts or text-categories. Further, it provides a framework of principles, restricted rules and hints for translating texts and criticizing translations, a background for problem-solving.”基于理论确定恰当的翻译方法从而解决问题。但对于彝族谚语的翻译不能简单的停留在语言层面的转换上，译者应深入理解谚语背后的文化知识，才能更好的传达文化意义。通过实践翻译发现，在处理彝族谚语时，采用异化的翻译策略，能帮助目的语读者更充分欣赏和领略彝族历史文化，而归化策略可以作为有效补充，使译文通俗易懂，容易被目的语接受者所接收。

直译方法可以尽量保留原文的句式结构和句子间的逻辑关系，译文和原文对比差异不大。音译加注释实际上是直译的另一种方式，要解决原文中特有的民族特色词汇，让读者走近作者，更多了解源文的文化背景，保持源文化的“神秘色彩”。意译法主要是

为了方便读者，对原文的句式结构、词序做出调整，对一些重复或者不重要的信息做一些舍弃，保留原文的核心意义。套译表面上看有“偷懒”嫌疑，但在翻译实践中，既然有现成的译法，在不影响全局的情况下，有时可以套用。

采用哪种译法需要根据原文的特点来决定，每种翻译方法都有其优点，也有其不足之处，所以在有些句子翻译中可能存在多种方法融合，而没有明显的区分界限，但不管采用哪种方法，目的都是服务作者，传递信息，满足读者。

彝族历史文化源远流长，内容包罗万象，由此产生的彝族谚语也丰富多彩。文章仅选用了部分例子作为翻译讨论研究，可谓沧海一粟，这还不足以说明整个彝族谚语的普遍情况。同时，翻译案例为笔者试译，译文也还有较大的改进空间。要进一步挖掘、整理彝族谚语文化，特别是云南、贵州、广西的彝族谚语文化，让更多的学者关注彝族谚语文化的英译研究，才能让彝族文化翻译研究工作更加广泛、更加深入。

References

- Asu, K.D.M. (2014). Inheritance of farming culture from the Yi ethnic proverbs perspective. *Journal of Guizhou Minzu University*, (3), 122-126. (in Chinese)
- Baker, M. (2001). *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. Routledge
- Bai, C.S., & Yang, L.J. (2018). English translation and research of mongolian proverbs from the perspective of cultural translation. *Journal of Inner Mongolia University*, 44(1), 20-25. (in Chinese)
- Fang, G.Y. (1984). *The Yi ethnic history*. Sichuan Minzu Press. (in Chinese)
- Gao, L.B. (2022). On discussion of thick translation of Liangshan proverbs. *Hebei Pictorial*, (8), 175-177. (in Chinese)
- Gao, L.B. (2022). Study on the English translation of Liangshan Yi ethnic proverbs. *The New Silkroad*, (8), 0222-0224. (in Chinese)
- Guo, J.Y. et al. (2005). The characteristics of “De-gu”, and its status quo and recreation in Liangshan Yi ethnics. *Journal of Southwest Minzu University*, (5), 20-22. (in Chinese)
- He, S.H., Chen, D.Y., & Wu, T.X. (1994). *Collection of agro-meteorological folk proverbs*. Meteorological Administration of Chuixiong Prefecture. (in Chinese)
- Jize, L.B., & Aniu, M.Z. (2012). On the connotation and characteristics of “Erbi-erji” of Yi ethnic. *Journal of Xichang University*, 24(2), 92-95. (in Chinese)
- Lan, Y.F. (2020). On strategies for translating Zhuang ethnic proverbs from the perspective of thick translation. *Minority Translators Journal*, (4), 63-70. (in Chinese)

- Li, Y.M. (2017). A study of English translation problems and translation strategies of Naxi proverbs. *Journal of Minzu Normal University of Xingyi*, (6), 106-111. (in Chinese)
- Li, Z.S., & Wang, X. (2019). On the translating of ethnic classics over the past 70 years. *Minority Translators Journal*, (3), 5-33. (in Chinese)
- Luo, R.Z. (1989). On the philosophy and social function of “Erbi-erji” of Yi ethnic. *Journal of Southwest University for Nationalities*, (2), 56-60. (in Chinese)
- Newmark, P. (2001). *Approaches to translation*. Shanghai Foreign Language Education Press. (in Chinese)
- Newmark, P. (2001). *A textbook of translation*. Shanghai Foreign Language Education Press. (in Chinese)
- Nida, E.A. (2001). *Language and culture: Context in translating*. Shanghai Foreign Language Education Press. (in Chinese)
- Nida, E.A. (1982). *The theory and practice of translation*. E.J. Brill, Leiden, Netherlands.
- Shama, L.Y. (1985). Analysis of Yi Ethnic Proverbs. *Journal of Southwest Minzu University*, (2), 118-121. (in Chinese)
- Shama, L.Y. (1987). Discussion on Yi ethnic proverbs. *Guizhou Ethnic Studies*, (4), 68-79. (in Chinese)
- Shama, L.Y. (2003). On the Er-bi of Yi ethnic. *Journal of Southwest University for Nationalities*, 24(2), 237-243. (in Chinese)
- Shama, L.Y. (2004). *Introduction to Yi ethnic literature*. Shanxi Education Press. (in Chinese)
- Shama, J.J. (2022). *On translation of Yi ethnic proverbs in Liangshan*. Sichuan Minzu Press. (in Chinese)
- Shuttleworth, M., & Moria, C. (1997). *Dictionary of Translation Studies*. Manchester St. Jerome Publishing.
- Wang, L. (2016). An analysis of English translation strategies of Mongolian proverbs. *Minority Translators Journal*, (3), 45-50. (in Chinese)
- Wang, Z.L. (1989). *Culture comparison in translation*. Foreign Language Teaching and Research Press.
- Wang, Q.H. (2005). The socio-cultural value of the typical sheepskin vest of the Yi nationality. *Si Xiang Zhanxian*, 31(6), 68-71.
- Xiong, B. (2014). Conceptual confusion in translation studies: A case study of “translation strategies”, “translation methods” and “translation techniques”. *Chinese Translation Journal*, (3), 82-88. (in Chinese)

- Xu, J.P. (2007). *A practical course of English-Chinese and Chinese-English translation* (3rd ed.). Tsinghua University Press.
- Yang, F.W., & Yang, Y. (2019). On the implementation and perfection of the system of Tu-si of Yi ethnic. *Journal of Xichang University*, (1), 1-5. (in Chinese)
- Yang, H.Q., Zhang, H.P., & Chen, G.M. (1991). *Book on Yi ethnic proverbs*. Guizhou Nationalities Press. (in Chinese)
- Yang, Z.S., & Lai, W. (1982). *Yi Ethnic Proverbs in Liangshan*. Sichuan Minzu Press. (in Chinese)
- Ye, H., & Wang, J. (2013). Yi Proverb in Vision of Reduction and Prevention of Disaster. *Journal of Bijie University*, 31(1), 33-36. (in Chinese)
- Zhou, L.L. (2017). Study on English translation strategies of Zhuang proverbs. *Journal of Jiamusi Vocational Institute*, (6), 323-324. (in Chinese)
- Zhou, X.Y. (2018). Vividness and faithfulness: On Zhuang-English translation strategies for Zhuang proverbs. *Journal of Baise University*, 31(6), 60-67. (in Chinese)

A Study of Naming Chinese Shop Signs in Sing Buri Province

Jirarat Ketphoom; Puthep Prapagorn¹

Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University,
Lopburi 15000 Thailand Email: puthep.p@lawasri.tru.ac.th

(received 10 December 2024) (revised 13 February 2025) (accepted 3 March 2025)

Abstract

Sing Buri Province is renowned for its cultural heritage, particularly the legendary heroism of the Bang Rachan villagers, which is widely known among the Thai people. The province has a significant population of Thai-Chinese residents, primarily engaged in business within urban areas. This research aims to 1. Survey Chinese-language shop names in Sing Buri Province. And 2. Analyze the linguistic structure and word formation of shop name signage. The study focuses on four districts: Mueang Sing Buri, In Buri, Phrom Buri, and Khai Bang Rachan. A field survey was conducted, collecting data from a total of 51 Chinese-language shop signs. The research methodology involved on-site data collection using a structured survey form. The findings indicate that: 1. The most common type of Chinese-language shop names in Sing Buri Province belongs to restaurants and beverage shops. 2. The most frequently used naming structure is the compound structure, incorporating elements such as personal names, family names, business types, organizational forms, transliterated words, auspicious words, and location indicators, accounting for 76.47% of the shop names. The second most common structure is the single-word structure, found in 12 shop names, representing 23.53% of all collected signs. Regarding the color of shop sign lettering, the most popular colors are gold or yellow, white, and red, each carrying distinct symbolic meanings. Additionally, most shop names are written in traditional Chinese characters, with a right-to-left and top-to-bottom reading order. Many shop names include auspicious words to convey blessings for business prosperity.

Keywords: Shop name structure; Sing Buri Province; Shop Signs; Chinese

¹ Corresponding Author

การศึกษาชื่อร้านค้าภาษาจีนในจังหวัดสิงห์บุรี

จิรารัตน์ เกตุพุ่ม ภูเทพ ประภากร²

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี 15000 ประเทศไทย

อีเมล puthep.p@lawasri.tru.ac.th

วันรับบทความ 10 ธันวาคม 2567 วันแก้ไขบทความ 13 กุมภาพันธ์ 2568 วันตอบรับตีพิมพ์บทความ 3 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

จังหวัดสิงห์บุรีเป็นจังหวัดที่มีทุนทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียง อันเป็นที่รู้จักของประชาชนชาวไทย คือ เรื่องราววีรกรรมของชาวบ้านบางระจัน พื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีมีชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่และประกอบธุรกิจในเขตเมืองเป็นจำนวนมาก งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อสำรวจชื่อร้านค้าภาษาจีนในจังหวัดสิงห์บุรี และ 2. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษาและการประกอบคำของป้ายชื่อร้านค้า ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษาคือ พื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภอมั่นบุรี อำเภอพรหมบุรีและอำเภอบางระจัน โดยลงพื้นที่สำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีน ทั้งหมด 51 ร้าน วิเคราะห์การวิจัยคือลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีน โดยใช้แบบบันทึกการสำรวจ ผลการศึกษาพบว่า 1. ชื่อร้านค้าภาษาจีนในจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ชื่อร้านค้าที่มีจำนวนมากเป็นอันดับแรก คือ ชื่อร้านอาหารและเครื่องดื่ม และ 2. โครงสร้างชื่อร้านค้าในจังหวัดสิงห์บุรีนิยมใช้มากที่สุดคือ โครงสร้างแบบผสม โดยมีการใช้คำบอกชื่อคน เช่น คำบอกกิจการ คำบอกรูปแบบองค์กรธุรกิจ คำทับเสียง คำมงคลและคำ บอกสถานที่ โดยคิดเป็นร้อยละ 76.47 และอันดับถัดมาคือโครงสร้างเดี่ยว มีจำนวน 12 ร้าน คิดเป็นร้อยละ 23.53 ของป้ายร้านค้าทั้งหมด สัตว์อักษรของป้ายชื่อร้านค้าที่นิยมมากที่สุดคือ สีทองหรือสีเหลือง สีขาวและสีแดง ซึ่งแต่ละสีมีความหมายที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่าร้านค้าส่วนใหญ่มักตั้งชื่อร้านด้วยอักษรจีนตัวเต็ม มีลำดับการอ่านจากขวาไปซ้ายและบนลงล่าง และใช้คำ มงคลในการตั้งชื่อร้าน เพื่อสื่อถึงการอวยพรให้กิจการรุ่งเรือง

คำสำคัญ โครงสร้างชื่อร้านค้า จังหวัดสิงห์บุรี ป้ายชื่อร้านค้า ภาษาจีน

1. บทนำ

นักวิชาการไทยสันนิษฐานว่า ชาวจีนเริ่มอพยพมาประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเพื่อค้าขายมาจนกระทั่งสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เนื่องจากช่วงสมัยนั้นประเทศจีนเกิดปัญหาความแห้งแล้งและอดอยาก ชาวจีนจึงอพยพเข้ามาประเทศไทยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ แต่จิว แคะ ไหลลา และฮกเกี้ยน คนไทยเชื้อสายจีนมีประมาณ 10.4 ล้านคนในประเทศไทยหรือร้อยละ 15 ของประชากรทั้งประเทศ และยังมีอีกจำนวนมากไม่สามารถนับได้ เพราะกลมกลืนไปกับคนไทยแล้ว (Rungbanjit et al.,

² ผู้ประพันธ์บทความ

2019) โดยชาวจีนบางส่วนมีการหล่อหลอมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับคนไทย โดยเฉพาะจากความสัมพันธ์ในลักษณะการแต่งงาน ซึ่งหมายถึงความผสมกลมกลืนทั้งภาษา วิถีชีวิต โลกทรรศน์ ความเชื่อระหว่างสองวัฒนธรรมที่ดำเนินอย่างเป็นธรรมชาติและอย่างต่อเนื่อง ซึ่งชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลังยังคงสืบสานวัฒนธรรมประเพณีเงินของบรรพบุรุษมีการถ่ายทอดเผยแพร่วัฒนธรรมจีนสู่ลูกหลานรุ่นต่อรุ่น (Phisetsakunwong, 2021)

Rungbanjit et al (2019) กล่าวว่าชาวจีนแต้จิ๋วและชาวจีนแคะ เรียกอีกชื่อหนึ่งว่าชาวจีนฮากกา (客家) อพยพมาจากตอนเหนือของมณฑลกว่างตุง ชาวไหหลาอพยพ (海南) ส่วนชาวจีนฮกเกี้ยน อพยพมาจากมณฑลฝูเจี้ยน (福建) เมื่ออพยพเข้าสู่ประเทศไทยแล้ว ชาวจีนนิยมตั้งรกรากบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ชาวจีนรุ่นแรกเริ่มก่อร่างสร้างตัวด้วยการประกอบอาชีพกรรมกร ด้วยความวิริยะอุตสาหะ จึงพัฒนามาทำการค้าจนร่ำรวย ปัจจุบันนี้กลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทยประสบความสำเร็จด้านธุรกิจอย่างมาก และมีกิจการการค้ากระจายตามพื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศไทยมีหลายประเภท โดยเฉพาะด้านการค้า ร้านค้าแต่ละร้านมักเขียนชื่อร้านค้าเป็นภาษาจีน

ภาษาจีนบนป้ายชื่อร้านค้ามีความสำคัญทั้งภาษาและวัฒนธรรม กล่าวคือ ในทางภาษาป้ายชื่อร้านค้าบ่งบอกชื่อธุรกิจ ประเภทของธุรกิจให้กับบุคคลทั่วไปหรือลูกค้าที่มาใช้บริการ ส่วนทางวัฒนธรรม ป้ายชื่อร้านค้าเป็นสิ่งที่บ่งบอกตัวตนความเป็นจีน สะท้อนความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตของชาวจีนในอดีต ป้ายชื่อร้านค้าจึงมีบทบาทและมีความสำคัญที่สะท้อนภาพรวมทั้งด้านภาษาและวัฒนธรรม ป้ายชื่อร้านค้าไม่ได้เป็นเพียงแค่ป้ายชื่อที่ใช้สื่อถึงค รียกชื่อร้านค้าเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีความซับซ้อนของการใช้ค าและโครงสร้างทางภาษาที่สะท้อนความหมาย ความเชื่อและเรื่องราววิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับตระกูลแซ่ของชาวไทยเชื้อสายจีนที่พบในพื้นที่อำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภออินทร์บุรี อำเภอพรหมบุรี อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี โดยผู้วิจัยสรุปตระกูลหรือแซ่ที่ค้นพบ ได้แก่ แซ่ตั้ง (陳) แซ่ลิ้ม (林) แซ่เล้า (劉) แซ่จ๋วย (魏) แซ่เอี้ยะ (楊) แซ่ไคว่ (許) แซ่แต้ (鄭) แซ่โจว (鄒) แซ่ฮึง (黃) แซ่เต็ก (德) แซ่เตีย (張) แซ่ฮึง (翁) แซ่ก้วย (郭) แซ่โล้ว (盧) แซ่โซว (蘇) ซึ่งแซ่บางแซ่จะปรากฏอยู่บนป้ายร้านค้าด้วยเช่นกัน

จังหวัดสิงห์บุรีมี ๓ เลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร และเป็นส่วนหนึ่งในโครงข่ายเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค มืองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเสาหลักในการด าเนินชีวิต ทั้งยังมีทุนทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียง อันเป็นที่รู้จักของประชาชนชาวไทย คือเรื่องราววีรกรรมของชาวบ้านบางระจัน นอกจากนี้ยังเป็นจังหวัดเมืองรองที่ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีไทยแบบผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีมีประชากรชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ในเขตเมืองเป็นส่วนมาก ซึ่งในพื้นที่อำเภอสิงห์บุรี อำเภออินทร์บุรี อำเภอพรหมบุรีเป็นพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุด 3 ลำดับแรก และพื้นที่อำเภอค่ายบางระจันเป็นที่ตั้งของ เรื่องราววีรกรรมของชาวบ้านบางระจัน ซึ่งถือว่าเป็นดินแดนที่มีคุณค่าทางจิตใจของชาวสิงห์บุรี

จากสภาพปัญหา ความสำคัญและความเป็นมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งคำถามการวิจัยไว้ว่าเพราะเหตุใดร้านค้าเหล่านั้น จึงตั้งชื่อร้านค้าเช่นนั้น และชื่อร้านค้าเหล่านั้นมีความหมายอย่างไร สะท้อนถึงคุณสมบัติหรือ

ลักษณะเด่นของธุรกิจการค้าอย่างไร ด้วยเหตุนี้จึงได้สังเกตเห็นปัญหาการวิจัยที่สำคัญ 2 ประการคือ 1. ชื่อร้านค้าภาษาจีนในจังหวัดสิงห์บุรีกระจายตัวกันไปตามแหล่งที่ตั้งของร้าน ทำให้ข้อมูลที่สำคัญสืบหาได้ยาก จึงควรมีการรวบรวมและสำรวจอย่างเป็นระบบ และ 2. ลักษณะ โครงสร้างการตั้งชื่อร้านค้าเหล่านั้นมีจุดเด่นเช่นไร สามารถสะท้อนภาพการตั้งถิ่นฐานของชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีได้มากน้อยเพียงใด รวมถึงตระกูลแซ่ที่ปรากฏมีความแตกต่างกันหรือไม่

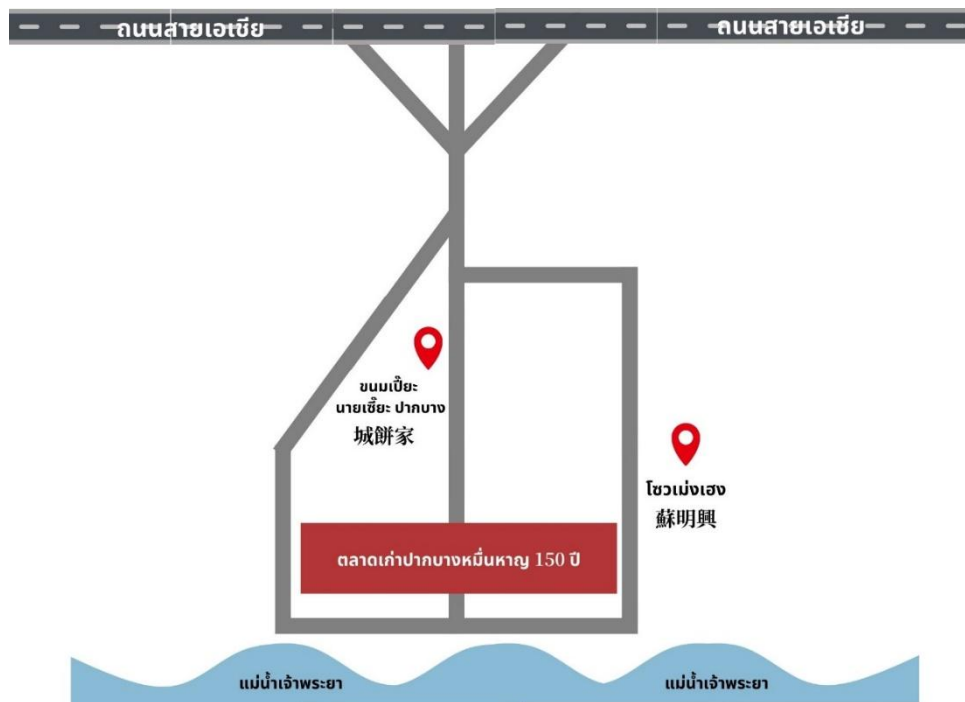
ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีน โดยมีการลงพื้นที่สำรวจป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนที่ปรากฏในเขตพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี ได้แก่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภอินทร์บุรี อำเภอพรหมบุรีและอำเภอค่ายบางระจัน ซึ่งจากการลงสำรวจพื้นที่ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าทั้ง 4 อำเภอดังกล่าว มีชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานและประกอบธุรกิจการค้าเป็นจำนวนมาก โดยมุ่งเน้นวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษาและการประกอบคำในภาษาจีนที่ปรากฏบนป้ายชื่อร้านค้า

ภาพที่ 1 แผนที่ร้านค้าในพื้นที่อำเภอเมืองสิงห์บุรี จ.นนทบุรี 38 ร้าน (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)

ภาพที่ 2 แผนที่ร้านค้าในพื้นที่อำเภออินทร์บุรี จ. นนทบุรี 9 ร้าน (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)

ภาพที่ 3 แผนที่ร้านค้าในพื้นที่ อ.เวียงพางคำ จ.น่าน 2 ร้าน (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)

ภาพที่ 4 แผนที่ร้านค้าในพื้นที่ อ.ค่ายบางระจัน จ.น่าน 2 ร้าน (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือทำให้ผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนได้เข้าใจถึงค่านิยม วัฒนธรรมความคิด ความเชื่อในการตั้งชื่อร้านค้าภาษาจีนและเข้าใจโครงสร้างป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนมากขึ้น ดังนั้นการศึกษาป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนจึงมีคุณค่าและมีประโยชน์ทั้งในการพัฒนาการใช้ภาษาจีน เช่น การใช้ ภาษาจีนในแวดวงทางธุรกิจ

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อส าวงและวิเคราะห์ป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนในจังหวัดสิงห์บุรี
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษาและการประกอบคำของชื่อร้านค้าภาษาจีน

3. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิเคราะห์ป้ายร้านค้าภาษาจีนในช่วง 1 ทศวรรษที่ผ่านมาพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาความหมาย โครงสร้างการเรียงตัวอักษรจีนบนป้ายเป็นหลักเช่นเดียวกัน แตกต่างกันไปตามลักษณะพื้นที่และตระกูลแช่ที่พบ สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 4 กลุ่มตามลักษณะพื้นที่ ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 งานวิจัยเกี่ยวกับป้ายภาษาจีนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยงานวิจัยของ Phattharasiriroj et al. (2023) เขียนบทความวิจัยเรื่อง “การสำรวจและวิเคราะห์ป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนในจังหวัดขอนแก่น” วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่า ร้านค้าประเภทร้านขายของชำ และเบ็ดเตล็ด เป็นกิจการที่มีการตั้งชื่อร้านด้วยภาษาจีนมากที่สุด ร้อยละ 28.17 เมื่อทำการวิเคราะห์ พบว่า โครงสร้างชื่อร้านค้าที่นิยมใช้มากที่สุดคือ โครงสร้างชื่อร้านที่มีองค์ประกอบโครงสร้างผสม ร้อยละ 50.7 ของป้ายที่สำรวจ

กลุ่มที่ 2 งานวิจัยเกี่ยวกับป้ายภาษาจีนในพื้นที่ภาคกลาง งานวิจัยที่น่าสนใจพบงานวิจัยของ Phisetsakunwong (2021) เขียนบทความวิจัยเรื่อง “ความหมายที่สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลบนแผ่นป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนในจังหวัดกาญจนบุรี” โดยเก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เจ้าของธุรกิจชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตชุมชนของ 3 อำเภอ ในจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ อำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอท่าม่วง และอำเภอท่ามะกา ทั้งหมด 68 ร้าน ผลการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะชื่อร้านค้าภาษาจีนในจังหวัดกาญจนบุรี ป้ายชื่อร้านค้าส่วนใหญ่ใช้อักษรจีนแบบตัวเต็มและเขียนด้วยรูปแบบอักษร 楷书 (kǎishū ข่ายซู) ส่วนลักษณะการเรียงอักษรพบว่า ร้านค้าส่วนใหญ่มีการเรียงจากขวาไปซ้ายมากที่สุด จำนวนพยางค์ของชื่อป้ายร้านค้าที่พบมากที่สุด คือ 3 พยางค์ รูปแบบชื่อร้านค้าส่วนใหญ่ใช้ชื่อบุคคลเป็นชื่อร้าน เมื่อเปรียบเทียบชื่อร้านภาษาจีนและภาษาไทย พบว่าส่วนใหญ่เป็นคำเดียวกันและมีความหมายเหมือนกัน โดยใช้วิธีการเขียนทับศัพท์หรือใช้คำที่มีเสียงคล้ายกันหรือการแปลความหมาย 2) จากการวิเคราะห์ป้ายชื่อร้านค้า พบว่า ป้ายชื่อร้านค้ามีความหมายสะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นสิริมงคล ยังพบงานวิจัยของ Lisakul (2021) ที่ศึกษาเรื่อง “ป้ายร้านค้าภาษาจีนบริเวณตลาดบนและตลาดล่าง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม” โดยรวบรวมข้อมูลจากสำรวจเอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง จากนั้นศึกษาพื้นที่บริเวณตลาดบนและตลาดล่าง จากแผนที่และลงภาคสนามเพื่อนำมาวิเคราะห์ เป็นจำนวน 94 ป้าย ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของป้ายร้านค้าตลาดบนและตลาดล่าง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ป้ายภาษาเดียวและป้ายสองภาษา สามารถแบ่งความสัมพันธ์ของป้ายสองภาษาได้เป็น 3 ประเภท คือ ความสัมพันธ์ด้านความหมายหรือเสียงระหว่างชื่อภาษาไทยและภาษาจีน การออกเสียงของป้ายภาษาจีนและภาพสะท้อนที่ปรากฏบนป้ายร้านค้าภาษาจีน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างชื่อป้ายร้านค้ากับสินค้าและบริการพบว่า มีความหมายของชื่อป้ายร้านค้ากับสินค้าและบริการที่สัมพันธ์กัน และความหมายของชื่อป้ายร้านค้ากับสินค้าและบริการที่ไม่สัมพันธ์กัน

กลุ่มที่ 3 งานวิจัยเกี่ยวกับป้ายภาษาจีนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีถนนเยาวราชอันเป็นแหล่งศูนย์รวมชาวไทยเชื้อสายจีนเก่าแก่ในประเทศไทย พบงานวิจัยที่น่าสนใจคือ Yothinsirikul (2020) ศึกษาเรื่อง “ภาษา

บนป้ายชื่อร้านค้าชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตชุมชนเยาวราช: กรณีศึกษาชื่อร้านค้าภาษาจีนและภาษาไทย” ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวนิยมในการตั้งชื่อร้านค้าทั้งภาษาจีนและภาษาไทยบนป้ายชื่อร้านค้าชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตชุมชนเยาวราช ประกอบด้วย จ านนพยางค์ ที่มาของค าและแหล่งที่มาจากร้าน ส ำหรับชื่อร้านค้าภาษาจีนและภาษาไทยบนป้ายชื่อร้านค้าชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตชุมชนเยาวราช นิยม 3 พยางค์มากที่สุด ที่มาของชื่อร้านค้าภาษาจีนและภาษาไทยนิยมภาษาเดียว ส่วนแหล่งที่มาของชื่อร้านค้าเป็นแบบคาบอชื่อ สกฤตมากที่สุด 2) ข้อมูลทางธุรกิจการค้าจากชื่อร้านค้าทั้งภาษาจีนและภาษาไทยของชาวไทยเชื้อสายจีนในเยาวราช ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มธุรกิจการค้าของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตชุมชนเยาวราชที่พบจากร้านค้ามากที่สุด คือ ร้านขายอาหารประเภทอาหารแห้งและอาหารสด ส่วนแซ่ของผู้ประกอบการชาวไทยเชื้อสายจีนจากป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนมี “แซ่ลี้ม”(林) มากที่สุด ประเภทธุรกิจที่พบมากที่สุด คือ ประเภทธุรกิจแบบองค์กรจัดตั้ง เช่น ธุรกิจบริการ ประกอบด้วยโรงแรม (大酒店、大旅社) ร้านอาหาร (酒家、餐室) บริษัทท่องเที่ยว (旅行社) ธุรกิจการเงิน (银行、當舖) และธุรกิจอาหาร (點心、餃子、燕窩) เป็นต้น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สะท้อนว่า ภาษาบนป้ายชื่อร้านค้าชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตชุมชนเยาวราชสะท้อนแนวนิยมในการตั้งชื่อร้านค้าเป็นข้อมูลสะท้อนเชิงภาษาประวัติศาสตร์ชาวไทยเชื้อสายจีนระบบชื่อและตระกูลแซ่ และข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจเขตชุมชนเยาวราช

นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยของ Yothinsirikul (2018) เขียนบทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาชื่อร้านค้าทองคำภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า การศึกษารูปแบบและลักษณะภาษาของชื่อร้านค้าทองคำภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ได้สองประเด็น คือ รูปแบบและลักษณะภาษา ส ำหรับรูปแบบที่นิยม คือ การเขียนด้วยอักษรจีนตัวเต็มและอักษรไขว้มากที่สุด อ่านจากขวาไปซ้ายและใช้สีทองมากที่สุด ส่วนการวิเคราะห์ลักษณะภาษา ประกอบด้วย องค์ประกอบ จานวนพยางค์ ที่มาของค าและความหมายในการตั้งชื่อ ส ำหรับองค์ประกอบเดียวนิยมใช้คาบอแซ่และชื่อคนอย่างเดียว ส่วนองค์ประกอบผสม นิยมแบบคาบอชื่อ+คาบอกิจการ+คาบอกรูปแบบองค์กรธุรกิจ และนิยมใช้ จ านวน 6 พยางค์มากที่สุด ที่มาของชื่อร้านค้าทองคำ ภาษาจีนมาจากภาษาจีนภาษาเดียว ส่วนความหมายของค าคือ นิยมชื่อร้านค้าที่แสดงถึงความหมายมงคลมากที่สุด ได้แก่ ความเจริญ ร ำรวย มั่งคั่ง รุ่งเรือง ราบรื่น ส าเร็จ และร่วมมือตามลำดับ เขตพื้นที่ที่พบจากร้านทองคำภาษาจีนมากที่สุด คือ เขตพระนคร ในด้านตระกูลแซ่พบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนที่ประกอบธุรกิจทองคำ มี “แซ่แต้” และ “แซ่ลี้ม” มากที่สุด และปรากฏชื่อธุรกิจประเภทห้างร้าน (行) มากที่สุด

นอกจากนี้ยังมี Tangteekarak (2014) เขียนบทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบความหมายของชื่อร้านค้าที่สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับสิริมงคลของคนไทยและคนจีน” ข้อมูลที่ใช้ศึกษาเป็นชื่อร้านค้าในหมวดการศึกษา หมวดเสื้อผ้าและความงาม และหมวดอาหารและเครื่องดื่มของคนไทยในกรุงเทพมหานคร และปริณพทลจนวน 300 ร้าน และชื่อร้านค้าของคนจีนในสาธารณรัฐประชาชนจีน จนวน 300 ร้าน ผลการวิจัยพบว่า การตั้งชื่อร้านค้าในหมวดการศึกษาคนไทยเลือกใช้หน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรืองมากที่สุด ส่วนคนจีนเลือกใช้หน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติมากที่สุด หมวดเสื้อผ้าและความงาม คนไทยเลือกใช้หน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับความมั่งคั่งมากที่สุด ส่วนคนจีน

เลือกใช้หน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรืองมากที่สุด และหมวดอาหารและเครื่องดื่ม คนไทยเลือกใช้หน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับความมั่งคั่งมากที่สุด ส่วนคนจีนเลือกใช้หน่วยศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งคนไทยและคนจีนมีความเชื่อว่าการตั้งชื่อให้มีความหมายเกี่ยวกับความดีงาม ความเจริญรุ่งเรือง ความมั่งคั่ง และธรรมชาติ ถือเป็นสิริมงคลสูงสุด

กลุ่มที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับป้ายภาษาจีนในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย พบงานวิจัยของ Rungbanjit et al.(2019) ศึกษาเรื่อง “การสำรวจและศึกษาการตั้งชื่อร้านค้าภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเมือง จังหวัดยะลา” ผลการศึกษาพบว่า 1. การวิเคราะห์ชื่อร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีน วิเคราะห์สองประเด็น คือ โครงสร้างและความหมายของชื่อร้าน ผลการศึกษาป้ายชื่อร้านภาษาจีนเป็นอักษรจีนตัวเต็ม (繁体) ตัวอักษรภาษาจีนที่นิยมคือสีทอง สีขาวและสีแดง โครงสร้างชื่อร้านที่นิยมมากที่สุด คือ โครงสร้างแบบมีส่วนประกอบเดียว โดยมีการใช้ชื่อบุคคล ค ามงคล และสถานที่เป็นชื่อร้านค้า ส่วนการวิเคราะห์ทางความหมายพบว่า ชื่อร้านภาษาจีนและภาษาไทยส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กัน มีความเกี่ยวข้องกับกิจการและเป็นคำที่แสดงถึงความมงคล โดยใช้กลวิธีการแปลทับศัพท์ และการหา ค าที่มีเสียงคล้ายกัน 2. การส ารวมเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเมือง จังหวัดยะลา จากการเก็บข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า ผู้ที่เป็นเจ้าของร้านค้าส่วนใหญ่อายุอยู่ที่ประมาณ 40-70 ปี และมีภูมิลำเนาเป็นชาวยะลา ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยะลามีประมาณ 5 เชื้อสาย ส่วนมากเป็นเชื้อสายแต้จิ๋ว 25 ครัวเรือน รองลงมาได้แก่ แคะ 15 ครัวเรือน ไทหลา 6 ครัวเรือน ฮกเกี้ยนหรือฝูเจี้ยน 4 ครัวเรือน และอื่นๆ นอกจากนี้ ยังพบงานวิจัยของ Karanyadech et al. (2023) เรื่องการสำรวจและวิเคราะห์ป้ายร้านค้าภาษาจีน กรณีศึกษา: ชุมชนจีนตลาดเก่าระนอง โดยมีร้านค้าทั้งสิ้น 55 ร้าน ผลการศึกษาพบว่า ป้ายชื่อที่เป็นโครงสร้างเดียว มีจำนวน 32 ร้าน แบ่งเป็นโครงสร้างเดียวชื่อคนเดียวมีจำนวน 21 ร้าน คาทับศัพท์ มีจำนวน 7 ร้าน และคามงคล 4 ร้าน ป้ายโครงสร้างผสมพบเป็นจำนวน 23 ร้าน แบ่งเป็น แซ่+ชื่อคน และส่วนประกอบอื่นที่ไม่บังคับปรากฏ มีจำนวน 12 ร้าน คาทับเสียงและส่วนประกอบอื่นที่ไม่บังคับปรากฏ จำนวน 4 ร้าน ชื่อสถานที่เป็นส่วนบังคับปรากฏและส่วนประกอบที่ไม่บังคับปรากฏ จ านวน 7 ร้าน

สรุปแล้ว จากการแบ่งกลุ่มพื้นที่ข้างต้นพบว่า ในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีผู้ศึกษาจำนวนมาก ผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อนึ่ง การศึกษาในพื้นที่ตามภูมิภาคอื่น ๆ ยังพบน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี โดยสำรวจและวิเคราะห์ป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนในเขตพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี อ าเภอนิทรบุรี อ าเภอพรหมบุรี และอ าเภอกำแพงแสน จ านวน 51 ร้าน พบว่า ป้ายชื่อร้านค้าในจังหวัดสิงห์บุรี เป็นป้ายแบบ 2 ภาษา คือ ภาษาจีนแต้จิ๋วและภาษาไทย บางพื้นที่ป้ายร้านค้ามี 3 ภาษา คือ ภาษาจีน ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4. ขอบเขตการศึกษา

ป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนที่ปรากฏในเขต 4 อ าเภอของจังหวัดสิงห์บุรี ได้แก่ อ าเภอเมืองสิงห์บุรี จำนวน 38 ร้าน อ าเภอนิคมบ่งศรี จำนวน 9 ร้าน อ าเภอพรหมบุรี จำนวน 2 ร้าน และอ าเภอบางระจัน จำนวน 2 ร้าน รวมทั้งสิ้น 51 ร้าน

ตารางที่ 1 แสดงชื่อร้านค้าภาษาจีน ชื่อร้านค้าภาษาไทยและประเภทของร้านค้า

ที่	ชื่อร้านค้าภาษาจีน	ชื่อร้านค้าภาษาไทย	ประเภทร้านค้า
1	武当山	ชาบูบูตึง	ร้านอาหารและ เครื่องดื่ม
2	瓦查林 肉干	วัชรินทร์ หมูทุบ-จระเข้ทุบ สิงห์บุรี	
3	成信盧	ซิ่งเซ่ง	
4	利順林	ลิ้มเจริญ	
5	利發盛	โรจน์ าชชีเครีท	
6	生意興隆	ขนมเปี๊ยะนาโฆคอร์อยฮอย 8	
7	記三劉	ขนมเปี๊ยะเล่าซากี้ แม่ละเอียด	
8	老永香餅家	ขนมเปี๊ยะแม่ศรีเมือง (ฮง)	
9	劉錦記	เล่ากิมกี้	
10	劉龍記	เล่าเล่งกี้	
11	蘇明興	โซวเม่งเฮง	
12	城餅家	ขนมเปี๊ยะ นายเจี๊ยะ ปากบาง	
13	茂泰楊	ฐานะพงศ์ (หมง)	
14	源寶	ประจักษ์พานิช	
15	盛林許	โค้วลิ้มเส็ง	
16	行金大隆成陳	ห้างทองแสงสุวรรณ	ร้านทอง
17	行金豐作陳	ห้างทองโบวกี้	
18	行金大興怡翁	ห้างทองเกรียงชัย (ฮวงก๊วะ)	
19	陳茂豐金行	ห้างทองแม็กมิลลี่	
20	行金大成東鄭	ห้างทองเจ้าสัว	
21	珍廣陳	ร้านทองแม็กวิล (กวางเตียง)	
22	崇奮鄒	ร้านทองพูนหย่ง	
23	強潮張	บรรจงพานิช	ร้านขายผ้าและ เครื่องแต่งกาย
24	華盛魏	แสงฟ้ากีฬา	
25	昌泰合	กิจประเสริฐ	

ที่	ชื่อร้านค้าภาษาจีน	ชื่อร้านค้าภาษาไทย	ประเภทร้านค้า
26	生民鍾	เจิ้งมินแซ	
27	房藥裕宏	ฮงหยูโอสถ	ร้านขายยา
28	房藥西興源林	ไพบูลย์ฟาร์มาซี	
29	房藥西興源林	ง่วนเฮงโอสถ	
30	行藥元惠	กิตติโอสถ	
31	鄭天成	หยกฟ้า	ร้านขายของชำและ เบ็ดเตล็ด
32	合財郭	ไชยะ	
33	豐德	เติกกอง	
34	黃金貿易聯合會	ร้านทองพันธการค้า	
35	盛榮椿方	ซุนย่งเล้ง	ร้านขายอุปกรณ์และ วัสดุก่อสร้าง
36	炎坤魏	งุ่ยคุนเอี่ยม	
37	棧源錦陳	กิมง่วนจัน	
38	盛炎劉	เล้าเอี่ยมเล้ง	
39	發泰	ไทยฮวด	ร้านขายอุปกรณ์ยาน ยนต์และยานพาหนะ
40	發源	ง่วนฮวด	
41	興中新	ชินฮะเฮง	
42	財發合璧藍	เปี้ยะฮะจงเจริญ	
43	發成錦	กิมเซ่งฮวด	ร้านขายเฟอร์นิเจอร์
44	發連	เลียงฮวด	
45	店傢傢泰興	เฮงไทยเฟอร์นิเจอร์	
46	泰昌松成	ท.ยินดีโกขนาน	ร้านสังฆภัณฑ์
47	利錦楊	แสงฟ้า	
48	鑫漢魏	ศรีภัณฑ์	
49	興錦楊	เอี้ยกิมเฮง	ร้านขายนาฬิกา
50	銘松張	ปราณีตศิลป์	
51	行華繁	ห้างเวียงฟ้า	ร้านขาย เครื่องใช้ไฟฟ้าและ อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์

5. วิธีการศึกษาค้นคว้า

5.1 กลุ่มเป้าหมาย

งานวิจัยนี้เป็นการลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีน ในพื้นที่อำเภอเมืองสิงห์บุรี อ. เกษอินทร์บุรี อ. เกษพรหมบุรี อ. เกษค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี รวมทั้งสิ้น 51 ร้าน โดยเลือกแบบบังเอิญ

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบบันทึกการสำรวจ (Survey Record form) ส. สำหรับบันทึกข้อมูลชื่อและประเภทของร้านค้าที่มีชื่อร้านภาษาจีน และเครื่องบันทึกภาพ เพื่อใช้ในการบันทึกภาพป้ายชื่อร้านค้า

5.3 การรวบรวมข้อมูล

1. ลงพื้นที่สำรวจเพื่อเก็บข้อมูลป้ายชื่อร้านค้าที่มีภาษาจีนกำกับอยู่ ไม่เก็บข้อมูลป้ายที่ไม่ปรากฏภาษาจีนและนามาแยกประเภทร้านค้า พื้นที่การศึกษาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้กำหนดในเขต 4 อำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี ได้แก่ อ. เกษเมืองสิงห์บุรี อ. เกษอินทร์บุรี อ. เกษพรหมบุรี และอ. เกษค่ายบางระจัน

2. ลงพื้นที่เพื่อขออนุญาตถ่ายภาพป้ายร้านค้าและจดบันทึกข้อมูล

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยจากประเภทร้านค้าและวิเคราะห์โครงสร้างการใช้ภาษาจีนในการตั้งชื่อร้านค้า โดยวิเคราะห์จากองค์ประกอบของคำ รูปแบบการวางตำแหน่งขององค์ประกอบคำ ในการตั้งชื่อร้านค้าซึ่งเปรียบเทียบกับชื่อร้านค้าภาษาจีนและภาษาไทย จากนั้นประมวลผลข้อมูลชื่อร้านค้าโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ และน.เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางและพรรณนาวิเคราะห์

6. ผลการศึกษา

6.1 ผลการสำรวจป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนในพื้นที่อำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภออินทร์บุรี อำเภอพรหมบุรี อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

จากการสำรวจป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนในเขต 4 อำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี ผลการสำรวจพบว่า ร้านค้าที่มีจำนวนมากเป็นอันดับแรก คือ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 29.42 รองลงมา คือร้านทอง คิดเป็นร้อยละ 13.74 อันดับที่ 3 ประกอบด้วย ร้านขายผ้าและเครื่องแต่งกาย ร้านขายยา ร้านขายของชำและเบ็ดเตล็ด ร้านขายอุปกรณ์และวัสดุก่อสร้าง และร้านขายอุปกรณ์ยานยนต์และยานพาหนะ คิดเป็นร้อยละ 7.84 เท่ากัน อันดับที่ 4 คือ ร้านขายเฟอร์นิเจอร์และร้านสังฆภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 5.88 เท่ากัน อันดับที่ 5 คือร้านขายนาฬิกา คิดเป็นร้อยละ 3.92 และอันดับที่ 6 คือ ร้านขายเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ คิดเป็นร้อยละ 1.96 ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประเภทร้านค้าที่มีป้ายชื่อภาษาจีน

ที่	ประเภทร้านค้า	จำนวน (ร้าน)	ร้อยละ
1	ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	15	29.42
2	ร้านทอง	7	13.74
3	ร้านขายผ้าและเครื่องแต่งกาย	4	7.84
4	ร้านขายยา	4	7.84
5	ร้านขายของชำและเบ็ดเตล็ด	4	7.84
6	ร้านขายอุปกรณ์และวัสดุก่อสร้าง	4	7.84
7	ร้านขายอุปกรณ์ยานยนต์และยานพาหนะ	4	7.84
8	ร้านขายเฟอร์นิเจอร์	3	5.88
9	ร้านสิ่งพิมพ์	3	5.88
10	ร้านนาฬิกา	2	3.92
11	ร้านเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	1	1.96
	รวม	51	100.00

6.2 ผลการวิเคราะห์ป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนในพื้นที่อำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภออินทร์บุรี อำเภอพรหมบุรี อำเภอดำรงราษฎร์ จังหวัดสิงห์บุรี

จากการสำรวจและวิเคราะห์โครงสร้างชื่อร้านค้าภาษาจีนโดยการสังเคราะห์และแบ่งกลุ่มเพื่อทำการวิเคราะห์ สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ ป้ายชื่อร้านค้าที่ใช้โครงสร้างเดียวและป้ายชื่อร้านค้าที่ใช้โครงสร้างผสม ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

6.2.1 ป้ายชื่อร้านค้าที่ใช้โครงสร้างเดียว คือการตั้งชื่อร้านให้มีส่วนประกอบเพียงอย่างเดียว ได้แก่

- 1) ค บอช้อย่างเดียว เป็นค าเฉพาะที่ตั้งขึ้นเพื่อใช้เรียก คน สัตว์ สิ่งของ หรือ สถานที่ พบว่าชื่อร้านที่มีโครงสร้างเดียว ส่วนใหญ่มาจากชื่อบุคคล ค ำทับเสียง ค ำที่สร้างขึ้นใหม่ ค ำละวลี
- 2) ค ำทับเสียง คือ ค ำภาษาจีนที่อ่านออกเสียงส ำเนียงแต่จื๊ว หรือจีนมาตรฐาน
- 3) ใช้ค บอชสถานที่อย่างเดียว เช่น การบอกทิศทาง ถิ่นที่อยู่ วิธีการใช้ชื่อสถานที่ อย่างเดียว
- 4) ใช้ค ำมงคลอย่างเดียว ค ำมงคลหมายถึงสิ่งที่แสดงถึงความรุ่งเรือง ความงาม ความเจริญ เพราะชาวจีนมีเชื่อว่า ถ้าใช้ค ำที่เป็นมงคลกิจการร้านค้าขายเจริญรุ่งเรือง ค ำมงคลที่นำมา ตั้งชื่อร้านมักสื่อถึงการอวยพรให้กิจการค้าขายเจริญรุ่งเรือง เช่น ความเจริญ ความสุข ความสำเร็จ โชคลาภ รุ่งเรือง เฟื่องฟู ร่ำรวย มั่งมี มั่นคง แข็งแรง ร่ำรวย เป็นต้น

ตารางที่ 3 ตัวอย่างชื่อร้านค้าที่โครงสร้างเดียว

ชื่อร้านค้าภาษาจีน และภาพถ่ายป้ายร้านค้า	ชื่อร้านค้า ภาษาไทย	คำอธิบาย	รูปแบบคำ
武当山 (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	ชาบูบูตึง	武当山 = ทิวเขาอยู่ต้ง หรือ บูตึง ในภาษาจีนฮกเกี้ยน เป็นทิวเขาที่ ตั้งอยู่ในมณฑลหูเป่ย์ (湖北) ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน	ค บอกลสถานที่
興中新 (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	ฮกตงเฮง	ค ทับเสียงส ำเนียงแต่จิ๋ว โดยอ่านจากขวาไปซ้าย	ค ทับเสียง
源寶 (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	ประจักษ์พานิช	源寶 = ต้นก ำเนิดความล ำค่า	ค ำมงคล
利發盛 (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	โรงแรมฮา ซีเคร็ท	利 = ก ำไ 發 = เจริญ 盛 = รุ่งเรือง, เฟื่องฟู	ค ำมงคล
生意興隆 (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	ขนมเปี๊ยะนา โสมรส รอยชอย 8	生意 = การค้าขาย, กิจการ 興隆 = เจริญรุ่งเรือง	ค ำมงคล

ชื่อร้านค้าภาษาจีน และภาพถ่ายป้ายร้านค้า	ชื่อร้านค้า ภาษาไทย	คำอธิบาย	รูปแบบคำ
昌泰合 (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	กิจประเสริฐ	昌 = เจริญรุ่งเรือง, สว่าง รุ่งโรจน์ 泰 = ไทย 合 = รวมกัน, ร่วมมือ	ค วมคล
發泰 (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	ไทยฮวด	發 = เจริญ 泰 = ไทย	ค วมคล
泰昌松成 (ที่มา: ผู้วิจัย 2566)	ท.ยินดีโกษา	泰 = ไทย 昌 = เจริญรุ่งเรือง, สว่างรุ่งโรจน์ 松 = ต้นสน (สัญลักษณ์ความ กล้าหาญ สง่างาม ความเข้มแข็ง) 成 = ความส าเร็จ	ค วมคล
發成錦 (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	กิมเซ่งฮวด	發 = เจริญ 成 = ความส าเร็จ 錦 = สีเส้นสวยงาม, สีเส้นแว วับจับตา	ค วมคล
記三劉 ขนมเปียะเล่าซากี้ แม่ละเอียด (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	แซ่เล่า+ซากี้	劉 = แซ่เล่า 三記 = ซากี้ (ทับเสียงส าเนียงแต้จิ๋ว อ่านจาก ขวาไปซ้าย)	แซ่+ชื่อ

ชื่อร้านค้าภาษาจีน และภาพถ่ายป้ายร้านค้า	ชื่อร้านค้า ภาษาไทย	คำอธิบาย	รูปแบบคำ
劉錦記 ขนมเปียะเล้ากิมกี (ที่มา: ร้านขนมเปียะเล้ากิมกี, 2566)	แซ่เล้า + กิมกี	劉 = แซ่เล้า 錦記 = กิมกี (เป็นชื่อบุคคล โดยการทับเสียงส ำเนียงแต้จิ๋ว)	แซ่+ชื่อ
盛林許 ไคว้ลิมเล้ง (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	ลิมเล้ง+แซ่ไคว้	ค ำทับเสียง + แซ่ 盛林 = ลิมเล้ง 許 = แซ่ไคว้ (เป็นชื่อบุคคล โดยการทับเสียง ส ำเนียงแต้จิ๋ว อ่านจากขวาไป ซ้าย)	

6.2.2 ป้ายชื่อร้านค้าที่ใช้โครงสร้างผสม

ป้ายชื่อร้านค้าที่ใช้โครงสร้างผสม คือ ชื่อร้านที่มีองค์ประกอบของคำหลายประเภท เช่น ค ำบอกชื่อ
คน แซ่ ค ำบอกกิจการ ค ำบอกรูปแบบองค์กรธุรกิจ ค ำทับเสียง ค ำมงคล ค ำบอกสถานที่ เป็นต้น

ตารางที่ 4 ตัวอย่างชื่อร้านค้าที่ใช้โครงสร้างผสม

ชื่อร้านค้าภาษาจีนและภาษาไทย	ความหมายภาษาจีน	คำอธิบาย
行金大成東鄭 ห้างทองเจ้าสัว (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	ห้างร้าน+ทอง+เจ้าของ ความส ำเร็จอันยิ่งใหญ่ +แซ่แต้ 鄭東成 ในที่นี้เป็นชื่อ คน อันเป็นชื่อผู้ก่อตั้ง ร้านทอง	ค ำบอกรูปแบบองค์กรธุรกิจ+ค ำ บอกกิจการ+ค ำมงคล+แซ่ 大金行 = ร้านทอง 成 = ความส ำเร็จ 東 = เจ้าของ 鄭 = แซ่แต้

ชื่อร้านค้าภาษาจีนและภาษาไทย	ความหมายภาษาจีน	คำอธิบาย
行金豐作陳 ห้างทองโบวัก (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	ห้างร้าน+ทอง+ทาแล้ว รวย+แซ่ตั้ง	คำบอกรูปแบบองค์กรธุรกิจ+ค ำ บอกกิจการ+ค มงคล+แซ่ 行 = ห้างร้าน 金 = ทอง, ทองค ำ 豐 = รวย 陳 = แซ่ตั้ง
店侑傢泰興 เฮงไทยเฟอร์นิเจอร์ (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	ร้านค้า + เฟอร์นิเจอร์ + ไทย + เจริญรุ่งเรือง	คำบอกรูปแบบองค์กรธุรกิจ+ค ำ บอกกิจการ+ค มงคล 店 = ร้านค้า 侑傢 = เฟอร์นิเจอร์ 泰 = ไทย 興 = เจริญรุ่งเรือง
蘇明興 โซวเม่งเฮง (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	แซ่โซว + สว่าง + เจริญรุ่งเรือง	แซ่+คำมงคล 蘇 = แซ่โซว 明 = สว่าง 興 = เจริญรุ่งเรือง
豐德 เติกฮง (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	รวย + แซ่เติก	ค ำมงคล+แซ่ 豐 = รวย 德 = แซ่เติก

ชื่อร้านค้าภาษาจีนและภาษาไทย	ความหมายภาษาจีน	คำอธิบาย
利顺林 ลิ้มเจริญ (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	ก ำไ้ไหลมาเทมา + แซ่ลิ้ม	ค ำมงคล+แซ่ 利顺 = ก ำไ้ไหลมาเทมา 林 = แซ่ลิ้ม
華盛魏 แสงฟ้ากีฬา (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	รุ่งโรจน์เจริญรุ่งเรือง + แซ่จู่	ค ำมงคล+แซ่ 華盛 = รุ่งโรจน์เจริญรุ่งเรือง 魏 = แซ่จู่
行華繁 ห้างเวียงฟ้า (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	ห้างร้าน + รุ่งโรจน์ เจริญรุ่งเรือง	ค ำบอกรูปแบบองค์กรธุรกิจ+ค ำ มงคล 行 = ห้างร้าน 華繁 = รุ่งโรจน์เจริญรุ่งเรือง
房藥裕宏 ฮงหยูโอสถ (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)	ร้านขายยา + ฮงหยู (ใจกว้าง)	ค ำบอกธุรกิจ + ค ำทับเสียง (ส ำเนียงแต่จีว) 房藥 = ร้านขายยา 裕宏 = ฮงหยู (ใจกว้าง)

สรุปผลการวิเคราะห์โครงสร้างของป้ายชื่อร้านค้าในพื้นที่อำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภออินทร์บุรี อำเภอพรหมบุรี อ. เกอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี สรุปได้ว่า ร้านค้าที่ใช้โครงสร้างเดียว มีจ นวน 12 ร้าน คิดเป็นร้อยละ 23.53 และร้านค้าที่ใช้โครงสร้างผสม มีจ นวน 39 ร้าน คิดเป็นร้อยละ 76.47

6.2.3 สีตัวอักษรของชื่อร้านค้าภาษาไทยและภาษาจีน ในพื้นที่อำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภออินทร์บุรี อ. เกอพรหมบุรี อ. เกอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มีทั้งหมด 3 สี คือสีทองหรือสีเหลือง สีขาว สีแดง การใช้สีอักษรในชื่อร้านค้าภาษาจีนส่วนใหญ่จะคำนึงถึงความหมายของสี เพราะการเลือกสีจะต้องให้เป็นมงคล (Yothinsirikul, 2018, p. 213; Rungbanjit et al., 2019, p. 26) ความหมาย ได้แก่ สีทองหรือสีเหลือง หมายถึง ความร่ำรวย เจริญรุ่งเรือง สีขาว หมายถึง ความสว่าง บริสุทธิ์ และสมปรารถนา สีแดง หมายถึง ความรุ่งโรจน์ และยังเป็นสัญลักษณ์แห่งความโชคดี สามารถป้องกันภัยจากสิ่งชั่วร้ายได้

ภาพที่ 5 สีตัวอักษรของป้ายชื่อร้านค้า (ที่มา: ผู้วิจัย, 2566)

6.2.4 ลำดับการอ่านอักษรจีน พบว่าในพื้นที่อำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภออินทร์บุรี อำเภอพรหมบุรี อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี นิยมอ่านจากขวาไปซ้ายและอ่านจากบนลงล่าง เนื่องจาก ในสมัยก่อน ชาวจีนเขียนตัวหนังสือจากขวาไปซ้าย และแนวดิ่งจากบนลงล่าง ต่อมาได้มีการปฏิรูปอักษรจีนในราชวงศ์ชิง จึงมีการเปลี่ยนการเขียนจากซ้ายไปขวา

6.2.5 ความมงคลที่นิยมใช้ในการตั้งชื่อร้าน ที่พบส่วนใหญ่จะมีคำว่า 豐 (รวย) 發 (เจริญ) 昌 (เจริญรุ่งเรือง) 興 (เจริญรุ่งเรือง) 利 (กำไร)

7. อภิปรายผล

การสำรวจป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนในเขตพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี ได้แก่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภออินทร์บุรี อำเภอพรหมบุรีและอำเภอค่ายบางระจัน จานวนทั้งสิ้น 51 ร้าน โดยแบ่งเป็น 11 ประเภท จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า ร้านอาหารและเครื่องดื่มเป็นกิจการที่นิยมใช้ภาษาจีนในการตั้งเป็นชื่อร้านมากที่สุด รองลงมาคือ ร้านทอง อันดับที่ 3 ประกอบด้วย ร้านขายผ้าและเครื่องแต่งกาย ร้านขายยา ร้านขายของชำ และเบ็ดเตล็ด ร้านขายอุปกรณ์และวัสดุก่อสร้าง และร้านขายอุปกรณ์ยานยนต์และยานพาหนะ อันดับที่ 4 คือร้านขายเฟอร์นิเจอร์และร้านสังฆภัณฑ์ อันดับที่ 5 คือร้านขายนาฬิกา และ อันดับที่ 6 คือร้านขายเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ร้านค้าที่สำรวจในเขตพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสิงห์บุรีมักตั้งชื่อร้านด้วยอักษรจีนตัวเต็ม โดยนิยมอ่านจากขวาไปซ้ายและบนลงล่าง

สีของตัวอักษรที่พบคือสีทองหรือสีเหลือง สีขาว และสีแดง ซึ่งแต่ละสีมีความหมาย ดังนี้ สีทองหรือสีเหลือง หมายถึง ความร่ำรวย เจริญรุ่งเรือง สีขาว หมายถึง ความสว่าง บริสุทธิ์และสมปรารถนา สีแดง

หมายถึง ความรุ่งโรจน์ และยังเป็นสัญลักษณ์แห่งความโชคดี สามารถป้องกันภัยจากสิ่งชั่วร้าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yothinsirikul (2018) การอ่านอักษรจีนในชื่อร้านค้าทองคำภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร นิยมอ่านจากขวาไปซ้ายและบนลงล่าง สี่อักษรของชื่อร้านค้าทองคำภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร มีทั้งหมด 5 สี ได้แก่ สีทอง สีแดง สีเหลือง สีขาวและสีเขียว การใช้สี่อักษรในชื่อร้านค้าทองคำภาษาจีน ชาวไทยเชื้อสายจีนจากคานึงถึงมากในเรื่องความหมายของสี เพราะการเลือกสีจะต้องให้เป็นมงคล และควรเลือกสีที่ถูกต้องกับธาตุประจำตัวของคนคนนั้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rungbanjit et al. (2019) ที่กล่าวว่า สี่อักษรของชื่อร้านค้าทองคำภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน ในอำเภอเมืองจังหวัดยะลา มีทั้งหมด 3 สี คือ สีทองหรือสีเหลือง สีขาว สีแดง การใช้สี่อักษรในชื่อร้านค้าทองคำภาษาจีนต้องให้เป็นมงคล ดังนี้ สีเหลืองหรือสีทอง เป็นสัญลักษณ์แทนธาตุดิน ซึ่งหมายถึง ความเป็นปึกแผ่นมั่นคง ทั้งในแง่ของอารมณ์ความรู้สึกและชีวิตความเป็นอยู่ ความเจริญรุ่งเรือง สีขาว เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความสว่าง บริสุทธิ์ และสมปรารถนา สีแดง หมายถึง แสงสว่าง ความอบอุ่น พละกำลัง และความรุ่งโรจน์ สีแดงจึงเป็นสัญลักษณ์แห่งความโชคดีและความสุข

จากการวิเคราะห์โครงสร้างป้ายชื่อร้านค้า พบว่า ลักษณะการตั้งชื่อร้านค้าภาษาจีนสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่ ป้ายชื่อร้านค้าที่มีโครงสร้างเดียว และป้ายชื่อร้านค้าที่มีโครงสร้างผสม ในเขตพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสิงห์บุรีพบว่านิยมใช้โครงสร้างผสมในการตั้งชื่อร้านค้า ประกอบด้วย คาบอกชื่อคน แซ่ คาบอกกิจการ คาบอกรูปแบบองค์กรธุรกิจ คาทับเสียง คามงคลและคาบอกสถานที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phattharasiriroj et al. (2023) โครงสร้างเดียว คือ การตั้งชื่อร้านค้าโดยใช้ชื่อคน คาทับเสียง คาแปลความหมาย หรือคามงคลในการตั้งชื่อร้านค้าเพียงอย่างเดียวไม่มีองค์ประกอบอื่น ๆ มาผสม และโครงสร้างผสม คือ การตั้งชื่อร้านค้าที่มีองค์ประกอบของคาหลายประเภท เช่น คาบอกชื่อคน คาบอกกิจการ คาทับเสียง คามงคล คาบอกสถานที่ คาแปลความหมาย เจ้าของกิจการร้านค้าให้ความสำคัญกับการตั้งชื่อร้านค้าเป็นอย่างมาก เพราะการตั้งชื่อร้านค้าด้วยคามงคลจะสื่อถึงการอวยพรให้กิจการร่ำรวย เจริญรุ่งเรือง Phisetsakunwong (2021) กล่าวว่า เจ้าของธุรกิจให้ความสำคัญกับป้ายชื่อร้านค้าเพราะชื่อร้านค้าภาษาจีนนอกจากจะเป็นภาษาที่ชาวไทยเชื้อสายจีนใช้ในการสื่อสาร สร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้าที่มีเอกลักษณ์ความเป็นจีนแล้ว ยังเป็นตัวแทนที่แสดงความคิด ความเชื่อทางวัฒนธรรมของชาวจีนตั้งแต่อดีต สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tangteekarak (2014) ที่พบว่าคนไทยและคนจีนมีความเชื่อว่าการตั้งชื่อให้มีความหมายเกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรือง ความมั่งคั่ง และธรรมชาติถือว่าเป็นสิริมงคลสูงสุด นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sodsongkrit (2012) ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาในการตั้งชื่อร้านค้าทั้งชื่อร้านค้าภาษาจีนและภาษาไทย สิ่งที่สำคัญที่ปรากฏในชื่อร้านค้าคือความเป็นมงคลต่อการค้าขาย ได้แก่ เจริญรุ่งเรือง เฟื่องฟู มั่งมี ยืนยง มั่นคง

การศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าชาวจีนที่อพยพมาหา การค้าในจังหวัดสิงห์บุรีให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาจีนในการตั้งชื่อร้านค้า ป้ายร้านค้าในจังหวัดสิงห์บุรีเป็นแบบ 2 ภาษา คือภาษาจีนโดยใช้อักษรจีนแบบตัวเต็มและภาษาไทย โดยส่วนใหญ่ชื่อร้านมักประกอบด้วยแซ่ของเจ้าของร้าน เช่น 記三劉 ขนเมเปี้ยะเล่าซากี้

แม่ละเอียด (แซ่+ชื่อบุคคล), 豐德 เต็กยง (ค วมคล+แซ่) สิ่งที่น่าปรากฏในชื่อร้านค้า คือความเป็นมงคลต่อการค้าขาย ได้แก่ ร ารช เจริญรุ่งเรือง ความส าโไมราบรื่น เป็นต้น

งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นค่านิยม และธรรมเนียมการตั้งชื่อร้านค้าภาษาจีนที่มักตั้งแบบผสมผสานกับความเชื่อ เป็นเครื่องยืนยันว่าป้ายร้านค้าได้หลอมรวมความเชื่อ ความศรัทธาในระบบตระกูลแซ่ของชาวจีน และความเป็นมงคลต่อการดำเนินกิจการของเจ้าของร้าน ทั้งยังสะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาทางภาษาศาสตร์ของชาวจีนในเรื่องการเลือกใช้คำศัพท์ อักษรมงคลที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานดังที่ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้นำเสนอ ซึ่งจะช่วยเชื่อมโยงให้ผู้อ่านทั่วไปเห็นถึงขนบธรรมเนียมในการตั้งชื่อร้านค้าของชาวไทยเชื้อสายจีนได้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้ศึกษาได้รับความรู้และเข้าใจโครงสร้างของป้ายชื่อร้านค้าภาษาจีนและท าให้เกิดความเข้าใจวัฒนธรรมความคิด ความเชื่อของชาวจีนในการตั้งชื่อร้านค้า
2. ผู้ศึกษาสามารถน าความรู้ไปพัฒนาการใช้ภาษาจีน เช่น ในด้านการทำธุรกิจ และการแปลความหมายอักษรจีนแต้จิ๋ว

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลป้ายชื่อร้านค้าเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้สัมภาษณ์เจ้าของกิจการร้านค้าถึงประวัติความเป็นมาในการตั้งชื่อร้านค้า ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มเติมในเรื่องการสัมภาษณ์ เพื่อความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับร้านค้า
2. การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะเขตพื้นที่ 4 อำเภอในจังหวัดสิงห์บุรี การศึกษาครั้งต่อไปสามารถขยายพื้นที่ขอบเขตการศึกษา เพื่อเป็นการศึกษาความแตกต่างของการตั้งชื่อร้านค้าที่สะท้อนวัฒนธรรม ความเชื่อของท้องถิ่นนั้น ๆ

บรรณานุกรม

- Karanyadech, Y., Phathairak, S., Limbut, P. (2023). A survey and analysis of Chinese shop signs: A case study of the Chinese community in Ranong old market. *Journal of Social Science, Law and Politics*, 7(2), 115-134. (In Thai)
- Lisakul, T. (2021). *Chinese restaurant sighs, up markets and down market menus Mueang District, Nakorn phathom*. Nakorn phathom: Silpakorn University, Sanamchandra Palace Campus. (In Thai)

- Phattharasiriroj, P., Chobsuan, K., Udom, N., Wongcharee, N., Yusawang, W., Yatin, S., ...Sirisuwilai, W. (2023). A survey and analysis of Chinese name on commercial shop signs in Muang District, Khon Kaen Province. *JSSP:Journal of Social Science Panyapat*, 5(1), 111-122. (In Thai)
- Phisetsakunwong, B. (2021). Meaning reflecting beliefs in auspiciousness on Chinese-named shops in Kanchanaburi Province. *Srinakharinwirot Research and Development (Journal of Humanities and Social Sciences)*, 13(25), 61-72. (In Thai)
- Rungbanjit, W., Rungbanjit, W., Saesen, W., Saepun, W. and Noparit, P. (2019). *A survey and analysis of the tradename in Chinese Thais merchant shop and stores in Muang District, Yala Province*. Yala: Yala Rajabhat University. (In Thai)
- Sodsongkrit, M. (2012). A survey and analysis of the tradename in Chinese Thai merchant shop and stores in Muang District, Ubon Ratchathani Province. *Journal of Liberal Arts, Ubon Ratchathani University*, 8(2), 59-89. (In Thai)
- Tangteekarak, S. (2014). A comparative study of the meanings of shops's names which reflect Thai and Chinese people's beliefs in auspiciousness. *Institute of Culture and Arts Journal Srinakharinwirot University*, 15(2), 45-57. (In Thai)
- Yothinsirikul, S. (2018b). Chinese names of gold shops owned by Chinese-Thais in Bangkok. *Journal of Language, Religion and Culture*, 7(2), 202-230. (In Thai)
- Yothinsirikul, S. (2020). Language used on commercial shop signs owned by Chinese-Thai entrepreneurs in Yaowarat community: A case study of the Chinese versus Thai shop names. *Journal of Human Sciences*, 21(1), 55-74. (In Thai)

Study of the Sequencing of Verb Modifiers and Verbs in both Chinese and Thai Languages Using the Principle of Temporal Sequence (PTS)¹

Apirak Nusitchaiyakarn

School of Sinology, Mae Fah Luang University, Chiang Rai 57100 Thailand

Email: Apirak.nus@mfu.ac.th

(received 20 November 2024)(revised 26 February 2025)(accepted 7 March 2025)

Abstract

This study addresses the challenge of understanding the word order of verb modifiers and verbs in Chinese, an area complicated by numerous intricate rules that often hinder learners. By applying the Principle of Temporal Sequence (PTS), this research aims to reduce the burden of memorization and comprehension for learners. The specific objectives are: 1) to analyze the word order in Chinese sentences containing a single verb modifier and verb through the application of PTS, and 2) to investigate the word order in sentences with multiple verb modifiers and verbs using the same principle. This qualitative study builds on prior research that explored PTS and collects 875 sample sentences from Developing Chinese Elementary Comprehensive Course I (2nd Edition) 发展汉语初级综合 I 第二版 and Developing Chinese Elementary Comprehensive Course II (2nd Edition) 发展汉语初级综合 II 第二版 to delineate the scope of PTS application.

The findings reveal that: 1) the majority of Chinese sentences with a single verb modifier and verb (15 out of 17 categories) follow the word order predicted by PTS, and 2) most Chinese sentences with multiple verb modifiers and verbs (24 out of 26 categories) also conform to the PTS framework. The implications of these findings can assist beginner-level Chinese learners in reducing the cognitive burden of memorizing complex word order rules for verb modifiers and verbs.

Keywords: Chinese word sequencing; verb modifiers; verbs; The Principle of Temporal Sequence (PTS)

¹ This research article is part of the research report titled 'Study of the Sequencing of Verb Modifiers and Verbs in Both Chinese and Thai Languages Using the Principle of Temporal Sequence (PTS).' It was funded by a research grant from Mae Fah Luang University for the fiscal year 2021.

การศึกษาการลำดับคำของส่วนขยายกริยาและคำกริยาภาษาจีนโดยใช้ หลักการลำดับของเวลา (PTS)²

อภิรักษ์ นุสิทธิ์ชัยการ

สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย 57100 ประเทศไทย

อีเมล: Apirak.nus@mfu.ac.th

วันรับบทความ 20 พฤศจิกายน 2567 วันแก้ไขบทความ 26 กุมภาพันธ์ 2568 วันตอบรับตีพิมพ์บทความ 7 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นแก้ปัญหาการเรียงลำดับคำของส่วนขยายกริยาและคำกริยาที่มีกฎเกณฑ์มากมายและซับซ้อนเป็นอุปสรรคในการเรียนภาษาจีน โดยใช้หลักการลำดับของเวลา (PTS) เพื่อลดภาระในการจำและการทำความเข้าใจของผู้เรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการลำดับคำของประโยคภาษาจีนที่มีส่วนขยายกริยาหนึ่งส่วนและคำกริยาโดยใช้หลักการลำดับของเวลา และ 2) ศึกษาการลำดับคำของประโยคภาษาจีนที่มีส่วนขยายกริยามากกว่าหนึ่งส่วนและคำกริยาโดยใช้หลักการลำดับของเวลา งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและเป็นการศึกษาต่อยอดงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับหลักการลำดับของเวลา (PTS) ซึ่งดำเนินการเก็บตัวอย่างประโยคจากแบบเรียนภาษาจีนระดับพื้นฐาน “Developing Chinese Elementary Comprehensive Course I (2nd Edition) 发展汉语初级综合 I 第二版” และ “Developing Chinese Elementary Comprehensive Course II (2nd Edition) 发展汉语初级综合 II 第二版” จำนวน 875 ประโยค ทำให้สามารถระบุขอบเขตในการประยุกต์ใช้ PTS ได้อย่างชัดเจน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ประโยคภาษาจีนที่มีส่วนขยายกริยาหนึ่งส่วนและคำกริยาส่วนใหญ่ (15 ประเภท จากทั้งหมด 17 ประเภท) มีการเรียงลำดับคำที่สอดคล้องกับหลักการลำดับของเวลา (PTS) 2) ประโยคภาษาจีนที่มีส่วนขยายกริยามากกว่าหนึ่งส่วนและคำกริยาส่วนใหญ่ (24 ประเภท จากทั้งหมด 26 ประเภท) มีการเรียงลำดับคำที่สอดคล้องกับหลักการเรียงลำดับของเวลา (PTS) ผลวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนภาษาจีนในระดับพื้นฐาน ช่วยลดภาระการจำกฎเกณฑ์การลำดับคำของส่วนขยายกริยาและคำกริยาในภาษาจีน

คำสำคัญ การลำดับคำภาษาจีน ส่วนขยายกริยา คำกริยา หลักการลำดับของเวลา (PTS)

² บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัยเรื่อง การศึกษาการลำดับคำของส่วนขยายกริยาและคำกริยาในภาษาจีนและภาษาไทยโดยใช้หลักการลำดับของเวลา (PTS) ได้รับทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

1. ที่มาและความสำคัญ

Dai (1988) กล่าวถึงหลักการลำดับของเวลา (The Principle of Temporal Sequence, PTS) ในการเรียนการสอนภาษาจีน โดยงานวิจัยของเขาพบว่าการเรียงลำดับคำของภาษาจีนสามารถใช้ PTS ในการอธิบายได้กล่าวคือการกระทำใดเกิดก่อนก็วางไว้ข้างหน้า การกระทำใดเกิดหลังก็วางไว้ข้างหลัง ซึ่งขอบเขตของงานวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะการเรียงลำดับคำของส่วนขยายกริยาและคำกริยา ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างประโยคที่ประกอบด้วยส่วนขยายกริยาและคำกริยา

ตารางที่ 1

ตัวอย่างประโยคภาษาจีนที่ประกอบด้วยส่วนขยายกริยาหนึ่งส่วนและคำกริยา

ประธาน	ส่วนขยายกริยาที่แสดง ความหมายต่างๆ	กริยาและส่วนอื่นๆ	คำแปลภาษาไทย
1. 他	在食堂 (แสดงสถานที่)	吃饭。	เขากินข้าวที่โรงอาหาร
2. 他	昨天上午八点 (แสดงเวลา)	去学校。	เขาไปโรงเรียนเมื่อวานตอนเช้า 8.00
3. 他	在书店 (แสดงขอบเขต)	买教材。	เขาซื้อหนังสือเรียนที่ร้านหนังสือ
4. 他	为妈妈 (แสดงจุดมุ่งหมาย)	努力学习。	เขายันเรียนเพื่อแม่
5. 他	认认真真 (บรรยายผู้กระทำ)	地学习。	เขาเรียนอย่างตั้งใจ

จากประโยคทั้ง 5 นี้จะเห็นได้ว่าส่วนขยายกริยาภาษาจีนมีลำดับคำอยู่หน้ากริยา โดยสามารถอธิบายปรากฏการณ์การลำดับคำเหล่านี้ได้ด้วย PTS ดังนี้

ประโยค (1) “他 เขา” ประธานของประโยคจะต้องไปยังสถานที่ “食堂 โรงอาหาร” ก่อน แล้วจึงจะทำการ “吃饭 กินข้าว” ได้ ประโยค (2) “他 เขา” ประธานของประโยคจะต้องเริ่มต้นที่เวลา “昨天上午八点 เมื่อวานตอนเช้า 8.00” ก่อน แล้วจึงทำการ “去学校 ไปโรงเรียน” ได้ ประโยค (3) “他 เขา” ประธานของประโยคจะต้องกำหนดขอบเขต “在书店 ที่ร้านหนังสือ” ก่อน แล้วจึงทำการ “买教材 ซื้อหนังสือ” ได้ ประโยค (4) “他 เขา” ประธานของประโยคจะต้องเกิดจุดมุ่งหมาย “为妈妈 เพื่อแม่” ก่อน แล้วจึงทำการ “努力学习 ขยันเรียน” ได้ ประโยค (5) “他 เขา” ประธานของประโยคจะต้องเกิดความคิดหรือทัศนคติ “认认真真 ตั้งใจ” ก่อน แล้วจึงทำการ “学习 เรียน” ได้ นอกจากนี้ยังมีกรณีที่ในหนึ่งประโยคประกอบด้วยส่วนขยายกริยาหลายส่วนดังเช่นตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

ตารางที่ 2

ตัวอย่างประโยคภาษาจีนที่ประกอบด้วยส่วนขยายกริยามากกว่าหนึ่งส่วนและคำกริยา

	ประธาน และส่วน อื่นๆ	ส่วนขยายกริยาที่แสดงความหมายต่างๆ				กริยาและส่วนอื่นๆ
		ความ เชื่อมโยง	ผู้ที่กล่าวถึง	การร่วม กระทำ	สถานที่	
ภาษาจีน	我打算	也	和他们	一起	到外地	去旅游
แปลตรงตัว	ฉันวางแผน	ก็	กับพวกเขา	ด้วยกัน	ที่ต่างจังหวัด	ไปเที่ยว
ภาษาไทย	ฉันก็วางแผนไปเที่ยวต่างจังหวัดด้วยกันกับพวกเขา					

ประโยคตัวอย่างนี้มีส่วนขยายกริยาถึง 4 ส่วน โดยกฎเกณฑ์การลำดับคำคือ “แสดงความเชื่อมโยง + ผู้ที่กล่าวถึง + การร่วมกระทำ + สถานที่” กฎเกณฑ์นี้เป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องจำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และหากมีส่วนขยายกริยามากกว่านี้ หรือมีการใช้ส่วนขยายกริยาต่างประเภทออกไปนอกจาก 4 ประเภทในตัวอย่างนี้ ผู้เรียนก็ต้องจำกฎเกณฑ์การเรียงลำดับทั้งหมด ทว่า PTS กลับสามารถอธิบายที่มาของการลำดับคำเช่นนี้ได้ โดยสามารถวิเคราะห์ได้ว่าผู้กระทำแสดงถึงความเชื่อมโยงว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องก่อนหน้าด้วยคำว่า “也 ก็” และจะต้องเกิดการไปพบกับผู้ที่กล่าวถึง “和他们 กับพวกเขา” ก่อน แล้วจึงจะสามารถเกิดเป็นรูปแบบของการกระทำ “一起 ด้วยกัน” ร่วมกันได้ และจึงร่วมกันไปถึงสถานที่ “到外地 นอกพื้นที่” ก่อนที่จะเกิดการกระทำจริง “去旅游 ไปเที่ยว”

ส่วนขยายกริยาในภาษาจีนจำแนกประเภทตามการสื่อความหมายได้มากมาย เช่น สาเหตุ เวลา สถานที่ น้ำเสียง ขอบเขต ปฏิเสธ สิ่งอ้างอิง ความเกี่ยวข้อง การกระทำร่วม เป็นต้น Huang (2012) ซึ่งกฎเกณฑ์ที่มากมายเหล่านี้เป็นหนึ่งในสาเหตุของข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาจีนของผู้เรียน Zhang (2021) ได้ศึกษาข้อผิดพลาดในการใช้ส่วนขยายกริยาภาษาจีน พบว่าข้อผิดพลาดส่วนใหญ่จัดอยู่ในประเภทการเรียงลำดับคำของส่วนขยายกริยา โดยเฉพาะเมื่อมีส่วนขยายตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปพบข้อผิดพลาดคิดเป็น 47.69% จากจำนวนข้อผิดพลาดทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ยืนยันว่าส่วนขยายกริยาเป็นหนึ่งในส่วนที่ผู้เรียนภาษาจีนเกิดข้อผิดพลาดมาก อาทิ Bian (2020) Chaichotiranant (2015) และ Kidprasert (2019) เป็นต้น

หลังจากการค้นพบ PTS ยังมีผู้วิจัยที่ทำการศึกษาวิจัยต่อยอด และพบความหลากหลายของ PTS ในภาษาจีน อาทิ Wonglertrit & Nusitchaiyakarn (2019) พบว่า ภาษาจีนยึดหลักการลำดับของเวลาเป็นหลักในการเรียงลำดับคำและองค์ประกอบต่าง ๆ ของประโยค ซึ่งสามารถนำประโยคมาวิเคราะห์และลำดับเป็นภาพเรื่องราวก่อนหลังได้ แต่ภาษาไทยไม่ได้ยึดหลักการลำดับของเวลาเสมอไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงสร้างส่วนขยายกริยาและภาคแสดงหลักก่อให้เกิดอุปสรรคในการเรียนรู้และข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาจีน และ Huang (2013) เสนอว่า PTS เป็นหลักการที่มีสามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนได้อย่างกว้างขวาง แต่ยังคงต้องการการวิจัยอย่างละเอียดเพื่อใช้หลักการดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมในการเรียนการสอน

ปัจจุบันประเด็นปัญหาของการวิจัยเกี่ยวกับ PTS คือยังขาดงานวิจัยที่ศึกษาอย่างละเอียดและครอบคลุม งานวิจัยส่วนมากจะเป็นการยกตัวอย่างปรากฏการณ์เพียงว่าภาษาจีนมีการใช้ PTS อยู่จริง แต่ไม่

สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าปรากฏในขอบเขตใด เช่น ภาษาจีนระดับพื้นฐาน ภาษาจีนรูปแบบทางการ หรือ ภาษาจีนที่ใช้ในบริบทใดบ้าง ส่งผลให้ผู้สอนไม่สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการเรียงลำดับคำยังคงเป็นปัญหา เพราะผู้เรียนต้องจำกฎเกณฑ์จำนวนมาก และเกิดข้อผิดพลาดในการเรียงลำดับคำของประโยคที่ของประโยคที่ประกอบด้วยส่วนขยายกริยาหลายส่วน

จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาวิจัย ซึ่งในงานวิจัยนี้จะเริ่มต้นจากการเลือกศึกษาในขอบเขตของภาษาจีนพื้นฐาน โดยอ้างอิงจากแบบเรียนภาษาจีน “Developing Chinese Elementary Comprehensive Course I (2nd Edition) 发展汉语初级综合 I 第二版” และ “Developing Chinese Elementary Comprehensive Course II (2nd Edition) 发展汉语初级综合 II 第二版” ซึ่งการเรียบเรียงเนื้อหาของแบบเรียนนี้มีการเลือกใช้คำศัพท์ที่มีความถี่สูงและสอดคล้องกับการสอบวัดระดับภาษาจีน HSK ถือเป็นตัวแทนของภาษาจีนพื้นฐานได้ หวังว่าผลการวิจัยนี้จะทำให้สามารถสรุปกฎเกณฑ์การลำดับคำของส่วนขยายกริยาในภาษาจีนระดับพื้นฐานสำหรับผู้เรียนภาษาจีนในฐานะภาษาที่สองได้ และจะเป็นการช่วยลดภาระในการจำและการทำความเข้าใจของผู้เรียนภาษาจีน ทำให้การทำความเข้าใจเกิดความเป็นเอกภาพ และสามารถหลีกเลี่ยงหรือแก้ไขข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นในการเรียนภาษาจีนของผู้เรียนในระดับพื้นฐานได้

2. วัตถุประสงค์

1. ศึกษาการลำดับคำของประโยคภาษาจีนที่มีส่วนขยายกริยาหนึ่งส่วนและคำกริยาโดยใช้หลักการลำดับของเวลา
2. ศึกษาการลำดับคำของประโยคภาษาจีนที่มีส่วนขยายกริยามากกว่าหนึ่งส่วนและคำกริยาโดยใช้หลักการลำดับของเวลา

3. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในด้านทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการลำดับของเวลา (PTS) เริ่มต้นจาก Dai (1988) พบว่าการลำดับคำของภาษาจีน โดยเฉพาะส่วนขยายของกริยาและกริยาเป็นไปตามการเกิดขึ้นจริงของการลำดับเวลา โดยเรียกหลักการดังกล่าวนี้ว่า หลักการลำดับของเวลา (The principle of temporal sequence, ใช้ตัวย่อว่า PTS) เช่น ตัวบุคคลจะต้องไปถึงสถานที่ก่อนแล้วจึงเกิดการกระทำได้ ซึ่งภาษาจีนมีการลำดับโดยใช้คำบอกสถานที่วางหน้าคำบอกการกระทำ หรือบางสถานการณ์ที่บุคคลผู้นั้นเกิดความคิดขึ้นในใจก่อนแล้วจึงจะตัดสินใจกระทำการใด สิ่งที่อยู่ภายในจิตใจนั้นก็จะมีลำดับคำอยู่หน้าการกระทำเช่นกัน นอกจากนี้ Dai (1988) ยังยกตัวอย่างอื่นๆ เช่น คำระบุเวลา สถานที่ เป้าหมาย ขอบเขต ซึ่งมีการเรียงลำดับคำที่เป็นไปตามหลักการลำดับของเวลาทั้งสิ้น เช่น (1) 他 从 中国 来。 เขา มา จาก ประเทศ จีน (บอกสถานที่) (2) 他 比 我 高。 เขา สูง กว่า ฉัน (บอกการเปรียบเทียบ) ประโยค (1) ตัวเขาจะต้องไปถึงประเทศจีนก่อนจึงจะเกิดเป็นการกระทำ “มา” ได้ ประโยค (2) ตัวเขาและฉันจะต้องพบกันก่อนจึงจะเกิดการเปรียบเทียบกันได้ ประโยค

ต่อมา Liu & Yu (2011) ได้เสนอแนวคิดสนับสนุน Dai (1988) ว่า PTS ยังสามารถสะท้อนถึงวัฒนธรรมโบราณทางความคิดของชนชาวจีนได้ ซึ่งจะมองว่าเวลาเป็นสิ่งที่เกิดก่อนสถานที่และการกระทำ Kan (2000) พบว่า PTS สามารถบ่งบอกถึงลำดับก่อนหลังของตำแหน่งของผู้กระทำและการกระทำได้ เช่น 他在台上跳。เขากระโดดบนเวที คือผู้พูดประโยคนี้เห็นเวทีซึ่งเป็นขอบเขตของเรื่องอยู่ก่อน แล้วจึงเห็นเขาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในขอบเขตนั้นภายหลัง ส่วนหนึ่งในขอบเขตนั้นภายหลัง แต่หากพูดว่า 他跳在台上。เขากระโดด(ขึ้นไป) บนเวที จะหมายความว่ากระทำการกระทำของเขามีทิศทางบรรจบที่สถานที่บนเวที นอกจากนี้ Luo (2015) และ Liu (2019) ยังค้นพบว่าการเรียงลำดับของ PTS จะนำข้อมูลที่ทราบอยู่แล้วเรียงไว้ด้านหน้า และข้อมูลที่ทราบภายหลังเรียงไว้ด้านหลัง และยังมีผู้วิจัยชาวไทยอาทิ Wonglertrit & Nusitchaiyakarn (2019) ได้ทำการเปรียบเทียบลำดับคำของภาษาจีนและภาษาไทยโดยใช้ PTS โดยนำเสนอในส่วนของโครงสร้างกริยาเรียงโครงสร้างส่วนขยายกริยาและภาคแสดงหลัก โครงสร้างภาคแสดงหลักและส่วนเสริม และโครงสร้างประโยคความรวม โดยพบว่าประโยคจีนยึดหลักการลำดับของเวลาเป็นหลักในการเรียงลำดับคำและองค์ประกอบต่าง ๆ ของประโยค

เมื่อกล่าวถึงข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในผู้เรียนภาษาจีนในด้านการเรียงลำดับคำของภาษาจีน จากการทบทวนวรรณกรรมพบงานวิจัยอาทิ Zhang (2021) พบว่าผู้เรียนมีข้อผิดพลาดทางด้านการเรียงลำดับคำภาษาจีน คิดเป็น 47.69% จากจำนวนข้อผิดพลาดทั้งหมด Bian (2020) พบว่าข้อผิดพลาดในการเรียงลำดับคำส่วนมากเป็นประโยคที่มีส่วนขยายหลายตัว

ส่วนงานวิจัยในไทยพบว่าการเรียงลำดับคำในภาษาจีนเป็นส่วนที่ผู้เรียนเกิดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาค่อนข้างสูง อาทิจานวิจัยของ Nuritamon (2022) Phromdaen & itthichan (2022) และ Kidprasert (2019) ผู้วิจัยเหล่านี้ล้วนวิจัยผู้เรียนที่เรียนภาษาจีนในประเทศไทยและได้ข้อสรุปที่ตรงกัน นอกจากนี้ Chaichotiranant (2015) ยังเน้นย้ำว่าผู้สอนควรทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาจีนและภาษาไทย เพื่อการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง

ด้านส่วนขยาย (状语) ในภาษาจีนจะมีลำดับคำในประโยคอยู่หน้าภาคแสดง (谓语) ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยคำคุณศัพท์หรือคำกริยา Huang (2012) ในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตไว้ที่ส่วนขยายกริยาที่อยู่ด้านหน้าคำกริยาเท่านั้น จากตำราไวยากรณ์ของผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาจีน เช่น Huang (2013) Lu (2013) Liu (2019) และในหนังสือแบบเรียนภาษาจีนที่มีการใช้อย่างกว้างขวางทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เช่น 《汉语教程》ของ Yang (2016) และ 《发展汉语》Developing Chinese ของ Xu (2011) พบส่วนขยายกริยาทั้งหมด 17 ประเภท ประกอบด้วยส่วนขยายกริยาแสดงเวลา น้ำเสียง การบรรยายผู้กระทำ เป้าหมาย ความเชื่อมโยง การร่วมกระทำ สิ่งอ้างอิง สถานที่ ทิศทาง การกระทำและการถูกกระทำ สิ่งทีกล่าวถึง การบรรยายคำกริยา การปฏิเสธ ระดับ การซ้ำ ขอบเขต รูปแบบและวิธีการ เป็นต้น ทั้งนี้ส่วนขยายกริยาสามารถมีได้มากกว่าหนึ่งในหนึ่งประโยค เช่นประโยคตัวอย่างจากตำราของ Huang (2012) “工作人员昨天因时间原因在现场确实都没有对所有的申请表格仔细地一项一项地检查。” ประโยคนี้ประกอบด้วยส่วนขยายกริยา 9 ส่วน ซึ่งแสดงถึงสาเหตุ เวลา สถานที่ น้ำเสียง ขอบเขต ปฏิเสธ

เกี่ยวข้องกับ สภาวะ จำนวน ซึ่ง Huang (2012) ระบุว่ามีการเรียงลำดับคำเฉพาะที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ว่าส่วนใดมีลำดับคำอยู่ด้านหน้าและด้านหลัง

จากการทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะพบว่าส่วนขยายกริยาภาษาจีนโดยเฉพาะประโยคที่มีส่วนขยายกริยาหลายส่วน มีความซับซ้อนและมีกฎเกณฑ์มากมาย ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีการใช้ PTS ในการอธิบาย แต่ก็ยังเป็นเพียงการศึกษาว่ามีปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นจริงในภาษาจีน แต่ไม่ได้มีการกำหนดขอบเขตทางภาษาในการวิจัย ทำให้ผลที่ได้ไม่อาจครอบคลุมขอบเขตการใช้ภาษาได้ทั้งหมด จึงทำให้ผู้สอนและผู้เรียนภาษาจีนไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาการนำ PTS มาประยุกต์ใช้ในภาษาจีน โดยกำหนดขอบเขตที่เฉพาะเจาะจง

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ขอบเขตของข้อมูล

งานวิจัยนี้รวบรวมกลุ่มตัวอย่างประโยคที่ประกอบด้วยส่วนขยายกริยาและคำกริยาภาษาจีนทั้งที่มีส่วนขยายกริยาหนึ่งส่วนและส่วนขยายกริยามากกว่าหนึ่งส่วนจากหนังสือแบบเรียน “Developing Chinese Elementary Comprehensive Course I (2nd Edition) 发展汉语初级综合 I 第二版” และ “Developing Chinese Elementary Comprehensive Course II (2nd Edition) 发展汉语初级综合 II 第二版” ซึ่งมีการใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งในประเทศจีนและนานาชาติอย่างแพร่หลาย เนื้อหาภายในประกอบขึ้นจากการอ้างอิงจากมาตรฐานต่างๆ ที่เป็นตัวชี้วัดระดับภาษาจีนเช่น 《汉语水平等级标准与语法等级大纲》 (1996) 《汉语水平词汇与汉字等级大纲》 (2001) 《高等学校外国留学生汉语言专业教学大纲》 (2002) 《国际汉语教学通用课程大纲》 (2008) 《欧洲语言共同参考框架：学习、教学、评估》 (中译本, 2008) 《新汉语水平考试大纲 (HSK 1-6 级)》 (2009-2010) เป็นต้น เนื้อหาจากมาตรฐานข้างต้นครอบคลุมคำศัพท์และไวยากรณ์ที่มีความถี่ในการใช้สูง หัวข้อเนื้อหาที่ครอบคลุมเรื่องราวต่างๆ ที่จำเป็นในการใช้ภาษาจีน จึงกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างประโยคที่มาจากหนังสือแบบเรียนชุดนี้สามารถเป็นตัวแทนของขอบเขตภาษาจีนได้อย่างกว้างขวางและเหมาะสมกับการใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนเพื่อชาวต่างชาติอีกด้วย

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.2.1 การวิเคราะห์การเรียงลำดับคำของประโยค อ้างอิงจากงานวิจัยของ Dai (1988) โดยใช้หลักการลำดับของเวลา (The principle of temporal sequence, ใช้ตัวย่อว่า PTS) ในการวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็นสองมุมมองหลัก คือ

1) สิ่งเกิดขึ้นก่อนและสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังตามการลำดับของเวลา เช่น ตัวผู้กระทำจะต้องไปถึงสถานที่ก่อนจะเกิดการกระทำจริงได้ ส่วนขยายกริยาแสดงสถานที่จึงมีการลำดับคำอยู่ด้านหน้าของคำกริยา ในมุมมองนี้หมายถึงการมองเห็นถึงสิ่งที่เกิดขึ้น

2) สิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้กระทำเป็นตัวกำหนดให้เกิดการกระทำ ดังนั้นส่วนขยายกริยาแสดงสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้กระทำจึงมีการลำดับคำอยู่ด้านหน้าของคำกริยา

4.2.2 ประเภทของส่วนขยายกริยา เป็นการรวบรวมจากตำราไวยากรณ์ของผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาจีน เช่น Liu (2011) Huang (2013) Lu (2013) และในหนังสือแบบเรียนภาษาจีนที่มีการใช้อย่างกว้างขวางทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เช่น 《汉语教程》ของ Yang (2016) และ 《发展汉语》Developing Chinese ของ Xu (2019) พบส่วนขยายกริยาทั้งหมด 17 ประเภท ประกอบด้วยส่วนขยายกริยาแสดงเวลา น้ำเสียง การบรรยายผู้กระทำ เป้าหมาย ความเชื่อมโยง การร่วมกระทำ สิ่งอ้างอิง สถานที่ ทิศทางการกระทำและการถูกกระทำ สิ่งที่เกี่ยวข้อง การบรรยายคำกริยา การปฏิเสธ ระดับ การซ้ำ ขอบเขต รูปแบบ และวิธีการ

4.3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1) รวบรวมประโยคภาษาจีนที่ประกอบด้วยส่วนขยายกริยาและคำกริยาจากหนังสือแบบเรียน “Developing Chinese Elementary Comprehensive Course I (2nd Edition) 发展汉语初级综合 I 第二版” และ “Developing Chinese Elementary Comprehensive Course II (2nd Edition) 发展汉语初级综合 II 第二版” ซึ่งพบประโยคทั้งหมดจำนวน 875 ประโยค

2) แบ่งการจัดเก็บข้อมูลเป็นประโยคที่ประกอบด้วยส่วนขยายกริยาหนึ่งส่วนและมากกว่าหนึ่งส่วนตามส่วนขยายกริยาที่กำหนดประเภทไว้ทั้ง 17 ประเภท

3) วิเคราะห์การเรียงลำดับคำของส่วนขยายกริยาและคำกริยา เพื่อตอบคำถามในวัตถุประสงค์ว่าประโยคที่ประกอบด้วยส่วนขยายกริยาประเภทใดบ้างที่มีการเรียงลำดับคำสอดคล้องกับ PTS

4) สรุปและอภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะด้านการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาจีน

5. ผลการวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลประโยคจากแบบเรียนภาษาจีนระดับพื้นฐาน “Developing Chinese Elementary Comprehensive Course I (2nd Edition) 发展汉语初级综合 I 第二版” และ “Developing Chinese Elementary Comprehensive Course II (2nd Edition) 发展汉语初级综合 II 第二版” พบประโยคที่ประกอบด้วยส่วนขยายกริยาและคำกริยาจำนวน 875 ประโยคซึ่งสามารถแบ่งข้อมูลประโยคได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) ประโยคที่มีส่วนขยายกริยาหนึ่งส่วนและคำกริยา 2) ประโยคที่มีส่วนขยายมากกว่าหนึ่งส่วนและคำกริยา โดยส่วนขยายกริยาสามารถจำแนกตามการแสดงความหมายได้ 17 ประเภทใหญ่ และ 26 ประเภทย่อย ซึ่งสามารถวิเคราะห์การเรียงลำดับคำของส่วนขยายกริยาและคำกริยาทั้งหมดได้ดังนี้

5.1 การลำดับคำของประโยคที่มีส่วนขยายกริยาหนึ่งส่วนและคำกริยา

จากประโยคที่มีส่วนขยายกริยาหนึ่งส่วนและคำกริยาทั้งหมดที่พบ สามารถแบ่งประเภทได้ 17 ประเภทใหญ่ซึ่งสอดคล้องกับผลของการทบทวนวรรณกรรมและกำหนดเป็นเครื่องมือการวิจัยในส่วนของวิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยส่วนขยายกริยาแสดงเวลา น้ำเสียง การบรรยายผู้กระทำ เป้าหมาย ความเชื่อมโยง การร่วมกระทำ สิ่งอ้างอิง สถานที่ ทิศทาง การกระทำและการถูกกระทำ สิ่งที่กำลังถึง การบรรยายคำกริยา การปฏิเสธ ระดับ การซ้ำ ขอบเขต รูปแบบและวิธีการ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3

ตารางแสดงผลการลำดับคำของประโยคที่มีส่วนขยายกริยาหนึ่งส่วนและคำกริยาตาม PTS

ส่วนขยายกริยา	สอดคล้อง PTS	ไม่สอดคล้อง PTS
1. ส่วนขยายกริยาแสดงเวลา (时间)	√	
2. ส่วนขยายกริยาแสดงความเชื่อมโยง (关联)	√	
3. ส่วนขยายกริยาแสดงการร่วมกระทำ (协同)	√	
4. ส่วนขยายกริยาแสดงสิ่งอ้างอิง (依据)	√	
5. ส่วนขยายกริยาแสดงสถานที่ (处所)	√	
6. ส่วนขยายกริยาแสดงการกระทำและการถูกกระทำ (主动与被动)	√	
7. ส่วนขยายกริยาแสดงสิ่งที่กำลังถึง (对象)	√	
8. ส่วนขยายกริยาแสดงน้ำเสียง (语气)	√	
9. ส่วนขยายกริยาแสดงเป้าหมาย (目的)	√	
10. ส่วนขยายกริยาแสดงการบรรยายการกระทำ (描写动作)	√	
11. ส่วนขยายกริยาแสดงการปฏิเสธ (否定)	√	
12. ส่วนขยายกริยาแสดงรูปแบบและวิธีการ (方式)	√	
13. ส่วนขยายกริยาแสดงการบรรยายผู้กระทำ (描写动作者)	√	
14. ส่วนขยายกริยาแสดงทิศทาง (方向)	√	
15. ส่วนขยายกริยาแสดงขอบเขต (范围)	√	
16. ส่วนขยายกริยาแสดงระดับ (程度)		√
17. ส่วนขยายกริยาแสดงการซ้ำ (重复)		√

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผลการเรียงลำดับคำของประโยคที่ประกอบด้วยส่วนขยายกริยาหนึ่งส่วนและคำกริยา พบรูปประโยคที่มีการเรียงลำดับคำสอดคล้องกับ PTS ถึง 15 ประเภท และมีประโยคที่การลำดับคำไม่สอดคล้องกับ PTS เพียง 2 ประเภท โดยการวิเคราะห์การเรียงลำดับคำอย่างละเอียดจะแบ่งเป็น 2 มุมมองคือ 1) สิ่งเกิดขึ้นก่อนและสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง 2) สิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้กระทำ เนื่องด้วยจำนวนหน้าในบทความมีจำกัดวิจัยนี้จึงจะนำเสนอรูปประโยคประเภทละ 1 ประโยค

ตารางที่ 4

ตัวอย่างประโยคการลำดับคำตาม PTS ในมุมมองสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนและสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง

ประธานและส่วนอื่นๆ	ส่วนขยายกริยาที่แสดง	กริยาและส่วนอื่นๆ	คำแปลภาษาไทย
ความหมายต่างๆ			
1. 我	六点半 (เวลา)	起床。	ฉันตื่นนอนตอนหกโมงครึ่ง
2. 他	也 (ความเชื่อมโยง)	学汉语。	เขาก็เรียนภาษาจีน
3. 他们	一起 (การร่วมกระทำ)	说汉语。	พวกเขาพูดภาษาจีนกัน
4.	原来 (สิ่งอ้างอิง)	是这样啊。	ที่แท้เป็นแบบนี้เอง
5. 马丁	在快餐店 (สถานที่)	买了什么?	หม่าติงซื้ออะไรที่ร้านอาหาร ฟาสต์ฟู้ด
6. 你	把东西 (การกระทำ และการถูกกระทำ)	放在哪儿了?	คุณเอาของวางไว้ที่ไหนแล้ว
7. 李老师的爱人	给我们 (สิ่งที่กล่าวถึง)	做了很多好吃的 菜。	คนรักของอาจารย์หลี่ทำอาหาร อร่อยมากมายให้เรา

จากตารางที่ 4 ประโยคทั้ง 7 นี้จะเป็นการวิเคราะห์การเรียงลำดับคำในมุมมองสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนและสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง โดยสามารถวิเคราะห์ด้วย PTS ได้ดังนี้

ประโยคที่ 1. “我 ฉัน” จะต้องถึงเวลา “六点半 ตอนหกโมงครึ่ง” ก่อน แล้วจึงจะสามารถเกิดการกระทำ “起床 ตื่นนอน” ขึ้นได้

ประโยคที่ 2. “他 เขา” เชื่อมโยงเหตุการณ์ก่อนหน้านี้ด้วยคำว่า “也 ก็” แล้วจึงเกิดเป็นการกระทำ “学 เรียน”

ประโยคที่ 3. “他们 พวกเขา” ซึ่งเป็นผู้ร่วมกระทำทั้งหมดมารวมตัวกันแสดงความหมายด้วยคำว่า “一起 กัน” แล้วจึงเกิดการกระทำ “说 พูด” ขึ้นได้

ประโยคที่ 4. ประธานของประโยค (ในที่นี้ถูกละไว้) อ้างอิงถึงความเป็นจริง “原来 จริงๆ แล้ว” ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นก่อน แล้วจึงเกิดเป็นการแสดงผล “是这样啊 เป็นแบบนี้เอง”

ประโยคที่ 5. “马丁 หม่าติง” จะต้องเดินทางไปถึง “在快餐店 ที่ร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด” ก่อน แล้วจึงเกิดการกระทำ “买 ซื้อ” ขึ้นได้

ประโยคที่ 6. “你 คุณ” จะต้องมีการ “东西 ของ” อยู่กับตัวอยู่ก่อนแล้ว จึงเกิดการกระทำ “放 วาง” และตามมาด้วยสถานที่ซึ่งของสิ่งนั้นไปจบลง “放在哪儿了 ไว้ที่ไหนแล้ว”

ประโยคที่ 7. “李老师的爱人 คนรักของอาจารย์หลี่” พบกับผู้ที่กล่าวถึง“我们 พวกเรา” ก่อนแล้วจึงเกิดการกระทำ “做了很多好吃的菜 ทำอาหารอร่อยมากมาย”

ประโยคทั้ง 7 รูปแบบนี้ต่างมีการเรียงลำดับคำโดยให้สิ่งที่เกิดขึ้นก่อนหรือพบได้ก่อนมีลำดับคำอยู่ด้านหน้า หากไม่เกิดสิ่งเหล่านี้ก็จะไม่สามารถเกิดการกระทำได้ จึงสรุปได้ว่าการเรียงลำดับคำที่สอดคล้องกับ PTS

ตารางที่ 5

ตัวอย่างประโยคการลำดับคำตาม PTS ในมุมมองสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้กระทำ

ประธานและส่วนอื่นๆ	ส่วนขยายกริยาที่แสดง ความหมายต่างๆ	กริยาและส่วนอื่นๆ	คำแปลภาษาไทย
8. 我觉得	还是 (น้ำเสียง)	带点儿东西比较好。	ฉันคิดว่าเอาของไปหน่อยจะ ดีกว่านะ
9. 为了学好汉语 (ส่วยขยายแสดง เป้าหมาย)	我 (ประธาน)	来到中国。	ฉันมาประเทศจีนเพื่อเรียน ภาษาจีนให้ดี
10. 她	仔细地 (การ บรรยายการกระทำ)	看了看。	เขาดูแล้วดูอีกอย่างละเอียด
11. 我	没 (การปฏิเสธ)	买毛衣。	ฉันไม่ได้ซื้อเสื้อกันหนาวไหม พรม
12.	通过看书 (รูปแบบและวิธีการ)	知道一些。	รู้นิดหน่อยจากการอ่านหนังสือ

จากตารางที่ 5 ประโยคทั้ง 5 นี้จะเป็นการวิเคราะห์การเรียงลำดับคำในสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้กระทำ โดยสามารถวิเคราะห์ด้วย PTS ได้ดังนี้

ประโยคที่ 8. “我 ฉัน” เลือกใช้น้ำเสียงหรือการสื่ออารมณ์หรือความรู้สึก “还是 จะดีกว่า” ที่เกิดขึ้นในใจอยู่ก่อนแล้ว และจึงได้เกิดเป็นการกระทำ “带 เอา”

ประโยคที่ 9. “我 ฉัน” กำหนดเป้าหมายในใจ “为了学好汉语 เพื่อเรียนภาษาจีนให้ดี” แล้วจึงเกิดการกระทำ “来到中国 มาประเทศจีน”

ประโยคที่ 10. “她 เขา” มีการเลือกลักษณะของการกระทำ “仔细地 อย่างละเอียด” ไว้ในใจก่อนแล้วจึงเกิดเป็นการกระทำ “看了看 ดูแล้วดูอีก”

ประโยคที่ 11. “我 ฉัน” เกิดการตัดสินใจแล้วว่า จะปฏิเสธด้วยคำว่า “没 ไม่ได้” จากนั้นจึงปรากฏเป็น “买 ซื้อ”

ประโยคที่ 12. ประธานของประโยค (ในที่นี้ถูกละไว้) จะเกิดการ “知道 รู้” ได้ จะต้องอาศัยวิธีการ “通过看书 จากการอ่านหนังสือ”

ประโยคทั้ง 5 รูปแบบนี้ต่างมีการเรียงลำดับคำโดยให้สิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจเช่น น้ำเสียง เป้าหมาย ลักษณะการกระทำ การปฏิเสธ การเลือกรูปแบบและวิธีการอยู่ด้านหน้าของการกระทำ เป็นตัวกำหนดการกระทำ และจึงได้เกิดเป็นการกระทำภายหลัง จึงสรุปได้ว่าการเรียงลำดับคำที่สอดคล้องกับ PTS

ตารางที่ 6

ตัวอย่างประโยคการลำดับคำตาม PTS ในมุมมองที่เป็นได้ทั้งสิ่งที่เกิดก่อนและสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจ

ประธานและส่วนอื่นๆ	ส่วนขยายกริยาที่แสดง	กริยาและส่วนอื่นๆ	คำแปลภาษาไทย
ความหมายต่างๆ			
13. 黛比	吃惊地(การบรรยายผู้กระทำ)	看着小王。	ได้ไปดูเสื้อหวงอย่างตกใจ
14. 我赶紧付了钱，就	往医院(ทิศทาง)	跑。	ฉันรีบจ่ายเงิน แล้วก็วิ่งไปทางโรงพยาบาล
15. 哥哥和我	都(ขอบเขต)	是大学生。	พี่ชายและฉันล้วนเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 6 ประโยคทั้ง 3 นี้มีมุมมองลักษณะการเกิดขึ้นได้ทั้งรูปแบบของสิ่งที่มองเห็นได้ คือ ลักษณะของผู้กระทำ ทิศทางของผู้กระทำ และขอบเขตที่ผู้กระทำจะต้องไปถึงก่อนจึงเกิดการกระทำได้ หรือในอีกทางหนึ่งก็สามารถตีความได้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่กำหนดอยู่ในใจของผู้กระทำก่อนแล้ว ดังนั้นทั้งสองมุมมองนี้จึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนการกระทำทั้งสิ่ง โดยสามารถวิเคราะห์ด้วย PTS ได้ดังนี้

ประโยคที่ 13. “黛比 ได้ไป” เกิดลักษณะท่าทาง “吃惊 ตกใจ” ก่อนที่จะเกิดการกระทำจริง “看 ดู”

ประโยคที่ 14. การกระทำ “跑 วิ่ง” นี้จะเกิดขึ้นได้ จะต้องมีการกำหนดทิศทางที่ประธานของประโยคตั้งใจจะไป “往医院 ไปทางโรงพยาบาล” ขึ้นก่อนแล้วจึงจะเกิดการกระทำได้ หรือจะตีความว่าทิศทางเป็นตัวกำหนดการวิ่งก็ได้

ประโยคที่ 15. “哥哥和我 พี่ชายและฉัน” มีการระบุถึงขอบเขตด้วยคำว่า “都 ล้วน” เมื่อทราบขอบเขตที่แน่ชัดแล้ว จึงระบุได้ว่า “是大学生 เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย”

ประโยคทั้ง 3 นี้ต่างก็มีการเรียงลำดับคำที่สอดคล้องกับ PTS กล่าวคือผู้ประพจน์เกิดลักษณะท่าทางกำหนดทิศทาง กำหนดขอบเขต แล้วจึงเกิดเป็นการกระทำทั้งสิ้น

ตารางที่ 7

ตัวอย่างประโยคที่มีการลำดับคำไม่สอดคล้องกับ PTS

ประธานและส่วนอื่นๆ	ส่วนขยายกริยาที่แสดง	กริยาและส่วนอื่นๆ	คำแปลภาษาไทย
ความหมายต่างๆ			
16. 我	最(ระดับ)	喜欢骑自行车。	ฉันชอบขี่จักรยานที่สุด
17. 我	又(การซ้ำ)	开始学习汉语。	ฉันเริ่มเรียนภาษาจีนอีกครั้ง

จากตารางที่ 7 ประโยคทั้ง 2 นี้มีการเรียงลำดับคำที่ไม่สอดคล้องกับ PTS ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้
ประโยคที่ 16. มีการเรียงลำดับคำที่ไม่สอดคล้องกับ PTS เนื่องจากการจะบอกระดับ “最 ที่สุด” ได้นั้น
จะต้องเกิดคำกริยา “喜欢 ชอบ” ขึ้นก่อน จึงจะรู้ระดับของคำกริยานั้นๆ ตามการเกิดขึ้นจริงได้

ประโยคที่ 17. มีการเรียงลำดับคำที่ไม่สอดคล้องกับ PTS เนื่องจากการจะระบุได้ว่าคำกริยา “开始
เริ่ม” เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นซ้ำ “又 อีกครั้ง” จะต้องเกิดการกระทำขึ้นมาเป็นครั้งที่สอง

ประเด็นสำคัญเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์ประโยคที่ 16. และ 17. คือส่วนขยายกริยาของทั้ง 2 ประโยค
นี้เป็นส่วนขยายที่สามารถทำหน้าที่ขยายได้ทั้งคำกริยาและยังสามารถขยายคำคุณศัพท์ได้อีกด้วย เช่น “最好
ดีที่สุด” หรือ “又漂亮 อีกด้วย” อีกทั้งคำกริยาที่ถูกขยายความในประโยคนี้อยู่ในประเภทคำกริยานุ
เคราะห์ (能愿动词) ประกอบด้วย “喜欢” และ “开始” ซึ่งประเด็นการลำดับคำของคำคุณศัพท์ไม่ได้
ถูกกล่าวถึงในงานวิจัยของ Dai (1988) จึงเป็นประเด็นที่สามารถทำการศึกษาเพื่อขยายผลต่อไปได้

สรุปการลำดับคำของประโยคที่มีส่วนขยายกริยาหนึ่งส่วนและคำกริยา

จากการวิเคราะห์ประโยคที่มีส่วนขยายกริยาหนึ่งส่วนและคำกริยาทั้ง 17 ประเภท พบว่าส่วนขยาย
กริยาที่มีการลำดับคำสอดคล้องกับ PTS มี 15 ประเภท และส่วนขยายกริยาที่มีการลำดับคำที่ไม่สอดคล้องกับ
PTS มี 2 ประเภท โดยภายในสองประเภทยังมีลักษณะเด่นที่ส่วนขยายกริยาสามารถทำหน้าที่ขยายได้ทั้ง
คำคุณศัพท์และคำกริยา และคำกริยาที่ถูกขยายยังมีลักษณะเป็นคำกริยานุเคราะห์อีกด้วย ซึ่งประเด็นนี้
สามารถทำการศึกษาวิจัยขยายผลต่อไปได้อีก

5.2 การลำดับคำของประโยคที่มีส่วนขยายกริยามากกว่าหนึ่งส่วนและคำกริยา

จากประโยคที่มีส่วนขยายกริยามากกว่าหนึ่งส่วนและคำกริยาทั้งหมดที่พบ สามารถแบ่งประเภทย่อยได้ 26
ประเภทย่อย ซึ่งส่วนขยายกริยาที่ใช้ทั้งหมดยังคงอยู่ภายใน 17 ประเภทย่อยสอดคล้องกับผลการทบทวน
วรรณกรรม เพียงแต่เป็นการเรียงกันของส่วนขยายกริยาที่มีมากกว่าหนึ่งส่วน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตาราง
ต่อไปนี้

ตารางที่ 8

ตารางแสดงผลการลำดับคำของประโยคที่มีส่วนขยายกริยามากกว่าหนึ่งส่วนและคำกริยาตาม PTS

ส่วนขยายกริยา	สอดคล้อง PTS	ไม่สอดคล้อง PTS
1. ส่วนขยายกริยาแสดงเวลา+น้ำเสียง (时间+语气)	✓	
2. ส่วนขยายกริยาแสดงเวลา+การร่วมกระทำ (时间+协同)	✓	
3. ส่วนขยายกริยาแสดงเวลา+ความเชื่อมโยง (时间+关联)	✓	
4. ส่วนขยายกริยาแสดงเวลา+สิ่งอ้างอิง (时间+依据)	✓	
5. ส่วนขยายกริยาแสดงเวลา+สถานที่ (时间+处所)	✓	
6. ส่วนขยายกริยาแสดงเวลา+ขอบเขต (时间+范围)	✓	
7. ส่วนขยายกริยาแสดงเวลา+สิ่งที่กล่าวถึง (时间+对象)	✓	
8. ส่วนขยายกริยาแสดงเวลา+วิธีการ (时间+方式)	✓	

ส่วนขยายกริยา	สอดคล้อง PTS	ไม่สอดคล้อง PTS
9. ส่วนขยายกริยาแสดงน้ำเสียง+สิ่งที่กล่าวถึง (语气+对象)	✓	
10. ส่วนขยายกริยาแสดงน้ำเสียง+ความเชื่อมโยง (语气+关联)	✓	
11. ส่วนขยายกริยาแสดงการบรรยายผู้กระทำ+การบรรยายการกระทำ (描写动作者+描写动作)	✓	
12. ส่วนขยายกริยาแสดงการบรรยายผู้กระทำ+สิ่งที่กล่าวถึง (描写动作者+对象)	✓	
13. ส่วนขยายกริยาแสดงการบรรยายผู้กระทำ +วิธีการ (描写动作者+方式)	✓	
14. ส่วนขยายกริยาแสดงความเชื่อมโยง+สิ่งที่กล่าวถึง (关联+对象)	✓	
15. ส่วนขยายกริยาแสดงความเชื่อมโยง+ขอบเขต (关联+范围)	✓	
16. ส่วนขยายกริยาแสดงสถานที่+รูปแบบและวิธีการ (处所+方式)	✓	
17. ส่วนขยายกริยาแสดงสิ่งที่กล่าวถึง+การร่วมกระทำ (对象+协同)	✓	
18. ส่วนขยายกริยาแสดงสิ่งที่กล่าวถึง+น้ำเสียง (对象+语气)	✓	
19. ส่วนขยายกริยาแสดงเวลา+ขอบเขต+สถานที่ (时间+范围+处所)	✓	
20. ส่วนขยายกริยาแสดงเวลา+สิ่งที่กล่าวถึง+วิธีการ (时间+对象+方式)	✓	
21. ส่วนขยายกริยาแสดงความเชื่อมโยง+สิ่งที่กล่าวถึง+การร่วมกระทำ (关联+对象+协同)	✓	
22. ส่วนขยายกริยาแสดงเวลา+สิ่งที่กล่าวถึง+การร่วมกระทำ+สถานที่ (时间+对象+协同+处所)	✓	
23. ส่วนขยายกริยาแสดงความเชื่อมโยง+สิ่งที่กล่าวถึง+การร่วมกระทำ+สถานที่ (关联+对象+协同+地点)	✓	
24. ส่วนขยายกริยาแสดงน้ำเสียง+การซ้ำ (语气+重复)	✓	
25. ส่วนขยายกริยาแสดงเวลา+การซ้ำ (时间+重复)		✓
26. ส่วนขยายกริยาแสดงเวลา+การซ้ำ+การปฏิเสธ (时间+重复+否定)		✓

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าผลการเรียงลำดับคำของประโยคที่ประกอบด้วยส่วนขยายกริยามากกว่าหนึ่งส่วนและคำกริยา พบรูปประโยคที่มีการเรียงลำดับคำสอดคล้องกับ PTS ถึง 26 ประเภท และมีประโยคที่การลำดับคำไม่สอดคล้องกับ PTS เพียง 2 ประเภท โดยการวิเคราะห์การเรียงลำดับคำอย่างละเอียดจะแบ่งเป็นส่วนขยายกริยา 2 ส่วน ส่วนขยายกริยา 3 ส่วนขยายกริยา 4 ส่วน และประโยคที่มีการลำดับคำไม่สอดคล้องกับ PTS สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 9

ตัวอย่างประโยคที่มีส่วนขยายกริยาสองส่วนโดยขึ้นต้นด้วยส่วนขยายกริยาแสดงเวลา

ประธานและส่วนอื่นๆ	ส่วนขยายกริยา	กริยาและส่วนอื่น ๆ
1. 我 (เวลา)	五分钟以后 (เวลา)	就 (น้ำเสียง)
2. 上午九点 (เวลา)	我 (ประธาน)	跟中国朋友 (การร่วมกระทำ)
3. 这个星期 (เวลา)	我们 (ประธาน)	也 (ความเชื่อมโยง)
4. 我 (เวลา)	正 (เวลา)	为这件事 (สิ่งอ้างอิง)
5. 我 (เวลา)	一般 (เวลา)	在家 (สถานที่)
6. 中国人 (เวลา)	一般 (เวลา)	都 (ขอบเขต)
7. 你们 (เวลา)	什么时候 (เวลา)	给别人 (สิ่งที่กล่าวถึง)
8. 上次 (เวลา)	您说 (ประธานและส่วนอื่น)	找人来 (วิธีการ)

(เนื่องจากงานวิจัยนี้วิจัยเนื้อหาภาษาจีนเป็นหลักและมีเนื้อหาค่อนข้างมากจึงจะแสดงรูปประโยคเฉพาะส่วนของภาษาจีน และทำการเพิ่มเติมภาษาไทยในการวิเคราะห์)

จากตารางที่ 9 ประโยคทั้ง 8 นี้ประกอบด้วยส่วนขยายกริยา 2 ส่วน โดยขึ้นต้นด้วยส่วนขยายกริยาแสดงเวลาทั้งหมด สามารถวิเคราะห์ด้วย PTS ได้ดังนี้

ประโยคที่ 1. “我 ฉัน” จะต้องรอให้ถึงเวลา “五分钟以后 อีกห้านาที” แล้วจึงเกิดความรู้สึกในใจแสดงออกด้วยน้ำเสียงจากคำว่า “就 ก็” ซึ่งผู้กระทำรู้สึกว่าเป็นเวลาที่สั้น แล้วจึงเกิดการกระทำ “回来 กลับมา” ได้

ประโยคที่ 2. เมื่อถึงเวลา “上午九点 ตอนเก้าโมงเช้า” ประธานของประโยค “我 ฉัน” จะต้องพบกับผู้ร่วมกระทำ “跟中国朋友 กับเพื่อนคนจีน” แล้วจึงเกิดการกระทำจริง “见面 พบหน้า” ขึ้นได้

ประโยคที่ 3. เมื่อถึงเวลา “这个星期 สัปดาห์นี้” ประธานของประโยค “我 ฉัน” อ้างอิงถึงความเชื่อมโยงจากความก่อนหน้านี้ด้วยคำว่า “也 ก็” (แสดงให้เห็นว่าก่อนหน้านี้ได้มีการไปมาแล้วเช่นกัน) แล้วจึงเกิดการกระทำจริง “去爬山 ไปปีนเขา”

ประโยคที่ 4. “我 ฉัน”อยู่ในระหว่างช่วงเวลาแสดงออกด้วยคำว่า “正 กำลัง” และ “我 ฉัน” จะต้องเกิดสิ่งอ้างอิงในใจหรือสาเหตุของการกระทำ “为这件事 กับเรื่องนี้” ก่อน ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิด “担心 เป็นห่วง”

ประโยคที่ 5. “我 ฉัน” เมื่อถึงเวลา “一般 ปกติ” จะต้องไปถึงสถานที่ “在家 ที่บ้าน” ก่อน แล้วจึงเกิดการกระทำจริง “看书、听音乐 อ่านหนังสือ ฟังเพลง”

ประโยคที่ 6. “中国人 คนจีน” เมื่อถึงเวลา “一般 ปกติ” แสดงขอบเขตชัดเจนด้วยคำว่า “都 ล้วน” หมายถึงสมาชิกในกลุ่มประธานทุกคนเกิดการร่วมมือกันหรือพบหน้ากันก่อน แล้วจึงเกิดเป็นการกระทำ “要送礼物 ต้องให้ของขวัญ”

ประโยคที่ 7. “你们 พวกคุณ” เมื่อถึงเวลา “什么时候 เมื่อไหร่” ทำการพบกับผู้ที่จะสนทนาด้วย คือ “给别人 กับคนอื่น” แล้วจึงเกิดการกระทำ “送礼物 ให้ของขวัญ”

ประโยคที่ 8. เมื่อถึงเวลา “上次 ครั้งที่แล้ว” ประธานของประโยค “您 คุณ” ได้กำหนดวิธีการ “找人 หาคคน” ขึ้นในใจก่อน แล้วจึงนำไปสู่การกระทำ “来修暖气 มาซ่อมเครื่องทำความร้อน”

ประโยคทั้ง 8 นี้ต่างมีการเรียงลำดับคำสอดคล้องกับ PTS โดยส่วนขยายกริยาแสดงเวลาและส่วนขยายกริยาอื่น ๆ และคำกริยามีการเรียงลำดับคำที่สอดคล้องกับการเกิดขึ้นจริงตามลำดับของเวลาทั้งสิ้น

ตารางที่ 10

ตัวอย่างประโยคที่มีส่วนขยายกริยาสองส่วน

ประธานและส่วนอื่นๆ	ส่วนขยายกริยา	กริยาและส่วนอื่น ๆ
9. 我	还是 (น้ำเสียง)	跟他 (สิ่งที่กล่าวถึง)
10. 我	当然 (น้ำเสียง)	也 (ความเชื่อมโยง)
11. 愚公	一家人 (การบรรยายผู้กระทำ)	不停地 (การบรรยายการกระทำ)
12.	生气地 (การบรรยายผู้กระทำ)	对小王 (น้ำเสียง)
13.	不太情愿地 (การบรรยายผู้กระทำ)	用一只手 (รูปแบบและวิธีการ)
14. 他们	也 (ความเชื่อมโยง)	给我 (สิ่งที่กล่าวถึง)
15. 我的家人和朋 友	也 (ความเชื่อมโยง)	都 (ขอบเขต)
16.	网上 (สถานที่)	怎么 (รูปแบบและวิธีการ)
17. 我	和中国人	一起

ประธานและส่วนอื่นๆ	ส่วนขยายกริยา		กริยาและส่วนอื่น ๆ
	(สิ่งที่กล่าวถึง)	(การร่วมกระทำ)	
18. 他们	跟熟人	才	这么打招呼。
	(สิ่งที่กล่าวถึง)	(น้ำเสียง)	
19. 我	一定	再	看一遍。
	(น้ำเสียง)	(การซ้ำ)	

จากตารางที่ 10 พบประโยคที่มีส่วนขยายกริยาสองส่วนจำนวน 11 ประโยค โดยสามารถวิเคราะห์ด้วย PTS ได้ดังนี้

ประโยคที่ 9. “我 ฉัน” มีการกำหนดเรื่องที่จะทำอยู่ในใจแสดงออกด้วยคำแสดงน้ำเสียง “还是 ดีกว่า” จากนั้นจึงไปพบกับสิ่งที่กล่าวถึง “跟他 กับเขา” แล้วจึงเกิดการกระทำ “说 พูด”

ประโยคที่ 10. ประธานของประโยค (ซึ่งถูกละไว้) มีการกำหนดการตัดสินใจเรื่องก่อนลงมือทำด้วยคำว่า “当然 แน่نون” ตามด้วยการแสดงความเชื่อมโยงกับข้อมูลก่อนหน้า “也 ก็” แล้วจึงเกิดการกระทำ “谈 韩国的事情 พูดเรื่องของเกาหลีด้วย”

ประโยคที่ 11. “愚公 อวิกง” ซึ่งมีคำบอกการบรรยายลักษณะว่า “一家人 ทั้งครอบครัว” และกำหนดรูปแบบของการกระทำว่า “不停地 อย่างไม่หยุด” ขึ้นในใจ ก่อนที่จะเกิดเป็นการกระทำ “挖山 ขุดภูเขา”

ประโยคที่ 12. ประธานของประโยค (ซึ่งถูกละไว้) มีลักษณะโกรธ “生气地 ด้วยความโกรธ” ก่อนที่จะไปพบกับผู้ที่กล่าวถึงในการกระทำ “对小王 กับเสี่ยวหวัง” แล้วจึงเกิดการกระทำ “说 พูด” ทว่าประโยคนี้ยังสามารถสลับตำแหน่งโดยขึ้นด้วยผู้ที่กล่าวถึง “对小王 กับเสี่ยวหวัง” แล้วจึงบอกว่าประธานมีลักษณะโกรธ “生气地 ด้วยความโกรธ” ซึ่งการสลับที่นี้สามารถเข้าใจได้ว่าประธานมีเป้าหมายไปที่ผู้ที่กล่าวถึงก่อนแล้วจึงบรรยายความโกรธ ซึ่งสองลักษณะไม่ขัดกับการเกิดขึ้นตามหลักของเวลา โดยสองสิ่งนี้ยังคงเกิดขึ้นก่อนหน้าการกระทำ “说 พูด”

ประโยคที่ 13. ประธานของประโยค (ซึ่งถูกละไว้) มีลักษณะไม่ค่อยเต็มใจ “不太情愿地 อย่างไม่ค่อยเต็มใจ” อยู่ก่อนแล้ว จากนั้นก็กำหนดวิธีการในใจ “用一只手 ใช้มือข้างเดียว” แล้วจึงเกิดการกระทำ “搬起砖来 เริ่มย้ายอิฐ”

ประโยคที่ 14. “他们 พวกเขา” แสดงถึงความเชื่อมโยงว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องก่อนหน้าด้วยคำว่า “也 ก็” และพบกับผู้ที่กล่าวถึง “给我 ให้ฉัน” ก่อนที่จะเกิดการกระทำจริง “寄来了礼物 ส่งของขวัญมา”

ประโยคที่ 15. “我的家人和朋友 ครอบครัวของฉันและเพื่อน” แสดงถึงความเชื่อมโยงว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องก่อนหน้าด้วยคำว่า “也 ก็” และกำหนดขอบเขตว่าเป็นจำนวนทั้งหมดของผู้กระทำโดยใช้คำว่า “都 ล้วน” และเกิดเป็นการกระทำ “喜欢中国 ชอบประเทศจีน”

ประโยคที่ 16. ประธานของประโยค (ซึ่งถูกละไว้) จะต้องเริ่มต้นที่สถานที่ “网上 ออนไลน์” ก่อนและกำหนดวิธีการ “怎么 ยังไง” แล้วจึงจะเกิดการกระทำ “交费 จ่ายเงิน”

ประโยคที่ 17. “我 ฉัน” ได้พบกับผู้ที่กล่าวถึง “和 中国人 กับคนจีน” เกิดรูปแบบการกระทำร่วม “一起 กัน” แล้วจึงเกิดเป็นการกระทำ “聊天 คุย”

ประโยคที่ 18. “他们 พวกเขา” ได้พบกับผู้ที่กล่าวถึง “跟 熟人 กับคนที่สนิท” ก่อน แล้วกำหนดน้ำเสียงซึ่งเป็นการประเมินถึงความสัมพันธ์ของคนสนิท “才 แค่” แล้วจึงเกิดเป็นการกระทำ “这么 打招呼 ทักทายแบบนี้”

ประโยคที่ 19. ประโยค “我 ฉัน” มีการกำหนดการตัดสินใจเรื่องก่อนลงมือด้วยคำว่า “一定 แน่นนอน” ตามด้วยส่วนขยายกริยาแสดงการซ้ำ “再 อีก” ซึ่งถึงแม้จะเป็นการบอกการซ้ำการกระทำ แต่ “再 อีก” เป็นคำที่ใช้บอกการตัดสินใจในอนาคต ซึ่งหมายถึงความตั้งใจที่จะให้เกิดของผู้กระทำก่อนที่จะลงมือทำ จึงวิเคราะห์ได้ว่ามีการเรียงลำดับคำสอดคล้องกับ PTS

ประโยคทั้ง 11 นี้ต่างมีการเรียงลำดับคำสอดคล้องกับ PTS โดยส่วนขยายกริยาทั้งสองส่วนและคำกริยามีการเรียงลำดับคำที่สอดคล้องกับการเกิดขึ้นจริงตามลำดับของเวลาทั้งสิ้น

ตารางที่ 11

ตัวอย่างประโยคที่มีส่วนขยายกริยาสามส่วน

ประธานและส่วนอื่นๆ	ส่วนขยายกริยา		กริยาและส่วนอื่น ๆ	
20.	从早上八点 到下午五点 (เวลา)	都 (ขอบเขต)	在公司 (สถานที่)	上班。
21. 能	经常 (เวลา)	和 中国人 (สิ่งที่ กล่าวถึง)	用 汉语 (วิธีการ)	聊天。
22. 我	也 (ความเชื่อมโยง)	跟你们 (สิ่งที่กล่าวถึง)	一起 (การร่วม กระทำ)	去。

จากตารางที่ 11 พบประโยคที่มีส่วนขยายกริยาสามส่วนจำนวน 3 ประโยค โดยสามารถวิเคราะห์ด้วย PTS ได้ดังนี้

ประโยคที่ 20. เมื่อถึงเวลา “从早上八点到下午五点 ตั้งแต่แปดโมงเช้าจนถึงห้าโมงเย็น” ประธานของประโยคมีการกำหนดขอบเขตว่าตลอดช่วงเวลาดังกล่าวโดยใช้คำว่า “都 ล้วน” และไปถึงสถานที่ “在公司 ที่บริษัท” แล้วจึงเกิดการกระทำ “上班 ทำงาน”

ประโยคที่ 21. ประธานของประโยค (ซึ่งถูกละไว้) เริ่มจากเวลา “经常 บ่อย ๆ” มีการกำหนดผู้ร่วมกระทำ “和 中国人 กับคนจีน” และมีการกำหนดวิธีการ “用 汉语 ใช้ภาษาจีน” จากนั้นจึงอ้างอิงจากวิธีการดังกล่าวดำเนินการกระทำ “聊天 พูดคุย” ขึ้น

ประโยคที่ 22. “我 ฉัน” แสดงถึงความเชื่อมโยงว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องก่อนหน้าด้วยคำว่า “也 ก็” และพบกับผู้ที่กล่าวถึง “跟你们 กับพวกคุณ” เกิดการตัดสินใจกำหนดรูปแบบของการกระทำ “一起 ด้วยกัน” ก่อนที่จะเกิดการกระทำจริง “去 ไป”

ประโยคทั้ง 3 นี้ต่างมีการเรียงลำดับคำสอดคล้องกับ PTS โดยส่วนขยายส่วนขยายกริยาทั้งสามส่วน และคำกริยามีการเรียงลำดับคำที่สอดคล้องกับการเกิดขึ้นจริงตามลำดับของเวลาทั้งสิ้น

ตารางที่ 12

ตัวอย่างประโยคที่มีส่วนขยายกริยาสี่ส่วน

ประธานและส่วนอื่นๆ	ส่วนขยายกริยา			กริยาและส่วนอื่น ๆ	
23. 我	今天下 午 (เวลา)	跟朋友 (สิ่งที่กล่าวถึง)	一起 (การร่วม กระทำ)	在图书馆 (สถานที่)	看书。
24. 我打算	也 (ความ เชื่อมโยง)	和他们 (สิ่งที่กล่าวถึง)	一起 (การร่วม กระทำ)	到外地 (สถานที่)	去旅游。

จากตารางที่ 12 พบประโยคที่มีส่วนขยายกริยาสี่ส่วนจำนวน 2 ประโยค โดยสามารถวิเคราะห์ได้ด้วย PTS ได้ดังนี้

ประโยคที่ 23. เมื่อถึงเวลา “今天下午 วันนี้อยู่ตอนบ่าย” ประธานของประโยค “我 ฉัน” มีการพบกับสิ่งที่กล่าวถึง “跟朋友 กับเพื่อน” ร่วมกัน “一起 ด้วยกัน” และไปถึงสถานที่ “在图书馆 ที่ห้องสมุด” แล้วจึงเกิดการกระทำจริง “看书 อ่านหนังสือ”

ประโยคที่ 24. “我 ฉัน” วางแผน “打算 วางแผนเชื่อมโยงกับเรื่องก่อนหน้าด้วยคำว่า “也 ก็” และพบกับสิ่งที่กล่าวถึง “和他们 กับพวกเขา” เกิดการตัดสินใจกำหนดรูปแบบของการกระทำ “一起 ด้วยกัน” ร่วมกันไปถึงสถานที่ “到外地 นอกพื้นที่” ก่อนที่จะเกิดการกระทำจริง “去旅游 ไปเที่ยว”

ประโยคทั้ง 2 นี้ต่างมีการเรียงลำดับคำสอดคล้องกับ PTS โดยส่วนขยายส่วนขยายกริยาทั้งสี่ส่วนและคำกริยามีการเรียงลำดับคำที่สอดคล้องกับการเกิดขึ้นจริงตามลำดับของเวลาทั้งสิ้น

ตารางที่ 13

ตัวอย่างประโยคที่มีส่วนขยายกริยามากกว่าหนึ่งส่วน ที่ไม่สอดคล้องกับ PTS

ประธานและส่วนอื่นๆ	ส่วนขยายกริยา			กริยาและส่วนอื่น ๆ	
25. 星期一 (เวลา)	山田 (ประธาน)	又 (การซ้ำ)		去看房子了。	
26.	今天 (เวลา)	又 (การซ้ำ)	没 (การปฏิเสธ)	来。	

จากตารางที่ 13 ประโยคทั้ง 3 นี้มีการเรียงลำดับคำที่ไม่สอดคล้องกับ PTS ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ประโยคที่ 25. มีการเรียงลำดับคำไม่สอดคล้องกับ PTS เนื่องจากการซ้ำ “又 อีก” มีลำดับคำอยู่หน้าการกระทำ “去看房子了 ไปดูบ้านแล้ว” เพราะการจะทราบว่าเป็นการทำซ้ำได้ จะต้องเกิดการกระทำเสียก่อน

ประโยคที่ 26. มีการเรียงลำดับคำไม่สอดคล้องกับ PTS เนื่องจากการซ้ำ “又 อีก” มีลำดับคำอยู่หน้าการกระทำ “来 มา” เพราะการจะทราบว่าเป็นการทำซ้ำได้ จะต้องเกิดการกระทำเสียก่อน

ประเด็นสำคัญเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์ประโยคที่ 25. และ 26. คือส่วนขยายกริยาแสดงการซ้ำ ซึ่งหากจะตัดสินว่าเป็นการกระทำซ้ำได้จะต้องเกิดการกระทำเสียก่อน อย่างไรก็ตามประโยคที่บอกการซ้ำสามารถใช้คำว่า 再 ได้เช่นกัน ทว่าเมื่อเป็นเช่นนี้ก็หมายถึงส่วนขยายกริยาที่บอกความซ้ำและคำกริยาทั้งการเรียงลำดับทั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับ PTS เมื่อมองถึงด้านของการสรุปกฎเกณฑ์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน จึงจะจัดอยู่ในประเภทที่มีลำดับไม่สอดคล้องกับ PTS เพราะไม่สามารถใช้ได้ทุกกรณี

สรุปการลำดับคำของประโยคที่มีส่วนขยายกริยามากกว่าหนึ่งส่วนและคำกริยา

จากการวิเคราะห์ประโยคที่มีส่วนขยายกริยามากกว่าหนึ่งส่วนและคำกริยาทั้ง 26 ประเภท พบว่าส่วนขยายกริยาที่มีการลำดับคำสอดคล้องกับ PTS มีมากถึง 24 ประเภท และส่วนขยายกริยาที่มีการลำดับคำไม่สอดคล้องกับ PTS มีเพียง 2 ประเภท คือส่วนขยายกริยาแสดงระดับ และส่วนขยายกริยาแสดงการซ้ำ โดยภายในสองประเภทยังมีลักษณะเด่นที่ส่วนขยายกริยาสามารถทำหน้าที่ขยายได้ทั้งคำคุณศัพท์และคำกริยา และคำกริยาที่ถูกขยายยังมีลักษณะเป็นคำกริยานุเคราะห์ เช่นเดียวกับการวิเคราะห์การเรียงลำดับคำของประโยคที่มีส่วนขยายกริยาหนึ่งส่วนและคำกริยา

6. สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่าประโยคภาษาจีนส่วนใหญ่มีการลำดับคำของส่วนขยายกริยาและคำกริยาสอดคล้องกับหลักการลำดับของเวลา (PTS) โดยจำแนกเป็นประโยคที่มีส่วนขยายกริยาหนึ่งส่วนและคำกริยาจำนวน 17 ประเภท และประโยคที่มีส่วนขยายมากกว่าหนึ่งส่วนและคำกริยา 26 ประเภท พบว่ามีเพียง 2 ประเภทที่มีการเรียงลำดับคำไม่สอดคล้องกับ PTS และอีก 24 ประเภทที่เหลือต่างมีการเรียงลำดับคำที่สอดคล้องกับ PTS ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับการค้นพบของ Dai (1988) ที่พบว่า PTS สามารถใช้อธิบายการเรียงลำดับคำของภาษาจีนได้ อีกทั้งยังเป็นการต่อยอดการวิจัยของ Dai (1988) Wonglertrit & Nusitchaiyakarn (2019) โดยผลวิจัยนี้สามารถระบุได้ว่าในขอบเขตของภาษาจีนพื้นฐานสามารถประยุกต์ใช้ PTS ได้

ในประเด็นของการเรียงลำดับคำที่ไม่สอดคล้องกับ PTS พบว่าส่วนขยายกริยาแสดงการซ้ำและแสดงระดับ ซึ่งส่วนขยายกริยาสองประเภทยังมีลักษณะเด่นคือสามารถทำหน้าที่ขยายได้ทั้งคำกริยาและคำคุณศัพท์ อีกทั้งคำกริยาที่ถูกขยายยังมีลักษณะเป็นคำกริยานุเคราะห์ (能愿动词) อีกด้วย ซึ่งประเด็นนี้เป็นผลการวิจัยเพิ่มเติมจากแนวคิดของ Dai (1988) และ Wonglertrit & Nusitchaiyakarn (2019) ซึ่งมีได้กล่าวถึงข้อจำกัดของ PTS ได้อย่างชัดเจน

ในด้านมุมมองต่อการตัดสินว่าสิ่งใดเกิดขึ้นก่อนหลังตามการลำดับของเวลา มีสองด้านคือ 1) การมองเห็นได้จากภายนอกเช่น ส่วนขยายกริยาที่แสดงเวลา การบรรยายผู้กระทำ สถานที่ เป็นต้น ซึ่งสามารถมองเห็นการเกิดขึ้นได้ เช่น จะต้องถึงเวลานั้นๆ ถึงสถานที่นั้นๆ หรือพบกับผู้กระทำเสียก่อน แล้วจึงจะเกิดเป็นการกระทำได้ 2) สิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้กระทำ เช่น น้ำเสียง เป้าหมาย ทิศทาง ขอบเขต รูปแบบวิธี

การปฏิเสธเป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้กระทำการกำหนดขึ้นมาภายในจิตใจก่อนที่จะลงมือกระทำ ซึ่งมีสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นก่อน แล้วจึงเกิดเป็นการกระทำ ซึ่งผลวิจัยนี้สอดคล้องกับผลวิจัยของ Liu & Yu (2011) Kan (2000) Luo (2015) และ Liu (2019) Wonglertrit & Nusitchaiyakarn (2019) อีกทั้งผลวิจัยนี้ยังเป็นการต่อยอดผลการวิจัยที่ผ่านมา ในด้านการสรุปขอบเขตทั้งหมดของส่วนขยายกริยาประเภทต่าง ๆ และการกำหนดขอบเขตเนื้อหาภาษาจีนพื้นฐาน และสรุปมุมมองของการวิเคราะห์การเรียงลำดับคำตาม PTS ไว้ได้เป็นสองประเด็นเฉพาะที่ใช้กับส่วนขยายกริยาและคำกริยา

ในด้านการเรียนการสอนผลวิจัยนี้ยังสามารถส่งเสริมการแก้ปัญหาที่เคยพบมาก่อนในงานวิจัยของ Nuritamom (2022) Phromdaen & Sittichan (2022) และ Kidprasert (2019) ซึ่งต่างก็พบว่า การเรียงลำดับคำเป็นสิ่งที่ผู้เรียนภาษาจีนเกิดข้อผิดพลาดค่อนข้างสูง เนื่องจากกฎเกณฑ์ที่มากมาย ผลวิจัยนี้สามารถเพิ่มความเข้าใจและเป็นแนวทางให้แก่การเรียนการสอนด้านการเรียงลำดับคำของภาษาจีนได้ในอนาคต

ข้อค้นพบใหม่และการตอบโต้ปัญหาของการวิจัยในครั้งนี้คือ สามารถสรุปได้ว่า PTS เหมาะแก่การใช้อธิบายการเรียงลำดับคำของส่วนขยายกริยาและคำกริยาในภาษาจีน ระดับพื้นฐาน ซึ่งแตกต่างจากการวิจัยก่อนหน้านี้ที่ไม่ระบุขอบเขตของภาษา จึงทำให้ได้ข้อสรุปในการประยุกต์ใช้ PTS ที่ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนภาษาจีนสามารถนำกฎเกณฑ์นี้ไปใช้ได้จริง และเป็นการลดภาระการจำและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียงลำดับคำของส่วนขยายกริยาและคำกริยาได้อย่างมาก

ข้อเสนอแนะต่อการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยและการต่อยอดการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นการลดภาระการจำกฎเกณฑ์ การเรียงลำดับคำของส่วนขยายกริยาและคำกริยาในภาษาจีนได้ ทั้งยังสามารถเพิ่มความเข้าใจต่อกฎเกณฑ์เหล่านี้ได้ ซึ่งผู้เรียนโดยเฉพาะระดับพื้นฐานที่ไม่ใช่ นักภาษา อาจจะเป็นเรื่องยากที่จะจำคำศัพท์ทางวิชาการเช่นการทำความเข้าใจต่อส่วนขยายกริยา ในด้านของผู้สอนก็จะสามารถใช้กฎเกณฑ์ที่สั้นลง และประยุกต์ใช้ได้ขอบเขตของภาษาจีนระดับพื้นฐานได้อย่างมั่นใจ

การต่อยอดของผลงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจทำได้โดยขยายขอบเขตการวิจัยให้ไปสู่ภาษาจีนระดับกลางและระดับสูง จนกระทั่งถึงภาษาจีนที่มีการใช้กันในยุคปัจจุบัน ที่ผู้เรียนระดับสูงอาจพบได้ในโอกาสต่างๆ เช่น การเสกสื่อบันเทิงคดีและสารคดี เป็นต้น แม้กระทั่งภาษาวัยรุ่นหรือขอบเขตภาษาอื่น ๆ ก็เช่นกัน ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันที่ผู้เรียนภาษาจีนจำเป็นต้องเรียนสิ่งอื่นมากมายที่นอกเหนือจากภาษาจีน เช่น ธุรกิจ อุตสาหกรรมการ เมืองเศรษฐกิจ และอื่นๆอีกมากมาย การวิจัยไวยากรณ์จึงควรมีความทันสมัยใหม่ เป็นการศึกษาการประยุกต์ใช้กฎเกณฑ์ สามารถช่วยลดภาระในการเรียนของผู้เรียนได้จริง

บรรณานุกรม

- Bian, X.Y. (2020). *A study on the acquisition of Chinese adverbs by Thai students* [Master's thesis]. Hebei Normal University. (in Chinese)
- Chaichotiranant, S. (2015). The study of erroneous in translation from Thai to Chinese of Business Chinese students. *Panyapiwat Journal*, 7(1), 116-126. (in Thai)
- Dai, H.Y. (1988). Time sequence and word order in Chinese. *Foreign Linguistics*, 1, 10-20. (in Chinese)
- Huang, B.R., & Li, W. (2012). *Modern Chinese*. Beijing: Peking University Press. (in Chinese)
- Huang, L.C. (2013). The principle of temporal sequence and the teaching of Chinese word order. *Chinese Teaching and Research*, 2(50), 36-42. (in Chinese)
- Kan, Z.H. (2000). A review of the principles of temporal sequence and temporal scope. *Journal of Shaoguan University* (Social Science Edition), 21(5), 114-117. (in Chinese)
- Kidprasert, C. (2019). An analysis of Chinese writing errors of Chinese major students, *Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University*. The 10th National and International Academic Conference at Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, 636-646. (in Thai)
- Xu, G.M. (2011). *Developing Chinese Elementary Comprehensive I* (2nd ed.). Beijing Language and Culture University Press. (in Chinese)
- Xu, G.M. (2011). *Developing Chinese Elementary Comprehensive II* (2nd ed.). Beijing Language and Culture University Press. (in Chinese)
- Lu, S.X. (2013). *Eight Hundred Words in Modern Chinese* (Revised Edition). The Commercial Press. (in Chinese)
- Liu, X.L., & Yu, S.Z. (2011). On the spatiality of Chinese—Starting from Dai Haoyi's "Principle of Temporal Sequence and Chinese Word Order." *Research on Language Theory*, 14-16, 45-60. (in Chinese)
- Liu, Y.H. (2004). *Practical Modern Chinese Grammar*. The Commercial Press. (in Chinese)
- Luo, X.R. (2015). The principle of temporal sequence and the temporal relationship in the bei construction. *Journal of Tongren University*, 14(7), 97-99. (in Chinese)
- Nuritamon, S. (2022). Analysis of Grammatical Errors in Writing Chinese Sentences by Students of the School of Liberal Arts, University of Phayao. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 41(6), 135-152. (in Thai)

- Phromdaen, S., & Sitthichan, P. (2022). Problems on the use of Chinese endocentric phrases encountered by Chinese major students at Thaksin University. *Naresuan University Humanities Journal*, 19(2), 1-13. (in Thai)
- Wonglertrit, P., & Nusitchaiyakarn, A. (2019). The study of applying Chinese word order in Teaching Chinese to Thai students on the base of PTS. *The 10th National and International Academic Conference*, 782-793. (in Thai)
- Yang, J.Z. (2016). *Hanyu Jiaocheng [汉语教程]*. Beijing Language and Culture University Press. (in Chinese)
- Zhang, Y.Y. (2021). A study on the word order errors in Chinese adverbial clauses made by Thai high school students [Master's thesis]. Hebei University. (in Chinese)

An Exploration of Wedding Issues in Taiwan-America Cross-Cultural Teaching: Through Movies “The Wonderful Wedding” & “Bride Wars”

Ying-Ying Chien¹; Shao-Ching Wong²

Teaching Chinese as a Second Language, National Taiwan Normal University,
Taipei City, 106308 Taiwan
Email: yychien19@gmail.com

(received 4 February 2025) (revised 3 May 2025) (accepted 15 May 2025)

Abstract

The wedding preparation process and customs are culturally oriented, but are rarely the subject of cross-cultural discussion. In this study, we used the cross-cultural theory of contrast analysis, textual analysis method combined with media teaching method. Through the plot and lines of the film, it presents different views on marriage and family under different cultural models. Taiwan film “The Wonderful Wedding”, presents cumbersome wedding customs in a humorous way. The American film “Bride Wars”, was even adapted into a Chinese film of the same name. The two films show the differences in customs, expenses, and marriage. Among them, the Eastern bride price, the matchmaker and the western something four rituals are a unique feature of the wedding ceremony. Through these elements, the cultural meanings behind them are dissected.

In recent years, cross-cultural film teaching has gradually risen, and this research intends to focus on the analysis of the wedding theme of movie and derive it to the design of lesson plans. The target audience is adult learners with European and American cultural backgrounds and intermediate Chinese language skills, with a view to integrating their own experiences and life experiences for reflection. Hope that this research can serve as a reference for Chinese teachers in the future teaching of marriage issues, so that second language learners can understand the multicultural differences in different societies.

Keywords: Marriage; Cross-Cultural Comparison; Media Teaching; “The Wonderful Wedding”; “Bride Wars”

¹ Professor in the Doctoral Degree Program “Teaching Chinese as a Second Language”; Corresponding author.

² M.A. in the Master Degree Program “Teaching Chinese as a Second Language”

台美婚庆对比与跨文化教学应用：以电影《大囍临门》与《新娘大作战》为例

简瑛瑛³、黄劭晴⁴

台湾 台北市 国立台湾师范大学 华语文教学研究所 邮编 10610

邮箱: yychien19@gmail.com

收稿日期 2025. 2. 4 修回日期 2025. 5. 3 接收日期 2025. 5. 15

摘要

结婚筹备过程及习俗蕴涵多面向文化内涵，却鲜少成为跨文化探讨的主题。本次研究采用跨文化理论中的对比分析、文本分析法结合华语文化教学，透过电影情节与台词反映出中西文化之对比，在不同文化模式下所呈现的婚姻观。台湾电影《大囍临门》(The Wonderful Wedding, 2015)，以诙谐手法呈现繁琐婚礼习俗；美国电影《新娘大作战》(Bride Wars, 2009)，甚至被改编为中国同名电影。两部电影分别从习俗、开销、婚姻观等展露差异之处，其中亚洲的聘礼、媒人与欧美的 something four 礼仪更是婚庆独有的一大特色，透过这些元素剖析背后所涵盖的文化意涵。

近年来跨文化及媒体教学已成为新兴多元特色的教学模式，本研究拟聚焦电影之婚庆主题分析并衍生至教案设计中。教学对象为欧美文化背景且中文能力中级之成人学习者，以期学习者能结合自身经验与人生历练进行反思。冀望本研究能给予华语教师作为未来婚庆议题教学之参考针对欧美学习者提出跨文化教学之建议与教案，使二语学习者可以了解社会的多元文化差异。

关键词：婚姻、跨文化比较、媒体教学、《大囍临门》、《新娘大作战》

一、绪论与研究动机

婚禮慶典，是个渊源流传的文化仪式，正所谓「先成家后立业」，家庭美满方可事业有成，成家可谓是人生即成年礼后的第二个里程碑。爱情的最高境界实为二合为一，无论东方或西方，结婚都属人生大事，在各式策划与礼俗之下，婚姻圆满落幕，其中婚庆的仪式必不可少。东方亚洲社会普遍遵循父权制度，强调中华道德文化，其中孝道文化更为着重，集体主义显着；西方欧美社会则提倡个体主义，以个人感受为核心，在整体婚庆构思以自己想法为主，免去协商的繁冗过程。为此，两个不同文化

³ 国立台湾师范大学华语文教学研究所专任教授

⁴ 国立台湾师范大学华语文教学研究所硕士

背景在同一议题上的差异性仍是十分值得剖析的，不同文化背景延伸而出的礼仪规范皆代表一个文化圈，没有绝对的对错，都值得被传承与发扬。

婚姻，其多样性与延展性十分广阔，故笔者认为，「婚庆」礼俗的多元性和背后文化饱满性十分值得被探讨。再者，婚姻的价值远远不局限于传统习俗，其涉及家庭、语言、婚姻观，乃至整体社会风气架构，皆有关联，故「婚庆」为一多元议题，值得一探究竟。婚姻具备层次性，从表层习俗文化，到深层孝道文化，层层环绕，在不同视角之下进行不一样的诠释与表达，给予研究者不同的解读方向。

综上所述，「婚庆」议题的兼容性与各方面的差异性十分适合华语教师带入课堂教学之中，让欧美文化背景非母语学习者学习中文的同时也可以更多地接触中华文化，语言习得与文化交流兼并，提升课程知识丰富度。透过不同文化对比分析，学习者更可跳脱固有框架，在自身文化背景之下探索别的文化圈子，补足空缺的知识领域，拓展学习者国际视野。

华语习得除了文字、语言范畴，文化意涵及情感表达亦十分重要，其不仅仅是沟通的桥梁，更是社会之本质。每个文化都有不同的精神面貌，在了解文化综合性前，都必须考虑其传播的事实性。语言学家黄宣范教授曾云：「语言文化的多元性、独特性一向是人文精神的根本，但受现代科技中唯物思想的腐蚀更需要整个社会持久的关怀和肯定」(Huang, 2005)。文化之传播力量不容小觑。弗朗茨·鲍厄斯 (Franz Boas) 认为婚姻是一种文化现象，主张不同文化应该被平等对待，因此婚姻的定义和实践方式因文化而异。不同文化对婚姻的期望和要求也不同，因此不能用一种标准来评价不同文化的婚姻制度 (Huang, 2005)。由此可见，学习语言与其背后文化实为唇齿相依之紧密关系，重视语言文化能够让学习者更为贴近语言本身，在日常中可以实际运用而不局限于课本教学。

影视作品向来都是文化传播不可或缺的媒介，现今后现代文化已将「论述」转变成「图像」，取自日常生活的视觉经验，让观众可以沉浸在其对文化客观的欲望中 (Lash, 1990 转引自 Barker, 2004) 电影作为教学媒介不仅是对教学的最佳辅助，也是让学生贴近现实社会语言文化的最佳桥梁。

然而，作为辅助教学，教师常常以单一文化进行教学，较少从多元对比及跨文化的视角进行课程编排，让学习者可在熟知的范畴里与另类文化对比，加深印象及提升学习者认知能力。故此，本研究的目标首先藉由《大囍临门》及《新娘大作战》来对比中西方婚庆文化，其次将中式婚庆文化设计为教案代入课堂，让二语学习者可对「婚庆」这一人生课题进行反思与探究，解锁两个不同文化元素的各类礼节与禁忌，并开拓跨文化思维模式。

二、研究方法

本次研究将透过以下三种研究方法对两部电影进行分析探究，从美国电影《新娘大作战》及台湾电影《大囍临门》对比出其中的差异之处如婚姻观、习俗禁忌、语境等，探讨不同文化下对婚姻的理解。方法论的采用让研究拥有更具体的方向，通过不同的研究方法对主题进行研究，给予主题辅助作用。此外，藉由不同研究方法可从不同面向对婚庆议题进行分析解读，以不同载体与方向进行剖析。

1、比较文化研究

比较文化是一种跨学科的研究方式，它涉及对不同文化背景下的信仰、价值观、习俗和社会组织等进行比较研究。张汉良(Zhang, 2003)曾表示比较文化是对世界的文化及文明进行同一性与差异性比较的学科，其核心意义在于掌握当中的规律以便了解不同文化下不同体系的特征，以比较的方式对两个或以上的文化进行探讨与对比，从中分析不同文化的背景与形成因素。通过比较，人们可以更好地理解不同文化之间的差异，深入理解不同文化的本质特征与内在规律，从而促进不同文化之间的沟通和交流。其研究意义在于促进不同文化之间的交流性，进而减少文化冲突与误解。比较文化的研究对于解决跨文化交流中的语言、文化和价值观等问题非常重要，故亦被称为「比较文化研究法」(Cao, 2003)。

承前述论述，跨文化比较必须从全球视角出发，将两个或以上同类型作品进行对比分析及探究，而「比较」亦是最简单直接的研究方式，将两者互相牵制，跨越国别、文虎、语言等。笔者希望以比较理论中的「平行研究」作为本次跨文化比较研究之方法，透过此方法对比出「婚庆」习俗在中西不同拍摄手法与诠释下的呈现，例如亚洲与欧美、婚姻观、父权与自主等进行探究。电影为展现文化最直接且细腻的媒介，故本研究选取亚洲电影《大囍临门》与欧美电影《新娘大作战》进行比较研究，后代入跨文化教学，让学生对于不同文化进行基础对比能力进而拓展文化意识。

2、华语文化教学

对于教学这一领域，美国外语教师协会 ACTFL 针对外语教学提出了 5C 指标，包括：Communication（沟通）、Cultures（文化）、Connections（贯连）、Comparisons（比较）、Communities（社区），5C 同时也是美国 AP 中文课程的依据。(Zhang, 2010) 在世界「华语热」的趋势之下，华语文教学迈向国际，教学内容逐步国际化，将国界这一线条模糊，形成多元跨国教学，文化相互交流，创造符合新时代的华语教学模式。5C 教学目标与跨文化领域实为唇齿相依的关系，对于培育学习者跨文化能力十分重要，其中语言更是跨文化重要的交流媒介。

Raymond Williams (1958) 曾指出「大 C 文化是指传统上与社会上层相关的文化，如文学、音乐、美术、哲学等；小 C 文化则是指与大众文化相关的文化，如流行音乐、电影、电视、广告等。」(Dworkin & Roman, 1993)。由此可见，在文化的范畴内，社会上常以大 C 文化为主且占据重大地位，普及性高；而小 C 文化较具特殊性与多样性，虽不及大 C 文化普及，却是不可或缺的文化筹码。不同于以往的华语教学模式，在强调「听、说、读、写」的全面发展的同时，5C 更加着重「学生」本体，教学活动设计以「学生」为核心，着重增加学生沟通对话与互相学习的机会，让学生沉浸在真实语料、传统与当代文化中，促使学生具备自主学习的能力，将学生带入沟通能力导向。

3、媒体教学法

媒体教学法透过各种媒体设备与技术如图像、音频、动画等，进行辅助教学。透过外在多种媒体辅助，教师可以更有效地向学习者传递核心概念，让学习者以更直接简单的方式进行学习，课程更为生动有趣，提升学习者的学习动机与效率，达至最佳学习效果 (Ma, 2004)。

随着时代进步，在科技的推波助澜之下，现代教师教学模式及学生学习模式已随着工具进行调整及变更。其中，最为显着的是从教师为导向的单项式教学转变成以学习者为中心的互动式教学，藉由多媒体的辅助，对课程进行多元性的协调及编辑，让课程变得生动有趣，提高学习者的学习动机及注意力 (Zheng & Song, 2011)。

媒体教学法为一多样教学法，其可通过各种媒体形式进行教学，让课堂变得更为生动有趣。以下为教学中常见的媒体结合教学的方式 (Deng, 2012)：

- A. 图像/图表：采用 PPT 或 EXCEL 等多元工具，将复杂及抽象的概念进行统整归纳，让学习者可以一目了然，将课程重点进行有效分类。
- B. 音频或影片：对于一些较难描述的步骤或抽象概念，藉由画面与声效让学习者深入吸收，透过视觉与听觉加强记忆点。可事先选好相关影片或进行预录，并藉由 PPT、线上教学平台等进行分享与讨论。
- C. 互动式教学：采用互动的方式结合线上媒介如 KAHOOT、PLICKERS 等互动式工具，让学习者可以以游戏的学习者学习动机。此外，可纳入角色扮演、小组讨论等形式，提高课堂的学习氛围。
- D. 线上教学平台：利用线上教学平台进行课程的传授，打破教学地域的限制，学习者在任何地方皆可获得学习资源，如师大采用 MOODLE 线上教学平台即为最佳例子。

三、以亚洲与西方电影婚庆议题之诠释為例

1、电影介绍

《大囍临门》（The Wonderful Wedding, 2015）

影片以亚洲华人婚俗介绍为主，其中包含文化习俗、两性社会阶级等。本电影透过父亲视角出发，因不满女儿淑芬嫁给小三岁的女婿高飞，故对于婚礼筹备的要求更为严谨，一切按照台湾传统婚礼进行筹备，其中包含聘金、迎娶人数、流水席礼数、婚礼禁忌等，展现亚洲社会对于婚俗的坚持与背后的文化意涵，透过荧幕将婚礼的习俗与筹备的艰辛展现得淋漓尽致，且总票房占2.5亿台币，以诙谐有趣的手法将文化呈现。影片中以方言及中文进行穿插，更贴近华人背景面貌，展现不一样的文化交流方式。

《新娘大作战》（Bride Wars, 2009）

影片以欧美筹备婚礼过程为主，其中包含文化习俗、两性权利等。从小情如姐妹的两人丽芙（Liv）与艾玛（Emma），最大梦想就是在纽约广场大饭店（Plaza Hotel）举行一场梦想中的世纪婚礼，并约定作对方的伴娘。没想到策划婚礼出了差错，把两人婚期定在同一天里导致必须有一人改期，在不肯让步的情况下多年来的挚友变成终生最大的宿敌。本电影将西式婚礼筹备透过剧情呈现，其中贯穿了欧美婚俗「蓝色的」，以真情进行诠释，荣获当周北美票房第二名。有趣的是，本部欧美电影后被翻拍为同名中国电影，同一内容分别在不同国度与文化圈呈现。

2、电影之跨文化对比分析

关于社会习俗与文化教育，其核心在于「社会规范」。卡西尔（Ernst Cassirer）曾说过：「人不可能过着他的生活而不表达他的生活。这种不同的表达形式构成了一个新的领域。」（Ji, 2005）。无论亚洲或西方，皆有自身文化圈所存在的礼仪规范，而作为人生第二里程碑的婚姻大事将东西文化礼仪呈现得更为直接，放大不同文化的闪光点。

第一阶段为婚姻观差异，不同文化背景对于结婚这件事有不同的看法，婚姻观往往与生长背景息息相关；第二阶段为习俗差异，因受到大环境的影响，婚姻礼俗必然不同，其意义也不尽相同。；第三阶段为语境，透过电影台词解读不同文化对同一事

件的态度；以下分别从婚姻观、习俗、语境中对比两部电影的差异，揭露东西方社会对于婚庆议题的诠释面。

2.1 婚姻观：亚洲「门当户对」VS 欧美「爱情至上」

欧美教育呈现个体主义，较注重自己的自由及培育孩子的独立性；亚洲教育倡导集体主义，以家庭群体为重，故较少将自己摆在第一位置。为此，在婚姻这一领域亚洲采取接纳与聆听长辈的想法，孝顺的同时较少融入自身看法；欧美世界则全凭自身意愿制定梦想的婚礼。

在婚姻观方面，亚洲社会孝道为先的根本仍是源自于父权主义，男女社会不平等的现象虽已逐渐褪去，却在各式观念上渐露锋芒，其中女性贞操等亦被放大，凸显男尊女卑的现象，社会的进步却也在父权体制之下怯步。欧美社会强调尊重包容，独立来自于对自己负责的意识，任何事务都无法成为阻碍，追溯于自己的内心，凡事对自己的决定负责不后悔。

《大囍临门》	《新娘大作战》
孝道为先	尊重包容
男尊女卑	两性平等
禁止未婚先孕	共同组织新家庭

2.2 习俗：亚洲「家人共筹」VS 欧美「自主规划」

Goode(1963)指明：「每个社会都有其控制择偶的方法，近亲间禁止通婚就是其中最明显的一项」。现代社会虽强调「自由恋爱」，但仍免不了考虑传统社会所强调的安定，男婚女嫁对原有社会秩序及社会结构均不能轻易破坏(Peng, 2003)。在原生环境背景之下，习俗成为牢不可破的传承脉络，其与现代社会的链接仍是新人需要考虑的部分，互相结合达至理想婚礼。

亚洲社会倾向家人共筹，虽尊重新人的决定，但在习俗上仍不可避免地传承与沿袭，家人也一再强调习俗的意义，协助筹备避免新人碰触禁忌，冀望透过习俗给予新人最大的祝福。欧美社会以自主规划为主，一般将自身想法告知婚礼策划师即可，完美打造梦想婚礼，不受限于任何人事务。虽然如此，欧美婚庆仍保留部分习俗供新人参照，其中 something four 汇集了新娘女性亲朋好友的祝福，旧的代表延续传承、新的代表对未来期许、借的代表从幸福的朋友那沾染喜气、蓝的则代表纯洁忠诚的爱情。冀望透过 something four 幸福氛围带给新娘幸运(Dinsdale, 2015)。

	《大囍临门》	《新娘大作战》
筹备负责人	媒婆	婚礼策划师
婚姻礼俗	聘金	Something Four (旧、新、借、蓝色的)
婚礼礼服	红色龙凤褂	白色婚纱
婚礼开锁	男方支付	女方支付

2.3 语境：亚洲「高」VS 欧美「低」

两部电影均以曲折的悲转喜手法来衬托「结婚」，让喜庆的议题透过辗转曲折的手法变得更为让人印象深刻。这些反衬的剧情安排，除了让观众心情起伏，也透露着东西方在处理同一议题的时候透过台词所表达的成述方式之间的差异。

语境的概念最早可追溯至英国民俗学家马林诺斯基《意义的意义》，其中提及：「话语和环境相互紧密地纠合在一起，语言环境对于理解语言来说是必不可少的」。(Zhang, 2003)。其中，文化语境对于跨文化交际更为重要，反映了一个民族的特征，理解文化必须理解语言。亚洲华人社会属于高语境社会，在语言表达上以「委婉、迂回」的方式进行对话，容易造成误解，较难从单一字句中明白所要表达的意义；西方社会则属于低语境社会，较不会在意谈话时的语境及氛围，以「直接、清晰」为表达方式，让聆听者直接明白需求。

	《大囍临门》	《新娘大作战》
台词	1. 「虾子不会剥吗？我帮你剥。」 淑芬母亲以委婉的方式化解高飞不会剥虾的尴尬，讽刺高飞虽为高层人士，却连剥虾都不会，暗讽其生活自理能力。 2. 「我是谁你知道不知道？我是她老爸」字面意义是询问，实则以迂回方式凸显华人敬重长辈的美德，哪怕长辈输了仍可不按照规定惩罚。	1. 「答应我在他跟你求婚前你不会告诉任何人」结果下一秒 Liv 马上告诉一起聚会的姐妹，凸显了女生对于婚姻的期待早已超过理性可控范围，以直接方式表达喜悦之情。 2. 「你已经约好婚礼策划师了吗？你昨天才订婚。」Liv 以直接的方式进行询问，丝毫不掩饰。

四、教案设计编写

本小节将以电影《大囍临门》及《新娘大作战》为主轴，搭配其他影片的部分片段进行教学范例，设计完整的教学方案。本研究教学对象设定为非中文母语者且华文能力 B1 级之欧美学生，年龄为 18 岁以上之成人，因电影探讨之「婚庆」议题较贴近成人知识范畴与生活，且对于文化这一领域成人较可结合自身经验与人生历练做出客观分析，故拟定成人学习者作为本研究之教学对象，提供学习者反思自身文化的同时亦可与其他文化做对比。

1、课程介绍

课程单元：中西婚庆文化比较

课程时间：3 堂，每堂 60 分钟。

教学对象：欧美文化背景中文层度 B2 或以上之成人学习者。

教学目标：认识婚俗的多元性，了解不同文化在同一议题背后的意义与价值，藉由中西文化的对比，对不同文化圈之性别划分有更深入的理解。

教学内容：以文化为主，语言为辅，主要教授不同文化圈对待婚庆及习俗的态度与方式，同时补充超出程度之语法生词。

所需语言技能：听、说、读、写。

作业/活动：问题讨论、心得分享、文化体验等。

教材/教学资源：PPT、DVD、图卡、学习单等。

课程学习单中所使用的图片均来自想亮影艺股份有限公司制作出品的《大囍临门》、二十世纪福斯新摄政制作公司制作出品《新娘大作战》故不再另外标示注脚。语言学习中词汇与语法的部分皆通过 TOCFL 断词系统筛选与评估等级。

为了让学习者可以认识中华传统婚庆习俗，本次特选取《大囍临门》作为教学媒材，而因应其喜剧效果，故电影文本内容偏向浮夸，而本次教案主要截取习俗的部分进行介绍，冀望学习者对于习俗有基本概念，并藉由课程活动设计认识当今现代亚洲婚姻的转变，不再受限于习俗的部分，更结合了欧美的文化，形成独具一格的亚洲婚庆文化。

第一堂：婚姻与宗教

教学方案：第一堂				
课程主旨	以仪式及习俗文化为主，透过影片声光效果与画面编排，对比不同文化圈子的差异，进行跨文化对比分析。			
课程目标	带领学生进入课程主题，藉由两部不同文化主题的电影进行跨文化对比，引起学生学习动机。			
时间	教学步骤			备注
	活动	老师	学生	
0-10min	对比分析 前导纲要	请学习者比较中西海报的色彩运用、人物等，找出其中的文化差异点。	需说出两个海报相异处，通过海报视觉呈现进行对比及回答相关跨文化的问题。	热身活动
10-20min	语言教学	使用图片作为辅助，提供电影例句与实际例句加深学生印象。	学生根据老师给予的图片与例句认识新词汇，并藉由老师讲解理解词汇的用法。	学习单： 词汇、语法
20-27min	影片播放	播放欧美婚俗相关片段，协助学习者复习自身文化圈的习俗。	观察影片中出现的仪式及习俗，注意是否与自身文化背景习俗相符。	《新娘大作战》 0212-0300 0450-0517 1900-2053 012049-012135
27-35min	影片播放	请学习中注意影片中所出现的华人社会婚礼仪式或习俗。	记录所看到印象较深刻的仪式或习俗。	《大囍临门》 3738-4019 4803-5140
35-50min	跨文化教学 (对比分析)	五人一组讨论所观察到的两个文化圈子婚俗的差异，列点说明，轮流上台报告。		学习单： 跨文化教学一
50-60min	跨文化教学 (小组讨论)	1. 你觉得门当户对重要吗？你的国家对于婚姻有什么类似的习俗吗？ 2. 你的国家有类似媒人的职业吗？你认为「父母之命，媒妁之言」是什么意思？		学习单： 跨文化教学二

学习单：第一堂

热身活动：跨文化对比分析

《新娘大作战》海报

《大囍临门》海报

1. 海报里分别是以家族制还是教会制划分？如此划分的原因是什么？
2. 华社以红色为喜庆象征，欧美以白色为纯洁象征，请分享你的国家婚庆以什么颜色为整体主色调？为什么？

语言教学(学习单)

汇总表 ⁵				语法点
聘金	N	计较	B2	1. 难过
亲家	N	面子	B2	例句：看两位就知道，难怪能养育出淑芬这样的好女孩。
伯父	B2	媒人	N	
养育	C1	捧	B2	2. 尽管
新娘	B2	回礼	N	例句：若有什么要求你尽管说。

跨文化教学一

五人一组讨论所观察到的两个文化圈子婚俗的差异，列点说明，轮流上台报告。

	《大囍临门》	《新娘大作战》	自身国家
仪式			
禁忌			
礼服			

⁵ 为国立台湾师范大学国语教学中心与工业技术研究院，根据国家华语测验推动工作委员会之〈华语八千词〉所设计的网站，能使用篇章、句子进行断词对比。笔者将电影台词透过此系统分析出超过学习者程度之词汇进行教学。《TOCFL 华语词汇通》
<http://huayutools.mtc.ntnu.edu.tw/ts/TextSegmentation.aspx> (2022年08月24日查询)

第二堂：婚姻与性别

教案设计：第二堂：				
课程主旨	本次课程聚焦于亚洲华社及欧美社会在婚礼开销规划上分别以「男/女性」支付为主，剖析不同文化在两性责任的差异。			
课程目标	1. 理解不同文化在婚礼开销规划上的意义。 2. 理解两性在华社与欧美婚礼筹备上的责任与地位。			
时间	教学步骤			备注
	活动	老师	学生	
0-15min	文化教学 热身活动	将学习者分为男女两组，请学习者提出对于男女在婚姻上的看法。	分享自己对于男女在婚姻上扮演的角色的看法。	学习单： 文化教学一
15-22min	影片播放	播放婚礼筹备片段，让学习者理解西式婚礼筹备开销。	观察影片中新人（Lilian）对于婚礼开锁的选择与做法，理解其意义。	《伴娘我最大》 4125-4153 012500-012905 015645-015855
22-27min	影片播放	请学习者注意影片中新人（伟杰）面临婚礼开销的焦虑与心酸。	观察影片中新人面临婚礼开锁压力时的反应与解决方式。	《女人我最大》 20210416》 23:40-28:15
27-45min	跨文化教学 小组讨论	1. 就你的文化认知，婚礼开锁是否属于男方/女方其中一方的单方面责任义务？为什么？ 2. 你觉得亚洲父权社会中，聘金数字与其面子文化之间的关系是什么？对女性的意义及影响是什么？		跨文化教学一
45-60min	跨文化教学 婚礼开锁规划	如果你和伴侣文化背景不一样，你觉得哪些是你的婚礼绝对必要的开锁，并说明选择的原因与意义。		学习单： 跨文化教学二

学习单：第二堂	
请学生分成男女两组，分享对于婚姻的看法。 例子：我觉得男生在婚姻上的责任是赚钱养家。 你的想法：	
跨文化教学二：婚姻开锁规划	
如果你和伴侣文化背景不一样，你觉得哪些是你们的婚礼绝对必要的开锁，并说明选择原因。 ● 聘金聘礼 ● 婚前小旅行 ● 聘雇媒人/婚礼策划师 ● 婚戒 ● 订婚宴 ● 摆喜酒 ● 婚纱 ● 婚礼礼金 ● 婚礼请柬 ● 单身派对 ● 贺礼会 ● 蜜月旅行 我选择 原因：	

第三堂：婚姻与认同

教案设计：第二堂课				
课程主旨	皆由影片让学习者理解当今现代多元的婚姻模式，除了前一堂课个有的习俗仪式，认识现代婚姻趋势也是必不可少的。			
课程目标	1. 理解文化交融的婚姻面貌，如中西融合等。 2. 认识现代婚姻模式如跨国婚姻、同志婚姻。			
时间	教学步骤			备注
	活动	老师	学生	
0-5min	影片播放	请学习中关注影片中现代亚洲华人社会婚姻模式的情况。	透过影片观赏找出现代婚姻改变的部分。	《伦敦. 爱》
5-15min	跨文化教学 中西融合 (小组讨论)	1. 亚洲婚礼融入了欧美元素，如白婚纱等，你的文化圈里是否也有其他婚姻模式融合的现象？		跨文化教学一

		2. 请说出你觉得文化融合的优缺点，对于原先的习俗文化是否有影响？	
15-35min	跨文化教学 (跨国婚姻)	请学生找寻与自身国籍不同的同学，两人一组，设想倘若你们结婚，什么会是你们所要面对的问题？	跨文化教学二
35-40min	影片播放	除了跨国融合，现代社会中也出现了同志婚姻，成为了不可或缺的婚姻议题。老师透过短片，让学习者理解现代社会对于同志婚姻的看法与考虑。	<Same-Sex Marriage Controversy in Taiwan> 9:00-12:43
40-60min	议题探究 (同志婚姻)	按照学习者意愿，将学习者分成赞成及反对两组，两组讨论后分别提出自身的观点，进而培养学习者对于同志婚姻的理解。	学习单： 同志婚姻探究

学习单：议题探究
我们组是 赞成/反对 <u> </u> 同志婚姻 原因：

本教案设计一共分为三堂课，主题分别为「婚姻与宗教」、「婚姻与性别」及「婚姻与认同」。第一堂课从习俗及仪式出发，搭配跨文化教学对比分析，让学习者在理解传统文化的同时也可以进行反思。藉由小组讨论将婚姻习俗具象化，让学习者可以深入探究文化背后的意义。最后，纳入性别课题搭配，让学习者在理解习俗的同时也了解两性在婚姻中的角色地位。

在对中西婚姻已有基础理解之下，第二堂课程将从两性的角度出发，剖析两性在婚姻上的责任与地位。在暖身活动是让学生分享自身对于两性在婚姻上的职责，带领学生进入课题。接着，透过影片及小组讨论的方式让学生探索两性在不同文化中的婚姻模式，最后藉由婚姻开销规划让学生反思。

最后带入现代婚姻模式，透过影片让学习者对于亚洲现代婚姻中西融合进行探讨，皆由小组讨论让学习者发掘婚姻中西融合的优缺。其次，纳入跨国婚姻议题，以分组的方式让学生体验跨国婚姻的磨合与需求。最后，透过同志婚庆相关影片让学习者理解同志婚姻的概念，进而表达自身对于同志婚姻的看法。

五、小结

随着时代进步，东西婚俗的概念已逐步扩大，以「自由婚嫁」取代「父母之命，媒妁之言」，开始探讨结婚新人对于组织家庭、生育率等问题。也因此，台湾社会逐步西化，在婚姻议题形成较开放自主的社会，成为跳脱东方刻板印象的优先国度。徐复观先生在《当今读经问题之争论》表示：「中国文化是一道德性的文化，并且是一个大一统的文化」(Peng, 2006)。人类如何在时代进步之下能兼并传统中式及西方文化仍是值得探讨的领域。

本研究以欧美电影《新娘大作战》与亚洲电影《大囍临门》对婚俗进行诠释，以媒体教学设计符合文化对比的教案以利后续研究参考。电影是语言教学很好的媒介，以声音特效及画面拍摄视角相辅相成，生动的剧情能吸引学习者的目光与专注力，进而使教学达到事半功倍的效果。而作为人生课题的婚庆议题，在教学上若以电影为载体，更可引起学习者的动机，加深其对于结婚的概念，在理论上更进一步。冀望本研究及教学应用能给华语教师作为未来文化议题教学之参考，针对欧美学习者提出结合跨文化与媒体教学之建议与教案，使二语学习者可了解并尊重不同社会的多元文化差异。

参考文献

- Cao, S.Q. (2003). *Comparative literature*. Yang-Chih Book. (in Chinese)
- Chang, H.L. (2003). *Practice and theory in a comparative literature context*. The Grand East Book.
- Chien, Y.Y. (1998). *Where is the daughter's home: Feminism and Chinese of Western comparative literature*. United Literature.
- Chien, Y.Y., & Tsai, Y.H. (Eds.) (2004). *Chinese students and Chinese language teaching: Theory, application to cultural practice*. Shulin Publishing Co., Ltd.
- Chris, B. (2004). *Cultural studies: Theory and practice*. Wu-Nan Book Inc.
- Deng, K.B. (2012). *Multimedia teaching design*. Higher Education Press. (in Chinese)
- Dinsdale, D.M. (2015). *Something old, something new, something borrowed, something true.....an exploration of wedding attire through a personal bi-cultural sensibility*. Auckland University of Technology: Fraser, Kim; Fitchett, Dale.
- Dworkin, D., & Roman, L. G. (Eds.) (1993). *Views beyond the border country: Raymond Williams and cultural politics*. London: Routledge.
- Huang, S.F. (2005). *Language, society, and ethnic awareness*. Man Ho Publishing Co., Ltd. (in Chinese)

- Ji, G.X. (2005). *Changes in marriage rituals and the reconstruction of social networks*. China Social Sciences Press. (in Chinese)
- Lai, M.D., He, S.Z., Ding, Y.J., & Lin, Z.X. (2009). *Chinese society and culture*. Wenhe Publishing Co., Ltd.
- Luo, X.M. (2000). *The comparison of English and Chinese culture of cross-cultural communication*. Liaoning People's Publishing House.
- Ma, J.P. (2004). *Multimedia teaching theory and practice*. Wu-Nan Book Inc. (in Chinese)
- Monger, G.P. (2004). *Marriage customs of the world: From henna to honeymoons*. Santa Barbara, CA: ABC-CLIO.
- Peng, H.Z. (2003). *Marriage and family*. Juliu Book Company. (in Chinese)
- Peng, L. (2006). *Chinese traditional etiquette*. Higher Education Press. (in Chinese)
- Wang, H. (2014). Reflection on the development of cross-cultural competence in CSL teacher education. *Journal of Chinese Language Teaching*, 14(3), 127-149.
- Wang, X.R. (1999). *Introduction to Comparative Culture*. Lanzhou University Press.
- Zhang, F. (2008). *A Semiotic Perspective on Text Analysis*. Heilongjiang People's Publishing House.
- Zhang, T.Y. (2003). *Contextual rhetoric*. China Yanshi Publishing House. (in Chinese)
- Zheng, X.R., & Song, R.Y. (2011). *Multimedia Chinese teaching*. Zhengzhong Book Company. (in Chinese)
- Zhuang, Y.Z., Xu, M.Z., & Fan, Y.H. (1991). *Cultural anthropology*. National Open University. (in Chinese)

The Lessons that can be Learned and Application from Thailand's Medical Tourism on China's Integrated Medical Care and Nursing Pension-Model

Kirattaya Laotrakunchai; Yupharat Laotrakunchai¹; Kitiya Chuwicharoenkit

Thailand Research Center of Changzhou University, Changzhou University,
Changzhou, Jiangsu 213164 P.R. China

Email: tayaliew@163com

(received 3 September 2024)(revised 19 November 2024)(accepted 2 January 2025)

Abstract

With the continuous increase of social pressure on elderly care, the existing elderly care models can no longer meet the needs of the elderly. The innovative development of medical and elderly care combined with elderly care models is imperative. The integrated medical and elderly care model in China is currently in a stage of deepening development, and the supply of many systems and resources needs to be improved, as well as the implementation of supervision and services needs to be strengthened. To further promote the development of medical and elderly care integration, this article provides some insights for the problems faced by the medical and elderly care integration model through the experience of Thailand's medical tourism development, from strengthening government responsibilities and strengthening legislation; Strengthening the construction of talent teams. Establishing a network service platform to continuously improve service levels; Transforming traditional views on elderly care. Solving some problems in the current integrated medical and elderly care model by providing good product services and price positioning.

Keywords: Pension mode; China's integration of medical care and nursing; Thailand's Medical Tourism

¹ Corresponding Author

泰国的医疗旅游对中国医养结合养老模式的启示与应用

刘琪²、刘瑞³、苏桂芝⁴

中国 江苏省 常州市 常州大学 泰国研究中心 邮编 213264

邮箱: tayaliew@163.com

收稿日期 2024. 9. 3 修回日期 2024. 11. 19 接收日期 2025. 1. 2

摘要

随着社会养老压力的不断增加, 现存的养老模式已不能满足老年人对养老的需求, 医养结合养老模式的创新发展势在必行。中国医养结合养老模式正处于深化发展阶段, 许多制度和资源的供给有待完善、监管和服务的落实有待加强。为促进医养结合更进一步发展, 本文通过泰国医疗旅游相关发展的经验, 为医养结合养老模式面临的问题提供一些启示, 从强化政府职责、加强立法; 加强人才队伍建设; 建立网络服务平台不断提升服务水平; 转变传统养老观点; 做好产品的服务于价格定位等解决当前医养结合养老模式中存在的一些问题。

关键词: 养老模式; 中国医养结合; 泰国医疗旅游

一、医养结合养老模式

1. 医养结合养老模式概念

“医养结合”从字面上分析, “医养结合”中“医”和“养”两个要素是一种将资源重新统筹, 以“养”为主、实现“医”的可及性的一种新型照护养老方式, 即医疗资源与养老资源相结合, 实现社会资源利用的最大化。其中, “医”包括医疗康复保健服务, 具体有医疗服务、健康咨询服务、健康检查服务、疾病诊治和护理服务、大病康复服务以及临终关怀服务等; “养”包括的生活照护服务、精神心理服务、文化活动服务。利用“医养一体化”的发展模式, 集医疗、康复、养生、养老等为一体, 把老年人健康医疗服务放在首要位置, 将养老机构和医院的功能相结合, 把生活照料和康复关怀融为一体的新型模式。

“医养结合”概念从服务的主体、对象、方式和内容 4 个方面进行分析。第一, 医养服务供给的主体多样, 其中包括政府、社区、家庭、养老和医疗组织。第二, 服务对象层面, “医养结合”提供的服务面向所有老龄人, 其中包括健康能自理、基本健康部

² 刘琪 (1979-), 女, 博士, 从事泰中关系, 国际中文教学等研究。

³ 刘瑞 (1987-), 女, 硕士, 从事泰中关系, 国际中文教学等研究, 邮箱: yupa_sui@hotmail.com

⁴ 苏桂芝 (1977-), 女, 博士, 从事国际中文教学等研究, 邮箱: keaiguizhi@gmail.com

分自理、身体状况差难以自理等所有层次。第三，医养服务的供给方式多样，既可嵌入养老中：在养老院或老年公寓中增设医疗设备和人员、在家庭中利用社区补给服务；也可融入医疗中：在卫生机构增加照料服务、在医院发展老年医学科；还可以不同性质机构进行合作。第四，服务内容层面，不同于传统方式提供单一服务，“医养结合”提供综合性服务，核心要素在于“养”、“医”、“合”。“养”包括起居照料、文化活动、生活陪伴等多形式全方位的照顾，“医”指常规检查、疾病咨询、疾病诊断、疾病治疗和疾病康复的全套服务，“合”指不同机构要将“养”和“医”深度整合，使老年人能够有病诊治、无病休养、医养结合。

2. 医养结合养老模式文献综述

最早提出“医养结合”的是 Guo, D. 等（2005）学者：“我国老龄化问题严峻，传统养老弊病甚多，应引入‘医养结合’”。之后学术界从多个角度对“医养结合”进行研究，比如 Wang, P. Q 等（2018）从多重博弈视角出发，Luan, W. J.（2018）从府际合作视角阐述，Yang, J. Y.（2017）和 Liu, Q. F.（2014）进行嵌入性视角论述，Li, X. L.（2017）进行需求视角分析，Dai, X. 等（2019）基于 SWOT 分析进行论述，Liao, S. W.（2019）从互联网背景着手分析，Du, P.（2016）、Wang, H. T.（2019）在“医养结合”人才队伍建设和监督评价等方面进行了分析探讨。目前，关于“医养结合”模式研究的总量在增加，保持一个高热度状态，对“医养结合”内容的学术研究主要集中在内涵解读、运行必要性、发展模式类型、现实困境和优化建议等方面，但在研究的内容上，整体偏碎片化，尚未形成完整体系；在研究方法上，侧重于定性研究，描述性理论分析多于实验性量化分析；在研究视角上，虽然有部分学者从博弈、需求等多角度进行分析，但是结合新时代积极老龄化背景的研究少。

3. 医养结合养老模式的必要性

1) 中国人口老龄化严峻形势

所谓人口老龄化，是指老年人在总人口中的相对比例上升，按国际通行的标准，60 岁以上的老年人口或 65 岁以上的老年人口在总人口中的比例超过 10% 和 7%，即可看作是达到了人口老龄化。中国是世界上人口最多的国家之一，随着老龄化水平的不断上升，中国也成为世界上老年人口最多的国家。中国自 1999 年底步入人口老龄化社会，根据中国国家统计局于 2023 年 1 月 18 日发布的《国民经济和社会发展统计公报（2022 年）》中提到：2022 年末，全国 60 岁及以上人口为 2.8 亿人，占全国人口的 19.8%，其中 65 岁及以上人口为 2.1 亿人，占全国人口的 14.9%。与 2021 年相比，60 岁及以上人口增加 0.13 万人，比重上升 0.9 个百分点；65 岁及以上人口增加 0.1 亿人，比重上升 0.7 个百分点。根据《中国发展报告 2020》预测，2025 年“十四五”规划完成时，65 岁及以上的老年人将超过 2.1 亿，占总人口数的约 15%；2035 年和 2050 年时，中国 65 岁及

以上的老年人将达到 3.1 亿和接近 3.8 亿，占总人口比例则分别达到 22.3%和 27.9%；到 2053 年，老年人口规模将达到峰值 4.87 亿，占比达到 34.9%。伴随着老龄时代的到来，将会衍生出系列老龄问题。如独居和空巢老龄群体数量增加，到 2020 年已增至 1.18 亿，接近老龄人口总数的一半；失能、半失能老龄群体总数也不断增加，从 2010 年的 3300 万到 2018 年的 4400 万，中国现有 17603 万 65 岁以上老年人中就有 6400 万失能和半失能的老人。

表一 2011-2022 年中国 60 岁及以上老年人口数量及比重

年份	老年人人数（亿人）	总人口（亿人）	比重（%）
2011 年	1.85	12.288	13.7%
2012 年	1.94	12.714	14.3%
2013 年	2.02	13.161	14.9%
2014 年	2.12	13.755	15.5%
2015 年	2.22	13.746	16.1%
2016 年	2.31	13.827	16.7%
2017 年	2.41	16.901	17.3%
2018 年	2.49	13.954	17.9%
2019 年	2.5	14.001	18.1%
2020 年	25.6	14.118	18.2%
2021 年	2.67	14.126	18.9%
2022 年	2.8	14.118	19.8%

资料来源：国家统计局网站，<http://www.stats.gov.cn/>

2) 传统养老模式的局限性

家庭养老功能弱化

中国长期受儒家“孝”文化的影响，“养儿防老”、“送父母进养老院就是不孝顺的表现”等一些传统旧观念已经在人们思想中根深蒂固，所以相比而言，具有代际间相互补偿功能的家庭养老在我国仍然占相当大的比重，高达 70%左右，但是必须注意的是家庭养老的功能在弱化。一是早期独生子女生育政策影响了中国家庭的整体结构，家庭规模逐渐小型化。现代家庭结构加上中国未富先老的时代背景，夫妻 2 人需要同时承担赡养义务和抚养责任，生活成本也在增加，导致生活压力巨大。二是现代生活节奏增快，就业、生存压力增大，社会竞争激烈。使得年轻人更加注重自我价值的提升，许多人外出发展，学习和工作所耗费的时间和消耗的精力愈来愈多，对于父母的生活照料、陪伴和关怀愈来愈少，面对家中老龄成员需要越来越多的生活护理、医疗负担和临终关怀，更是让子女分身乏术、力不从心。三是家庭护理条件的缺失。中国的家庭养老仍是最普遍常见的方式，随着社会形势的变化，年轻人多外出就业，也很少与父母生活在一起，

形成大量空巢老人和独居老人，部分老龄人缺乏子女的照顾；部分老龄人即使有子女照顾生活，但是家庭天然也缺乏护理条件，大部分家庭不具有医疗设备、家庭成员不掌握护理知识，无法提供专业甚至是基础的护理服务。

机构养老发展乏力

机构养老，指的是老龄人在由政府或者社会组织、私人力量建立的，提供集中、专业服务的机构中养老。中国机构养老发展乏力，一方面存在数量不足、增长缓慢的问题，机构及设施的数量难以匹配我国庞大的老龄群体数量；另一方面，还存在功能结构性短缺的局限性，机构提供的服务比较单一，仅有基础的照料服务供给，缺乏专业的医疗服务和丰富的娱乐文化功能。

社区养老发展滞后

社区养老为世界各国所青睐，老龄人既可以在自己熟悉的环境生活，又可以得到细致、全面的照料，是许多老龄国家首选的养老方式。20 世纪 80 年代，伴随着中国社区的开始发展，社区养老的理念也开始萌发，但是，中国家庭养老占比大、社区发展缓慢、社区功能繁杂、社区资源有限，社区养老一直未得到很好地践行。21 世纪以来，中国在社区建设也存在操之过急的系列问题，比如大规模粗暴式拆迁、简单快速发展城镇化、房地产快速开发，土地资源紧缺，高楼林立，规划设计不合理，改变原有的社区邻里结构，不利于社区养老工作的践行落实。

3) 医疗机构服务的局限性

中国医疗机构主要包括医院、卫生室、诊所、社康中心等，主要供给专业的医疗救治工作，面对日益严重的人口老龄化问题，中国医疗服务也存在医疗资源紧缺：如卫生机构总量不足、医疗资源分配利用不合理等，而且中国医疗机构也存在“医养分离”局限，在医疗资源紧张现状和医养长期分离的背景下，中国医院一直都是以“医”为主，很少涉及养老服务领域，而且相对来说不够专业。中国医院的老年医学科普及进度十分缓慢，目前中国医院中设立老年医学科的很少，在三级医院中开设的都不足 10% 的比例，其他低级别的医院更是寥寥无几，供给难以满足老龄群体需求。

面对庞大的老年人口规模以及迅猛的老年人口增长速度，养老服务需求量迅速攀升，如何有效地满足不断上升的养老服务需求，是中国养老服务体系面临的严峻挑战。中国在积极应对老龄化的背景下，实现“医养结合”养老模式，实现社会医养资源合理配置，满足老龄群体全方位需求，补充中国养老服务体系，推动中国老龄问题解决。

二、医养结合养老模式的发展现状

中国“医养结合”养老模式从理念产生、概念提出到摸索试点，历经了发展的萌芽期和探索期，正处于在实践推广和不断深化的发展期。

1. 酝酿萌芽期（2000 年—2012 年）

中国“医养结合”初步酝酿和萌芽发展是在 2000 年至 2012 年，这段时期，关于“医养结合”的养老意识开始形成。学术界最初萌发“医养结合”的理念，郭东等学者最早（2005 年）对“医养结合”模式对老龄人养老的可行性和中国落实的必要性、紧迫性进行论述。之后，学术界对“医养结合”的认识仍然十分有限，如从知网论文查询中可以看到，时隔六年，继 2005 年首篇涉及“医养结合”论文之后的第二篇论文为 2011 年，而且 2011 年和 2012 年分别仅有 2 篇和 4 篇。

政府层面上，2011 年，在对中国养老服务体系的“十二五”规划中，也提出鼓励有条件的养老机构增添康复器材设施和服务，鼓励内部设立医疗业务科室，提高处理老龄人突发疾病的能力，转型发展养护型和医护型的养老机构。还有在《社区服务体系建设“十二五”规划》中也提出发展社区的医疗卫生服务，提高基层服务水平，满足多群体的需求。这一阶段，虽然政府并未直接提出“医养结合”政策，但是在相关的政策文件中可以看到已经开始注重老龄人的医疗需求，“养”和“医”融合的思想已经开始萌芽。

2. 起步探索期（2013 年—2015 年）

2013 年，中国国务院文件中首次明确提出“医养融合发展”，标志着中国“医养结合”开始进入起步和探索时期。《加快发展养老服务业的若干意见》中将医养融合与养老设施、老龄市场、农村养老、机构和居家养老并列，作为下一步发展的 6 大模块任务，对于卫生管理机构、医疗和养老服务提供机构都做出了明确要求，还提出了需要健全医保制度，是中国“医养结合”发展的“里程碑文件”。2015 年，“医养结合”这一概念被首次提出，原卫生计生委等 9 部门对中国“医养结合”的下一步发展目标、任务进行详细规划，对发展保障举措进行组织实施。除此之外，2013 年到 2015 年，不仅仅只是国务院发文，民政部、原卫生计生委等相关部门也都陆陆续续颁布了系列相关文件，政策内容逐步细化和深化，医养政策的鼓励和完善也推动着医养实践的起步和探索。

3. 发展深化期（2016 年至今）

2016 年，中国先后在全国 90 个城市和地区进行“医养结合”的发展试点，各地扎实推进“医养结合”服务实践，进入发展的深化时期。2016 年之后，各个部门在落实“医养结合”发展的政策法规、体制结构、任务分工、机构许可、行政审批、市场发展等都进行了规划和具体设计，内容越来越细化和专业化。与此同时，中国医疗卫生体制改革也在不断深化，在具体的改革举措中也将“医养结合”养老服务考虑其中，作为医改

的项目措施。

2020 年已经是中国开展“医养结合”养老服务试点的第 5 个年头，试点的地区通过实践已经发展成各种经典的模式类型，形成自己的典型经验，试点地区的“医养结合”服务网点基本形成，也进入到一个深化发展的攻坚期，也正处于一个进一步规范完善和推广的阶段。

三、中国医疗养老模式面临的问题

1. 工作机制及法制不健全

医养结合相关职能分散在民政、卫生计生、人力资源社会保障、住房城乡建设、国土资源、消防等多个部门，不同部门之间的政策、标准不够统一，既存在“多头管理”现象，也有“多头不管”现象，管理过程中难以形成合力，从而导致相关举措难以落实。例如：普通的养老机构交由民政部门管理，卫生医疗方面由卫生部门管理，而医保的报销政策由社会保障部门管理。因为行业不同、制度差别、财务情况等因素，政府的民政、卫生以及社保部门都会参与到“医养结合”型养老机构中，政府各部门在参与的过程中对职能已经进行了划分，也避免不了职责的交叉，导致资源的浪费。同时，政府在财政补贴这一部分也是区别对待了，一般的养老机构转变为“医养结合”型养老机构是有机会获得政府的资金支持的，但医疗机构的转型却不能获得任何的补贴。这种政府“多头管理”、缺乏一致性管理规定的现象，导致难以使扶持政策真正的落到实处。此外，因没有网络性系统的全面覆盖，缺乏有效的养老服务标准、行业规范及评估督导机制，在医养结合机构的运营中易出现医疗监管盲点，对老年人生命安全风险、持续性医疗服务的约束不够健全。目前尚无健全的保障医养结合居家养老的法律法规，也使得多数老年人无力承担养老费用或会有较大心理负担。

2. 医疗资源紧缺、服务能力不足

首先，中国医疗资源紧缺，2019 年中国各类医疗卫生机构的数量为 101.4 万个，其中村卫生室和门诊部占了 88.8%，但是这两者能提供的医疗服务十分有限，只能提供一些基础的医疗问诊；医院和社区卫生服务中心的数量仅占比 3.35%和 3.45%，因此中国医疗资源存在总量和结构性紧缺问题，而且中国医疗卫生资源分配利用不合理，城市与农村分配不均，大型的医院都分布在城市，农村以卫生室、诊所为主，在医疗技术、人员、设备等各方面水平都普遍低于城市；发达和欠发达地区分配不均，50%的三级医院都分布在北京、上海、浙江等发达东部城市，中部和西部偏少。大型、公立的三级医院资源紧张，小型医院、民办医院和社区医院利用率低。病床的利用率最高是三级医院，达 97.7%，但三级医院无法为老龄人提供细致服务，而一些老龄人就医结束之后，本应

出院康复，但不愿离开医院，“留院 押床”现象普遍，“侵占”医疗资源。

其次，基层卫生机构有资质的老年医学专科或全科医师较少，专业养老服务一线护理和管理人员亦十分短缺。老年人护理相对具有特殊性，尤其是对失能、半失能或患有慢性疾病老年人的护理，需要专业的医护团队提供服务。相当一部分医疗机构未设老年医学专科，养老机构无力提供医疗服务，在客观条件上医疗和养老难以有机结合。很多社区养老服务设施与社区医疗卫生服务结合不紧密，通常只能提供日间照料服务，不能满足高龄、失能老年人生活照料和医疗护理叠加的服务需求，难以做到为老年人提供有效的健康管理和上门护理服务。在机构养老中，一方面，公共资源配置效率不高，床位空置率居高不下；另一方面，养护型、医护型养老机构建设不足，护理床位比例低，养老机构由于基础设施不完善，对于老年人的护理仅能满足低层次日常需求，难以实现文体活动、疾病教育等更高层次的养老目标。另外，目前中国老年医疗服务大多仅重视急性期医疗服务，缺乏长期康复训练及心理护理的理念和实践经验，导致医疗与康复服务之间出现明显断层，不利于老年人综合生活质量的提高。同时，基层医护水平较低，医护人员的专业能力参差不齐，加上工资待遇低、职称评聘受限较多等原因，导致养老机构高端管理人才和医护人才匮乏，医疗服务能力难以满足入住老年人需求，而且这种医养结合效果难以保证的供需不匹配导致医养结合过程中专业服务难以延伸至社区。

3. 发展理念有偏差（医养结合形态意识淡，养老服务宣传程度低）

受传统观念的影响，“家庭养老、生病住院”的思想在许多人心根深蒂固，尤其对于思想相对保守的老年人，“医”和“养”是截然分开的。通过文献调研发现，“家庭养老”是大部分老年人的首选养老方式，影响其选择养老机构的因素较多，其中老年人的学历、经济水平、家庭结构以及对养老机构的认知情况等因素占比较大。总体而言，学历高、经济收入高、家庭结构单薄、较深入了解医养结合理念的高龄老年人更倾向于选择入住养老机构，但这部分老年人占比极少，且大部分老年人“为服务消费”的理念不强，对医养结合机构支付意愿较低，而更热衷于义诊、免费健康咨询等医疗项目，一旦涉及养老服务的医疗收费，则认为“没必要”。

4. 监管不完善

由于监管机制不完善以及利益驱动给了不法分子可趁之机，扰乱了中国医疗市场秩序，阻碍中国“医疗养老”高质量发展，例如部分已过治疗期的老年人借医养结合政策，用医保基金支付常规的养老服务费用。某些已经被纳入基本医疗保险试点、开设养老服务的民办医疗机构，把“养老床位”变相为“医疗床位”，套用医保资金支付养老床位费；把老人一般的康复护理服务变相为“医疗诊治”服务，用医保基金报销产生的费用；用医保名义给老人开营养液等保健处方，变相套取医保基金。这些行为造成了医疗保险基金的损失、浪费，损害了其他参保人员的权益，也制约了医养结合产业快速发展。

5. 服务主体积极性不高

首先，建设康复院、护理院等医养结合养老机构成本较高，运营难度大。由卫生部印发的《诊所基本标准》中明确了医务室的建筑面积，要求建筑面积不低于 40 平方米且要有独立的治疗室、输液观察室等场所，带来养老机构成本提高。同时，机构还要保证医务室属于全天运营状态，并且配备两名医生和两名护士或者其他的工作人员，按照人均工资 2500 元来计算，一年就需要支出 12 万元的人员工资，对于盈利较少的养老机构来说，无疑是一个大的负担。三级医院一般会将重点放在盈利比较高的常规医疗项目上，自身的医疗资源就已经相对的紧张了，加上近几年来医患关系紧张，养老机构没有什么实际利润可言，导致三级医院并不愿意在院内设置养老机构。随着卫生行业的不断发展，医院提供的护理服务种类也是越来越多，而护理服务的收费标准仍然很低，对医院而言，护理服务就是不断在亏损。一些小的养老机构一般与社区的卫生院或者一级医院进行合作，一级医院的医疗设备简陋，并不能满足老年人对高质量的医疗服务的需求。

其次，由于养老机构并非专业医疗机构，受制于发展空间、职称晋升等因素，很难吸引到水平较高的医务人才。

最后，综合能力强的医院附设养老床位比较受欢迎，但由于自身医疗资源紧张，加之养老行业利润低等因素，特别是规模较大的养老机构与大型的医院合作，合作的内容不够详细，作业分工也不够细致，对于双方来说，监管和问责也会存在分歧，因此，大型医疗机构等服务主体举办养老机构的积极性不高。

然而，因为泰国“医疗旅游”质量的信赖度、治疗费用及生活成本与整个东南亚甚至东盟的竞争对手相比存在优势。此外，泰国医疗机构还有良好的标准和服务，且拥有近 50 家获美国国际医疗卫生机构联合认证委员会（JCI）认证的医院，而且由于政府政策的支持、医疗资源的优化配置、价格定位与服务质量社会资本的色彩等等，使得泰国成为成为世界高端医疗旅游服务国家。因此，泰国的医疗旅游对中国医养结合养老模式具有较大借鉴作用。

四、泰国“医疗旅游”模式分析

1. 泰国“医疗旅游”发展历程

“医疗旅游”是将旅游和健康（医疗、护理、康复、休养）服务结合起来的一种新型旅游形式，患者可以根据医生对自身病情的诊断及建议，在治疗的同时进行旅游，实现实时健康管理目的。

1997 年泰国正式开始提供医疗旅游服务。在世界性的经济危机波及泰国后，泰国经济下滑、出口锐减，泰国政府多个部门开始重视泰国医疗旅游行业的发展，有些私立医

院开始进行投资扩展新业务，解决病床使用率急剧减少的问题，私立医院还将一部分的床位提供给高端客户群使用。经济危机造成的经济发展缓慢，人们的收入受到影响，大部分人选择到花费较少的政府医院就医，去治疗费用相对较高的私立医院接受治疗的患者减少。因此，这些私立医院加强自我调整，增加外籍病患，以较低的医疗费用和专业的医护水平吸引日本、欧洲和中东这些高物价国家或地区的患者，有些医院还从国外引进管理团队以及可以照顾外国病患的专业医护人员，以度过金融危机的困难时期。而医院的调整便成为了泰国医疗旅游业的开端。

自 2004 年以来，泰国政府先后还出台了国家发展政策以支持泰国医疗旅游产业的发展：第一阶段发展战略（2004-2008）：2004 年计划在 5 年内将发展成为亚洲杰出的医疗中心，其中包括医院医疗服务业务、保健服务业务、保健药草产品业务，而这三方面业务的成功推行使得外国游客对来泰国接受医疗旅游的关注暴增，同时也给医疗旅游行业和相关其他行业创造了大量收入。第二阶段发展战略（2010-2014）：由泰国国家经济社会发展委员会办公室及卫生部计划来促进保健服务的持续发展的泰国国际保健中心发展计划，即使泰国成为拥有世界顶级医疗服务的国家并成为亚洲学术医疗中心。而在现阶段发展战略（2016-2025），泰国政府又制定了泰国世界保健中心的发展计划，这一阶段将着力开展医疗技术即医疗相关学术的研究，从而大力促进泰国传统药物及保健产品走向世界。

泰国政府希望通过上述政策加强泰国在保健服务方面的竞争力，以已达到国际水平，实现泰国医疗旅游业的腾飞。同时，政府还积极促进公立医院与私立医院共同发展，在不影响国家保健体制的前提下，让私立医院的服务更加具有特色。

2. 泰国“医疗旅游”发展现状

自 2004 年泰国政府推动医疗旅游发展战略计划以来，泰国医疗旅游产业迅猛发展，自从 2007 年便呈阶梯式发展态势。根据泰国卫生部数据显示，2010 年赴泰国接受健康医疗服务的外国游客人数达 160 万人次，2017 年赴泰国接受健康医疗服务的外国游客人数达 356 万人次，年均增长约 16%，每年医疗旅游服务为泰国带来将近 35.5 亿美元的创收。

表二 2010-2019 年赴泰国医疗旅游人数情况（万）

年份	人数（万人）	收入（美元）
2010 年	159.36 万	18,706.03
2011 年	192.3 万	25,458.09
2012 年	223.54 万	31,657.93
2013 年	265.47 万	39,282.32
2014 年	248.1 万	36,108.32
2015 年	299.23 万	42,544.53
2016 年	325.3 万	46,274.72
2017 年	355.92 万	53,951.24
2018 年	381.78 万	58,066.76
2019 年	399.16 万	61,571.91

资料来源：泰国卫生部

泰国特色医疗旅游产品和保健服务丰富多样，许多医疗机构提供医疗和保健服务，涵盖了广泛的医学学科，除了整形手术、肾移植和心脏外科专业手术外，泰国传统草药、按摩理疗、水疗护理等也一直受到众多游客的青睐。

随着医疗旅游发展战略的实施，由泰国卫生部、国家旅游局及私立医院协会等共同推动的“医疗旅游产业”成为了社会资本投资医疗机构的亮点，医疗服务种类大量增加，社会资本的介入提高了获得 Joint Commission International —JCI（美国医疗机构评审联合会）国际标准的医院数量和医生的医疗水平。最具国际声望的医疗机构主要有康民国际医院(Bumrungrad International Hospital)、三美泰医院(Samitivej Hospital)、泰国曼谷安全生殖中心（SFC Fertility Center）、BNH 医院（BNH Hospital）、曼谷医院（Bangkok Hospital）、蓝康恒医院（Ramkhamhaeng Hospital）、Yanhe 医院（Yanhee Hospital）等。其中康民国际医院、三美泰医院是最早通过美国医疗机构评审联合会审核获得资格证书的医院。而康民国际医院则是亚洲第一家被公认为全球医疗服务提供商—JCI 认证的“黄金标准”的医院。截至 2022 年，泰国已有 59 家医院和诊所获得了 JCI 的证书（位居全球国家第四、东盟国家第一），并向外国游客开放。医疗旅游业主要集中于热门旅游城市普吉岛、曼谷、清迈、帕塔亚、苏梅岛、阿瑜陀耶（大城）等中大城

市，为游客的旅游、治病、度假、修养、购物等提供了一体化服务，以及医院现代化医学设备和技术、医生的专业知识技术、护理人员优质的服务、对医学相关各学科的前沿研究等成就了泰国成为世界高端医疗旅游服务国家。

3. 泰国“医疗旅游”发展成功的原因

高超技术、优质服务、特色产品、低廉价格、卓越品牌、异国情调、隐私保护抑菌剂充满魅力的旅游资源等是外国游客选择泰国进行医疗旅游的主要原因。

1) 政府支持、相关部门促进

泰国的医疗旅游就是以政府主导的发展模式，由卫生部牵头，外交部和旅游局等其他部门的配合支持，致力于将泰国打造为国际医疗旅游中心。

泰国卫生部除制定了相关战略规划，还鼓励和支持社会资本投资医疗机构的建设，卫生部颁发营业执照并监督指导医疗机构的运营。

为了使外国医疗旅游者在泰国接受治疗更为方便，泰国外交部出台了相关的政策：给予到泰国安度晚年的外国人签发养老签证；延长了医疗旅游者（海湾合作委员会的成员国医疗旅游者）在泰国的停留时间，由原来的 30 天的签证延长为 90 天。不需要办理任何签证并可以在一年之内多次往返；对来自 CLMV 成员国家包括中国（不包含持香港、澳门护照）寻求医疗服务的游客实行最长 90 天的免签证政策，对于以治疗疾病为目的入境泰国的中国居民患者及陪同可获免签，包括患者在内的不超过 4 人（陪同分别是与患者同一国籍的父亲、母亲，子女或养子女），每次入境泰国不得超过 90 天，需要多次入境泰国的上述人员可以续签，时间总长不得超过一年。

泰国旅游局在医疗旅游市场建设上发挥了重大的作用，主要在扩张泰国旅游市场、推进医疗旅游政策实施、促进医疗保健业发展的过程中扮演着重要的角色。

泰国旅游与体育部门主要负责出台促进泰国医疗旅游发展的相关政策规划，规范医疗旅游产业管理。如选派代表参与国际旅游会议，了解当前最新的旅游形势概况，更好地满足游客的需求。

泰国健康服务促进厅规定了医疗机构在泰国进行医疗保健服务所需要的参照的服务标准，例如 SPA 水疗等行业都有其严格的从业资格，严格规范的标准使得医疗保健业呈现良好的发展势头。

交通部加强医疗旅游基础设施的建设以及加强公路、铁路、民航等配套基础设施建设。

泰国的政府部门和私营部门都在泰国医疗旅游的发展中发挥了作用，积极配合共同促进了泰国医疗旅游的发展。泰国卫生部负责医院及健康食品品质管控；外交部负责提供旅游签证；交通部负责交通运输问题；旅游局、国际贸易厅以及健康服务促进厅等负责对外宣传。而医院方面则提供的服务贯穿游客的旅行全过程，从机场迎接游客开始，

到帮助游客各类医疗服务方面，都紧密的联系着政府相关部门，协助有困难的游客办理各种流程。而泰国许多私立医院都具有酒店特色，能够为医疗旅游者提供酒店的全套服务，将休息区和治疗区分开，设置专门的部门进行专项服务，并且可以提供具有特色的住宿，使得泰国成为外国游客选择泰国进行医疗旅游的主要原因，同时也是泰国医疗旅游的重要特色和优势。

2) 医疗技术先进、设施一流、人才荟萃

泰国医院拥有符合国际标准、获得认可的医疗场所。近几年泰国获得 CJI 认证的医疗机构不断增加，从业人员的医疗技术也不断提高。大型医疗旅游机构均拥有世界一流的医疗硬件设施，各大医疗旅游机构都采用世界上最先进的进口仪器和设备，确保为游客提供国际水准的医疗设施。泰国多家医疗机构拥有专业的医疗人员和医护人员，具备专业的能力和优良的素质，目前，泰国共近 500 家医疗旅游机构的医疗专业人员普遍素质精良，大都拥有海外工作经历或海外深造经历，他们带回发达国家先进的医疗技术的同时，也提升了泰国的医疗技术水平。此外，泰国国内还积极培育护理人员，泰国的老年护理人才培养涵盖本科、硕士、博士多个层次。1979 年泰国护理司开设老年护理硕士专业，专门为促进老年人健康服务而培养高级护理人员。1984 年泰国玛希隆大学首先开设了公共卫生护理博士项目；1997 年泰国清迈大学开设首个护理博士教育项目；2003 泰国护理司设立了高级执业护士，其中包括了老年护理在内的 9 个领域。老年护理专业的硕士研究生毕业以后，可参加老年高级执业护士考试，通过考试并完成短期培训后，可获得老年高级执业护士资格证书。

3) 服务优质，配套完善

一进入泰国的私立医院，更像是进入到五星级的酒店，不仅装潢富丽堂皇，干净卫生，楼下还有各式各样的商店。国际化医院配备有多个国家语种的翻译，提供接机服务，在曼谷素万那普机场就有泰国多家医院的接待中心，就医时，从进医院大门开始，就有护士主动上前一对一服务。挂号、拿药、取报告单等都由护士陪同帮忙安排。

医疗旅游作为高端服务业，不仅需要提升服务品质，更需要相关配套服务的配合。泰国丰富的医疗资源更好地节省了游客患者的诊疗时间，从网上提前预约减少海外就诊人员等待时间，到为国际医疗游客提供接机、预约等相关配套服务，到提供翻译、保险机构提供医疗旅游的报销等都体现出泰国医疗旅游所提供的优质服务。医疗免签和完善的康复保健计划都致力于为医疗旅游者提供优质服务，帮助其尽快恢复。为了方便和吸引海外医疗旅游者，泰国实施“一卡通”，可在医院之间进行换场医疗，接受不同特色的医疗旅游项目。泰国国家旅游局在全国各地设置旅游服务专线电话 1155 热线，提供多种语言服务，随时准备着为需要的游客排忧解难。泰国国家警署专门组建一支旅游警察部队，派驻全国各大主要旅游区，随时为游客提供便利和保障安全。另外，泰国卫生

部门网站上详细标注相关医疗机构的服务信息和知名医院的特色服务，还与一些商业银行合作，向游客发行各种借记卡，提供相关的医疗和保险服务。此外，泰国有些商业保险机构也能为在泰国医疗旅游的医疗费用报销。

4) 价格低廉，积极合作

泰国的国际医院能够承担各类高端和低端的手术，而且价格相较欧美发达国家比较便宜，据泰国国家旅游局数据显示，在同等情况下泰国治疗、护理、整形美容等医疗费用通常比大多数西方国家和中东国家要便宜 40% ~ 70% 。以较复杂的冠状动脉手术为例，美国收费为 41 000 美元，泰国仅为 4150 美元，而心脏搭桥手术则比美国很多医院便宜近 80%。此外，为了提高国际竞争力，泰国医疗机构还加强与海外医疗机构、与国外大学、研究院进行科研技术合作，与国际知名医疗科研院所建立联盟，深化合作关系，积极参与和举办国际医疗旅游会议，设立境外分支机构，加强交流与合作，以此提升医院的医疗技术和医疗经验，也提升了医院开展医疗旅游的可信度。

表三 2016 年各国医疗程序价格比较

医疗程序	美国	哥斯达黎加	印度	韩国	泰国	马来西亚	新加坡
心脏旁路 (Heart Bypass)	\$123,000	\$27,000	\$7,900	\$26,000	\$15,000	\$12,100	\$17,200
血管成形术 (Angioplasty)	\$28,200	\$13,800	\$5,700	\$17,700	\$4,200	\$8,000	\$13,200
心脏瓣膜 (Heart Valve)	\$170,000	\$30,000	\$9,500	\$39,900	\$17,200	\$13,500	\$16,900
髋(Hip)	\$40,364	\$13,600	\$7,200	\$21,000	\$17,000	\$8,000	\$13,900
膝(Knee)	\$35,000	\$12,500	\$6,600	\$17,500	\$14,000	\$7,700	\$16,000
脊柱融合 (Spinal Fusion)	\$110,000	\$15,700	\$10,300	\$16,900	\$9,500	\$6,000	\$12,800
牙移植 (Dental Implant)	\$2,500	\$800	\$900	\$1,350	\$1,720	\$1,500	\$2,700
乳房(Breast)	\$6,400	\$3,500	\$3,000	\$3,800	\$3,500	\$3,800	\$8,400
隆鼻(Rhinoplasty)	\$6,500	\$3,800	\$2,400	\$3,980	\$3,300	\$2,200	\$2,200
拉皮(Face Lift)	\$11,000	\$4,500	\$3,500	\$6,000	\$3,950	\$3,350	\$440
吸脂(Liposuction)	\$5,500	\$2,800	\$2,800	\$2,900	\$2,500	\$2,500	\$2,900
腹部除皱 (Tummy Tuck)	\$8,000	\$5,000	\$3,500	\$5,000	\$5,300	\$3,900	\$4,650
激光眼科(双眼) (Lasik both eye)	\$4,000	\$2,400	\$1,000	\$1,700	\$2,310	\$3,450	\$3,800
角膜(每眼) (Cornea per eye)	\$17,500	\$9,800	\$2,800	N/A	\$3,600	N/A	\$9,000
IVF 治疗 (IVF Treatment)	\$12,400	N/A	\$2,500	\$7,900	\$4,100	\$6,900	\$14,900

资料来源：MedicalTourism.com

5) 以传统疗法为特色，以旅游资源为依托，吸引海外医疗旅游者

泰国医疗旅游除了以器官移植、心脏以及骨科治疗、整容手术等享誉世界外，泰国

使用当地草药进行独特的泰式按摩、变性手术、SPA 水疗等也闻名于世。泰国自然旅游资源丰富多彩，人文旅游资源独具特色：具有悠久灿烂的历史文化、渊源流长的宗教传统、现代都市的繁华时尚以及民俗风情多姿多彩，如“泼水节”、“水灯节”等均是对海外游客具有强大的吸引力。

五、泰国“医疗旅游”对中国“医养结合”的启示与应用

美国旅行杂志《国际生活》发布的 2022 年度全球退休指数中，泰国被列为全球最适宜退休养老国家之一并排名亚洲第一。随着近年来泰国政策开放与慕名前来泰国养老的人群不断增加，特别是一些发达国家已经开始出现老龄化问题及其他因素，从而使得泰国成为全球医疗旅游的首选目的地，医疗旅游规模位居世界第一。本文试图通过分析并借鉴泰国“医疗旅游”的相关发展经验，如政府主导，多主体参与；注重提升医疗技术与服务水平；关注市场，加强品牌宣传等为中国的“医养结合”养老模式发展提供参考借鉴。

1. 加强政府职责，促进多部门协作

1) 推行医养结合的养老模式是进行养老服务的改革，在这个过程中政府需要发挥其职责和功能，如加强政府的监督管理，统筹各个部门的责任，制订责任明确、工作效率较高的机制等。具体措施可分为三个方面。第一，构架医养结合协调机制，医养结合养老服务体系的建设会涉及到多个政府部门，因此每个政府部门都要在明确自身责任的基础上加强体制改革，对实行医养结合养老模式的医疗机构或者养老机构提供政府的支持，必要的时候也要采取财政支持。第二，加强政府监管力度。推行医养结合养老需要政府提供所需要的公共服务，为相应的基础设施审批建设提供优惠政策，加强政府的监管力度，成立专业的监管机构从而统一管理医养结合养老设施的工作，制订较为完善的医养结合养老服务的管理规范和服务质量评估机制，有利于促进医养结合的可持续发展。第三，鼓励社会力量的参与，建立科学性和预见性较强的医养结合养老保障机制，注重发展公办民营、民办公补等多种优惠模式，政府要不断吸引社会力量的加入，引导社会力量在农村医养结合养老机构中的建设，在财政补贴和土地划拨方面，要给予民营企业大力支持，鼓励民间投资企业发展养老服务同时要加强对民营企业的监管。

2) 政府应明确各部门的责任，加强多部门协作，提升政策引导、服务监管等工作的系统性和协同性，促进行业融合发展。整合审批环节，明确并缩短审批时限，鼓励有条件的地方提供一站式便捷服务。规划、消防等部门要为社会力量举办医养结合机构提供便利。加快政府职能转变，创新服务供给和资金保障方式，激发各类服务主体潜力和活力，提高医养结合服务水平和效率。

2. 建立健全“医养结合”相关法规

制定相关的标准进行规范。第一，要促进“医养结合”型养老模式相关法律、法规的出台与修订。目前，中国“医养结合”型养老机构存在很多比较模糊的界定，有了法律法规的规范，“医养结合”型养老模式则会有更加规范的服务行为，也有了相应的准则供其参考。第二，民政部门要完善相关的养老服务制度，起到有利的监管作用，对损害老年人人身财产安全的行为进行严厉打击。工商部门要健全全国“医养结合”型养老机构的定价机制，将价格控制在政府规定的范围内。统计部门要完善全国“医养结合”型养老机构行业的统计制度，为研究“医养结合”的学者提供更加可靠详尽的数据。第三，鼓励当地的龙头企业制定相应的规章制度，起到一个带头的作用。这样有利于形成一个良好的行业规范，对提高“医养结合”型养老服务的质量和水平也起到了积极的作用。

3. 提升服务能力，建设信息化平台

1) 提高服务主体积极性以及完善服务方式。第一，鼓励一些小型医院以及卫生服务院进行转型，促进小型医院与养老机构进行合作，共同转型为“医养结合”型养老机构，这样可以有效地提供医疗和养老服务，同时也增加“医养结合”的服务方式。第二，对于一些规模大的养老服务中心，在资金等各方面条件都满足的情况下，可以向卫生部门进行申报，通过卫生部门的批准后，可自行在养老机构设立医疗机构。同时，养老机构也可以将自己的服务外包的方式让医院来管理医疗方面的服务，这样可以更有效地提供医养服务，让双方将自己的优势发挥到最高水平，从而更好地为老人提供服务。

2) 完善针对老年人需要的服务内容。第一，对老年人需要的服务内容进行划分，例如健康且生活能够自理的老人，可将其安排在社区养老院或者一般的养老院，社区养老院可以提供基本的卫生医疗服务。第二，对于身体有疾病的老人，可将其安排在二级以及以上的医院进行治疗，待病情缓解后，可将老人转入具备一定医疗条件的养老院里进行休养，也体现了医养结合的整体性。第三，对于患有恶性疾病、久治不愈或者绝症晚期的老人，对于专业医疗的服务要求高并且周期长的这样一个特点，“医养结合”的服务内容就要以医疗服务为主，生活照顾和娱乐这种常规性的养老服务要符合标准以外，将疾病的治疗、后续恢复以及临终关怀等服务作为重点服务内容。第四，养老机构在软件和硬件符合条件的情况下，可以在其内部设立更为详细的区域，例如生活区、护理区、康复区等详细的区域。由养老院对老人进行评估整合养老院内部资源，做到最优化、最有效、最系统地对老人进行医养服务。

3) 加强“医养结合”人才队伍建设。当前中国的“医养结合”服务人才培养，还是沿用过去的医疗护工培养办法。通过在专科学校培养医疗护士，进而分流到养老院和其他养老医疗机构中，这样的人才模式培养已经显露出它的短板，那就是护理人员知识

贮备不足,难以满足后期的职业生涯成长的需要。现如今的当务之急是要在大学生群体中培养合格的医疗看护者和养老执业医生,这就需要在高校中开设养老看护专业,鼓励在校大学生进修医疗与服务技能。目前全国大约只有 80 多所本科院校开设了“医养结合”相关专业,这在总共几千所大中院校中是远远不够的。另一方面也要加大“医养结合”行业财政资金拨款数额,切实提高从业人员的收入,提升就业人员工作的幸福感和满意度,从而吸引广大的本科毕业生愿意从事养老阳光产业中来。对已经在职的“医养结合”服务人员,应当定期开展技能培训,开展大医院一对一对面服务指导,培训他们的专业能力,提升老年人看护服务质量。

4) 建立网络服务平台提升服务水平。现如今网络技术发展迅速,“医养结合”服务机构也应加快技术升级步伐,依托养老保健网络服务平台,推进疾病预防,约门诊等服务。为失能与半失能老人、呼吸道和心脑血管等慢性病人,提供线上咨询问诊,上门诊疗看病服务,预约医生直达老人住所,健康便捷。本着“预防为先,诊疗在后”的原则,在养老社区医疗机构提供常见病康复指导,多级诊疗和护理。在一定周期内,结合大医院医生轮班换休的时间安排,分期不定时地组织专家会诊,走访区域内的养老居家社区,为老年人提供足不出户的医疗健康咨询服务。“医养结合”网络服务平台的信息,必须定期及时更新,以保证每一位老人都可以在第一时间享受到优质的医疗健康服务。

4. 转变农民的传统观念加强现代养老意识

目前,中国农村处于混合养老状态中,虽然有很多养老机构出现,但是农村中的养老大多数还是以家庭养老为主,而家庭养老势必会转变成社会养老,现实生活中,许多老年人无法转变自己的观念,不愿接受社会养老模式,这种情况在农村具有极强的代表性。因此,对于这种情况,需要基层政府和相关部门加大养老的宣传力度,利用电视、宣传栏等渠道,开展养老知识讲座,宣传现代养老观念。同时,也要让农村老人认识到不仅家庭对自身养老有责任,社会和国家一样也有义务和责任,让老人了解在农村实施医养结合养老的重要性,鼓励老人积极参与,推动医养结合养老模式的不断发展。

5. 吸纳社会力量参与发展“医养结合”,做好产品的服务和价格定位

中国市场上现存的“医养结合”机构大部分都是公共养老院或者公立医院转型升级而来,社会民办力量基本还未涉足这个行业,市场化程度低。要改变这种现状,充分发挥市场经济的资源配置作用,引入社会资金注入“医养结合”机构建设,支持民用资金通过公私共建、民办公助、给予一定的特许经营权等方式,引导民办企业从事开发市场急需的老年药品、保健品、日常看护产品等。同时政府部门也要针对“医养结合”行业开设专门的行政审批通道,切实做到精简流程,为社会力量进入“医养结合”领域提供适当的帮助,为民办公司开展业务提供指导性工作。

“医养结合”是一个新事物,要如何定位?提供哪些服务?怎么样提供服务?“医

养结合”机构不能只是凭着自己的猜想和估计，而必须深入到老年人群当中，了解他们的需求和承受能力。只有充分满足老年人的需求，并且定价在老年人的承受能力之内，“医养结合”行业才能够有持续性的发展。

“医养结合”型养老模式是一个全新的养老模式，新模式的发展必然会遇到一些问题，从泰国“医疗旅游”的相关发展经验，可为中国的“医养结合”养老模式发展提供一些启示，如：应该加强政府职责，促进多部门协作；建立健全并推动“医养结合”相关法规或完善相关法律法规；提升服务能力，建设信息化平台；吸纳社会力量参与发展“医养结合”，做好产品的服务和价格定位等等，实现中国“医养结合”行业的健康有序发展。

参考文献

- Bai, Y.Y., Cui, R.K., & Xu, G.H. (2019). Research on the current situation and development of medical care and pension mode in China's rural areas. *China Medical Herald*, 16 (11), 169-172.
- Chen, Y.P., Liu, Y., & Yang, B. (2018). Research on the current situation and problems of the mode of combination of medical care and maintenance in China. *Economic Research Guide*, 354(4), 40-41.
- Dai, X., & Liang, Y. (2009). Analysis on the necessity of standardization construction of integrated treatment and convalescence. *Soft Science of Health*, 33(4), 3-6.
- Du, P., & Wang, X.H. (2017). “Combination of medical and nursing care” and construction of health and old-age service system. *Lanzhou Academic Journal*, 11(7), 170-176.
- Feng, T. (2019). The New Progress in Japan's Aging Policy and Its Implications for China. *Population & Economics*, 235(4), 79-93.
- Guo, D., Li, H.Y., Li, X.X., & Guan, J.B. (2005). Discussion on the feasibility of combining medical and nursing services for the elderly. *International Medical and Health Review*, 21(2), 43-44.
- Investigation and Research Group Internal and Judicial Affairs Committee of the National People's Congress of China. (2017). Research report: Responding to population aging and developing strategies for elderly care. *Chinese Social Security Review*, 1 (1), 8-23.
- Li, C.L., & Fan, Y.C. (2017). The enlightenment of Thailand's medical insurance system for China. *Chinese Health Economics*, 410(4), 94-96.
- Li, L., & Qiao, A.N. (2012). The analysis of current situation and corresponding countermeasures about the aging of China's population. *Journal of Hebei Energy*

- Institute of Vocation and Technology*, 46(3), 24-26.
- Li, X.L. (2017). Research on the model of “combination of medical and health” in the perspective of demand – Taking Handan as an example [Master’s thesis]. Hebei Normal University.
- Liao, S.W., Zhu, H., & Tan, B.H. (2019). Challenges and countermeasures for the delivery of internet-based integrated medical and nursing care for community-dwelling elderly people with Chronic disease. *Chinese General Practice*, 22(7), 770-776.
- Liu, Q.F. (2014). A preliminary study on the medical-nursing combined care mode in the view of Embeddedness. *Northwest population*, 57(6), 94-97.
- Luan, W.J. (2018). An study on the departments collaboration in the context of intergovernmental cooperation governance. *Journal of Northwest University: Philosophy and Social Sciences edition*, 34(3), 64-73.
- Qin, X.H. (2014). Research on development strategy of healthcare tourism situation in Thailand. *Around Southeast Asia*, 272(6), 57-61.
- Wang, H.T. (2019). Take a holistic approach to promote the development of pension services integrating elderly care and medical services. *Macroeconomic Management*, 46(7), 34-38.
- Wang, P.Q., Lie, Y.R., & Lv, P.S. (2018). Analysis on the construction of the mechanism of the combination of medical care and old-age care beyond multi-game -- The dilemma and outlet of the combination of medical care and old-age care in China. *Journal of the National Academy of Governance*, 18(2), 40-51.
- Yang, J.Y. (2017). Structural embedment: The practical logic of combining medical care with nursing care in community home care. *Journal of Harbin Institute of Technology: Social Science Edition*, 17(5), 60-65.
- Zhang, Y.F. (2017). The current situation and suggestions of the mode of providing medical support for the aged in China. *Journal of Beijing Institute of Graphic Communication*, 25(5), 78-80.
- Zhou, Y.L. (2017). The international competition strategy of medical tourism industry in Thailand and its implications. *The Chinese Health Service Management*, 353(11), 805-809.

A Review of the Validity and Reliability of Chinese Oral Test in the Past Two Decades

Mongkhon Chaiarram¹; Zhiguo Wang²

School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000 Thailand

Email: xuyong0810@gmail.com

(received 22 October 2024)(revised 13 December 2024)(accepted 14 January 2025)

Abstract

With the growing demand for teaching and assessment of Chinese as a Second Language, oral proficiency testing has received heightened attention as a key component affecting educational quality. Oral Chinese Test of international Chinese education is becoming more and more important nowadays due to the implementation of the *Chinese Proficiency Grading Standards for International Chinese Education*. This paper reviews the literature on Chinese oral proficiency testing research since the beginning of the 21st century, analyzing the dynamics and progress of validity and reliability studies within this domain. The study selects relevant literature from authoritative databases for analysis and uses a literature review method to organize and assess the scientific rigor and reliability of various oral proficiency tests. The results indicate that while Chinese oral proficiency testing has progressively refined its scoring systems and criteria based on the principles of comprehensiveness and communicativeness, there remains room for improvement in the practical operation regarding validity and reliability. Further optimization is needed through diversified research methodologies. The paper suggests that future research should delve into the scope of applicability, evaluation standards, and technical support of Chinese oral proficiency testing to enhance its overall quality.

Keywords: Chinese Oral Test; Validity Analysis; Reliability Assessment; Literature Review

¹ Chinese Lecturer

² Lecturer, Corresponding Author

近二十年汉语口语测试的效度与信度研究现状

赵丰³、王志国⁴

泰国 碧瑶府 碧瑶大学 人文学院 邮编 56000

邮箱: xuyong0810@gmail.com

收稿日期 2024. 10. 22 修回日期 2024. 12. 13 接收日期 2025. 1. 14

摘要

随着汉语作为第二语言的教学与评估需求日益增长,口语测试作为影响教育质量的关键环节备受关注。汉语口语测试随着《国际中文教育中文水平等级标准》的实施,也变得越来越重要。本文通过梳理自 21 世纪初以来汉语口语测试研究文献,分析了该领域效度与信度的研究动态及进展。本研究选取与研究相关的文献作为分析对象,并采用文献综述法整理评估各项口语测试的科学性和可靠性。研究结果显示,汉语口语测试在坚持综合性和交际性的原则基础上,逐步完善了评分体系与标准,但在具体操作过程中仍存在效度与信度上的不足,需要通过多元化研究方法进一步优化。本文指出,未来研究应针对汉语口语测试的适用范围、评价标准以及技术支持等方面进行深化,以提高口语测试的整体质量。

关键词: 汉语口语测试、效度分析、信度评估、研究现状

1. 引言

随着国际交流的不断深入以及“一带一路”倡议的推进,汉语已成为许多国家重视的第二语言。作为汉语能力评估体系中的重要组成部分,口语测试在语言教育及评估中扮演着至关重要的角色。随着《国际中文教育中文水平等级标准》在 2021 年 7 月 21 日的正式实施推广,汉语水平考试迎来了一系列重大变化。特别是从 2023 年 1 月起,汉语水平口语测试迎来了重大改革,根据文件规定,汉语水平考试 HSK 与 HSKK 合并实施。由此可见,汉语口语测试已经变得越来越重要,成为了国际中文教学众多测试环节中必不可少的一部分,对汉语学习者的学习产生了重大影响。

汉语口语测试不仅影响教学的方向和质量,也关系到测试者语言运用能力的真实反映。因此,保证口语测试的效度和信度,对于促进汉语教学水平的提升以及国际汉语推广具有重要意义。本研究通过对自 21 世纪初以来汉语口语测试的效度与信度研究文献

³ 赵丰,男,泰国碧瑶大学中文专业讲师。

⁴ 王志国,男,泰国碧瑶大学文学院讲师。

的梳理，总结了此领域的研究进展与现状，旨在揭示汉语口语测试在理论发展与实践操作中存在的问题及挑战，进而提出可行的改进策略。这些问题不仅触及如何科学、准确评估和反映口语能力这一核心问题，也关联到测试设计的科学性、合理性及测试结果的普适性和可靠性。

本文的贡献在于系统梳理了汉语口语测试效度与信度研究的历史脉络，概括了当前主要的汉语口语测试方法与技术，并明确指出了此领域研究的不足之处。通过对现有文献的综合分析，本文不仅加深了对汉语口语测试评价标准与操作规程的理解，而且对如何提高汉语口语测试的可靠性和有效性提出了具体的研究方向。本研究的结论与建议将为今后汉语口语测试的研究及实施提供参考，对进一步推动汉语教育学科的发展具有积极影响。

2. 汉语口语测试的演变历程

2.1 二十年间汉语口语测试的发展概况

汉语口语测试是汉语学习者语言学习能力最直接的外化表现，主要考察汉语学习者的“说”的能力，即语言输出的过程，同时包括命题设计、测试实施、口试评分和成绩分析等相关过程。自 21 世纪初以来，汉语口语测试作为对外汉语教学评估体系中的重要组成部分，其发展经历了从初步探索到逐步成熟的过程。Xu (2005) 将对外汉语口语成绩测试归类于对留学生每学期期中和期末进行的口语考试，一般就是由对外汉语教师自行编写试卷并组织实施最后进行统计评分和成绩评分。但相关研究不仅关注测试内容的编制和评价标准的制定，更加注重测试的效度与信度，以及评分的公正性和科学性。

在早期阶段，汉语口语测试的发展主要受到传统语言测试理论的指导，注重语言知识的考核，而对语言运用能力的测试相对薄弱。这一时期的口语测试往往采用直接或间接的方式，如看图说话、回答问题等，评分标准多侧重发音、语法和词汇等语言形式要素，对考生的交际能力和实际运用语言的能力考察不足 (Chai, 2003)。

随着交际语言教学理念的普及和认可，汉语口语测试开始强调语言的交际功能和实际运用能力。Yang (2020) 认为这一阶段的测试设计更多地模拟真实的交际情境，例如情景模拟、角色扮演等形式，通过这些更贴近真实生活的测试形式，来检测学习者的语言运用能力。评分标准也开始考虑语言的流畅性、准确性、适切性等因素，更全面地反映考生的口语交际能力。

此后，随着测试理论的不断发展和计算机技术的应用，汉语口语测试的设计和评分过程越来越科学化、规范化。计算机辅助语言测试 (CALL) 的引入，使得测试内容更新更加及时，评分更加迅速和客观。例如，采用语音识别技术进行发音评分，利用大数据

分析评价考生的口语水平等，这些技术的应用提高了测试的效率和客观性。（Huang & Wang, 2019）

尽管汉语口语测试在设计和实施方面取得了一定的进步，但在效度和信度方面仍存在诸多挑战。Xu & Liang（2020）在研究中表明，汉语口语测试中存在着题目设计的主观性、评分标准的不统一、评卷者之间的差异等问题，这些都可能影响到测试结果的可靠性和有效性。此外，由于口语测试往往需要考虑文化背景、语境变化等复杂因素，使得测试的效度评估变得更加困难。

为了提高汉语口语测试的效度与信度，学者们提出了多种改进建议。一方面，测试编制者应当基于实际语言使用的需求来设计测试内容，确保测试任务与真实交际活动相吻合，以增强测试的效度。另一方面，测试评分过程中应当采用多位评卷者，通过训练提高评卷者间的一致性，同时采用标准化的评分细则和标准，减少主观性对评分的影响，以提高测试的信度。（Chai & Wang, 2019）

与此同时，随着语料库和大数据分析技术的发展，研究者们开始利用真实的语料来分析和构建测试内容，这些基于真实语料的测试能更准确地反映考生的语言能力，从而提高测试的效度。Kane（2013）认为，通过分析真实语料，研究者能够识别出日常交际中常用的语言结构、词汇和语用模式，并根据这些数据设计更为真实和贴近实际语言使用的测试任务。同时，通过对大量测试数据的分析，可以发现评分过程中的问题并及时调整，以提高测试的信度。例如，运用机器学习算法和统计模型，研究者能够自动识别和调整评分中的不一致性，这种技术的应用不仅提高了评分过程的效率，也保障了评分的公正性和稳定性（Graesser et al., 2004）。

总体而言，汉语口语测试的发展显示出由形式向功能转变，由传统向现代化技术应用转变的趋势。未来，汉语口语测试需要在确保效度与信度的同时，不断探索更为科学、合理的测试方法，满足不断增长的对外汉语教学评估需求。

2.2 汉语口语测试模式及其特点

在近二十年的汉语口语测试研究中，汉语口语测试的主要模式主要包括直接口语测试和半直接口语测试两种，它们各自具有独特的特点和应用场景。Chai（2003）认为，口语测试是对被试口头语言表达能力的考核，属于主观性测试题。Weir（2005）根据测试的形式，把口语测试分为三种，直接口试、半直接口试和间接口试。

从目前的口语测试和形式和方法来看，直接口试和半直接口试是普遍使用最多的测试方式。国际上常用的英语考试——雅思考试（International English Language Testing System）是最经典的直接口试，评分标准和等级判定经过若干年的发展已经非常完备。而对汉语学习者口语能力进行考察的标准考试——HSKK 是典型的半直接口试，考生并不会直接面对考官，而是根据测试指导和相关测试提示，每位考生在相同的时间

内，按照统一的标准考试程序，完成相同的考试任务。直接口试则模拟了真实的语言交际环境，但存在一些问题，如可行性差、评分信度不高的缺点；半直接口试更适合大规模标准化测试，但没有体现口语测试的真实性原则。（Phakiti, 2008; Chai, 2003; Xu, 2005）

直接口语测试的问题在于实施难度较大，对考官素质要求高，同时评分的主观性较强，可能影响信度。半直接口语测试无法全面评价考生的即时口语反应和交际能力，因此在效度方面存在一定限制。在两种主要汉语口语测试模式的基础上，Zhai (2012) 还提出了多样化的汉语口语测试方法，以期提高测试的效度和信度。一种是采用多任务测试法，即在一次口语测试中设置多种不同类型的任务，如叙述、描述、论述等，旨在全面考察考生的口语能力。这种方法有助于减少单一任务类型可能带来的评分偏差，提高评分的公平性和可靠性。

另外，随着技术的发展，计算机辅助口语测试（CAT）也逐渐成为研究热点。它通过计算机技术记录和评估考生的口语表现，不仅提高了评分效率，还通过算法减少了主观评分的差异，从而增强了信度。但由于技术限制，CAT 在评价考生口语的自然性和交际策略方面仍有待完善（McNamara, 2000）。与人工评分者不同，计算机系统可能难以全面评估语言的语调、即兴性和交际互动的动态过程。此外，语音识别和分析的技术限制也可能影响评估复杂语言使用的准确性，例如讽刺或细微表达的理解（Lu, 2014）。

虽然汉语口语测试模式不断发展和创新，但在实际操作过程中，测试的效度与信度仍然存在不足。例如，直接口语测试中考官的主观判断可能影响评分的一致性，而间接口语测试可能无法全面反映考生的实际交际能力（Zhao, 2012）。此外，不同测试模式往往针对的考生群体和语言水平有所不同，这就要求在设计和应用测试时，能够准确考量目标群体的特点和需求。

在未来的研究中，为了提高汉语口语测试的效度与信度，研究者需要从多方面进行深入探索。首先，加强考试评分标准的科学化和规范化，培训专业的考官队伍，以提高评分的客观性和准确性（Wang, 2002）。其次，结合语言测试理论和二语习得研究，对测试任务设计进行优化，使之更能反映实际的语言使用情况。再次，利用现代信息技术，探索更多元的测试手段，如虚拟现实技术在口语测试中的应用，以增强测试的互动性和趣味性。最后，增加对口语测试效度和信度的跟踪研究，通过长期追踪考生的语言学习和使用情况，验证口语测试的预测效度。

总体而言，汉语口语测试作为评价汉语作为第二语言学习者语言能力的重要手段，其科学性和可靠性对于教育评估具有重要意义。通过不断地研究和改进，可以使汉语口语测试更加完善，更好地服务于汉语教学和学习者的实际需求。

3. 效度研究梳理

3.1 汉语口语测试效度分析研究进展

语言测试的评价标准一般分为信度、效度和实用性三个方面。效度和信度是语言测试中两个非常重要的概念，是衡量语言测试质量的重要依据，是本文将要重点梳理的内容。随着语言交际能力理论不断发展，语言测试内容越来越倾向于对测试者语言实际应用能力的测量，测量的方式也逐渐倾向于测验任务的真实性，如对口头表达和交际能力的测试等。因此，口语测试的效度研究成为近年来重要的热点之一。

效度，是衡量测试的一个重要标准，简而言之就是语言测试的有效性，是指该测试是否测试出出卷人想要检测的内容、达到预期的测试目的。它是测试最基本的出发点。在研究的早期阶段，学者主要围绕汉语口语测试的命题效度进行研究。口语测试的命题效度指的是测验的题目对有关内容范围取样的适当性，也就是说测验所选的测试题目是否符合所要测量的口语能力，其代表性是否适当等。Zhao (1999) 认为设计具有高效度的口语试题需要遵循以下原则：一是口语测试的目的必须明确；二是试题内容取样要有代表性；三是口语测试的内容对所有学生应该是公平的；四是测试的题目应该与测试的目的相适应；五是要使学生准确地理解测试题目的要求。

效度研究是一个关于有效性资料的积累过程，是通过积累证据对考试提供支持的过程 (Li & Li, 2014)。口语测试效度可以从不同的角度分为不同的种类，Zhang (2004) 把效度分为内容效度、效标关联效度和构想效度；Zou (2003) 把效度分为表面效度、内容效度、尺度关联效度和结构效度；Chai (2019) 认为效度发展主要经历过三个时期：分别为以相关分析为基础的单一效度观时期 (20 世纪 50 年代前)、分类效度观时期 (20 世纪 50 年代至 80 年代) 和效度一元化时期，效度种类也曾被分为构想效度、内容效度和效标关联效度，其中效标关联效度又分为共时效度和预测效度。

目前，关于口语测试的效度研究的文献大多是以构想效度为焦点。构想效度关心的是被试者在测试上的分数与我们根据能力或构想理论所做的预测之间的一致性程度。但由于目前口语考试的随机性和单一性，学习者的口试表现无法通过这种测试完全的体现出来，即现有的口语测试无法全面、有效地测试出学习者的学习状态和成果，因此这种测试无法达到教师前期预测的结果，这样往往效度就会很低 (Xu & Liang, 2020)。

Li & Li (2014) 通过对汉语口语考试 (Spoken Chinese Test, SCT) 的信度、试卷内部结构和共时效度的分析和考察，对 SCT 的有效性进行了认证研究。整个研究历经一年时间，通过收集各方面的数据，结果表明 SCT 这一作为计算机化的客观性口语考试形式的结果是稳定的、可信的。作者还通过将跨机构语言圆桌口语能力考试和汉语水平考

试口试 (HSKK) 作为外在效标, 发现三者成绩明显相关, 最终验证了 SCT 测试的有效性和可靠性。

Zhang (2019) 认为如今的汉语口语测试缺乏真实性和灵活性, 而口语测试应注重真实性与互动性, 尽最大程度还原交际的真实情景, 测得测试者的真实汉语口语水平。针对口语水平良好的考生而言, 在口语测试环节, 考官和测试者均要确保完成信息的接收与传递, 双方不停地变换听和说的角色, 因此测试者需尽量抓住考官所给出关键信息点, 并对要点进行详细地阐述, 从而取得优良的口语成绩。Zhang (2019) 通过对汉语教学中口语成绩测试测量的设计, 以流利性为例, 对测试中的相关指标进行筛选与分析, 得出流利性并不是一种主观评分标准, 而是可以通过统计的方式来得出具体得分。

关于口语测试的效度问题, Zhao (2011) 认为需要有一个框架来描述所测构想、实施作业以及对潜在能力的表现进行评估这三者之间的关系。她利用实验设计, 利用现有的实考录音, 对当时的 HSKK 高级的三种题型进行不同形式的组合, 通过研究不同组合形式下的评分结果与效标的相关性来探讨多种试题组合形式的效标关联效度问题, 结果表明实际考试 (评朗读和两个问答题) 和只评朗读和问答 2 均具有较高的效标关联效度。由此, 从提高效率的角度考虑, 只评朗读和问题 2 同样能够有效地评估考生的汉语口语水平。

针对效度在汉语口语测试不同阶段的表现, Li (2016) 研究发现效度在汉语口语测试的初级阶段的主要任务是制定出具体的测试所要达到的目的; 在汉语口语测试的中期阶段的体现在与如何让所出的口语测试试题最大限度达到测试的目的, 从而保证测试的效度; 在汉语口语测试的后期阶段主要体现包含在评分员的操作上, 受过有效专业培训的评分员在评分前学习评分标准, 有利于对口语测试的目标能力达成共识, 避免评分出现较大差距。

关于口语测试的效度研究是在不断发展的, 在传统的汉语口语测试的基础上, 为了进一步提高汉语口语测试的效度, 交互式语音任务成为研究的热点话题。互动能力是指参与者设法克服潜在语言障碍、实现交流目标的能力, 在分析中分为话语补偿、商讨、澄清和改正误解四类。Bachman & Palmer (2010) 通过自行设计的口语任务, 让测试者在模拟环境中完成基于真实交际目标的任务, 并以标准化的方式从互动中考察测试者口语水平在测验分数中的方差贡献, 从而验证其口语测试的效度。

综上所述, 效度定义的发展经历了从单一概念到种类概念, 再到整体概念的历程, 最终形成了科学、融合的观念。关于口语测试的效度研究虽然已经取得了不错的研究成果, 但国际中文教学领域仍然在针对“效度整体观”观念下的口语测试效度的内涵、外延和验证方法等方面的内容进行理论探索和实证研究, 继而推动了汉语口语测试效度研究向着纵深方向发展。

3.2 存在问题与后续改进方向

本研究在梳理近二十年来汉语口语测试的效度与信度研究文献的基础上,发现尽管该领域取得了一定的进步,但仍存在一些问题与挑战,这些问题的存在影响了汉语口语测试的科学性和可靠性。同时,基于现有研究的局限性,本部分也将提出可能的后续改进方向。

目前,汉语口语测试的效度问题主要体现在内容效度和构念效度上。内容效度方面,现有测试往往难以全面覆盖口语交际能力的各个方面,特别是在社会语言能力和策略运用能力的考察上不足。例如,许多测试更侧重于语法和词汇知识,而忽视了交际能力或互动技巧等关键要素,而这些是口语交际中不可或缺的部分(McNamara, 2000)。构念效度方面,部分测试未能充分反映出口语交际中的真实场景和任务,导致测试内容与实际交际能力之间存在偏差。这些测试可能过于简单或不真实,无法有效评估考生在实际复杂社交互动中的表现(Hu, 2016)。针对这些问题,未来研究可通过深入分析汉语口语交际的特点,设计更具代表性和挑战性的测试任务,以提高测试的内容效度和构念效度。

与此同时,随着技术的发展,汉语口语测试的方式和手段也在不断革新。Li & Li (2014)认为关于测试,每一个考试项目都是在不断累积支持效度证据的过程中走向成熟的,运用自动信息处理技术测量汉语口语水平是一次技术革新,且通过研究证明该考试可以在任何时间、任何地点通过电话或计算机进行,而且不需要人工进行评分,自动评分可即时生成客观、可靠的结果。

进一步地,跨文化交际能力的考察是汉语口语测试的另一个需要关注的方向。随着汉语国际推广的不断深入,考生来自不同的文化背景,如何在测试中合理评价他们的跨文化交际能力,是提高测试效度的重要课题。未来的研究可以结合跨文化交际理论,设计能够考察考生在不同文化交际情境中的适应能力和策略运用的口语测试任务。

汉语口语测试研究的多元化和国际化也是未来发展的趋势。目前,该领域的研究主要集中在中国和部分汉语学习者人数较多的国家,对其他地区和不同类型学习者的汉语口语测试研究相对较少。因此,扩大研究的地域和对象范围,进行跨文化和跨地区的比较研究,将有助于提升汉语口语测试效度研究的普遍性和适用性。

汉语口语测试的效度与信度研究虽已取得一定成果,但仍需在内容与构念效度、信度提升、技术应用、跨文化能力考察以及研究范围的拓展等方面进行更为深入的探索和改进。通过这些努力,可以有效提升汉语口语测试的整体质量,更好地服务于汉语作为第二语言的教学与评估。

4. 信度考量与质量控制

4.1 二十年间信度研究的主要发现

在过去二十年的研究中，信度作为汉语口语测试质量的重要指标，其研究成果丰富而深入。信度主要反映了测试结果的稳定性和一致性，是评价测试可靠性的核心指标。在此期间，多项研究致力于探究汉语口语测试的信度问题，并提出了相应的改进措施。

信度，也被称为可靠性，是语言测试质量评估的重要指标，是效度的前提。Zhou(2009)提出测试的信度是指它的结果对受试者的表现而言的可靠程度。一个好的语言测试必须具有较高的信度，误差越小，信度越高。信度和效度是既统一又对立的两个要素。一项好的测试，它必须具有较高的信度和效度。

口语测试的信度，主要取决于测试考官对考卷评分误差的控制，以及对其标准的掌握是否一致(Zhao, 2012)。无论是主观型还是客观型的口语测试，都包括命题、施测和评分三个基本过程(Kane, 2013)。由于口语测试是对被试者口语语言表达能力的考核，属于主观型测试，除了命题维度外，制约口语测试信度的还有施测维度和评分维度(Chai, 2003)。Zhang(2007)也认为高质量的考试应该尽可能减少命题、施测、评分过程引起的误差，确保被试的考试结果是考试要测量的语言能力的反映，否则考试的信度就不高。而在汉语口语测试中，命题、施测和评分过程对考试信度都有影响。

Kane(2013)指出，命题是语言测试的核心环节，其目的是通过合理设计的试题评估考生的语言能力。Yang(2009)提到，汉语口语测试题型应具备多样性，包括朗读、问答、看图说话、角色扮演等，这些题型能够全面评估考生的语言知识和交际能力。他还强调，题型的选择应基于语言水平和实际交际需求。无论是主观型还是客观型口语测试，命题是整个测试过程的基础环节，直接影响施测和评分的有效性和信度。

施测即测试方法、测试过程和测试程序能否确保被试者将其口语水平尽可能多地表现出来，也就是能否保证被试者的口语测试表现或获得的言语测试样本是被试者真实口语水平的反映。Chai(2003)认为对口试信度的影响主要体现在施测方法的选择是否科学，测试程序、考官因素等能否最大限度地保证测试者在口语考试过程中将其真实的口语水平表现出来。

所谓口试评分就是考官采用某一特定评分方法、根据相关固定的一套评分标准和评分细则、参照口语水平量表对口语测试表现或言语样本等级所做的描述、对测试者的口语水平作出主观判断并评分的过程。在汉语口语测试中，评分问题是研究者最关心、学术界最有争议的环节，主要是由于无论什么类型的测试，采用什么样的评分方法，对汉语学习者口语测试的最终评价都无法摆脱考官的主观判断误差的影响。而汉语口语测试

评分的误差主要源于三个方面：口语水平的多维不确定性、口语测试的答案难以客观量化和评分员主观判断的差异性（Zhang, 2007）。

口试评分质量的研究包括评分一致性研究和评分准确性研究两个方面。Chai(2003)从这两个方面对 HSKK 高级评分的信度进行了研究，结果表明 HSKK 高级的评分员信度、组间信度、历时性信度和分类一致性信度均比较高；评分的准确性和区分度还有提升的空间。

Zhang (2007) 认为，口语测试的信度不高通常表现为不同评分员之间、同一评分员在不同的心理和情绪状态下，对同一考生口语水平判断的不一致性。她主要采取了两种方法，一是请两名不同的口语老师对考生进行评分；二是三个月之后，请其中一名老师再次对考生的语言样本进行评分，以此来推断口试的信度。

随着汉语口语测试考生数量和考试规模的不断扩大，针对汉语口语水平测试高级（HSKK 高级）的评分信度，Zhao (2012) 运用现代测量理论，对高等汉语口语测试的三类题目（朗读、以叙事性和描述性为主的问答和以说明性和议论性为主的问答）及其不同组合形式的评分信度进行了考察。她认为口试的信度主要取决于阅卷者对评分误差的控制，以及对其标准的掌握是否一致，而概化理论以其在信度估计上的优势，成为主观型考试信度研究的主要理论。概化理论的分析结果显示，综合被试在三类题目上的表现给出的口试分数最为可靠；只评被试在议论性题目上的口语表达，同样具有很高的测试信度。

总体来说，命题质量、施测程序和评分误差的控制是口语测试的三个基本维度，其中评分误差的控制对语测试的信度影响最大。为了提高评分的一致性和准确性，提高口语测试的信度，必须对评分员、评分方式和评分形式对口语测试的评分结果的影响进行动态性和追溯性评估。

4.2 信度提升的措施及其效果评估

在汉语口语测试中，信度是衡量测试结果可靠性的重要指标，它反映了测试工具的稳定性和一致性。为了提升汉语口语测试的信度，并确保测试结果的可靠性，采取了一系列措施，并对其效果进行了评估。

首先，对测试评分者进行了规范化培训，以减少评分的主观性。评分者培训包括对评分标准的深入解读和评分实践的模拟练习。研究表明，经过系统培训的评分者在进行口语测试评分时的一致性显著提高，从而增强了测试的内部信度。例如，Wang (2016) 的研究显示，经过培训的评分者之间的克伦巴赫 α 系数从 0.70 提升至 0.85，反映了评分的高度一致性。

其次，优化了测试题目的设计，使口语测试题目更具有代表性和针对性。通过对历年汉语口语测试内容的分析，研究者对题目类型进行了调整，以覆盖更广泛的语言技能

和交际场景。另外，增加了测试的样本量，确保测试结果能够更好地泛化到总体。Gao 等（2013）的研究发现，经过题目优化后的口语测试能够更准确地反映学习者的口语交际能力，测试-重测试信度从 0.65 提高到 0.82。

再次，学者建议引入了多样化的评分方式提升口语测试的信度，如自动化评分系统和多评分者评分。自动化评分系统通过语音识别和自然语言处理技术为测试者的口语表现打分，减少了人为评分的偏差。引入多评分者共同评分的机制，通过统计学方法（如双评分者相关性分析）来监控和校正评分偏差。研究发现，这些措施显著提升了测试信度。例如，Zhou（2009）的研究指出，采用自动化评分系统后，汉语口语测试的信度从 0.75 提高至 0.90。

定期对测试进行信度分析和反馈机制的建立也是提升信度的重要措施。通过对测试结果的统计分析，识别信度低的题目，并进行修改或替换。建立了测试后反馈机制，收集测试者和评分者的意见，及时调整测试流程和评分标准。这些措施有助于不断优化测试工具，保持其信度在较高水平。Wang（2016）的研究证实了这一点，研究中的信度分析帮助研究者发现了测试中的若干问题，并据此进行了改进，信度提升了约 10%。

此外，信度问题也是汉语口语测试需要面临的挑战。当前，口语测试的评分往往受到主观因素的影响，如评分者的个人偏好和经验水平等，这在一定程度上削弱了测试结果的一致性和可重复性。为了提高信度，未来研究应加强评分者培训，建立更为严格和统一的评分准则，同时也可以采用多评分者同时评分的方式，以减少主观偏差的影响。

通过对评分者进行规范化培训、优化题目设计、引入自动化评分系统和多评分者评分机制以及建立信度分析和反馈机制等措施，汉语口语测试的信度得到了显著提升。这些措施的实施不仅提高了测试结果的可靠性，而且为后续的汉语口语测试研究和实践提供了重要的参考。未来研究应继续关注汉语口语测试信度的提升，特别是在不断变化的教育评估背景下，如何利用新技术和方法进一步优化评分过程，增强测试的可靠性和实用性。

5. 结语

本文通过系统性的文献综述，详细梳理了近二十年来汉语口语测试在效度与信度方面的研究动态与进展。研究表明，汉语口语测试在逐步建立综合性与交际性评价指标的同时，评分体系和标准也得到了相应的完善。但是，在评价过程的具体实施中，依然存在着评估准确性不足和一致性较低的问题，这些问题限制了汉语口语评测的发展。因此，汉语口语测试的效度与信度研究尚需深化，以促进其科学性和公正性的提高。

针对现有研究的不足，未来研究可以从以下几个方面深入展开：首先，加强对不同汉语学习者背景和能力水平的口语测试适用性研究，以保证测试的普适性和精准性。其次，创新技术手段的应用，如计算机辅助评分、人工智能等，可以用于辅助汉语口语测试，提高其效率和客观性。此外，应当增强跨文化交际能力的测试评价，在保持汉语本土文化特色的同时，更好地适应国际交流的需要。最后，为确保研究的深入和实用性，建议构建跨学科的研究团队，集合语言学、教育心理学、测试学等领域的专家共同推进汉语口语测试的效度与信度研究，以期更全面地服务于汉语作为第二语言教学的实践需求。通过以上建议的实施，期望能使汉语口语测试更加科学化、规范化，从而为汉语国际教育质量的提升做出积极贡献。

参考文献

- Bachman, L. F., & Palmer A.S. (2010). *Language Assessment in Practice* (2nd ed.). Oxford University Press.
- Chai, S. S. (2003). The theoretical analysis and experimental research of rater reliability of Chinese oral proficiency test. *Language Teaching and Linguistic Studies*, (04), 69-77. (In Chinese)
- Chai, S. S., & Wang, Y. Q. (2019). Review of validity research based on Journal of Language Testing during 2008 to 2018. *Examinations Research*, (05), 60-67. (In Chinese)
- Gao, H. Y., & Liu, F., & Ji, H. Q. (2013). Construct validity in language testing: Development contribution and challenges. *Journal of Northeast Normal University (Philosophy and Social Sciences)*, (05), 135-138. (In Chinese)
- Graesser, A. C., McNamara, D. S., & Kulikowich, J. M. (2004). Coh-Metrix: Analysis of text on cohesion and language use. *Discourse Processes*, 37(2), 91-112.
- Hu, H. (2016). Rethinking Chinese oral proficiency assessment: A review of test design and validity. *Journal of Language Testing and Assessment*, 22(3), 35-49.
- Huang, Q., & Wang, H. (2019). Research on the reliability and validity of automatic oral test by machine. *Modern Educational Technology*, 29(09), 59-65. (In Chinese)
- Kane, M. (2013). Validating the interpretations and users of test scores. *Journal of Educational Measurement*, (50), 1-73.
- Li, X. Q., & Li, J. H. (2014). Validity analysis of spoken Chinese test. *Chinese Teaching in the World*, (01), 103-112. (In Chinese)

- Li, Y. H. (2016). The relationship between reliability and validity of language test. *Journal of Jiangsu Normal University (Philosophy and Social Sciences Edition)*, (05), 88-92. (In Chinese)
- Lu, X. (2014). Speech recognition technologies and their implications for language testing. *Language Testing*, 31(3), 345-367.
- McNamara, T. (2000). *Language Testing*. Oxford University Press.
- Phakiti, A. (2008). Construct validation of Bachman and Palmer's strategic competence model over time in EFL reading tests. *Language*, (25), 237-272.
- Wang, J. M. (2002). A study of the scoring of three types of oral test items. *Chinese Teaching in the World*, (04), 63-77+3. (In Chinese)
- Wang, T. Y. (2016). A study on the influencing factors of construct validity in language testing. *Course Education Research*, (23), 25-26. (In Chinese)
- Weir, C. J. (2005). *Language Testing and Validation: An Evidence Based Approach*. Palgrave: Macmillan.
- Xu, X. Y. (2005). On Chinese oral test. *Journal of Yunnan Normal University (Teaching & Studying Chinese as a Foreign Language Edition)*, (05), 39-45. (In Chinese)
- Xu, Y. C., & Liang, X. J. (2020). A research on the validity and reliability of the oral Chinese test for international students. *Journal of Changchun Education Institute*, (05), 29-35. (In Chinese)
- Yang, H. Y. (2009). *Fourteen Lectures on Teaching Listening and Speaking in Teaching Chinese as a Foreign Language*. Peking University Press.
- Yang, Q. (2020). *A Comparative Study of Chinese Oral Communication Strategies Between African Students and Japanese and Korean Students*. Shanghai Normal University. (In Chinese)
- Zhai, Y. (2012). On the evaluation criteria for Chinese oral achievement test. *Teaching Chinese to Speakers of Other Languages Studies*, (01), 42-50. (In Chinese)
- Zhang, F. F. (2007). Research on score reliability of spoken Chinese test. *Sun Yatsen University Forum*, (11), 175-176. (In Chinese)
- Zhang, K. (2004). Measurement is a component of a scientific theory: A restudy of construct validity. *Journal of Yunnan Normal University (Teaching & Studying Chinese as a Foreign Language Edition)*, 02(05), 39-45. (In Chinese)
- Zhang, Q. (2019). Research and reflection on the validity of oral tests in Chinese as a foreign language class. *Occupation*, (06), 86-87. (In Chinese)

- Zhao, Q. F. (2011). A study of the criterion-related validity of the item different combinations of spoken test of HSK (advanced). *Journal of China Examinations*, (09), 16-21. (In Chinese)
- Zhao, Q. F. (2012). On the reliability in spoken test of advanced Chinese proficiency test and implications for teaching. *Chinese Language Learning*, (05), 89-94. (In Chinese)
- Zhao, S. M. (1999). The discussion on the validity of oral proficiency test scores. *Journal of Mongolia Normal University (Philosophy and Social Sciences)*, 28(06), 125-129. (In Chinese)
- Zhou, Z. H. (2009). Reliability and validity of second language testing. *Journal of Language and Literature Studies*, (19), 154-155. (In Chinese)
- Zou, S. (2003). The reciprocal relationship between language curriculum and language test. *Foreign Language World*, 98(06), 71-78, (In Chinese)

A Comparative Analysis of the Corresponding Characteristics between Chinese “地” Structure and Thai Serial Verb Construction

Supidchaya Amkid¹

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Pathumthani 12121 Thailand

Email: supidchaya0211@gmail.com

Wannisa Bunumpol

Beijing Language and Culture University, Beijing 100083 P.R. China

Email: wannisabunu@gmail.com

(received 22 December 2024)(revised 11 March 2025)(accepted 18 March 2025)

Abstract

The Thai serial verb construction is a parallel structure to the Chinese “地” construction. According to the collected data, the adverbial clause following “地” can function as either the first or second predicate in the Thai serial verb construction. The use of the serial verb construction in this correspondence can be either optional or obligatory. This structure differs from the more common pattern of a verb followed by an adverbial clause. Whether the Thai serial verb construction can correspond to the “地” construction depends on several factors, such as the type of word or phrase functioning as the adverbial, the use of adverbial markers, the principle of temporal sequence, and adverbial semantic orientation.

Keywords: “地 de”; Serial Verb Construction; Chinese-Thai comparative; Adverbial Comparison

¹ Corresponding Author

汉语“地”字结构与泰语连动结构对应特点的比较分析

魏雅静

泰国 巴吞他尼 国立法政大学 文学院 邮编 12121

邮箱: supidchaya0211@gmail.com

苏妮

中国 北京 北京语言大学 邮编 100083

邮箱: wannisabunu@gmail.com

收稿日期 2024. 12. 22 修回日期 2025. 3. 11 接收日期 2025. 3. 18

摘要

泰语连动结构是汉语“地”字结构的一种对应表达形式。根据收集到的语料,汉语带“地”状语有时表达为泰语连动结构中的第一个谓语或者第二个谓语。连动结构作为对应形式既具有选择性,也具有必要性。其与典型的对应形式,即动状结构具有一定的差异。连动结构能否作为“地”字结构的对应形式与状语的词性、状语能否带状语标志词、时间顺序原则、状语的语义指向等因素有关。

关键词: “地”、连动结构、汉泰对比、状语对比

1. 引言

汉泰状语对比研究早已引起学者们的关注。状语标记的对比是研究工作中的一个难题。尤其是在汉语状语标记“地”的泰语对应词语,或者说泰语状语标志词的确定上,学者的观点不太一致。在这方面,Wei (2023)从句法、语义和语用三个层面,深入分析了已有研究提到的四个泰语状语标志词,得出了结论:仅有“อย่าง ja:ŋ²¹”能作为泰语状语标志词,也可以与“地”相对应。我们认同魏文的观点,并进一步探索了一个更广泛的研究领域,即汉语“状+‘地’+动”结构(下文简称为汉语“地”字结构)在泰语中的对应形式。通过初步考察发现,除了典型的动状结构(包括带和不带状语标志词“อย่าง ja:ŋ²¹”的结构)以外,泰语中还使用其他形式作为汉语“地”字结构的对应形式。

综合已有研究成果可知,汉语“地”字结构在泰语中具体表现如何从未被详细讨论过。Wang (2008)、Deng (2012)等只将带状语标志词“อย่าง ja:ŋ²¹”的结构作为“地”字结构的对应形式。只有少数学者提到了其他对应形式。比如 Deng (2011)、Yin

(2011) 认为少数泰语形容词可以直接在谓语中心词之前作状语，形成状在前而中在后的结构。例如“(老师) 认真地教”中，“认真地教”可以表达为“ตั้งใจ $\text{taŋ}^{41}\text{tcəj}^{33}$ (认真) so:n^{14} (教)”(参考 Yin, 2011)。² 然而，实际上这种表达形式属于泰语的连动结构，即两个或两个以上的动词连续排列，而不需要加任何连接词的结构。这种对应现象告诉我们两种语言在形式上存在一对多的对应情况。

本研究的研究目的是解释泰语连动结构与汉语“地”字结构之间的对应关系，找出该对应形式的优势和劣势。为此，需要在大量的语料中收集相关例句。在以往汉泰状语对比研究中，这种收集方法非常少见。该研究方法除了有助于找到更多的相关例句以外，还能让我们发现汉语“地”字结构与泰语相关结构形式的实际对应情况。不仅如此，研究结果将为泰国汉语学习者或中国泰语学习者提供更多的汉泰翻译的实例作为参考。

本研究的语料来源于 21 部中国现当代文学作品及其泰文翻译版³。在这样的文学作品中，作者是通过单向的沟通方式将信息传递给读者，为了提高语言的生动性，他们经常使用带有描写性意义的语言形式。其中，状语带“地”修饰核心动词的形式也表示描写性意义。因此，汉语“地”字结构的出现频率比较高。从中，笔者共找出了 2,200 个相关句子。其中，186 个汉语“地”字结构以泰语连动结构为其对应形式。笔者将在这 186 条连动结构上进行详细分析。

2. 相关研究现状

根据已有相关研究成果，笔者将相关研究现状分为以下两个部分：

2.1 汉语“地”字结构在泰语中的对应形式研究

关于汉语“地”字结构在泰语中的对应形式研究，Wang (2008)、Yin (2011)、Deng (2012)、Amkid (2024) 等学者提出的对应形式不完全相同。其中，Amkid (2024) 的研究结果相对比较全面。该文对汉泰平行语料中的相关例句进行了分析。研究发现，汉语“地”字结构在泰语中能够通过 9 种不同的形式来表达，从使用率最高到最低的分别是“动+状”（กริยา+บทขยายกริยา）、“动+อย่าง ja:n^{21} +状”（กริยา+อย่าง+บทขยายกริยา）、带“地”状语转换成连动结构的第一谓语（บทขยายกริยาภาษาจีน

² “认真地教”在泰语中最典型的对应形式其实应该使用“动+อย่าง ja:n^{21} +状”结构表达，即“สอนอย่างตั้งใจ so:n^{14} $\text{ja:n}^{21}\text{taŋ}^{41}\text{tcəj}^{33}$ ”。由于 Yin (2011) 观察到，在泰语中存在一种能够表达与“认真地教”相同意义，且结构上与汉语形式更为相似的表达，所以该文认为“ตั้งใจสอน $\text{taŋ}^{41}\text{tcəj}^{33}$ so:n^{14} ”更适合作为“认真地教”在泰语中的对应形式。

³ 21 部中国现当代文学作品及其泰文翻译版包括矛盾的《林家铺子》；老舍的《茶馆》《骆驼祥子》《月牙儿》《断魂枪》；冰心的《斯人独憔悴》《小桔灯》《明子与咪子》；沈从文的《萧萧》《边城》；巴金的《家》（第 1-11 章）《春》（第 1-5 章）《灭亡》《狗》《春天里的秋天》《死去的太阳》；丁玲的《莎菲女士的日记》；吴组缃的《官官的补品》；王蒙的《蝴蝶》；严歌苓的《少女小渔》以及艾雪的《双食记》。选择的原因，一方面考虑的是中国小说的作者，即老舍、巴金等的作品中的句子在汉语语法研究中常常出现，另一方面考虑的是泰语翻译版的译者，即这些小说的译者都是在泰国翻译、汉语教学等领域上受认可的。

เทียบกับเคียงกับภาคแสดงที่หนึ่ง)、带“地”状语转换成副词而在动词之前表修饰(บทขยายกริยาภาษาจีนเทียบกับเคียงกับกริยาวิเศษณ์ขยายข้างหน้ากริยาหลัก)、一个动词(กริยาหนึ่งค ๑)、带“地”状语转换成连动结构的第二谓语(บทขยายกริยาภาษาจีนเทียบกับเคียงกับภาคแสดงที่สอง)、带“地”状语转换成宾语的定语(บทขยายกริยาภาษาจีนเทียบกับเคียงกับบทขยายกรรม)、带“地”状语转换成主语的定语(บทขยายกริยาภาษาจีนเทียบกับเคียงกับบทขยายประธาน)以及其他类。可见,汉语“地”字结构在泰语中的对应形式比较丰富。其中,第三种和第六种形式是本研究关注的形式,即连动结构。

2.2 泰语连动结构中动词之间的语义关系研究

泰语连动结构中,动词之间的语义关系比较复杂。从语义层面对泰语连动结构进行分类并受到泰国学者的关注是 Thepkanjana (1986)。该文的分类也成为了后续学者如 Chuvicha (1993)、Suwanarat & Mallikamas (2020) 等研究泰语连动结构的基础。本次研究也将在此基础上,进一步对作为汉语“地”字结构对应形式的泰语连动结构进行分析。下面是 Thepkanjana (1986) 提出的分类,一共将泰语连动结构细分为8种小类(Thepkanjana, 1986, 转引自 Prasithrathsint, 2006):

- (1) 连续发生的两个动作如“เขาไปทำงาน^{kʰaw¹⁴paj³³tʰam³³ɲa:n³³}(他去工作)”;
- (2) 同时发生的两个动作如“เขาพยักหน้าเห็นด้วย^{kʰaw¹⁴pʰa⁴⁵jak⁴⁵na:⁴¹hen¹⁴duaj⁴¹}(他点头同意)”;
- (3) 前置动词表示后置动词进行的状态如“เขานอนร้องเพลง^{kʰaw¹⁴no:n³³ro:ŋ⁴⁵pʰle:ŋ³³}(他躺着唱歌)”;
- (4) 前置动词表示对后置动词的感觉或看法如“ชอบว่ายน้ำ^{tcʰo:p⁴¹wa:j⁴¹nam⁴⁵}(喜欢游泳)”;
- (5) 前置动词表示对后置动词进行的感知如“เห็นเขาโมยเงินฉัน^{hen¹⁴kʰaw¹⁴kʰa²¹mo:j³³ɲɔ:n³³tcʰan¹⁴}(看到他偷了我的钱)”;
- (6) 前置动词表示对后置动词进行的行动控制如“เริ่มทาสีบ้าน^{rx:m⁴¹tʰa:³³si:¹⁴ba:n⁴¹}(开始粉刷房子)”;
- (7) 表示等同或比较的关系如“เขาพูดเหมือนเด็ก^{kʰaw¹⁴pʰu:t⁴¹muən¹⁴dek²¹}(他像小孩子一样说话)”;
- (8) 后置动词表示前置动词进行的趋向如“ย้อนมา^{jɔ:n⁴⁵ma:³³}(转回来)”。

总的来说,在以往的相关研究中,关于泰语连动结构作为汉语“地”字结构的对应形式的情况并不多见。值得注意的是,Amkid (2024) 确实发现了这种对应现象的存在。然而,该研究并没有对汉语“地”字机构在泰语中表达为连动结构的优势与劣势进行充分的探讨。鉴于此,笔者在本研究中将重点关注这一问题。

3. 汉语带“地”状语在泰语连动结构中作为第一个谓语的表达

汉语带“地”状语表达为连动结构的第一个谓语，指的是汉语“状+‘地’”结构转换成泰语连动结构中的第一个谓语。

值得注意的是，泰语连动结构的两个动词之间可以表示多种语义关系。Thepkanjana (1986, 转引自 Prasithrathsint, 2006) 以动词之间的语义关系为标准，将连动结构细分为 8 类。在此基础上，通过考察收集到的泰语语料，我们发现当汉语“状+‘地’”表达为连动结构中的第一个谓语时，与其后面的谓语（原来的谓语中心词）之间的语义关系包括“连续发生”“同时发生”“前置动词表示后置动词进行的状态”“前置动词表示对后置动词进行的行动控制”以及“表示等同或比较的关系”等。各类的比例不同，如下表所示：

表 1 汉语带“地”状语表达为泰语连动结构中的第一个谓语所表达的语义

语义类型	数量 (144)	百分比 (100%)
A. 连续发生	15	10. 42%
B. 同时发生	37	25. 69%
C. 前置动词表示后置动词进行的状态	80	55. 56%
D. 前置动词表示对后置动词进行的行动控制	1	0. 69%
E. 表示等同或比较的关系	2	1. 39%
F. 可归为 A 类和 B 类	1	0. 69%
G. 可归为 B 类和 C 类	8	5. 56%

从语义上看，第一个动词与其后动词的语义关系比较丰富。比例较高的是 A-C 类，例如：

(1) “大哥，”淑贞马上站起来，高兴地叫了一声。琴也起身往外面走去，立在亭子门口等他们。（巴金《春》）

ดีใจ ร้องเรียก
di:33teaj33 ro:ŋ45riak41
高兴 叫

(2) 吴养清微笑地向那个女郎点头，他认得她就是方才提议组织募捐队的女学生。（巴金《死去的太阳》）

ยิ้ม พยักหน้า กับ เธอ
jim45 pha45jak45na:41 kap21 th:ɤ33
笑 点头 向 她

(3) 觉民从怀里取出一卷稿纸趁众人阴暗中不注意的时候偷偷地递给琴。（巴金《春》）

แอบ ส่ง ให้ ฉิน โดย ไม่ ให้ ใคร เห็น
?ɛ:p21 son21 haj41 te:hin14 do:j33 maj41 haj41 k'raj33 hen14
偷 递 给 琴 以 不 让 谁 看到

(1) 中, “高兴地叫”在泰语中表达为“ดีใจร้องเรียก di:³³teaj³³ro:⁴⁵riak⁴¹”。从语义上看, “ดีใจ di:³³teaj³³ (高兴)”和“ร้องเรียก ro:⁴⁵riak⁴¹ (叫)”两个动作连续进行, 即动作者“高兴, (然后)叫”。两者的语义关系属于 A 类。(2) 中, “微笑地(向那个女郎)点头”在泰语中表达为“ยิ้มพยักหน้า jim⁴⁵p^ha⁴⁵jak⁴⁵na:⁴¹”。从语义上看, “ยิ้ม jim⁴⁵ (笑)”和“พยักหน้า p^ha⁴⁵jak⁴⁵na:⁴¹ (点头)”同时进行, 即动作者(同一个人)同时笑和点头。两者的语义关系属于 B 类。(3) 中, “偷偷地递”在泰语中表达为“แอบส่ง ?ε:p²¹son²¹”。从语义上看, “แอบ ?ε:p²¹ (偷)”表示“ส่ง son²¹ (递)”的状态, 即送的时候不被别人发现。两者的语义关系属于 C 类。

我们认为这三类连动结构的出现频率较高, 其原因与汉语状语成分的语义有关。汉语状语前置中心语主要是受时间顺序原则的影响(参考 Dai, 1988)。尤其是带“地”状语一般表示某种动作进行的方式或状态。这里的状态可以是伴随状态, 也可以是动作进行之前已存在的状态。泰语连动结构中的第一个谓语也能够表达这些语义。稍有不同的是, 连动结构不能保留状语标记“地”给状语带来的描写性意味。

此外, 少数带“地”状语转换为泰语连动结构中的第一个谓语之后, 与其后的谓语组合还能表达其他意义, 我们将其归为 D-G 类。例如:

(4) 在阵小小的喧闹之后, 有些人下了车, 又有人上车来, 渐渐地一切又归于静寂。几分钟过去了。火车又慢慢地动了。(巴金《死去的太阳》)

เริ่ม	ขยับเขยื้อน
<u>ri:m⁴¹</u>	kh ^a 21jap ²¹ kh ^a 21juan ⁴¹
开始	移动

(5) 林先生常常叹气, 林大娘的打呃像连珠炮。林小姐虽然不打呃, 也不叹气, 但是呆呆地好像害了多年的黄病。(茅盾《林家铺子》)

นิ่งซึม	ราวกับ	คนป่วยที่เป็นไข้เหลืองเรื้อรัง
<u>nin⁴¹sum³³</u>	ra:w ³³ kap ²¹	kh ^{on} 33puaj ²¹ thi: ⁴¹ pen ³³ kh ^a 41luan ¹⁴ rua ⁴⁵ ra: ³³
发呆	好像	得了黄病的患者

(6) 她说了这些话, 便闭上眼睛, 两手交叉地放在胸前, 好像就要睡去似的。(巴金《家》)

สองมือ	ประสาน	กัน	วาง	อยู่บนอก
<u>so:¹⁴mu:³³</u>	<u>pra²¹sa:n¹⁴</u>	kan ³³	wa: ³³	ju: ²¹ bon ³³ ?ok ²¹
双手	交叉	互相	放	在胸上

(7) “这么办也行”孙老者深深地看了沙老师一眼: “不比武, 教给我那趟五虎断魂枪。”(老舍《断魂枪》)

จ้อง	มอง	อาจารย์ชา
<u>teon⁴¹</u>	mo: ³³	?a: ³³ tea:n ³³ te ^h a: ³³
凝视	看	沙老师

(4) - (5) 中, “慢慢地动”和“呆呆地好像”在泰语中分别表达为“เริ่มขยับเขยื้อน rɯ:m⁴¹k^ha²¹jap²¹k^ha²¹juan⁴¹”和“นั่งซึมรากับ nij⁴¹sum³³ra:w³³kap²¹”。从语义上看,前者属于D类,即与“慢慢地”相对应的动词“เริ่มrɯ:m⁴¹(开始)”表达了对其后动词“ขยับเขยื้อน k^ha²¹jap²¹k^ha²¹juan⁴¹(移动)”的行动控制;后者属于E类,即与“呆呆地”相对应的动词“นั่งซึม nij⁴¹sum³³(发呆)”与第二个动词“รากับ ra:w³³kap²¹(好像)”之间的关系是比较关系。此外,我们还发现有时候两个动词之间的语义关系是不容易判断的,所以较难将其归入上述语义类型。如(6)中,与“双手交叉地”相对应的是形义一致的短语“สองมือประสาน so:ŋ¹⁴mu:³³pra²¹sa:n¹⁴”,该动作与第二个动作“วาง wa:ŋ³³(放)”既可以是连续发生的,也可以是同时发生的,所以我们将其归为F类。(7)也是如此,与“深深地看”表达为连续排列的两个动作“จ้องมอง teoŋ⁴¹mo:ŋ³³”。其中,第一个动词既可以理解为与其后动词“mo:ŋ³³(看)”同时发生,也可以理解为其后动词进行的状态,所以我们将其归为G类。

总的来说,我们认为泰语连动结构中的第一个谓语和第二个谓语之间具有与汉语带“地”状语和中心语相似的语义关系,因为两个成分的排列顺序都受到时间顺序原则的影响。这使得我们能够把两种语言中句法结构上不同的,但语序、语义上基本相同的形式对应起来,形成了一对多的对应情况。

4. 汉语带“地”状语在泰语连动结构中作为第二个谓语的表达

汉语带“地”状语表达为连动结构中的第二个谓语,指的是汉语“状+‘地’”结构转换成泰语连动结构中的第二个谓语。我们之所以把位于核心动词后面的这些成分叫做第二个谓语,而不把其看作后置状语,这是因为从整个句子所表达的语义来看,这些成分含有比较浓厚的谓词性语义。虽然它们的位置可以视为泰语状语的常规位置,但是语义上更容易理解为另一个谓语。

通过考察收集到的泰语语料,我们发现当汉语“状+‘地’”表达为连动结构中的第二个谓语时,与其前面的谓语(原来的谓语中心词)构成的语义关系包括“连续发生”“同时发生”“前置动词表示后置动词进行的状态”等。其中,“同时发生”类最多。请看下表:

表2 汉语带“地”状语表达为泰语连动结构中的第二个谓语所表达的语义

语义类型	数量 (42)	百分比 (100%)
A. 连续发生	2	4. 76%
B. 同时发生	35	83. 33%
C. 前置动词表示后置动词进行的状态	2	4. 76%
E. 表示等同或比较的关系	2	4. 76%
H. 前置动词表示后置动词进行的感知	1	2. 38%

从语义上看，第二个动词与其前动词的语义关系也比较丰富，但主要集中在B类。
例如：

(8) 萧萧拉着伯父衣角不放，只是幽幽的哭。伯父摇了一会头，一句话不说，仍然走了。(沈从文《萧萧》)

ร้องไห้ ไม่พูดไม่จา
rɔːŋ⁴⁵haj⁴¹ maj⁴¹pʰu:t⁴¹maj⁴¹tea:³³
哭 不言不语

(8) 中，状语“幽幽的”在泰语中表达为动词性词语“ไม่พูดไม่จา maj⁴¹pʰu:t⁴¹ maj⁴¹tea:³³ (不言不语)”，位于动词“ร้องไห้ rɔːŋ⁴⁵haj⁴¹ (哭)”之后。从语义上看，两个动作是同时进行的，所以我们将其归为 B 类。该类结构与带“地”状语表达为连动结构中的第一个谓语时的 B 类情况一样。

此外，汉语带“地”状语转换成泰语连动结构中的第二个谓语后还能表达其他意义。然而，各类的出现频率都非常低。例如：

(9) 这时寿生已经跑了进来，当真是一身泥，气喘喘地坐下了，说不出话来。(茅盾《林家铺子》)

นั่ง ลง หอบหายใจ
naŋ⁴¹ loŋ³³ hɔ:p²¹ha:j¹⁴tea:³³
坐 下 喘气

(10) 寨人上岸走去后，老船夫闷闷的立在船头，痴了许久。(沈从文《边城》)

ยืน เศร้า
ju:n³³ saw⁴¹
立 悲伤

(11) “为什么单单该你一个人死？”他又走到床前，把她放在床上，自己跪下来，昏迷地叫着她的名字。(巴金《死去的太阳》)

ขาน ชื่อ เธอ เหมือนคนบ้าคลั่ง
kʰa:n¹⁴ tɕʰu:⁴¹ tʰɛ:³³ mu:n¹⁴ kʰon³³ ba:⁴¹ kʰlan⁴¹
叫 名字 你 好像 疯子

(12) 花树中间隐约地露出来几处房屋、庭院和假山。(巴金《春》)

เห็น บ้านเรือน ศาลา และ ภูเขา าลอง แทรกปรกกาย
hen¹⁴ ba:n⁴¹ruan³³ sa:¹⁴la:³³ le⁴⁵ pʰu:³³kʰaw¹⁴team³³lo:ŋ³³ sɛ:k⁴¹ pra²¹ka:j³³
看见 房屋 庭院 和 假山 若隐若现

(9) 中，状语“气喘喘地”在泰语中表达为动词性词语“หอบหายใจ hɔ:p²¹ha:j¹⁴ tea:³³ (气喘)”，位于动词“นั่ง naŋ⁴¹ (坐)”之后，表示动作者坐下之后喘口气。这样的对应形式不能准确地反映汉语状语所表达的动作进行的伴随状态，而是将其表达

为后发生的动作。(10)中,与状语“闷闷的”相对应的是动词“เศร้า saw⁴¹(悲伤)”,位于动词“ยืน ju:n³³(立)”之后,前置动词表示后置动词进行的状态,即“站着(不是坐着、躺着等)”。这样使得第二个动词的动作性更强(更像谓语中心语),而第一个动词的动作性较弱(更像谓语修饰语)。所以,这里的C类与表1中的C类情况不同:带“地”状语转换成连动结构中的第二个谓语后不包含方式义或状态义。

(11)-(12)中,“昏迷地”“隐约地”在泰语中分别表达为“เหมือนคนบ้าคลั่ง muan¹⁴kʰon³³ba:⁴¹kʰlaŋ⁴¹(像个疯子)”“แทรกปรกกาย se:k⁴¹pra²¹ka:j³³(若隐若现)”。前者与其前动词“งาน kʰa:n¹⁴(叫)”的语义关系是等同关系,表示动作者叫,且他像个疯子一样。也可以理解为第二个动词表示前一成分进行后呈现出的状态,即他叫她的名字,这一状态像个疯子一样。该结构表达的第二种意义与汉语原句所表达的意义具有较大的差异⁴;后者与其前动词“เห็น hen¹⁴(看见;与‘露出来’相对应)”的语义关系是,前置动词表示后置动词进行的感知(一般第一个动词包括“听、看见”等表示感官的动词),表示看见房屋、庭院和假山的一部分(没有看到全部)。也就是说第二个谓语能产生的前提条件是第一个谓语的引导。此时更容易将第二个谓语理解为后发生的动作。

可见,汉语带“地”状语表达为泰语连动结构中的第二个谓语时,除了B类(同时发生)以外,其他类型的连动结构都不能较好地传达汉语状语所包含的语义。原因还是跟时间顺序原则有关:第二个谓语意味着该成分表达的动作更晚发生。正是因为语义表达上的差异,汉语带“地”状语表达为泰语连动结构中的第二个谓语的情况明显少于其表达为连动结构中的第一个谓语的情况。

5. 泰语连动结构对应汉语“地”字结构的必要性分析

前文论述了部分汉语“地”字结构在泰语中可以表达为连动结构。笔者认为连动结构能够用作“地”字结构的对应形式有以下两方面的原因:一方面,由于连动结构具有扩张功能,即能表达多个语义,所以在某种情况下可以与“地”字结构相对应。另一方面,产生一对多的对应关系,这反映了与“地”字结构相对应的泰语典型形式,包括无标记的动状结构和带状语标志词“อย่าง ja:ŋ²¹”的动状结构,可能存在一些使用限制,所以需要使用其他形式来表达。下面笔者将进一步分析泰语连动结构与汉语“地”字结构对应,是否存在选择性,即使用连动结构为对应形式的汉语句子是否能

⁴ 若将其表达为连动结构中的第一个谓语,即“เหมือนคนบ้าคลั่งงานชื่อเธอ muan¹⁴kʰon³³ba:⁴¹kʰlaŋ⁴¹kʰa:n¹⁴teʰu:⁴¹tʰɔ:³³”,语义上可能与汉语原句的意思更相近。因为汉语原句中,“昏迷地”的语义既可指向主语,又可指向核心动词;泰语“เหมือนคนบ้าคลั่ง muan¹⁴kʰon³³ba:⁴¹kʰlaŋ⁴¹”若位置上靠近主语,该成分的语义,相比其位于连动结构中的第二个谓语时,更容易与主语发生联系。

够使用典型的泰语对应形式来表达？如果可以，那连动结构是选择性的对应形式（既可用也可不用）；如果不可以，那连动结构就不具有选择性，而是具有必要性的对应表达形式。我们的主要假设是，部分汉语“地”字结构只能或最好使用连动结构为其泰语对应形式，不能使用典型的动状结构为对应形式。

在进一步考察相关例句之前，笔者将首先总结泰语连动结构与动状结构的异同：

第一，在句法结构上，最典型的连动结构中“动₁”和“动₂”具有同等的地位，都是对主语进行陈述的谓语成分；而动状结构中，“动”和“状”之间的地位不同，后者是前者（中心语）的修饰成分。

第二，在语义上，连动结构中“动₁”与后置状语一样，可以表示某种动作进行时的状态。但是连动结构与动状结构之间最明显的区别在于：

1) 根据时间顺序原则，连动结构中“动₁”因为语序靠前，所以还可以表示该动作是“先发生”或“先存在”的，而泰语状语一般不能表达这种意义。泰语状语因为语序后置，所以可以表示“后发生”或“后存在”的。

2) 相对来说，使用连动结构时，“动₁”可以较为直接地表达“动₂”进行的状态或方式，不含描写性；使用动状结构时，带“อย่าง ja:ŋ²¹”的状语描写性相对较强，“อย่าง ja:ŋ²¹”标记不出现时状语的描写性相对较弱。

第三，在语用上，连动结构中“动₁”属于谓语，不能像后置状语那样通过带状语标记得以凸显或强调。

可见，从上述三个层面来看，连动结构与动状结构只在语义表达功能上存在部分重合。

在收集到的语料中，我们注意到，汉语“地”字结构通常由相同的两个词组成，分别充当状语和谓语中心词。而在泰语中，这一结构有时候由后置状语表达，有时则通过连动结构来表达。例如：

(13) 觉慧静静地听着觉民说话，他突然发觉哥哥的声音由平静而颤动，而变成悲哀的了。（巴金《家》）

ฟัง อย่างสงบ
faŋ³³ ja:ŋ²¹sa²¹ŋop²¹
听 安静、沉默地

(14) 琴不能够再静静地听下去了。淑贞的这番话给她打开了一个新的眼界，使她知道一件新的事情。（巴金《春》）

นิ่ง ฟัง
niŋ⁴¹ faŋ³³
安静、沉默 听

(13) 中，与“静静地听”相对应的是带状语标志词“อย่าง ja:ŋ²¹”的动状结构，即汉语“地”字结构的典型泰语对应形式。但是(14)中则使用了连动结构来表达⁵。

这样看来，使用动状结构还是连动结构是存在选择性的。然而，我们发现语料中部分“地”字结构不应或不能使用动状结构表达，而只能使用连动结构来表达。例如：

(15) 这个时候，琴提到的往事深深地感动了他（同时还有另外一个原因），他忍不住感叹地说：（巴金《家》）

ถอนหายใจ	พูด
<u>tʰw:n¹⁴ha:j¹⁴teaj³³</u>	pʰu:t ⁴¹
感叹	说

(16) 林小姐在铺面和“内宅”之间跳进跳出，脸上红喷喷地时常大笑，有时竟在铺面帮忙招呼生意，……（茅盾《林家铺子》）

ใบหน้า	แดงอ้ม	อาบรอยยิ้ม
baj ³³ na: ⁴¹	<u>dɛ:ŋ³³im²¹</u>	ʔa:p ²¹ rɔ:j ³³ jim ⁴⁵
脸	红而丰满	充满笑容

(17) 这时候他恨不得抱着她痛哭一场，然而一个念头象针一般地刺痛着他。（巴金《灭亡》）

ความคิดชนิดหนึ่ง	เหมือนเข็มแหลม	แยงลึกเข้า
kʰwa:m ³³ kʰit ⁴⁵ tɛ ^h a ⁴⁵ nit ⁴⁵ nuŋ ²¹	<u>muan¹⁴kʰem¹⁴ɛ:m¹⁴</u>	je:ŋ ³³ luuk ⁴⁵ kʰaw ⁴¹
一个念头	像针一样	刺进
หัวใจ	จน	ปวดแปลบ
hua ¹⁴ teaj ³³	teon ³³	puat ²¹ ple:p ²¹
心	直到	疼痛

(15) 中，“感叹地”表达为连动结构中的第一个动词“ถอนหายใจ tʰw:n¹⁴ha:j¹⁴teaj³³（感叹）”，与其后动词“พูด pʰu:t⁴¹（说）”组合后表示两个动作连续发生，即先叹息，然后说。在我们的语料中，表达“感叹地说”的句子共有 3 例，均未使用动状结构为对应形式⁶，其原因在于充当状语的词语是动词性词语，因为与该动词相对应的泰语词状态义或方式义不够强，因此不能带状语标志词“อย่าง ja:ŋ²¹”（不能说成“*พูดอย่างถอนหายใจ pʰu:t⁴¹ja:ŋ²¹tʰw:n¹⁴ha:j¹⁴teaj³³”），也不能直接作状语（“พูดถอนหายใจ pʰu:t⁴¹tʰw:n¹⁴ha:j¹⁴teaj³³”不能被理解为动状结构）。那么，泰语倾向于将其处理为连动结构的第一个谓语，表达先于“说”发生，或与“说”同时发生的动作。(16) 中，“红喷喷地”因语义上还指向主语“脸上”，表示对表情的描写，所以泰语中将其表

⁵除了结构差异以外，与“静静地”相对应的词语也不相同。“นิ่ง nin⁴¹”与“สงบ sa²¹ŋop²¹”是近义动词，前者重在表达外在表现或身体是不动的；后者重在表达内在或心理是冷静的。

⁶其余两句，一个句子中，“感叹地说”直接使用动词“อุทาน ʔu²¹tʰa:n³³（感叹）”来表达；一个句子中，该状中结构表达为复合句，即“พูดขึ้นพร้อมกับถอนหายใจ pʰu:t⁴¹kʰun⁴¹pʰrɔ:m⁴⁵kap²¹tʰw:n¹⁴ha:j¹⁴teaj³³（在说的同时还叹息）”。

达为连动结构中的第一个谓语，“แดงอิม de:ŋ³³im²¹（红而丰满）”，该成分距离上与主语相近。由于泰语状语的语义一般不像汉语状语那样具有多指性⁷，所以当汉语状语的语义还指向主语、宾语成分时，泰语中常常会将该状语处理为主宾语的陈述成分，如主语的谓语、主宾语的定语等。（17）与（16）同理。“象针一般地”对应泰语连动结构中的第一个谓语，这是为了使该成分更靠近主语“一个念头”，该状语也可以表达为连动结构中的第二个谓语，但是语义上会变成“一个念头刺痛着它（这件事）像针一样……”，句子表达不完整。

可见，充当状语的成分的词性、能否带状语标志词、时间顺序原则、语义指向等都是使泰语连动结构成为“地”字结构的对应形式之一的重要因素。典型对应形式因状语后置于中心语，状语容易理解为后发生的、动作的结果等意义，所以在某种情况下无法与汉语“地”字结构相对应。因此，我们认为连动结构作为汉语“地”字结构的对应形式有时是选择性的，有时是必要性的。

6. 结语

泰语连动结构作为汉语“地”字结构的对应表达形式之一，其优势与劣势总结如下：

1) 优势方面。当带“地”状语表达为第一个谓语时，无论在表层结构上还是语义上都能表示其优势所在。从表层上看，“状+‘地’+动”与“动₁（与状语相对应）+动₂（与核心动词相对应）”相对应，结构中各个成分的语序基本一致（只是少了状语标记“地”的对应状语标志词）；从语义上看，连动结构中“动₁”表达的语义也与汉语状语所表达的语义有交叉，如表示与“动₂”连续发生、与“动₂”同时发生以及表示“动₂”进行的伴随状态等。其中，“动₁”表示“动₂”进行的伴随状态这一类值得我们注意。有的汉语词作状语时，在泰语结构中表达为连动结构中的第一个谓语，如副词“偷偷”带“地”充当的状语常常表达为动词“แอบ ʔɛ:p²¹（‘偷’义）”并前置于另一个动词，构成连动结构。这种对应现象反映了泰语连动结构作为汉语“地”字结构的对应形式不是偶然现象。

2) 劣势方面。该对应形式还存在一些语义或语用上的限制，如不能表示状语的描写性意义、不能对状语成分进行强调等。此外，汉语状语转换成泰语连动结构中的谓语后，如果前置动词不表示后置动词进行的状态，我们就很难看出该泰语句是从汉语“状+‘地’+动”结构转换而来的。也就是说，我们还可以将连动结构的每种小类按照其对应能力的不同划分级别：划分标准为各类所表达的语义与汉语“地”字结构所

⁷ Liu (1983) 根据语义类型，将状语分为两大类：描写性状语和非描写性状语。前者一般可以用“地”，后者一般不用“地”。描写性状语可以按照语义指向将状语分为 M1（指向主语）、M2（指向核心动词）、M3（指向宾语）三种小类。

表达的语义的远近程度。比如带“地”状语表达为连动结构中的第一个谓语比其表达为第二个谓语时更能体现汉语原句所表达的语义，因为第一个谓语倾向于表示先发生的；第二个谓语倾向于表示后发生的等。因此，在选择对应形式时应注意：即使是非典型的对应形式，其中也具有对应能力上的等级性。

不仅如此，研究结果将为泰国汉语学习者或中国泰语学习者提供更多的汉泰翻译的实例作为参考。如当汉语“地”字结构中状语成分在时间上明显地表示其先于动作行为时，建议选择将状语转换成连动结构中的第一谓语作为其对应形式。对于其他情况，还是建议使用更典型的、更常见的形式，即“动+อัยจ ja:n²¹+状”来表达。然而，需要注意的是最合适的对应形式的选择还需要根据语境来决定。

参考文献

- Amkid, S. (2024). A study of Thai sentences compared to the Chinese “Adverbial Modifier + 地 de + Verb” construction using inventory typology. *Journal of Languages and Linguistics*, 42(2), 56-87. (In Thai)
- Chuvicha, Y. (1993). *Clausehood in serial verb constructions in Thai* [Unpublished doctoral dissertation]. Chulalongkorn University. (In Thai)
- Dai, H.Y. (1988). Temporal sequence and Chinese word order. Huang, H. (translate). *Linguistics Abroad*, (1), 10-20. (In Chinese)
- Deng, Sh.W. (2011). *A comparative study of adjectives and adverbials in Chinese and Thai languages* [Unpublished master's thesis]. Huaqiao University. (In Chinese)
- Deng, T.T. (2012). *Chinese and Thai language structural particle contrast* [Unpublished master's thesis]. Guangxi Minzu University. (In Chinese)
- Liu, Y.H. (1983). Classification of adverbials and order of multiple adverbials. *Grammar Research and Exploration*, (1), 32-56. (In Chinese)
- Prasithrathsint, A. (2006). *Controversial construction in Thai grammar*. Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Suwanarat, P., & Mallikamas, P. (2020). A study of conveying Thai serial verb constructions into English: Case study of the sweet scent of Hay. *Journal of Letters*, 49(2), 67 – 97. (In Thai)
- Wang, S.H. (2008). *A comparative study of the word order of attributes and adverbials in Chinese and Thai languages* [Unpublished master's thesis]. Xiamen University. (In Chinese)

- Wei, Y.J. (2023). An Analysis of Equivalence of Thai Adverbial Markers and the Chinese Word “de 地” from Three Linguistic Aspects: A Case of 21 Modern Chinese Novels and Their Corresponding Thai Translations. In N. Meechiyo (Eds.), *Chinese Studies Book Chapter 2 (48 Years Thai - Chinese Relations: Society, Culture, and Education Strategic Partnership)*, (pp.1-22). Sirindhorn Chinese Language and Culture Center. (In Chinese)
- Yin, Zh.L. (2011). *Comparative study of Adverbial Word Order in Chinese and Thai and Analysis of Errors in Thai Students' Acquisition of Adverbials* [Unpublished master's thesis]. Xian International Studies University. (In Chinese)

Imagining the “Urban Woman”: A Study of Emotional Narratives in Chi Li’s Novel *Her City*

Anusit Jaisritrakul¹

Department of Chinese Language and Literature, Peking University,
Beijing 100871 P.R. China
Email: Anusit.jaisri@gmail.com

(received 3 January 2025)(revised 19 April 2025)(accepted 8 May 2025)

Abstract

This paper begins by tracing the trajectory of urban narratives in modern and contemporary Chinese literature, exploring their evolution and thematic concerns. In this context, “city” and “woman” have often been central narrative themes for female writers, who attempt to establish an emotional connection between the two. The study focuses on Chi Li’s novel *Her City*, with particular emphasis on the emotional narratives of urban women. It analyzes the isomorphic relationship between the history of women’s emotions and urban history, demonstrating how the presence of women shapes the cityscape and reflects their inner subjectivity. In the novel, as China’s reform and opening-up policies and modernization progress, women’s commercial abilities and fashion choices are vividly portrayed. Simultaneously, the opportunities and material abundance brought about by urban development provide urban women with a platform to express themselves and realize their self-worth. This freedom of choice becomes a crucial part of their identity construction. Moreover, sisterhood, as a key theme in the novel, represents not only a mutually supportive emotional bond among women but also an expression of moral obligation and social responsibility. Through the depiction of conflicts and disputes between Mijie and Fengchun, Chi Li challenges the idealized concept of “unconditional” mutual love promoted by the feminist movement, emphasizing the importance and complexity of authentic emotional experience.

Keywords: Chi Li; *Her City*; urban women; emotional narratives; urban narratives; sisterhood

¹ Anusit Jaisritrakul (吴智贤), Master’s student in Modern and Contemporary Chinese Literature, Department of Chinese Language and Literature, Peking University, P.R. China.

如何想象“都市女性”——论池莉《她的城》中的都市女性情感书写

吴智贤²

中国 北京 北京大学 中国语言文学系 100871

邮箱: Anusit.jaisri@gmail.com

收稿日期 2025. 1. 3 修回日期 2025. 4. 19 接收日期 2025. 5. 8

摘要

本文从中国现当代文学的城市书写脉络谈起,探讨了城市文学的发展过程。在这一发展脉络中,“城市”与“女性”常被女性作家作为重要的叙事主题,试图建构两者之间的某种情感联系。文中以池莉的小说《她的城》为中心,重点分析都市女性的情感书写,揭示出女性情感史与城市发展史之间的同构关系。在这个意义上,女性的存在则塑造了城市的风貌,且从中展现出她们的精神特质。小说中,随着中国改革开放和现代化建设的推进,女性在商业领域的能力、在时尚选择上的自由均得以充分展现。与此同时,城市的繁华所带来的机遇以及物质上的丰富,为都市女性提供了展示自我、实现价值的平台,而这种自由选择也成为她们身份认同建构的重要组成部分。此外,姐妹情谊(Sisterhood)作为小说中的核心主题,它不仅是女性群体中的一种相互支撑的情感,更是一种具有道德约束力与社会责任感的体现,池莉通过对蜜姐与逢春之间的冲突与争执的描写,挑战了女权运动中“无条件”地互爱的理想化概念,强调了真实情感的重要性与深度。

关键词: 池莉、《她的城》、都市女性、情感书写、城市书写、姐妹情谊

一、引言

从中国现当代文学的书写脉络来看,城市文学已不是鲜明的文学类型。“京派文学”和“海派文学”已经对作为城市的“北京”和“上海”进行了集中而深入的表述,展现出较为完整的脉络和谱系。这两种文学流派不仅形成了成熟的叙事模式,还创造了独特的审美体验(Yu, 2023: 31)。再回过头来看新时期文学以来的小说叙事脉络中,“城市”与“女性”常被女性作家作为重要的叙事主题。在王安忆、迟子建、方方、池莉等作家的作品中则尤为显著。在《海派作家又见传人》一文中,王德威将王安忆与“海派文学”建立联系,并认为王安忆是继张爱玲之后,又一海派文学传人(Wang, 1996)。其中,迟子建与其“哈尔滨叙事”也形成了她创作上的独特风

² 吴智贤(Anusit Jaisritrakul)(2000-),男,现为北京大学中文系中国现当代文学专业硕士研究生。

格。此外，池莉与方方也常被相提并论，原因在于同为女性作家且年龄相仿；作品同以武汉为叙事背景；同以“新写实”小说作家身份在文坛上崭露头角；同年写出成名作等诸多原因。这种创作倾向不仅揭示了城市空间与都市女性生活之间的密切关系，同时也体现出作家对城市文化与历史的细腻体察与独特视角。

1987年，池莉进入武汉市文联《芳草》编辑部担任文学编辑。同年，发表了著名的《烦恼人生》，迅速走红，而后她的《烦恼人生》《不谈爱情》和《太阳出世》被称为“人生三部曲”，成为新写实小说的代表作品。作为一名“新写实”小说作家，池莉将“小市民”的日常生活中的琐事作为叙事对象，注重描写生活中的琐碎片段，关注女性的生存状态，并追求现实生活的原生态。与前辈和同代人相比，池莉及其新写实主义作家群体的作品则更加贴近城市生活，“池莉与八、九十年代之交的新写实主义，意味着现代都市于当代中国文化风景线上的再度浮现，它无疑是现代主义文化再度强化之际的产物，同时在不期然间成了对现代主义文化的反戈一击”（Dai, 1995: 51），通过池莉的文学创作，现代都市成为理解当代中国社会变迁的重要窗口，展现了都市文化在国家发展进程中的复杂性与多样性。

1991年，《长江文艺》《小说月报》、湖北省作协联合召开的方方、池莉作品研讨会，池莉当着四十多位评论家和新闻记者的面说道：“我是一个小市民，我要歌颂小市民”（Liu, 2000: 1）。可以说，城市经验是池莉从事城市叙事的素材和基础，而对于城市的情感、态度在一定程度上决定了其选择讲述哪些经验，以及从什么角度入手讲述。2011年，池莉的小说《她的城》首次发表于《中国文学》杂志，并被《中篇小说选刊》2011年第2期“实力小说专号”头条转载。2014年，《她的城》被收录于池莉精选的五部中短篇小说集《汉口情景》中，其中包括《冷也好热也好活着就好》《你以为你是谁》《汉口永远的浪漫》《生活秀》和《她的城》。在《她的城》中，池莉花费大量笔墨描绘了“武汉”的城市历史及其现代化进程中的繁华景象，反映了市场经济时代背景下城市的繁华与时尚。此外，池莉还更为关注中国改革开放后三位都市女性的生活经验及其情感史，池莉以特定的形式将她们的命运纠缠在一起，并勾勒出“城市”与“女性”之间的互动关系，从而使两者的历史形成某种同构性。

目前关于池莉《她的城》的研究，主要集中于人物形象的分析、都市语境与女性意识的探讨以及文化与语言表达等方面。李沙的《三个女人的精神突围——评池莉的小说〈她的城〉》和李璐的《“城”的解读——读池莉〈她的城〉》，从女性人物出发，分析蜜姐、逢春等人在婚姻与世俗规范中的挣扎，强调“城”这一空间隐喻所承载的压迫与突围意味。

在都市语境与女性意识的探讨中，刘骁在《由她者到我们之一——从〈她的城〉看池莉笔下的女性书写》中指出小说突破了池莉一贯使用的“女性独白”的叙述方

式，于是转向了双重视角，揭示女性之间的复杂情感与关系网络。王叶青的《从池莉〈她的城〉谈女性写作的新走向——女性文学教学札记》与孙明的《现代都市中的女性生存——评池莉〈她的城〉与潘向黎〈弥城〉》则将小说置于女性文学的发展脉络与都市文化背景中。

在文化与语言层面，庄桂成在《地域小说中的方言无意识——以池莉的汉味小说〈她的城〉为分析文本》分析了小说中武汉方言的潜在心理暗示与地域文化意味，而罗露露在其硕士论文《泰国诗琳通公主的中国文学翻译研究——以〈她的城〉的泰文译本为中心》则从操纵翻译理论出发分析其翻译策略。

综上所述，已有研究较多关注人物、空间、语言与传播等方面，而对“都市女性情感书写”的关注仍显不足。在这一基础上，本文将以池莉《她的城》为中心，探讨都市女性如何通过城市空间的互动、自我情感的表达以及姐妹情谊的建构，呈现出独特的女性情感书写路径，并分析小说如何在叙事结构上挑战传统的男性中心视角，同时反思女性主义内部对理想化情感模式的固着。

二、“她的城”：城市与女性的双重叙事

对于“武汉”这座城市，池莉曾经如此描述过：“我是它的，它是我的；我是它土地上的一棵小草，它是我永远的写作背景与我探索社会的一面永久的窗口”（Sun, 2004）。池莉对于武汉的描述凸显了她与这座城之间难以割舍的情感联系。她将自己比作武汉土地上的一棵小草，既流露出对这座城市的亲近与归属，也体现出她对武汉所承载的文化底蕴、历史记忆与社会精神的深切认同。这种认同感根植于她的成长经历，同时也贯穿于她长期的文学创作之中，使武汉成为她观察社会、描摹人情的重要空间背景。

在《她的城》中，池莉也延续了这种城市情感，将武汉视为“她”安身立命之所在，试图建构“女性”与“城市”之间的某种情感联系。在这个意义上，城市不仅是女性赖以生存的空间，更是她们的生活归宿及其心灵寄托。反过来说，女性的存在与精神活动也反向塑造了城市的风貌，呈现出都市空间中女性主体独特的精神特质。

小说中的情节性并不强，呈现出新写实小说的典型特征。故事主线围绕着生活在汉口最繁华地段——中山大道水塔街片区的三位女性人物的情感史展开，分别为擦鞋店老板蜜姐、因与丈夫赌气而来到擦鞋店打工的逢春，以及蜜姐的婆婆。这三位女性虽处于不同的生命阶段，也代表着武汉不同时期的女性形象，但她们共同生活在同一时代，这使得她们对城市的认知、经验与遭遇上存在差异，也由此形成各自不同的价值观与情感联系。

擦鞋店老板蜜姐在部队生活八年后回到武汉，外貌安静秀气，但急躁时却显露出一种“兵气伐人”的气质，小说开篇即以全知视角描写她在汉正街的经历：

“蜜姐在汉正街窗帘大世界十年，做窗帘布艺生意，批零兼营。汉正街是最早复苏的小商品市场，绝望而敏感的劳改释放犯社会闲杂人等在这里嗅到改革开放气息甩开膀子大干，因此这里最是五花八门鱼龙混杂，针尖大小生意也只有买错的没有卖错的，这就又把蜜姐塑造了一番，这回塑造的方向是革命样板戏里头的阿庆嫂，一个茶馆老板娘”（Chi, 2011: 5）。

中国改革开放初期，汉正街作为全国最早复苏的小商品市场之一，聚集了各类社会边缘与底层人群，成为草根创业的热土，尤其是那些从劳改释放后试图重新开始的人。蜜姐便在一个充满变革和机遇的社会环境中，通过窗帘布艺生意展现了个人的商业智慧和适应能力，成为街坊邻里的佼佼者。她也因此被比作革命样板戏《沙家浜》中的“阿庆嫂”——这样一个以聪明机智、坚韧以及善于应对复杂环境著称的女性角色。尽管两者处于不同的时代与语境，但她们在各自的环境中都体现出女性在社会转型与压力中的精神特质。

后来，蜜姐来到水塔街经营擦鞋店，其在部队和商界的丰富经历，锻造出她处事圆融、灵活应变的个性。她对不同客户采取了差异化的策略：普通顾客仅用鞋油，而如街办领导、协警、工商税务人员等“重要人物”则享有专用的西棕榈油服务。此外，她在人际沟通中的圆滑得体也体现出一种生活智慧。例如，面对外地客户骆良骥想给逢春小费而遭婉拒、场面一时尴尬时，蜜姐巧妙地调解道：“给小钱是绅士风度嘛，她年轻不懂事，也是好心生怕顾客太破费了，又不会说话，请先生多包涵”（Chi, 2011: 28）。这既缓解了场面，又维护了骆良骥的尊严，同时也体现了蜜姐作为“阿庆嫂”式人物的情感圆融与社交智慧。

在小说的叙事脉络中，中国改革开放后城市在现代化进程中的景象频繁出现，例如西式餐厅（麦当劳、肯德基）的引入和时装的普及，这些现代化的元素则意味着城市生活的更新与变迁。不过，城市人与乡下人在时尚观念仍存在明显的差异。逢春作为一位曾经在写字楼里工作的白领职员，尽管从白领阶层沦为擦鞋女，她的气质、穿着与行为方式仍保留着城市白领的痕迹，这与来自乡下的擦鞋女形成了鲜明的对比。打工时，逢春坚持穿工作服，且戴着口罩和帽子，这种专业与洁净的意识正是其他员工所缺乏的。有趣的是，“乡下女孩进城，立马改头换面：一是纹眉，二是染黄发，三是穿吊带，四是说拜拜”（Chi, 2011: 35）。尽管逢春的社会地位已然发生变化，但她始终并未迎合这种流行的时尚潮流，仍保持着原有的城市气质与生活习惯。这种差异不仅表现在服饰与行为方式上，更深层地揭示出城乡在文化认同与社会认知上的

断裂。与此同时，城市的繁华也让都市女性在繁忙的日常生活中找到她们内心深处的满足感。小说中，池莉描绘了逢春与蜜姐共同走在大街上的情景：

“逢春是牛仔褲，短夾克，特長大圍巾。蜜姐是皮靴，長裙，低領毛衫，外罩風衣。兩人走在大街上，並肩聯袂的樣子，精神抖擻又清新飄逸，恰就是那些時尚雜誌上的一對都市麗人。一路有人看她倆，她倆分明知道，就当是不知道的那一種驕傲”（Chi, 2011: 54）。

从中可以看出，城市所提供的物质资源，塑造了女性的审美趣味与精神特质，也为女性为女性提供了展示自我、实现价值的平台，而女性的时尚选择某种程度上也成为她们身份认同建构的重要组成部分。

在城市叙事上，池莉通过蜜姐的视角，将城市的变迁纳入日常生活的叙述之中，使城市不仅成为宏大历史事件的叙述背景，也成为个人情感与社会关系得以展开的舞台。例如，当逢春面临着婚姻情感问题时，她选择了逃避，并离家出走在蜜姐的擦鞋店打工，在这一过程中与风度翩翩的商人骆良骥相遇并产生情愫。面对这段疑似婚外情的关系，蜜姐作为“城市主人”，以维护城市伦理秩序的姿态予以强烈反对，并在劝诫逢春时重申城市的历史及其情感积淀，赋予城市以更深层次的文化与精神意义。这种情感决不能因为逢春的行为而被破坏，蜜姐必须站出来维护正义：

“将来楼房可以重建，街道可以重修。怕就怕在人间义气彻底消失，街坊邻居可以不负责任，不懂人情，不顾大义。在这里，在水塔街，在联保里，在蜜姐祖祖辈辈创造出来的城市里，蜜姐怎么可以不负责任呢？”（Chi, 2011: 44）。

对于蜜姐而言，城市不仅是物质空间，更是承载着代际情感、道德伦理与人际关系的有机共同体。换言之，“城市的外在物理空间、内在精神空间和现实城市生活相互交织和形塑，共同构成城市主体风貌”（Yu, 2021: 166）。小说中，蜜姐和丈夫宋江涛的祖辈们既是汉口城市发展的建设者与贡献者，同时也是在城市历史变迁中的见证者与受害者。他们在时代洪流中打拼求生，既承受城市发展的阵痛，又深度参与其社会文化结构的建构。而蜜姐也曾经在汉正街窗帘大世界白手起家，成为百万富翁，后来，在改革开放背景下转向擦鞋行业，成为汉口商业复苏的缩影。由此可见，池莉小说中的市民阶层具有强烈的本土性、底层性（Liu, 2024: 108），他们世代都扎根于这座城市，并与城市共荣共衰。

因此，这些市民阶层的故事不仅是个人的，也是城市的。他们的生活轨迹、情感经验和社会行为始终与城市的历史、文化及地理特征密不可分。尽管城市经历了战乱、革命、分割、改建，导致城市物质空间的创伤与腐烂，但这些并未消解城市的文化与历史的意义，其背后承载的是几代人共同的记忆和情感联结。这种联结通过代际传承得以延续，形成了一种无形的情感纽带，使得市民在面对物质空间衰败时仍能保

持情感的稳固。正如文中所言的那样：“人不是物！人是会一代代传下来的，一辈辈人的感觉与感情是断不了的”（Chi, 2011: 44），正是对这种情感传承的强调，揭示了蜜姐不仅是城市变迁的见证者，更是文化和情感传承的重要守护者。

三、姐妹情谊：情感失落后的归属感重建

“姐妹情谊”（Sisterhood）作为 20 世纪 80 年代女性主义批评中的一个重要概念，著名黑人女性批评家贝尔·胡克斯（Bell Hooks）在其著作《从边缘到中心：女权主义理论》（Feminist Theory: From Margin to Center）一书中，对“姐妹情谊”这一概念的内涵、特点和形成机制进行了较为系统的论述，并建立起一套较为完备的理论体系。“姐妹情谊”作为一种基于女性共同的性别体验与情感认同而形成的联盟，其历史使命，除了要消解男性主导的意识形态，还要在女性群体中营造一种认同感与凝聚力，进而为女性传统的构建提供内在动力（Zhao & Niu, 2021: 89）。

池莉小说的女性主义特征，首先体现在她笔下的女主人身上：她们即便身处困境，也始终能够独立坚强地撑起生活，维护自己的小天地。（Huang, 2017: 226）。无论是在《你是一条河》《青奴》《小姐，你早》《生活秀》还是《她的城》中，池莉所刻画的女性形象虽然性格各异，但无一例外地展现出女性在复杂社会语境中顽强的生存能力与主体意识。尤其在《她的城》中，女性形象则更加鲜明，她们的性格不仅执拗，而且带有一种果断泼辣的气质。一旦她们做出选择，便不会轻易动摇或放弃。例如，当逢春决定要与骆良骥发展感情时，她便完全无视蜜姐的劝谏，并因此与蜜姐发生激烈冲突。而蜜姐，尽管最终理解了逢春的难处，但她依然坚持解雇逢春的最初决定。

小说中三代女性的情感经历构成了一种相互呼应、层层递进的“女性叙事结构”：蜜姐的丈夫因病去世，从那以后她决定不再嫁人，与姆妈相依为命；姆妈的丈夫则在“文革”期间跳楼自杀，但她并未就此沉沦，而是坚强地将儿子宋江涛养大成人；至于逢春，虽然她的丈夫周源仍然健在，但由于其“同性恋”性取向，使得这段婚姻终究无法维系。由此可见，这三代女性的丈夫都各自以不同的方式离开她们的生活——或病逝、或自杀、或因性取向的原因导致感情的破裂。这种情境揭示了“男性”在她们生活中的缺席，使得女性人物在叙事中获得中心地位，三人彼此扶持、相濡以沫，构建起一个牢固的女性共同体。池莉通过这种叙事策略，有意识地削弱男性叙事的主导性，转而强化了女性主体的建构。在这一女性共同体中，“姐妹情谊”成为重要的情感纽带。小说中甚至毫不掩饰地描写道：

“闺蜜情谊真正有义薄云天气概，互相之间不隐藏秘密，无话不说，连她们的男人，也都是她们的话题，如何养好儿子管好丈夫都会互相出主意想办法，像是共同义务与责任”（Chi，2011：73）。

蜜姐自小看着逢春长大成亲，因此对逢春怀有如家人般的情感。当逢春要求到擦鞋店打工时，蜜姐敏锐地察觉出她与丈夫之间可能存在某种赌气的成分。作为过来人，蜜姐既经历了丧夫之痛，且从自己的外遇经历中吸取了教训，于是她希望逢春能与丈夫尽快重归于好。然而一旦命运交织，就注定缠绕，当逢春与前来擦鞋的外地男子骆良骥之间产生暧昧关系时，蜜姐意识到他们都是已婚之人。为了防止事态恶化，蜜姐决定在萌芽阶段熄灭这段不正当的关系，从而决定解雇逢春，因为“我没有脸面对源源和你们两家的父母还有所有水塔街的街坊邻居”（Chi，2011：47）。作为水塔街深受老街坊信赖的蜜姐，她决不允许逢春在她的擦鞋店发生“红杏出墙”之事。在这个意义上，蜜姐对逢春的“姐妹情谊”除了体现在情感上的关怀，还体现在实际行动中的引导与约束。她通过对逢春行为的制止，维护了对方的婚姻关系，同时也守护了自己的个人声誉。对蜜姐而言，在水塔街这里，在她所热爱的城市这里，姐妹情谊不仅是一种源于日常交往的女性情感共同体，更是一种内含伦理规范与社会责任的文化实践。

在女性主义话语中，常有一种规训性的理想，即要求“姐妹”之间应该“无条件”地互爱，尽量回避冲突，或将争执降至最低限度，尤其不应该在公开场合相互批评（Hooks，2001：55）。然而，在池莉笔下，蜜姐与逢春的姐妹情谊却恰恰建立在冲突和争执的基础之上。当逢春得知自己被解雇后，她起初感到困惑与不解，因而与蜜姐发生了激烈的争执。两人的争执持续了一整夜，最终在姆妈的劝解之下才得以平息。而翌日醒来，两人仿佛忘了昨天的争执，或许可以说，真正的情谊，正是在次日的和解中开始萌生。经过这一夜的争执和长谈，心中的不满得到了宣泄，彼此的关系和理解也得到了深化。

显然，冲突与争执并未损害姐妹情谊，反而通过坦诚的对话和情感的释放，使得两人的情谊进一步加深。池莉一贯坚持以现实主义的笔法呈现人物的生活、情感经验，而非构建理想化的图景（Zhao & Chi，2003：37），所以她在作品中通常促使女性重新正视那些被遮蔽的真实情感，以激发自我认知与反思的可能。相较而言，陈染笔下的“姐妹情谊”则更具理想主义色彩。例如，其中篇小说《破开》被戴锦华誉为“一部关于姐妹情谊与姐妹之邦的宣言”（Dai，1996：412）。小说中，“我”和“殒楠”两位现代都市女性试图建立一个真正无性别歧视的女人协会，并命名为“破开”，某种程度上象征着冲破男权社会中对女性的各种束缚，同时也表明单凭个人力量则难以对抗社会结构中的不平等，所以女性必须团结起来，形成属于自己的阵营，

以表达对男性主导文化的否定与反抗。也就是说，陈染将“姐妹情谊”描绘为一种对抗男性主导文化的集体力量，构建了一个理想化、无性别歧视的社会空间，她通过这种乌托邦式的愿景强调了女性集体行动所潜在的巨大力量，突出女性团结的必要性与价值。

与之不同，池莉在《她的城》中则更强调姐妹情谊中的复杂性与多面性，由此对女权运动中的理想化概念提出了挑战。或许在池莉看来，相比于“无条件”地互爱，更为重要的是面对冲突时展现出的诚实与勇气。这种诚实与勇气不仅是处理冲突的关键，更是彼此互相磨炼、共同成长的基石。倘若一味地追求和谐而回避冲突，最终姐妹之间的情谊将造成一种团结的假象（Hooks, 2001: 55）。正如胡克斯所言的那样：“妇女不需要完全消除差异以求团结，而必须共同分享经历、文化和思想。妇女可以成为姐妹，前提是共同的利益和信仰、对差异的正确评价”（Wang, 2007: 138）。换句话说，真正的姐妹情谊并非依赖于完全的同质性，而是在承认与尊重差异的基础上，共同追求利益与信仰。

争执过后的第二天，池莉描写道：“女人要谈人生了。女人一旦做了好朋友，一旦喝到一定程度，总归要谈人生这个话题”（Chi, 2011: 59）。于是，她们在这一情境下，开始敞开心扉，分享彼此的秘密，“连她们的男人，也都是她们的话题”（Chi, 2011: 73）。首先，蜜姐谈及其人生中的三个重要人物：宋江涛、宋江涛的母亲（姆妈）和“某人”。其中，“姆妈”虽然篇幅并不多，但人物形象颇为鲜明，文中这样描写道：

“这个女人不是人，她是神仙下凡尘……几十年来是再大再小的事情，这个女人都安静面对，就没有人看见她的惊天动地或者地覆天翻，总是事情该怎样就怎样地顺了过去，不觉得自己有太大的委屈”（Chi, 2011: 61）。

姆妈毕业于汉口市立女中，长期在汉口平安医院做病例管理员。“文革”期间，丈夫跳楼自杀，面对家庭变故，她却依然冷静应对，独力抚养儿子宋江涛长大成人。与此同时，她也以极大的宽容和体贴对待蜜姐，尽管知道蜜姐婚内出轨七年之久，却选择沉默、维护她在家中的尊严。甚至在蜜姐遗忘儿子生日时，姆妈也代其送上礼物，以维系蜜姐作为母亲的形象。蜜姐谈及宋江涛时并未落泪，而在讲到姆妈时却泣不成声。可见，在面对困境时，女性之间的理解与支持将成为一种强大的情感支撑，使得真实而牢固的情谊得以建立，并从中吸取到其力量。最终，蜜姐出于对姆妈的感恩之情，使得即使宋江涛去世后，她也不忍心与“某人”进一步发展关系。

在这一场景中，逢春也开始分享自己的秘密。她之所以最初没有向蜜姐坦白丈夫周源的“同性恋”性取向，实际上是出于两种顾虑：首先，她担心会损害周源的声誉；其次，她害怕这会对儿子的未来产生负面影响。然而，两人一旦成了闺蜜，便无

话不谈，这种关系区别于男性集团所形成的关系，没有等级制度，没有口令，没有秘密的标志，是一种开诚布公的姐妹关系（Wang, 2007: 137）。

“逢春热泪涌出，她低下头，又把手伸过去，轻轻覆盖在蜜姐手背上。一会儿，蜜姐慢慢把手反过来，轻轻覆盖着逢春的手……恰是这温温的光最适合两个女子的心情，两人就像失散多年的亲姐妹，在某个深夜里重逢”（Chi, 2011: 66）。

逢春与蜜姐之间的坦诚相待与深情互动，某种程度上折射出了女性之间特有的情感纽带。这种情感纽带与长久以来男性主导的社会结构中的男性之间的关系形成了对比。在男性主导的社会结构中，男性之间的关系，或者所谓的“兄弟情谊”（Bromance）往往伴随着权力和等级的分层，从而使得这些关系复杂化。19 世纪后期，随着西格蒙德·弗洛伊德（Sigmund Freud）学说的兴起，以及同性恋关系的逐渐公开，异性恋男性在情感表达上则趋于克制，以避免潜在误读。（Deresiewicz, 2009）。同样，在中国传统社会中，儒家伦理所强调的“三纲五常”突出了家庭和社会关系中的等级秩序，这种伦理规范在某种程度上限制了男性之间的亲密关系，并抑制了他们的情感表达。因此，男性之间的关系难以达到如闺蜜般的亲密无间抑或无话不谈的程度。与此形成对照的是，逢春与蜜姐的闺蜜关系则建立在平等、信任与共享之上，并突破了社会结构的既定边界，为女性提供了情感慰藉，从而能够更好地应对生活中的挑战。在这个意义上，这种姐妹情谊的力量在她们的成长道路上发挥了重要作用，帮助她们在面对情感创伤时得以疗愈与安慰。

在身边的男人不靠谱的情况下，两位女性通过互相欣赏与坦诚交流，逐渐建立了深厚的姐妹情谊。这种情谊打破了长期以来女性被限定于“生儿育女”、“相夫教子”、“从一而终”等刻板角色的认知框架，为女性探索多元身份与自主选择打开了新的空间，让女性不再害怕被集体孤立或抛弃。所以，蜜姐在得知真相之后，作为曾经有婚姻经验的人，她支持逢春结束这段不幸福的婚姻，并鼓励她开始新的生活，甚至安排逢春与其爱慕者骆良骥再次相见。这种举动体现了姐妹情谊在帮助女性重新认识自我、完善自我中的重要作用，也成为女性追求生活自由、婚姻自由的一种转化力量。在这方面，蜜姐对逢春的情感或许如同武汉大城市的气派一样——“敞（cǎi）的”（Chi, 2011: 78），既宽容又大度，充分体现出其包容性所在。可以说，在蜜姐无私的帮助和指导下，逢春实现了个人成长，而逢春的成长历程也揭示了女性在获得情感上的慰藉和力量后的自我重建的蜕变。

四、结语

在池莉小说《她的城》中，都市女性的情感书写得到了深刻而细腻的展现。通过对武汉市的描绘，池莉试图呈现城市与女性之间复杂而微妙的互动关系，而且揭示了她们在面临城市变迁及情感变化时如何寻找自我与归属感，反映了个体命运与城市发展的紧密关系。在这个意义上，城市不仅物质的存在，更是女性的情感经历与历史记忆的载体。而姐妹情谊作为小说中的重要主题，也体现了女性之间在面对生活困境时的相互支持与理解。池莉通过对蜜姐与逢春之间的冲突与争执的描写，挑战了女权运动中“无条件”地互爱的理想化概念，强调了真实情感的重要性与深度。总而言之，在《她的城》中，作者池莉不仅关注女性的生存状态，同时也为我们提供了一个理解当代社会中性别与情感关系的独特视角。

参考文献

- Chi, L. (2011). *Her city*. Nanjing: Jiangsu Literature and Art Publishing House.
- Dai, J.H. (1995). Chi Li: Shensheng de fannao rensheng[Chi Li: A Sacred Life of Anxiety]. *Literary Review*, 1995(06), 50-61. (in Chinese)
- Deresiewicz, W. (December 6, 2009). *Faux friendship*. *The Chronicle of Higher Education*. <https://web.archive.org/web/20110612023809/http://chronicle.com/article/Faux-Friendship/49308/>.
- Hooks, B. (2001). *Feminist theory: From margin to center*. Nanjing: Jiangsu People’s Press.
- Huang, J. (2017). *Ershi shiji Zhongguo nüxing wenxue yanjiu*[Research on 20th-Century Chinese Women’s Literature]. Wuhu: Anhui Normal University Press. (in Chinese)
- Li, L. (2017). “Cheng” de jiedu——du 《Ta de cheng》 [Decoding the “City”: A Reading of *Her City*]. *Youth Literator*, 2017 (21), 24. (in Chinese)
- Li, Sh. (2018). San ge nüren de jingshen tuwei——ping Chi Li de xiaoshuo 《Ta de cheng》 [Spiritual Breakthroughs of Three Women: A Critique of Chi Li’s Novel *Her City*]. *Humanity Forum*, 2018(00), 103-114. (in Chinese)
- Liu, Ch.E. (2000). *Xiao shimin, ming zuojia: Chi Li lun*[Petty Urbanites, Celebrated Writer: A Study of Chi Li]. Wuhan: Hubei People’s Press. (in Chinese)
- Liu, J.Q. (2024). Chi Li “Hanwei xiaoshuo” dui Hankou xingxiang de jiangou[The Construction of Hankou's Image in Chi Li's “Wuhan Style Novels”]. *Journal of Wuhan Textile University*, 37(3), 107-111. (in Chinese)

- Liu, X. (2015). You tazhe dao women zhi yi——cong 《Ta de cheng》 kan Chi Li bi xia de nüxing shuxie[From the “Other” to “Us” : A Study of Female Writing in Chi Li's *Her City*]. *Journal of Guangxi College of Education*, 2015(06), 62-66. (in Chinese)
- Luo, L.L. (2022). *Taiguo Shilintong Gongzhu de Zhongguo wenxue fanyi yanjiu——yi Chi Li 《Ta de cheng》 Tai yiben wei li*[A Study of Princess Sirindhorn's Translation of Chinese Literature: A Case Study of the Thai Translation of Chi Li's *Her City*]. Qingdao University. (in Chinese)
- Sun, X.S. (2004, May 21). *Zoujin Wuhan wenhua mingren——Chi Li: “Zenme ai dou bugou”* [Exploring Wuhan's Cultural Icons—— Chi Li: “No Love Is Ever Enough”]. <https://news.sina.cn/sa/2004-05-21/detail-ikkntiak9973344.d.html>. (in Chinese)
- Wang, D.W. (1996). Haipai zuojia you jian chuanren[Shanghai School has descendants again]. *Dushu*, 1996(06), 37-43. (in Chinese)
- Wang, M.A. (2007). *Keywords in cultural studies*. Jiangsu Literature and Art Publishing House.
- Wang, Y.Q. (2013). Cong Chi Li 《Ta de cheng》 tan nüxing xiezu de xin zouxiang——Nüxing wenxue jiaoxue zhaji[Exploring New Trends in Women's Writing through Chi Li's *Her City*: Reflections on Teaching Women's Literature] . *Jingchu Academic Journal*, 2013(05), 69-73. (in Chinese)
- Sun, M. (2017). Xiandai dushi zhong de nüxing shengcun——ping Chi Li 《Ta de cheng》 yu Pan Xiangli 《Mi Cheng》 [Women's Survival in the Modern City: A Comparative Study of Chi Li's *Her City* and Pan Xiangli's *Mi City*]. *Journal of Shaanxi Xueqian Normal University*, 2017(06), 84-87. (in Chinese)
- Yu, X.Zh. (2021). “Chengshi zhuti” jiangou ji qi xiandu——lun Chi Zijian de changpian xiaoshuo 《Yanhua manjuan》 [The Construction and Limits of the “Urban Subject”: A Study of Chi Zijian's Novel *Stories of Harbin*]. *Literary Review*, 2021(06), 165-173. (in Chinese)
- Yu, X.Zh. (2023). Chengshi jingshen: Chengshi wenxue xiezu yu yanjiu zhong de guanjianci[Urban Spirit: A Key Concept in Urban Literary Writing and Research]. *Contemporary Writers Review*, 2023(06), 31-38. (in Chinese)
- Zhao, S.Q., & Niu, L. (2021). Lun nüxing shixue guanjianci “jiemei qingyi”[On “Sisterhood” as a Key Concept in Feminine Poetics]. *Journal of Anyang Normal University*, 2021(06), 88-99. (in Chinese)

- Zhao, Y., & Chi, L. (2003). Jingwei geti shengming de shengcun zhuangtai——Chi Li fangtanlu [Respecting the Individual’s State of Being: An Interview with Chi Li]. *Xiaoshuo pinglun*, 2003(1), 36-40. (in Chinese)
- Zhuang, G. Ch. (2013). Diyu xiaoshuo zhong de fangyan wu yishi——yi Chi Li de han wei xiaoshuo 《Ta de cheng》 wei fenxi wenben [Dialect Unconsciousness in Regional Novels: An Analysis of Chi Li’s Wuhan Style Novel *Her City*]. *Jiangnan Academic*, 2013(02), 75-79. (in Chinese)

